

T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**AHMET BESİM ATALAY'IN BEKTAŞÎ NEFES
DERLEMELERİNE YAPILAN BESTELERİN TESPİTİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bahar KAPLAN

TÜRK DİN MÛSİKÎSİ ANABİLİM DALI

Ankara, 2021

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**AHMET BESİM ATALAY'IN BEKTAŞÎ NEFES
DERLEMELERİNE YAPILAN BESTELERİN TESPİTİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bahar KAPLAN

TÜRK DİN MÛSİKÎSİ ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU

Ankara, 2021

ONAY SAYFASI

Bahar Kaplan tarafından hazırlanan “Ahmet Besim Atalay’ın Bektaşî Nefes Derlemelerine Yapılan Bestelerin Tespiti” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Din Mûsikîsi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi	Kurumu	İmza
Prof. Dr. Fatih Erkoçoğlu	AYBU İTBF	
Kabul ☒ Red ☐		
Prof. Dr. Cenk Güray	Hacettepe Üni. ADK	
Kabul ☒ Red ☐		
Dr. Öğr. Üyesi Serbülend ARPA	AYBU TMDK	
Kabul ☒ Red ☐		

Tez Savunma Tarihi: 17.02.2021

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Din Mûsikîsi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ünvan Ad Soyad

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Bahar KAPLAN

TEŞEKKÜR

Desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve öğrencileri olduğum için gurur duyduğum saygıdeğer hocalarım başta Prof. Dr. Cenk Güray olmak üzere Dr. Öğr. Üyesi Serbülend Arpa, Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Demirci, Doç. Dr. Fatih Koca, Doç. Dr. Burcu Avcı Akbel ve Prof. Dr. Armağan Elçi'ye,

Ayrıca üzerimde büyük emekleri olan değerli hocam Ali Seçkiner Alıcı'ya ve rahmetli hocam Bircan Pullukçuoğlu'ya,

Çalışma sürecinde beni destekleyen, yol gösteren, yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer hocalarım Kubilay Dökmetaş, Ali Haydar Gül, Ertuğrul Karabulut'a,

Çok kıymetli arkadaşım, ne zaman ihtiyacım olsa yanımda olan Mehmet Gürbüz'e,

Her zaman beni destekleyen, motive eden, bugünlere getiren değerli aileme,

Ve en büyük destekçilerimden başta Bektaş Satılmış olmak üzere Burak Karataş ve Murat Tuncer'e,

Son olarak her anımda yardımlarını esirgemeyen, çok değerli bilgi ve tecrübeleri ile yolumu aydınlatan danışman hocam Prof. Dr. Fatih Erkoçoğlu'ya en içten duygularla saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

AHMET BESİM ATALAY’IN BEKTAŞÎ NEFES DERLEMELERİNE YAPILAN BESTELERİN TESPİTİ

Ahmet Besim Atalay, hayatı boyunca önemli konularda çalışmalar yapmış olan bir şahsiyettir. Bu konuların başında Türk dili ve dinî konular gelmektedir. Cumhuriyet tarihinin ilk tarikat araştırmasını yapan Atalay, temel olarak Bektaşîliği konu edinmiştir. Atalay, Bektaşîlik ve edebiyatı konusunda yapmış olduğu çalışmalarda büyük oranda Bektaşî nefeslerini incelemiştir. Bu çalışmalara dair incelemelerde genel olarak müzik ve edebiyat arasında güçlü bir ilişkinin varlığı Atalay’ın eserleri aracılığıyla ortaya konulmuştur. Fakat Besim Atalay’ın mûsikî ile ilişkisi hakkında ve çalışmalarında mûsikîyi nasıl kullandığı ile ilgili bir araştırma yapılmamıştır.

Bektaşî geleneği incelendiğinde Bektaşîlerin şiirlerini genel olarak mûsikî eşliğinde okudukları görülmektedir. Bu şiirler günümüze kadar ulaşabilmişken, bestelerinin büyük bir kısmı kaybolup gitmiştir. Bunun nedeni olarak halk ozanlarının eserlerini notaya dökülmemesi, bu türkülerin usta-çırak yöntemiyle öğrenilip gelecek nesillere kulaktan kulağa aktarılması gösterilebilir.

Bu çalışmadaki temel amaç, Besim Atalay’ın derlemiş olduğu Bektaşî şiirlerine eşlik eden ezgilerin tespitidir. Çalışma üç ana bölümde ele alınmıştır. Birinci bölümde Besim Atalay’ı tanımak adına hayatına yer verilmiş, ikinci bölümde Atalay’ın tasavvuf ile ilişkisine ve eserlerinde ilişki kurduğu tarikatlara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde Besim Atalay’ın nefes derlemeleri incelenmiştir. Atalay’ın derlediği Bektaşî nefesleri konu bakımından türlerine göre ayrılmış ve nefeslerin günümüze kadar hangi ezgilerle bestelenip, seslendirildiği araştırılmıştır. Yapılan tespitte söz konusu nefeslere ait 48 adet beste bulunmuştur. Bu nefes bestelerinin 17 tanesi nota arşivlerinde mevcut iken, 31 tanesine arşivlerde ulaşılamamaktadır. Bu çalışmada nota arşivlerinde ulaşılamayan 31 adet nefesin bestesi notaya alınarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bektaşîlik, nefes, edebiyat, müzik

ABSTRACT

The Determination of the Compositions for the Bektaşî Nefes Compilations by Ahmet Besim Atalay

Ahmet Besim Atalay is a person who has done many important research studies throughout his life. Among these studies, the works on Turkish language and religious issues seem to come into prominence. Atalay, also conducted the first sect research focused on Bektashism in the history of the Turkish Republic. Atalay placed a great emphasis on the literal side of Bektashi breaths in his works on Bektashism. In various later studies regarding the studies of Atalay, it has been revealed that there is a strong relationship between music and literature in Bektashi culture. However, there has not been any research about Besim Atalay's relationship with music and how he used music to examine the Bektashi breaths.

When the Bektashi tradition is examined, it is seen that the Bektashis generally recite their poems with musical accompany. Although these poems have survived to the present day, most of their compositions have been unfortunately lost. The reason for this loss can be related to the fact that folk poets' works are mainly transferred orally, thus these folk songs are learned by the master-apprentice method and passed on to future generations without taking the direct support of written culture.

The main purpose of this study is to examine the Bektashi poems compiled by Besim Atalay from a musical point of view by also determining the compositions made on these poems. The study has been constructed in three main sections. In the first part, his life is mentioned in order to get to know Besim Atalay, and in the second part, Atalay's relationship with Sufism and the sects/sufi divisions he is interested are discussed. In the third chapter, Besim Atalay's breath collections are examined. Bektashi breaths compiled by Atalay are classified according to their genres in terms of their subjects and the compositions made on these breaths have been determined. As a result, it is found that 48 of the breaths compiled by Atalay were also composed and the notes of these breaths were included. It is seen that, while 17 of these breath compositions were available in musical note archives, 31 of them were not available in archives. In this study, the musical scores for these 31 compositions were written and presented.

Keywords: Bektashism, breath, literature, music

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	v
NOTALAR DİZİNİ.....	vii
GİRİŞ.....	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları.....	3
Yöntem.....	3
Problem ve Alt Problemler.....	3
1. BİRİNCİ BÖLÜM: AHMET BESİM ATALAY.....	5
1.1. Ailesi.....	5
1.2. Öğrenim Hayatı.....	5
1.3. Meslek Hayatı.....	10
1.3.1. Meslekî Görev Listesi.....	12
1.4. Eserleri.....	13
1.5. Besim Atalay'ın Çalışma Sahasındaki Düşünceleri.....	16
2. İKİNCİ BÖLÜM: BESİM ATALAY VE TASAVVUF.....	20
2.1. Besim Atalay ve Uşşakîyye.....	20
2.1.1. Uşşakîyye Kolu.....	20
2.2. Besim Atalay ve Bektaşîyye.....	22
2.2.1. Bektaşîyye Tarikatı.....	24
2.2.2. Bektaşî Edebiyatı.....	28
2.2.3. Bektaşîlikte Müzik.....	30
2.2.3.1. Bektaşîlikte Semahlar.....	32
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BESİM ATALAY NEFES DERLEMELERİ.....	36
3.1. Besim Atalay'ın Mûsikî Kullanımı.....	37

3.2. <i>Bektaşîlik ve Edebiyatı</i> Kitabında Bulunan Nefeslerin	
Türleri ve Besteleri.....	39
3.2.1. Nefes.....	39
3.2.2. Medhiye.....	139
3.2.3. Na't-ı Alî.....	143
3.2.4. Düvaz/Düvazdeh/Düvazımam.....	153
3.2.5. Mersiye.....	156
3.2.6. Gülbang.....	157
3.2.7. Destûr.....	159
3.2.8. Mi'râciyye.....	160
3.2.9. Destan.....	162
3.2.10. Gazel.....	167
3.2.11. Tevhîd.....	167
3.2.12. Beyit.....	169
3.3. Besim Atalay Nefes Derlemelerinin Makamsal Açıdan Tespit Listesi.....	170
SONUÇ.....	172
KAYNAKÇA.....	173
NOTALAR DİZİNİ.....	180

KISALTMALAR DİZİNİ

ADK	: Ankara Devlet Konservatuvarı
AYBU	: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Bkz.	: Bakınız
ç.v.	: çeviren
d.	: doğum tarihi
der.	: derleyen
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
ed.	: editör
Ens.	: Enstitü
h.	: hicrî
haz.	: hazırlayan
Hz.	: Hazreti
İSAM	: İslâm Araştırma Merkezi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
m.ö.	: Milâttan önce
m.s.	: Milâttan sonra
mlf.	: müellif
nşr.	: neşreden
ö.	: ölüm tarihi
s.	: sayfa
s.e.t.	: son erişim tarihi
sy.	: sayı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
THM	: Türk Halk Müziği
TMDK	: Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu

Üni. : Üniversite

vs. : vesaire

y. : yıl

yy. : yüzyıl

NOTALAR DİZİNİ

- NOTA 1.** : Kur'an Yazılırken Arş-ı Rahmanda
NOTA 2. : Mürşide Varmaya Talip Olursan
NOTA 3. : Ali ile Muhammed'in Aşkına
NOTA 4. : Ötme Turnam Ötme Gönlüm Hoş Değil
NOTA 5. : Hak Deyip Tuttuğum Yoldan Ayrılmam
NOTA 6. : Yükseklerden Enginlere İndirdi
NOTA 7. : Hak Nasip Eylese Dergâha Varsam
NOTA 8. : Hu Diyelim Gerçeklerin Demine
NOTA 9. : Ezel Meclisinde Kırklar Ceminde
NOTA 10. : Muhammed Ali'dir Ali Muhammed
NOTA 11. : Doğruya Nazar Eyleriz
NOTA 12. : Cihan Var Olmadan
NOTA 13. : Uyur İdik Uyardılar
NOTA 14. : Dün Gece Seyrim İçinde Batın Yüzünde
NOTA 15. : Bizim İçtiğimiz Dolu
NOTA 16. : Giden Kimdir Kimden Haber Alayım
NOTA 17. : Oturmuş Burada Dersin Okursun
NOTA 18. : Sofu Mezhebimin Nesin Sorarsın
NOTA 19. : Rehberim Ali'nin Devri Yürüye
NOTA 20. : Ben Dervişim Diye Göğsün Açarsın
NOTA 21. : Çıktım Kırklar Yaylasına
NOTA 22. : Kırklar Meydanına Vardım
NOTA 23. : Yine Dosttan Haber Geldi
NOTA 24. : Evliyadan Gelen Keram
NOTA 25. : Derdim Çoktur Hangisine Yanayım
NOTA 26. : Bugün Bize Pir Geldi
NOTA 27. : Bu Dervişlik Bir Dilektir

- NOTA 28.** : Gel Benim Sarı Tanburam
- NOTA 29.** : Mevlâm Ver Aşkını Bana
- NOTA 30.** : Gül Bittiği Yeri Bilirim Dersin
- NOTA 31.** : İbadetten Eğer Sual Sorarsan
- NOTA 32.** : Gerçek Aşıklara Salâ Denildi
- NOTA 33.** : Gel Ey Hoca Bize İlmini Satma
- NOTA 34.** : Muhabbet Açıldı Minnet Hüdaya
- NOTA 35.** : Yedi İklim Dört Köşeyi Dolandım
- NOTA 36.** : Muhabbet Çerağını Yakan Ali'dir
- NOTA 37.** : Gel Benim Derdime Derman Eyle
- NOTA 38.** : Dün Gece Seyrim İçinde- Nevruz
- NOTA 39.** : Allah Bir Muhammed Ali Aşkına
- NOTA 40.** : Ali'yi Sevenin Derdi Mi Olur
- NOTA 41.** : Türbesinin Üstünü Nakş Eylemişler
- NOTA 42.** : Kurbanlar Tıglanıp
- NOTA 43.** : Yerde İnsan Gökte Melek Yok İken
- NOTA 44.** : Her Sabah Her Seher Ötüşür Kuşlar

GİRİŞ

Cumhuriyet tarihinin ilk tarikat araştırması¹ olan *Bektaşilik ve Edebiyatı* kitabının yazarı Besim ATALAY, Türk dilbilimci, yazar ve politikacıdır. Atalay, kitabında Bektaşîleri araştırıp detaylıca anlatmış, Bektaşî edebiyatından örnekler sunmuştur. Atalay, bu sunmuş olduğu şiirleri birçok zahmet çekerek topladığını söylemiş, fakat hangi kaynaklardan topladığını belirtmemiştir. Bektaşîler şiirlerini, genellikle besteleyerek saz eşliğinde dile getirmişlerdir. Atalay, toplamış olduğu şiirlerin hemen hemen hepsini “nefes” diye adlandırmıştır. Nefeslerin bestelenmek üzere yazılan şiirler olduğu düşünüldüğünde Atalay’ın bunların bestelerini dinleyerek güftelerini kayıt altına aldığını düşünmek yanlış olmayacaktır. Aynı şekilde Atalay, *Maraş Tarihi ve Coğrafyası* adlı kitabında Maraş’ın gelenek-göreneklerini, Maraş ağzını anlatırken yöreye ait türkülerin güftelerinden örnekler sunmuş ve bu güftelerin türkülere ait olduğunu söylemiştir. Dolayısıyla Atalay, Türk halk müziğine önem vermiş ve çalışmalarına dahil etmiştir.

Türk halk müziği; genellikle anonim olan, halkın benimsemiş olduğu, yöreden yöreye çeşitli özellikler gösteren, ait olduğu yörenin hem güfte hem de ezgisel anlamda özelliklerini taşıyan bir müzik türüdür. Bir toplumu tanımak için halk müziklerine bakmak büyük önem taşır. Çünkü türküler halkın tarihini, yaşadıklarını, gelenek ve göreneklerini anlatan; doğumda ninniler söylenen, ölümden ise ağıtlar yakılan ve bu iki zaman diliminde geçen tüm yaşanmışlıkları içinde barındıran bir türdür. Besim Atalay da bu özelliği göz önünde bulundurarak yaptığı çalışmalarda müzik güftelerinin barındırdığı hazinelerin değerini bilmiş ve kullanmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde Ahmet Besim Atalay’ın hayatına yer verilmiştir. Besim Atalay’ı tanımak adına Atalay’ın ailesi, öğrenim hayatı, meslekî bilgileri ve çalışma sahasındaki düşünceleri anlatılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde Besim Atalay’ın tasavvuf ile olan ilişkisi incelenmiştir. Bu bölümde Atalay’ın Uşşakîlik ve Bektaşîlik ile ilişkisi ele alınmaya çalışılmış; Uşşakîlik ile Bektaşîlik konularına yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Atalay’ın mûsikîyi nasıl kullandığı ele alınarak kendisinin yazmış olduğu *Bektaşilik ve Edebiyatı* kitabındaki nefeslere türlerine ayrılarak yer verilmiştir. Bu şiirlerin bestesinin olup olmadığı araştırılmıştır. Nefeslerden günümüz nota

¹ Gürol Pehlivan, “Hazırlayanın Önsüzü”, *Bektaşilik ve Edebiyatı*, mlf. Besim Atalay (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2018), 9.

arşivlerinde bulunanlar, EKLER kısmında sunulmuştur. Nota arşivlerinde bulunmayan ama ses kaydına ulaşılan nefesler ise notaya alınmış ve EKLER kısmında takdim edilmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, Ahmet Besim Atalay'ın bir dilbilimci olarak yapmış olduğu çalışmaları, edebiyat ve mûsikî ilişkisiyle inceleyerek günümüzde icra edilen mûsikî eserlerini tespit etmektir.

Besim Atalay hakkında yapılan akademik çalışmalarda Atalay'ın mûsikî ile ilişkisi ve mûsikîyi kullanmasına dair konulara değinilmemesi, bu çalışmayı özgün kılan bir konudur. Atalay'ın şiirsel olarak derlemiş olduğu Bektaşî nefeslerini, Cumhuriyet tarihinin ilk tarikat araştırması olan *Bektaşîlik ve Edebiyatı*² adlı yapıtında sunmuş olması, çalışmayı önemli kılan hususlardandır. Atalay'ın derlediği bu nefesler, günümüz nota arşivlerini zenginleştirebilmek ve kaybolup giden Bektaşî nefeslerine ulaşabilmek adına önemli bir çalışmadır.

Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışma Besim Atalay'ın hayatını, tasavvuf ile ilişkisini ve kaleme aldığı *Bektaşîlik ve Edebiyatı* adlı kitabında bulunan şiir örneklerini kapsamaktadır. Bu şiir örnekleri, günümüzde Bektaşî mûsikî repertuvarına ışık tutmaktadır. Atalay, *Maraş Tarihi ve Coğrafyası* adlı kitabında yine halk müziği bestelerine ait olan şiirlerden örnekler sunmuştur. Fakat bu çalışma, Atalay'ın sunmuş olduğu Bektaşî nefesleriyle sınırlandırılmıştır.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada öncelikle Besim Atalay'ın hayatı, eserleri ve varisleri, bir kısım malumatlara ulaşabilmek adına araştırıldı. Sonrasında ise Atalay hakkında çalışmalar yapan Ali Birinci ve Gürol Pehlivan ile görüşüldü. Atalay'ın eserlerinde bulunan şiir örnekleri incelendi. İncelenen şiir örneklerinde Bektaşî nefesleri tespit edildi. Tespit edilen nefeslerin bestelerine dijital derleme yöntemiyle ulaşıldı.

Atalay'ın derlemiş olduğu nefes güfteleri, konu ve yapı bakımından türlerine göre ayrılarak sunuldu. Ulaşılan bestelerde nota arşivlerinde bulunmayanlar, TRT nota yazım teknik ve kuralları çerçevesinde notaya alındı.

Problem ve Alt Problemler

Besim Atalay, birçok konuda önemli çalışmalar yapmış bir şahsiyettir. Atalay'ın çalışmaları, bilimsel araştırmalara kaynaklık etmiş ve akademik araştırmalara konu olmuştur.

² Pehlivan, "Hazırlayanın Önsüzü", 9.

Atalay, birçok şiir derlemeleri yapmıştır, fakat bu şiirleri türkülerden elde ettiğini belirtmiştir. Bu şiir bestelerinin birçoğuna günümüz nota arşivlerinde ulaşamamaktadır. Bu nedenle çalışmamızda Atalay'ın derlemiş olduğu güftelerin, günümüz Bektaşî nefes repertuarı açısından kaynaklık teşkil edip etmediğini tartışacağız.

Ayrıca buna bağlı olarak bir dilbilimcinin mûsikî repertuarına ne denli ışık tutabildiği, derlemiş olduğu Bektaşî nefeslerinin türlerinin neler olduğu ve güftelerden yola çıkarak bestelere ulaşıp, ulaşamayacağının sorularına cevap aramaya çalışacağız.

1. BİRİNCİ BÖLÜM: AHMET BESİM ATALAY

1.1. Ailesi

Ahmet Besim Atalay, 1298 yılında (bu tarih araştırmalara göre rûmî kabul edilerek, hicrî 1882-1883 olarak kaydedilmiştir.³ Uşak'ta dünyaya gelmiştir. Babası Demirci İnce Mehmet Çavuş, annesi ise Uşak-Aydın ovaları arasında konar-göçer Kacar Oymağı Beyinin torunudur.⁴ Annesinin adı kaynaklarda⁵ geçen bilgiye göre İlmiye'dir. Fakat başka bir kaynaktaki⁶ ise “Halime” olarak geçer.

Atalay, on yaşındayken ailesiyle gittiği Kütahya Ilıca Kaplıcalarında (sıtma hastalığına yakalanmıştır. Bu hastalık nedeniyle önce küçük kardeşi sonra ise babası vefat etmiştir. Atalay ise bu hastalığı bir-iki ay sonra atlatmıştır.⁷ Daha sonra annesi, Kadir Ağa ile ikinci evliliğini yapmıştır.⁸ Yunanlılar Uşak'tan çekilirken evlerini ateşe vermişler ve bir kızı ile birlikte İlmiye hanımı şehit etmişlerdir.⁹

Besim Atalay, ismini önce Ahmet Besim olarak kullanmış, 1917 senesinde ismine “Atalay”ı eklemiş ve soyadı kanunundan (21 Haziran 1934) sonra da bunu Ahmet Besim Atalay olarak devam ettirmiştir.¹⁰ Besim Atalay, 1947 yılında Uşak'tan Hatice Hoca isimli bir hanımla evlenmiştir. Evlilikleri birkaç ay kadar kısa sürmüştür.¹¹ Atalay, hayatı boyunca din, edebiyat, Türkçe dili üzerine çalışmalar yapmıştır. Atalay'ın *Dîvânü lugâti't-Türk* adındaki kitabı Türkçe diline tercüme etmesi en meşhur çalışmalarındandır.

Şeker, kalp, hâd romatizma hastası olan Atalay, ardında varis bırakmadan 83 yaşında iken 7 Kasım 1965 tarihinde Ankara'daki evinde vefat etmiştir.¹²

1.2. Öğrenim Hayatı

Ahmet Besim Atalay, altı yaşlarında iken anneannesi tarafından mahalle okuluna gönderilmiş, okulun öğretmeni olan Gelin Hoca'dan eğitim almıştır. Atalay, orada Elifbayı öğrenmiştir. Bir yıl sonra yine anneannesinin yardımıyla ilkokula; üç yıl sonra ise Rüştüye'e gönderilmiş, oradan şâhâdetnâme almıştır. Sonrasında Atalay'ın annesi onu halı ipi

³ Gürol Pehlivan, “Giriş”, *Bektaşîlik ve Edebiyatı*, mlf. Besim Atalay (İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2018), 15.

⁴ Besim Atalay, *Türk Dili ile İbadet* (İstanbul: Nebioğlu Yayınevi, 1960), 129.

⁵ Pehlivan, “Giriş”, 15; Ali Birinci, “Besim Atalay'ın Hayatı ve Eserleri”, *Türk Yurdu*, 32/295 (Mart 2012), 52.

⁶ Sevgi Özel, *Besim Atalay* (Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1983), 10.

⁷ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 129.

⁸ Pehlivan, “Giriş”, 15; Birinci, “Besim Atalay'ın Hayatı ve Eserleri”, 52.

⁹ Birinci, “Besim Atalay'ın Hayatı ve Eserleri”, 52.

¹⁰ Birinci, “Besim Atalay'ın Hayatı ve Eserleri”, 52.

¹¹ Pehlivan, “Giriş”, 18.

¹² Pehlivan, “Giriş”, 18.

boyacılığına vermek istese de buna anneannesi ve üvey babası karşı çıkmış, onu evlerine yakın olan Boduroğlu Medresesine göndermişlerdir.¹³

Atalay medresede ilk ders olarak “Kırâat” (Kur’an-ı Kerim’i güzel okuma ve Arapça harfleri güzel söyleyebilme) sonrasında ise “Arapça” derslerine başlamıştır. Sabahları, Arapça’nın grameri olan *Emsile*, *Bina*, *Maksud*, *Merah* dersleri; sonrasında *Avâmil*, *İzhar*, *Kâfiye* gibi dersler görmüştür. İkinci derslerinde ise *Halebî*’den başlayarak *Mülteka*, *Dürer*; sonrasında da *Mir’ât* ve çok sevdiğini belirttiği *Usûl-ı Fıkıh* okumuştur. Kafiye derslerinde bu kitabın şerhi olan *Fevâid-i Ziyâiye* ve *Molla Câmi* adı verilen şerhiyle okumuştur. Atalay bilahare bu kitap için iki yılının heder olduğunu dile getirmektedir.¹⁴ Atalay, *Mantık İsgoçi*’yi şerhleriyle birlikte gördükten sonra uzun zaman ayrılan *Tasavvurat* ve *Tasdikât* dersini, sonrasında medrese tahsilinin son dersi olarak İslam mezheplerinin tedkikine ayrılan *Akâid* dersini alarak İslam mezheplerini incelemiştir.¹⁵

Atalay, ara sıra tefsir okutan hocasının, kendisinin çalışmalarını ve anlayışını beğendiğini, bu nedenle istediği kitapları kendisine temin ettiğini dile getirmiştir. Bu esnada tasavvufa merak saran Atalay, önce İmam Gazzâlî’nin (ö. 505/1111) kitabı olan *İhyâü Ulûmi’d-Dîn*’i¹⁶ okumuş, sonra sırasıyla Muhyiddîn İbnü’l-Arabî’nin (ö. 638/1240) bazı eserlerini görmüştür. Daha sonra Uşak’ta Yörü Dede¹⁷ adındaki makamın şeyhine bağlanmıştır.¹⁸

Atalay, hâdisten ve hâdisin çeşitlerinden bahseden *Nühbe* adındaki kitabı elde ederek hocasına göstermiştir. Bunun üzerine hocası, Atalay’a hâdis ilmine dair başka eserler de vermiştir.¹⁹ Atalay’ın hocası, Atalay’a irtifağ almayı öğretmiş, kendisine bu ilim ile ilgili olan *Kedusî*’yi ve *Eşkâlû’t-Te’sîs*’i²⁰ okutmuştur. Atalay, bu dersleri alır iken arkadaşları ile birlikte hocalarından hikmetten *Kazı Mîr*’i okutmasını rica etmişlerdir. Bu istekleri kabul görmüştür. *Hidâye*²¹ şerhi olan bu derse başladıktan sonra Atalay, büyük bir medrese hocası bulunan çok

¹³ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 129.

¹⁴ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 129-130.

¹⁵ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 130.

¹⁶ 11. Yüzyılda İmam Gazzâlî (ö. 505/1111) tarafından Arapça yazılmış olan, başta tasavvuf ve ahlak olmak üzere fıkıh, kelâm gibi ilimlere bilhassa amaçları bakımından yeni yaklaşımlar getiren önemli eser.

¹⁷ Halvetiyye Tarikatının Uşşâkiyye alt koluna bağlı makam.

¹⁸ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 130.

¹⁹ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 130.

²⁰ Şemseddin Muhammed b. Eşref es-Semerkindî’nin (ö. 702/1303) *Eşkâlû’t-Te’sîs* adlı eseridir. Öklid’in Elementler adlı eserinden alınmış otuz beş temel önerme hakkındadır. Türk matematik bilgini Kadızâde-i Rûmî’nin (ö. 844/1440’dan sonra) bu esere *Tuhfetü’r-reîs fî şerhi Eşkâlî’t-te’sîs* adıyla yazdığı şerh ile birlikte Osmanlı medreselerinin vazgeçilmezders kitabı olmuştur. Bkz. İhsan Fazlıoğlu, "Kadızâde-i Rûmî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 14/98-100.

²¹ *el-Hidâye*: Burhâneddin el-Mergînânî’nin (ö. 593/1197) Hanefî fikhına dair eseri.

cahil bir hocanın fesatlık yaptığını belirtmiştir. Bu fesatlık yüzünden esnaf reisleri; “*Bu memlekette hikmet okunuyormuş, Allah’ın hikmetine karışılmaz, küfürdür*” diye Atalay’ın hocasına dersi bıraktırmışlardır.²²

Atalay, kendi hayatını kaleme almış olduğu yazısında tahsil hayatını uzunca anlatmıştır. Medrese hayatında hocasının ara sıra Farsça okuttuğunu ve mektepte *Talim-i Farisî, Kavâid-i Farisî, Tuhfe-i Vehbî* gibi kitapları da görerek temelini oluşturduğu belirtmiştir. Medrese hayatı on yıl kadar süren Atalay, eğitiminin son bir iki yılında kedi tüyünden yapmış olduğu ince fırçalarla halı resimleri yaparak ve “Şemsülmaarif” adında özel bir okulda çalışarak bir yandan da para kazanmıştır.²³

Artık çeşitli ilimlerle ilgili te’lif edilmiş olan belirli eserlerin okumasını tamamlayan Atalay, hocasının “*sen küçüksün, biliyorsun ki arkadaşların arasında kırk yaşında olanlar var. Herkes bilmez, çekemezler. Dedikodu olur.*” demesi üzerine icazet törenine alınmamıştır. Bunun üzerine çok içerlenen Atalay, törende Uşak’ta duramamış, köylere gidip gezmiştir.²⁴ Medreselerin ve softaların²⁵ aleyhinde atıp tutan Atalay, softalarla arasının iyi olmadığını belirtmiştir.

Besim Atalay, daha ilkokul sıralarında iken *Kerem ile Aslı, Aşık Garib, Tahir ile Zühre* gibi halk hikayelerini okumuş, rüşdiye sıralarında ise Aşık Ömer, Dertli gibi halk şairlerini tanımıştır. Atalay, bir yandan da büyükannesinin kitapları arasında bulunan *Kırk Sual*²⁶, *Envârü’l-Âşıkîn*,²⁷ *Sâ’atnâme*,²⁸ *Kitâb-ı Muhammediye fî Kemâlâtî’l-Ahmediye*,²⁹ *Hayber Kalesi*,³⁰ *Battâl Gazi*,³¹ *Kan Kalesi*³² gibi eserleri gözden geçirmiştir.³³ Atalay, dayısı Âşık

²² Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 130.

²³ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 130.

²⁴ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 130.

²⁵ Softa: Osmanlı Döneminde bir tür medrese öğrencisi; Osmanlı Döneminde hoca sınıfından olanlara aşağılama ereğiyle verilen ad.

²⁶ Kırk Sual: Mevlânâ Firâkî’nin yazmış olduğu, Peygamber (a.s.)’ın Yahudi âlimlerince kırk suale verdiği muknî cevapları ihtiva eden eser.

²⁷ *Envârü’l-Âşıkîn*: Ahmed Bican’ın (ö. 870/1466) Anadolu’da müslüman-Türk kimliğinin şekillenmesinde etkili olmuş dinî-didaktik eseri.

²⁸ *Sâ’atnâme*: Hibetullâh İbn-i İbrâhim’in yazmış olduğu eser. *Sâ’atnâmeler*, zamanın nasıl belirleneceğini, zamanın özelliklerini ve hikmetlerini yedi yıldız 12 burca dayalı olarak anlatan eserlerdir. Bu eserlerde, haftanın yedi günü, yedi yıldız tarafından temsil edilmektedir. Haftanın yedi günü yedi vakte bölünmüş ve her bir vakitte bu yedi yıldızdan birinin etkili olduğu kabul edilmiştir ayrıca *sâ’atnâmeler*’de, “saa/saat” kelimesinin dinî terminolojideki anlamına uygun olarak “belirlenmiş on, kıyamet günü” ve bu günlerin özellikleri de anlatılmaktadır.

²⁹ *Kitâb-ı Muhammediye fî Kemâlâtî’l-Ahmediye*: Yazıcızâde Mehmed Efendi’nin (ö. 1451) na’t ve mevlid türünde yazmış olduğu eser.

³⁰ Hayber Kalesi: Hayber Kalesi’nin Hz. Ali tarafından fethedilmesini anlatan eser.

³¹ Battâl Gazi: Battâl Gazi destanının anlatıldığı eser.

³² Kan Kalesi: Hz. Ali cenknâmelerinden olan, merkeze Hz. Muhammed’in alınarak Hz. Ali’nin örnek tip, ideal insan anlayışıyla ele alındığı eserlerden biridir.

Hüseyin'den almış olduğu *Fuzûlî*'yi, *Nef'i* ve *Nedîm* divanlarını okumuştur. İstanbul'dan Mukavelât Muharrirliği ile Uşak'a gelen, Selânikli bir kişi ile tanışan Atalay, bu kişinin kendisi üzerinde fikirlerinin olgunlaşmasına dair büyük etkiler yaptığını belirtmiştir. Bu kişi, Atalay'a Muallim Naci, Reşat Ekrem Bey münakaşalarını, *Demdeme*, *Zemzeme* ve başka eserlerin yanı sıra tarih kitapları da vermiştir. Aynı zamanda Atalay'a Kıbrıs'ta çıkmakta olan Türkçe bir gazeteyi, daha sonra İstanbul'da çıkan *İkdam*, *Sabah* gibi Türkçe gazeteleri ve Baba Tahir'in çıkardığı Arapça *Elmâlûmat* dergisini Atalay, yine bu zattan temin etmiştir. Atalay, *Ahenk* gazetesiyle rahmetli Bıçakçızade Hakkı Bey'in çıkardığı *İzmir* adlı derginin kendi görüşleri üzerinde büyük etkileri olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda *İstîlâhât-ı Eddiye* ve *Mecmua-i Muallim* gibi eserlerin de kendisine çok fayda sağladığını belirtmiştir. Atalay, henüz on sekiz yaşlarında iken İzmir gazetelerinden *Ahenk* gazetesine şiirler yazmıştır.³⁴

Uşak'ta medreselerle yaptığı mücadeleden sıkılan Atalay, 1321/1903 yılının Eylül ayında İzmir'e gitmiştir. Besim Atalay, ramazan ayında Hisar Camii'nde vaaza başlamış, ramazan ayından sonra ise İstanbul'a gitmiştir. Bu dönem Abdülhamit zamanına denk gelmektedir. İstanbul'da Kadı Mektebine (Mekteb-i Nüvvâb) girme fikrinde olan Atalay, medreselerde resmen kayıtlı olan otuz bin talebenin olduğunu kinayeli bir şekilde belirtmiştir. Medreselerde yer bulamayan Atalay, birkaç gün Yenikapı Mevlevîhane'sinde kalmış, daha sonra Sultanahmet Medresesi'nde mülâzım odalarının karanlık ve rutubetli bir odasına yerleşmiştir. Atalay, burada kendisinin yanı sıra üç arkadaşının daha olduğunu, bu arkadaşlarının derslerle ilgilenmediklerini, kendisine de bu konuda mâni olduklarını belirtmiştir.³⁵

Bu dönem Besim Atalay'ın kendi kalemine şöyle yansımıştır:³⁶

“...O vakitlerde her medresenin Şeyhülislâm kapısında resmî bir müderrisi bulunuyormuş. Bu müderrisler ders okutmazlardı, Müdür gibi bir şeydi, medresenin bir de bevvâbı (kapıcısı) vardı. Bizim medresenin bevvâbı otuz yıldır bu medresede imiş. Yobaz, korkunç bir adamdı. Müderrisin adını ve Şeyhülislâm dairesinin fetvahânede bulunduğunu, Bursalı Raif Efendi adında bir zat olduğunu öğrendim. Arapça bir kasîde yazdım. Mülâzım odasının üst katını istiyordum. Arapça yazılmış olan bu kasidenin Türkçesi şudur:

³³ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 130-131.

³⁴ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 131.

³⁵ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 131.

³⁶ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 131-132.

“İyi huylar ve yücelikler elde etmek için ben evimden ve oymağımdan ayrı düştüm.

Susamış bir kimse size gelmiş, sizden tatlı su istiyor. Siz vermezseniz kim verir?

Vaktin boş geçmesinden kalbim ağrıyor.

Gözlerim gecelerden beri uyku tutmuyor.

Hayırlı işlerden olan bilgi edinmek gibi,

Kişinin kazancı olarak faydalı bir şey tanımıyorum.

Hey Besim sözü uzatma. “Hal dili söz dilinden daha iyi konur” demişlerdir.”

Emvâli tarzında olan bu manzumeyi aldım. Şeyhülislâmın kapısında fetvanâmeye gittim. Raif Efendi’yi kapıcıya sordum. Odaya girdim, on-yirmi kadar hoca yüksek minderlere oturmuş, önlerinde peştahtalar³⁷ var. Peştahtalarda enfiye kutuları, büyük mendiller ve kitaplar görülmüyordu. Hazretler dalmıştı. Raif Efendi’ye kasideyi verdim, okudu. “Bunu kim yazdı?” diye sordu. “Ben yazdım” deyince benim yazamayacağımı sanmış olmalı ki “Oku bakalım” dedi; kâğıdı aldım, kapının yanına çekildim. Yüksek sesle okumaya koyuldum. Ben okurken hazretler uyandılar. Gözlüklerinin üzerinden bana bakıyorlardı. Bitirdim. “Bir daha oku” dediler. Okudum. Raif Efendi ne istediğini sordu. Derdimi anlattım. Oda istedim. “Molla Efendi bilmiyor musun bir oda sahibi olabilmek için kıdem lazımdır. Sen yeni gelmişsin, buna imkân yoktur” dedi. Ben derhal “Eğer bu bir nizam ve an’ane ise, usûl ilminde bir kaide vardır. Her umumun bir hususu bulunur” diye Arapçasını okuyunca etraftan hocalar “Raif Efendi, bu molla yetişecek, himaye et” dediler. Birkaç gün sonra Raif Efendi medreseye geldi ve beni mülâzım odasının üst katına oturtular. Başka softalar ses çıkaramadılar. Onları medreseden kovmakla tehdit etmişti.”

Besim Atalay, İzmir’de iken Hisar Camiinde beş ramazan boyunca vaaz vermiştir. 1325 (1907-1908) yılının ramazan ayında Kadir gecesinde İzmir Mevlevîhanesinde mesnevî şeriften birkaç beytin şerhini yapan Atalay’ın bu yıllarda camide yapmış olduğu yapmış olduğu vaazları *Köylü Gazetesi* özel olarak yayınlanmıştır. Atalay bu özetleri üç yıl sonra *Müslümanlara Öğüt* adlı bir kitap olarak Trabzon’da bastırmıştır. Yine aynı yıllarda Atalay, *Ahsenü’l-Beyân fî Mevâziü’r-Ramazan* adlı Arapça bir kitabın müsveddesini yaymıştır. Lakin

³⁷ Peştahta: Üzerinde para sayılan, kenarlı, üstü düz tahta, akçe tahtası. İş yerlerinde üzerinde masa gibi çalışılan çekmece.

Yunanlıların Uşak'ta çıkardıkları yangında Atalay'ın yaymış olduğu bu müsveddeler de yanmıştır.³⁸

Atalay, daha sonra İstanbul'a gitmiş ve orada kadı mektebi imtihanlarına girmiştir. Atalay, daha sonra İstanbul'a gitmiş ve orada kadı mektebi imtihanlarına girmiştir. Temyiz'de³⁹ kazanamayan Atalay, Duhûl imtihanında kazanmıştır. Atalay, Darü'l-Muallimîn'e girdiği ilk yılda Şehzâde Camii'nden icazet almış, ona madalya verilmiştir. Atalay, medreseye yerleştikten sonra Şehzade Camii'nde ders veren rahmetli Çarşambalı Hacı (Ahmet)⁴⁰ Efendi'den ders almıştır. Hacı Efendi, sabahları Buhârî-i Şerîf ve Tasavvurât, ikinci vakti de Usûl-ı Fıkıh dersi vermiştir. Böylece İstanbul'da da derslere devam eden Atalay, 1343⁴¹ yılında icâzet almıştır.⁴²

Ahmet Besim Atalay ile ilgili olarak Ahmet Öz, şunları söylemektedir: “Hem son dönem Osmanlı medreselerini hem de İstanbul Üniversitesinde Yüksek Öğretmen Okulunu bitirmiştir. Dolayısıyla hem Osmanlıyı hem de Cumhuriyetin ilk yıllarını bilen bir ilim adamıdır.”⁴³

1.3. Meslek Hayatı

Atalay'ın tahsil hayatı 1910'da⁴⁴ Darül'l-Muallimîn'den mezun olmasıyla sona ermiş ve meslek hayatı başlamıştır. Atalay'ın Arapça, Farsça ve Fransızca'yı ileri düzeyde bildiği kaydedilmiştir. Atalay, icazet aldıktan sonra meslek hayatına atılmak üzere ilk olarak Konya'ya gitmiş daha sonra Trabzon, Ankara, Konya, Maraş, İçel, Niğde gibi birçok yerde çeşitli görevler almıştır. Atalay.⁴⁵

“Darü'l-Muallimîn'den çıktıktan sonra Konya Darü'l-Muallimîn Rüşdiyesine Pedagoji öğretmeni olarak gittim. Oradan Trabzon Muallim Mektebi müdürlüğüyle ayrıldım. Oradan Ankara'ya geldim. Ankara'da az kaldım. Darüşşafakaya Ahlâk Dini hocalığı ile geldim. Bir yıl sonra Konya Muallim Mektebine müdür oldum. İki yıl sonra Maraş, bir yıl sonra İçel, bir yıl sonra Niğde Maarif Müdürü oldum. İkinci yılda

³⁸ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 132-133.

³⁹ Temyiz: Ayırma, seçme.

⁴⁰ Birinci, “Besim Atalay'ın Hayatı ve Eserleri”, 54.

⁴¹ Ali Birinci, bu tarihi 1323 olarak vermektedir. Bkz. Birinci, “Besim Atalay'ın Hayatı ve Eserleri”, 54.

⁴² Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 133.

⁴³ Ahmet Öz, “Besim Atalay (1882-1965)'ın Tanrı Kitabı Adlı Meali”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6/27 (Yaz 2013), 428.

⁴⁴ Birinci, “Besim Atalay'ın Hayatı ve Eserleri”, 54; Nuri Yüce, “Besim Atalay”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1991), 4/43-44. 1908; Agop Dilaçar, “Besim Atalay'ı Yitirdik (1882-1965)”, *Türk Dili*, 15/171 (1965), 209; 1912 tarihini vermektedir.

⁴⁵ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 133.

mütareke oldu. Yerli hocalarla Rumlardan bazıları hakkımda şikâyet etmişler. Maarif nazırı olan Ali Kemal beni azletti. İstanbul'a geldim. Rıza Tevfik'le tanışıklığımız vardı. Başvurdum. Bir şey yapamadı. Bana İngiliz Muhabirleri Cemiyetini tavsiye edenler oldu. Kabul etmedim. Memleketime, Uşak'a döndüm. Halı işleriyle uğraşmaya başladım. Bu sırada Ali Kemal Dahiliye Nazırı oldu. Maarif Nazırlığına hocamız Said Bey gelmişti. Ona bir mektup yazdım. Beni İçel Maarif Müdürü olarak gönderdi.”

Atalay, Silifke'de iken öğretmenler ve gençlerle birlikte bir cemiyet kurmuşlardır. Bu cemiyet vasıtasıyla o dönemde Sivas'ta bulunan Mustafa Kemal Paşa ile haberleşmişlerdir. Atalay bu dönemi şöyle anlatmaktadır: ⁴⁶

“Mütarekenin acı günlerinde idi. Yunanlılar Uşak'ı yakmışlardı. Adana ve Mersin'de Fransızlar vardı. Silifke'de biz yerlilerden ve öğretmenlerden birtakım gençlerle yerleşme sebebiyle (Silifke'de) bir cemiyet kurmuş, Sivas'ta bulunan Mustafa Kemal Paşa ile haberleşmeye başlamıştık. Beni Uşak'tan da çağırıyorlardı. İki aylık izin alarak memleketime döndüm. İzmir Reddi İlhak Cemiyetinin arta kalan bazı üyeleri Uşak'a gelmişler. Uşak'ın aydın ve vatansever evlâdı olan İbrahim Bey Hoca, Müftü Cemiyetin başına geçmiş, beni vaazcı ve konferansçı olarak tayin etti. Agalar Camiinde ve Koca Yazı mevkiinde konferanslar verir, haklı vatan müdafaasına davet ederdim.”

Atalay, 1920 senesinde Ankara'da ilk Millet Meclisi açıldığı vakit Kütahya mebusu olarak görev almıştır. Yedi devre, yirmi altı yıl mebusluk yapan Atalay, sekizinci devreye girmemiş, politika işlerinden kesin olarak çekilerek vakıf olduğu konularda çalışmalar yapmıştır.⁴⁷

Atalay, Maarif Müdürü olarak görev yaptığı sıralarda öğrencilerine Türk adlarını gösteren cetveller vererek, öğrencilerinden Türk isimler almalarını istemiştir. Besim Atalay, Mebus olarak Ankara'ya geldikten sonra bu isimleri *Türk Büyükleri ve Türk Adları* başlığını verdiği kitabında toplamıştır. Bu kitap, Maarif vekâleti tarafından yayınlanmıştır. Atalay'ın yazmış olduğu bu kitabın yayın tarihinden iki sene sonra Amerika Washington Kongresi Kitaplığı Müdürlüğünden TBMM Başkanlığına bir mektup gönderilmiştir. Mektupta: “*Türkçe*

⁴⁶ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 133-134.

⁴⁷ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 134.

*kişi adlarını bildiren bir kitabınız var. Bize gönderiniz.” diye talepte bulunulmuştur. Bunun üzerine Washington’a kitabın iki adet nüshası gönderilmiştir.*⁴⁸

Atalay, Birinci Büyük Millet Meclisi’nin ilk yılında İstanbul’dan Ankara’ya gönderilen Şeyh Şenûsî’ye Arapça bir nutuk irad etmiştir. Atalay’ın yazmış olduğu ve meclis kürsüsünde sunduğu bu nutuk zabıt ceridelerinde aynen bulunmaktadır. Atalay, yine Birinci Büyük Millet Meclisinde bir mehter takımı kurulmasını teklif etmiş ancak bu teklif otuz beş yıl sonra iş haline gelmiştir.⁴⁹

Besim Atalay, İlk Dil Encümeninde iki yıl daha sonra Atatürk’ün kurmuş olduğu Türk Dili Tetkik Cemiyeti’nde (sonraki adıyla Türk Dil Kurumu) on sekiz yıl çalışmıştır. Bu esnada Atatürk, *Dîvânu Lugâti’t-Türk*’ün Arapça’dan Türkçe’ye çevrilmesini istemiş, bu hususta Kilisli Rıfat Efendi’ye başvurulmuştur. Kilisli Rıfat Efendi’nin çevirisi yanlış ve eksik bulunmuş ve beğenilmemiştir. Sonrasında Konyalı Atıf Hoca adında bir zat, tam bir tercüme yapmıştır ancak bu tercümede de yanlışlıklar olduğu tespit edilmiştir. Kilisli’nin ve Atıf Hoca’nın çevirileri Türk Dil Kurumu’nda bulunmaktadır. Besim Atalay’ın Arapça nutuk söylediğini bilen Atatürk, *Dîvânu Lugâti’t-Türk* tercümesini Atalay’ın yapmasını istemiştir. Bunun üzerine Atalay, dört yıllık çalışmanın ardından çeviriyi tamamlamış, sonrasında ise Arapça dilinde yazılmış olan önemli eserler tercüme etmiştir. Bunların yanı sıra Atalay, kutsal kitabımız *Kur’ân-ı Kerîm*’i de tercüme etmiştir. Atalay’ın Türk dili üzerine yapmış olduğu çalışmaları, Türklük aleminde de Türkçe üzerine çalışan bilginlerce de beğeni toplamıştır.⁵⁰

1.3.1. Meslekî Görev Listesi⁵¹

- Konya Darü’l-Muallimîn Rüşdiye kısmında Fenn-i Terbiye Muallimliği (14.10.1910-13.09.1911)
- Trabzon Darü’l-Muallimîn Müdürlüğü (05.12.1911-22.09.1913)
- Ankara Darü’l-Muallimîn Müdürlüğü (05-13.10.1913)
- Darü’ş-Şafaka Akaid-i Diniye Muallimi (14.10.1913-02.04.1914)
- Konya Darü’l-Muallimîn Müdürlüğü (08.04.1914-22.02.1915) ve El İşleri Muallimliği (14.03.1915-22.09.1915)
- Maraş Sancağı Maarif Müdürlüğü (02.10.1915-13.09.1916)
- İçel Sancağı Maarif Müdürlüğü (02.10.1916-24.09.1917)

⁴⁸ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 134.

⁴⁹ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 134-135.

⁵⁰ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 135.

⁵¹ Pehlivan, “Giriş”, 15-16.

- Niğde Maarif Müdürlüğü (03.10.1917-23.04.1919)
- İçel Maarif Müdürü (30. 08.1919-10.03.1920)
- Maarif Vekaleti Hars Müdürlüğü ve Orta Tedrisat Müdür Vekilliği (12.06.1920)
- Ankara Polis Enstitüsü Farsça Lisan Muallimliği (28.10.1938-11.09.1939)
- Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Farsça Profesörlüğü (1937-1942)
- 1920 tarihinde, bir gün önce Ankara’da toplanan ilk Büyük Millet Meclisi’ne Kütahya Mebusu olarak girmiş;
- 2., 3., 4. Devrede Aksaray Milletvekili;
- 5., 6., 7. Devrede Kütahya Milletvekili olarak görev yapmıştır.
- 31 Ocak 1936 tarihinde 25 yıl 7 ay 1 gün hizmetle emekliye ayrılmıştır.
- 1928 ile 1930 yılları arasında İlk DilERCümeninde;
- 1931-1949 yılları arasında ise Türk Dil Kurumu’nda çalışmıştır.

1.4. Eserleri

Atalay, yazı hayatına henüz on yedi yaşında iken *Ahenk* gazetesinde basılan bir şiiriyle başlamıştır. İlk risâlesi 1329 (1913) yılında yayınlanan Atalay’ın yazı hayatı elli yıldan fazla sürmüş, Atalay vefat ettikten sonra dahi dört adet kitabı basılmıştır. Dil ve halk bilimi derleme çalışmalarına 1920’li yıllarda başlayan Atalay bu alanlarda değerli eserler vermiştir. Atalay’ın eserlerinin hâlâ tam bir listesi hazırlanamamış, tespit edilebilen kitap halindeki çalışmaları aşağıda sunulmuştur:⁵²

1. *Bir Türk Kızının Vatan Duygusu*, Trabzon: İkbâl Matbaası, 1329 [1911], 8+1 s.
2. *Haritalı Yeni Coğrafya-yı Osmanî*, Trabzon: 1330 [1911-1912], 32 s.
3. *Yeni Coğrafya -İbtidâî Mekteblerin 2. Senesine Mahsus-*, Trabzon: Kitabhane-i Hamdi, 1330 [1911-1912], 32 s.
4. *Yeni Coğrafya -İbtidâî Mekteblerin 3. Senesine Mahsus-*, Trabzon: Kitabhane-i Hamdi, 1330 [1911-1912], 32 s.
5. *Müslümanlara Öğüd*, Trabzon: İkbâl Matbaası, 1330 [1911-1912], 184+8 s.

Bu ilk beş kitap, Ahmed Besim imzasıyla, bundan sonraki kitapları ve yazıları Besim Atalay imzasıyla çıkmıştır.

⁵² Pehlivan, “Giriş”, 20-22.

6. *Tan Destanı, Karahisar: İkaz Matbaası, 1336 [1920], 7 s.*
7. *Sakarya Destanı, Ankara: 1337 [1921], 8 s.*
8. *Armağan, Ankara: 1339 [1923], 39+1 s.*
9. *Maraş Tarihi ve Coğrafyası, İstanbul: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekaleti Neşriyatı, 1339 [1923], 171 s.*
10. *Türk Büyükleri veya Türk Adları, İstanbul: TBMM Hükümeti Maarif Vekaleti Neşriyatı, 1339 [1923], 112+1 s. İkinci baskı: 1935. Türk Adları adıyla üçüncü baskı: Ankara, Jandarma Genel Komutanlığı Matbaası, 1936, 84 s.*
11. *Bektaşîlik ve Edebiyatı, İstanbul: Matbaa-i Amire, 1340 [1924], 122+1 s.*
12. *Baş Belâları -Üç Perde Manzum-, İstanbul: Necm-i İstikbâl Matbaası, 1926, 38 s.*
13. *Âşık Kerem, İstanbul: Maarif Vekaleti Neşriyatı, 1930, 173 s.*
14. *Cönk -I. Defter Manzum Hikâyeler-, İstanbul: Devlet Matbaası, 1931, 41 s.*
15. *Türk Dili Kuralları, Ankara: Köy Hocası Matbaası, 1931, 110 s.*
16. *Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü İçin Destan, Ankara: 1931, 1 s.*
17. *Onuncu Yıl Destanı, Ankara: 1933, 8 s.*
18. *15'inci Yıl Destanı, Ankara: Ulus Basımevi, 1938, 15 s.*
19. *Suna ile Çoban Hikâyesi, Ankara: Matbuat Umum Müdürlüğü Neşriyatı, 1939, 69+2 s.*
20. *Divanü Lûgati't-Türk Tercümesi, Cilt 1, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1939, 530 s.*
21. *Divanü Lûgati't-Türk Tercümesi, Cilt 2, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1940, 366 s.*
22. *Bir Doçentin Türkçe Okutuşu ve Münakaşalarımız, İstanbul: Alâeddin Kral Basımevi, 1940, 57 s.*
23. *Türkçemizde Men-Man, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1940, 55 s.*
24. *Divanü Lûgati't-Türk Tercümesi, Cilt 3, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1941, 452 s.*
25. *Divanü Lûgati't-Türk Tıpkıbasımı "Faksimile", Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1941, 638+8 s.*
26. *Türk Dilinde Ekler ve Kökler Üzerine Bir Deneme, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1942, 382 s.*
27. *Divanü Lûgati't-Türk İndeksi –Dördüncü Türk Dil Kurultayı İçin Ayırbaşım-, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1942, 57 s.*

28. *Tanrı Kitabından Namaz Türeleri*, İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kitabevi Yayınları, 1942, 15+1 s.
29. *Divanü Lûgati't-Türk Dizini "Endeks"*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1943, 885 s.
30. *et-Tuhfetü'z-Zekiyye fil-Lûgati't-Türkiyye*, İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1945, XXXII+300 s.
31. *Türkçede Kelime Yapma Yolları*, İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1946, 4+155 s.
32. *Müeyyessiretü'l-Ulûm-Tıpkıbasım, Çeviriyazılı Metin ve Dizin-*, İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1946, XX+247+182 s.
33. *eş-Şüzûrî'z-Zehebiyye ve 'l-Kitaü'l Ahmediyye fil-Lûgat-it-Türkiyye*, İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1949, 70 s.
34. *Seng-lâh, Lûgat-ı Nevaî -Tıpkıbasım-*, İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1950, X+171 s.
35. *İsrâf*, Ankara: Çankaya Matbaası, 1950, 16 s.
36. *Arapça ile Türkçe'nin Karşılaştırılması*, İstanbul: Marifet Matbaası, 1954, 64 s.
37. *Türk Dil Kurumu Hakkında Raporum*, İstanbul: Marifet Matbaası, 1960, 28 s.
38. *Türk Dili ile İbadet*, İstanbul: Nebioğlu Yayınevi, 1961, 135 s.
39. *Hayvan Hikâyeleri ya da Hayvanlardan Öğütler*, Ankara: Yeni Desen Matbaası, 1962, 172 s.
40. *Kur'ân Tercümesi (Tanrı Kitabı)*, Ankara: Doğan Kardeş Matbaacılık Anonim Şirketi, 1962, 756+7 s. İkinci baskı: 1965.
41. *Türk Dilinde Ana Kelimeler veya Türkçede Türetme Sözlüğü*, Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş., 1967, XVI+152 s.
42. *Türk Halıcılığı ve Uşak Halıları*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1967, 8+87 s.
43. *Çeşitli Halk Fıkraları ve Deyimleri*, Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş., 1968, 208 s.
44. *Abuşka Lûgatı ve Çağatay Sözlüğü*, Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş., 1970, IV+452 s.

Yukarıdaki kitapların dışında *Ahenk (İzmir)*, *Köylü Gazetesi*, *Ocak (Konya)*, *İslâm*, *Türk Yurdu*, *Hâkimiyet-i Milliye*, *Türk Dili Tetkik Cemiyeti Bülteni*, *Tasvir-i Efkâr*, *Ulus*, *Çağlayan (Balıkesir)*, *Kopuz*, *Çınaraltı*, *Bozkurt*, *Orhun*, *Tan*, *Yeni Sabah*, *Dünya*, *Tasvir*, *İnkılapçı Gençlik*, *Türk Dili*, *Türk Dili-Belleten*, *Son Posta*, *Dinimizde Reform*, *Kemalizm*, *Türk Düşüncesi*, *Kızıllema*, *A Dergisi*, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, *Hayat*

Mecmuası, Dün ve Bugün, Yakın Tarihimiz gibi gazete ve dergilerde çeşitli makale ve şiirleri yayınlanmıştır.⁵³ Ayrıca Nankin'de çıkan *Türkçe Edebiyat* adlı kitapta, Çunking'de çıkan "*Altay*" mecmuasında ve Helsinki'de çıkan "*Ganibay*" mecmuasında Atalay'ın yazıları iktibas edilmiştir.⁵⁴

1.5 Besim Atalay'ın Çalışma Sahasındaki Düşünceleri

Besim Atalay hem Osmanlı Döneminde hem de Cumhuriyet Döneminde pek çok çalışma yapmıştır. Çalışmalarına Osmanlı Döneminde başlayan Atalay, bir medreseli olarak daha çok dinî konulara ağırlık vermiştir. Fakat dinî konularda da modern-devrimci bir yaklaşım sergilemektedir.⁵⁵ Atalay, medresede klasik dinî bilgileri öğrenmiş fakat Batı'dan gelen yeni bilgi ve yöntemleri de öğrenmeye açık olmuştur.⁵⁶ Dolayısıyla Atalay'ın dönemin şartlarıyla, hükümetin politikalarıyla aynı düşüncede olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Atalay, Türk dili ile ilgili önemli çalışmalar yapmıştır. Sunduğu fikirlere bazı kesimler tarafından karşı çıkılsa da Atalay, yolundan dönmemiştir.

Atalay, Türklüğe ve Türkçeciliğe hizmet etmiş bir şahıstır. Atalay'ın Türkçü-Halkçı kimliğine bir örnek olarak şu yazısı verilebilir:

*"...Nerede ve nasıl başladığımı bilmiyorum. Hemen kendimi tanıdığım günden beri Türkçüyüm. Kimseyi taklit etmedim. Daha Abdülhamid zamanında mektepte Türkçüydüm. Bunu yaşayan arkadaşlarım bilirler."*⁵⁷

Besim Atalay'a Türklük ve Türkçülük hakkındaki sorular üzerine verdiği cevap şudur:

"-Millet anlayışınızı kısaca söyler misiniz?

-Benim millet anlayışım Türk büyüklerinden Ulutaş'ın milliyet anlayışı gibidir. Benim bu anlayışında ne siyasî sınırlar ne de coğrafi engeller bulunabilir. Nerede Türk varsa orası Türk'tür. Nerede bayrağı dalgalanmışsa orası Türk ilidir.

-Fakat Türk ne demek onu soruyorum?

Türk, Türk'üm diyendir.

⁵³ Pehlivan, "Giriş", 22; Birinci, "Besim Atalay'ın Hayatı ve Eserleri", 57-58.

⁵⁴ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 135.

⁵⁵ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 130.

⁵⁶ Pehlivan, "Giriş", 26.

⁵⁷ Birinci, "Besim Atalay'ın Hayatı ve Eserleri", 60.

-... *Türk'ü Türk olmayandan ayıran temelli karakterler yok mudur?*

-Türk'üm deyip de özden Türk olmayanları Türk'ün geleneklerine uygun olup olmaması bir mihenk taşı gibi ayırır. Türk'ün dil, ahlak, zevk, hukuk ve devlet geleneklerine karşı koyanların, her ne kadar Türk'üm deseler de Türk olmadıkları sırtı verir. Bu adamlar ancak kursaklarıyla Türklüğe bağlıdırlar! Bu yolda ancak kafa ve gönülleriyle bağlanmış olanlar Türk'türler."⁵⁸

Yukarıdaki metinden anlaşıldığı üzere Atalay, Türk gelenek ve göreneklerine bağlı, vatansever bir kişidir. Türk dili ile ilgili önemli hizmet ve çalışmaları bulunan Atalay, Türkçeciliği hakkında şunları söylemektedir:

*"Küçükken, halkla ve bilhassa köylümüzle düşüp kalkmayı severdim. Türk aydını ile Türk halkı arasında bir anlaşma dilinin bulunmayışı dikkatimi çekti. Bundan ötürü ilkin arı bir Türkçe ile yazışmayı ilke edindim. Türkçecilik ülküsü buradan başladı."*⁵⁹

Besim Atalay'a göre bir milleti bütünleştiren, bir araya getiren unsur din ve kutsal kitaptır. Bu nedenle Atalay, *Kur'ân-ı Kerîm*'in ve yapılan ibadetlerin Türkçe olmasından yanadır. Atalay, yazmış olduğu *Türk Dili ile İbadet* adlı kitabının önsözünde, bu konuyu şöyle ifade etmektedir:

"Din bir milleti ölümden kurtardığı gibi ölüme de sürükler. Yahudiler buna güzel bir tanıktır. İki bin yıla yakın bir zamandan beri yurtlarından atılmış, sayısız zulümlere ve hakaretlere uğramış, zaman zaman çoluk çocuğu öldürülmüş, çeşitli kültürlerin ağır baskısı altında kalmış olan Yahudiler, dinlerine bağlılıkları yüzünden kaybolmamışlardır. Tevrat'ın etrafında toplanan bu adamları dinleri kurtarmıştır. Burada göz önüne alınacak çok önemli bir nokta vardır: o da Yahudiliğin milli bir din olmasıdır. İşte Yahudiliği kurtaran ince nokta budur. Dinler milli bir şekil almadıkça, onu kabul edenlerin ruhlarına, kafalarına, benliklerine iyice işleyip yerleşmedikçe, hiçbir fayda vermez; böylesi olmayan bir din -aslında kuvvetli olsa bile- zayıftır, ufak bir sarsıntı ile yerini başka bir dine bırakabilir. Dinini kaybeden veya değiştiren bir millet, başka bir dine ve başka bir kültüre yamanacak ve kaybolacaktır. Rusya'da

⁵⁸ İsmail Hakkı Baltacıoğlu, "Besim Atalay ile Görüştüm.", *Dergâh*, 19/223 (Eylül 1943), 20; Pehlivan, "Giriş", 24.

⁵⁹ Turgut Etingü, "Besim Atalay'ı Kaybettik", *Hayat*, 3/48 (Kasım 1965), 20; Pehlivan, "Giriş", 25.

Hristiyanlığı kabul ettikten sonra Ruslaşan Türkler ve Tatarlar, İspanya’da ve Sicilya’da Hristiyanlaştırılarak yutulan Araplar, hep böylelikle kaybolmuşlardır.”⁶⁰

Besim Atalay’a göre İslam dini Arapların etkisinde kalmıştır. Atalay, İslam dininin Türklere özgü bir din haline getirilmesi fikrinde olmuş; Arapça dilinin Türkçeden geri bir dil olduğunu kanıtlamaya çalışmıştır. Atalay’ın yazmış olduğu *Arapça ile Türkçenin Karşılaştırılması* adlı kitabı da buna bir örnektir. Atalay, kitabında bu konuyu şöyle ifade etmektedir:

“Arapça, sanıldığı gibi olgun ve gelişmiş bir dil olmayıp, tersine ilkel ve geri bir dildir. Arapça aslında bir çöl ve göçebe dilidir.”⁶¹

Atalay’ın *Kur’ân-ı Kerîm* tercümesi, ezanın Türkçe okutulmasıyla ilgili fikirleri tartışma konusu olmuş, yapılan eleştirilere Atalay karşılıksız kalmamıştır. Bu tartışmalarda Atalay’ın Türkçü-Halkçı ve dil bilimci kimliğiyle dinî düşüncelerini nasıl harmanladığını aşağıdaki örnek yazısında görebilmek mümkündür:

“... Evet, ‘Tanrı Uludur’ diye ezanı tercüme yanlışdır. Ben bunu vaktiyle Ulus gazetesinde yazmıştım. Ezan tercümesindeki yanlışlık yalnız bundan ibaret değildir. Asıl işin can alacak noktasına gelelim. Ezan, bildirmek demektir, davet demektir. Bir adama anlamadığı bir dille ne bildirilir? Hiç anlamadığı bir dille, bir kimseye davet olunur mu? Ezanın Türkçe olmasını istemek, bu bakımdan yerinde bir istektir.”⁶²

Türklük ve Türkçeciliğinin yanı sıra Atalay’ın aynı zamanda siyasî yönü de bulunmaktadır. Önceki bölümlerde değinildiği üzere Atalay TBMM’nin ilk milletvekillerindendir. Besim Atalay’ın siyasî yönünü ise Ali Birinci şöyle özetlemektedir:

“Besim Atalay, siyasî hayatında hep merhametli vicdanının sesini cesaretle ortaya koyan medenî ve insanî vasıflara sahip bir şahsiyetti. “Yüzelliliklerin affı” tartışmalarında söyledikleri bu bakımdan ibretle hatırlanacak sözleriydi: ‘Arkadaşlar af daima yüreklerde minnet ve şükran duygusu yaratır. Ceza yüreklerde, en âdilâne ceza olsa bile, ufak bir hınç yaratır. Bırakın bu adamları gelsinler, görsünler. Elbette yüreklerinde bize karşı minnet hissi uyandıracaktır. Biz bunları memlekete sokmayabiliriz, affetmeyebiliriz. Fakat affediyoruz. Çünkü rejimin, Cumhuriyetin

⁶⁰Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 13.

⁶¹ Besim Atalay, *Arapça ile Türkçenin Karşılaştırılması*, (İstanbul: Marifet Matbaası, 1954), 7.

⁶² Besim Atalay, “Bir Mektup”, *Türk Düşüncesi*, 8/10-43 (Eylül 1957), 15.

bunlardan korkusu yoktur. Bunlar kendilerine ehemmiyet verilen simalardan olmayacaktır. Çoğu ihtiyarlamış olan bu adamlar gelsinler, arkadaşlar.’’’⁶³

Besim Atalay, hayatı boyunca üretken olmaya çalışmış, her çalışmasını titizlikle yapmaya çabalamıştır. Atalay’ın çalışma sahasındaki düşüncelerinin içindeki vatan aşkıyla Türklüğe ve Türkçeciliğe hizmet görevi etrafında şekillendiğini düşünmek yanlış olmayacaktır. Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere Atalay’ın doğru olduğunu düşündüğü fikirleri, yolundan hiç şaşmadan cesaretle savunduğunu söyleyebilmek mümkündür. Aynı zamanlarda dinî konularda bilgi ve hizmetleri bulunan Atalay’ın tasavvufla olan ilişkisi ikinci bölümde ele alınacaktır.

⁶³ Birinci, “Besim Atalay’ın Hayatı ve Eserleri”, 56.

2. İKİNCİ BÖLÜM: BESİM ATALAY VE TASAVVUF

2.1. Besim Atalay ve Uşşakîyye

Besim Atalay, tasavvufia ilk olarak çocukluk yıllarında Uşak'ta tanışmıştır. Henüz çocuk yaşta iken Uşak'ta kendilerinin ve komşularının evlerinde üç-dört hoca tarafından bir ağızdan ve yüksek sesle okunan Mevlîd ve ilahilerin insana kendini unutturduğunu söylemektedir.⁶⁴ Daha sonra medrese yıllarında tasavvufa merak saran Atalay, Hüsameddin-i Uşşakî'nin Uşak'ta bulunan “Yörü Dede” makamının şeyhine intisab etmiştir. Atalay:

*“Bu arada tasavvufa merak sardım. Önce “İhyâ-i Ulûm”u okudum. Sıra ile Muhiddin Arabî'nin bazı eserlerini gördüm. Hüsameddin-i Uşşakî'nin Uşakta “Yörü Dede” adında bir makamı vardı. Oranın şeyhine intisab ettim.”*⁶⁵ demektir.

Atalay'ın sözlerinden anlaşıldığı üzere tasavvufa olan merakı medrese yıllarına dayanmaktadır. “Yörü Dede” makamı; Halvetiyye tarikatının Uşşakîyye koluna bağlı olan, Uşak'ta bulunan makamdır. Uşşakîyye kolunun Kurucusu Hasan Hüsameddin-i Uşşakî (ö. 1001/1593, İstanbul⁶⁶)'dir. Burada Uşşakîyye kolundan kısaca bahsetmekte fayda vardır.

2.1.1. Uşşakîyye Kolu

Uşşakîyye kolu, Halvetiyye'nin Ahmediyye kolundan ayrılmıştır. Ârif-i billâh eş-Şeyh Hasan Hüsameddin-i Uşşakî Hazretlerine nisbet edilmiştir.⁶⁷

Uşşakî Asitanesi; Pisva-yı Tarilkat-ı Aliyye-i Uşşakîyye, Perşembe Tekkesi, Şimşirli Tekke olarak da anılmaktadır. Asitane, III. Murad tarafından tesis edilerek Uşşakîyye'nin piri olan Hüsameddin Uşşakî tarafından XVI. yüzyılın son çeyreğinde kurulmuştur.⁶⁸

Silsilesi⁶⁹:

1. Hüsâmeddîn-ı Uşşakî'nin oğlu Şeyh Mustafa Efendi

⁶⁴ Pehlivan, “Giriş”, 23.

⁶⁵ Atalay, *Türk Dili ile İbadet*, 130.

⁶⁶ Mehmet Akkuş, “Hüsâmeddin Uşşakî” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 1998), 18/515; Semih Ceyhan (ed.), *Türkiye'de Tarikatlar: Tarih ve Kültür* (Ankara, İSAM, 2. Baskı 2018), 737.

⁶⁷ Sâdık Vîcdânî, *Tarikatler ve Silsileleri*, (İstanbul: Enderun Kitabevi, 1995), 241; Ceyhan, *Türkiye'de Tarikatlar: Tarih ve Kültür*, 737.

⁶⁸ M. Baha Tanman, “Hüsâmeddin Uşşakî Tekkesi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1998), 18/515-517.

⁶⁹ Vîcdânî, *Tarikatler ve Silsileleri*, 243.

2. Abalı Şeyh Hüsâmeddin Efendi
3. Boşnak Şeyh Mustafa Efendi
4. Dîvân sahibi Şeyh Hüsâmeddin Efendi
5. Şeyh Mehmed Efendi
6. Şeyh Ahmed Efendi
7. Şeyh Medmed Nûrullah Efendi
8. Şeyh Mehmed Safvetî Efendi
9. Şeyh Seyyid Mehmed Nizâmeddin Efendi
10. Nizâmeddin Efendi'nin oğlu Seyyid Mehmed Cemâleddin Efendi
11. Şeyh Seyyid Mehmed Alaaddin Efendi
12. Şeyh Seyyid Mehmed Kirâmüddin Efendi
13. Şeyh Mehmed Nazîf Efendi
14. Şeyh Mehmed Sıdkî Efendi
15. Şeyh İbrahim Efendi
16. Şeyh Cemâl Efendi
17. Şeyh İzzet Efendi

Uşşakî tekkesi, tasavvuf mûsikîsi açısından zengin bir tekke olarak anılmaktadır. Hâfız Kemal, Sadettin Kaynak, Sadi Hoşses ve Kemal Batanay gibi ünlü mevlidhanlar ve bestekarlar; dönemin ileri gelen mûsikîşinaslarından ayrıca tekkenin son zâkirbaşı olan Kasımpaşalı Cemâleddin Efendi'nin (ö. 1937) öğrencilerindendir.⁷⁰

*“Uşşâkîler her ne kadar ilk dönemlerinde sadece kuûdî zikir yapmış olsalar da daha sonra tarikatın zikir ve âyin usulleri Halvetiyye'nin diğer kollarına uyarak devranî olmuştur. İstanbul Uşşâkî tekkelerinde durak, cumhur ilâhisi, usul ilâhisi, devran ilâhisi gibi İstanbul tavrı tekke mûsikisi icra edilirken Anadolu'da bu tavır yerini mahallî formlara bırakmıştır. Nâzenîn-i Uşşâkî ve Melâmî Uşşâkîler'de ise devran yoktur.”*⁷¹

Besim Atalay, Uşşakî tekkesinde icra edilen mûsikî hakkındaki düşüncelerini şöyle ifade etmektedir:

⁷⁰ Tanman, “Hüsâmeddin Uşşâkî Tekkesi”, 18/515-517.

⁷¹ Mahmut Erol Kılıç, “Uşşâkıyye”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2012), 42/232-233.

“Rüşdiye tahsilinden sonra beni medreseye verdiler. Hocalarımın ve babalığımın yasak etmesini dinlemeyerek ara sıra Uşşakî tarikatı tekkesine giderdim. Orada bir ağızdan okunan ilahilerden ve nefeslerden çok hoşlanırdım. Bir ağızdan okunan Türkçe parçaların üzerimdeki etkileri derin ve heyecanlı oluyordu.”⁷²

Atalay’ın bu sözlerine dayanarak mûsikîye karşı ilgi ve hayranlığının oluşmasında Uşşakî tarikatının mihenk taşı niteliğinde olduğu fark edilmektedir.

2.2. Besim Atalay ve Bektaşîye

Cumhuriyet tarihinin ilk tarikat araştırmasını yapan Besim Atalay,⁷³ bu araştırmada Bektaşîlik konusunu ele almıştır. Uzun yıllar yapmış olduğu araştırmanın sonrasında *Bektaşîlik ve Edebiyatı* adlı kitabını yazmıştır.

Atalay’ın Bektaşîlik ile olan ilgisinin dayısından kaynaklandığı düşünülebilir. Çünkü Atalay’ın dayısı Âşık Hüseyin, Bektaşî tarikatına müntesibdir. Atalay, medresede öğrenim gördüğü sırada dayısı Âşık Hüseyin’in etkisiyle şiire ve edebiyata heves etmiştir.⁷⁴ Ayrıca Bektaşî edebiyatında sade bir dil kullanılması da öz Türkçeyi savunan Atalay’ın ilgisini çekmiş olmalıdır. Bunun yanı sıra Bektaşîliğin eski Türk dini olan Şamanizm’e benzemesi -ki bu konuya ilk dikkat çeken kişiler Fuat Köprülü ve Besim Atalay’dır-⁷⁵ ve Bektaşîliğin Türk gelenek ve göreneklerinin geçmiş izlerini taşıması da Atalay’ın ilgisini çekmiş olabilir.

Gürol Pehlivan, Atalay’ın Bektaşîliği araştırması hakkında şunları söylemektedir:

“Atalay’ın dayısının mensup olduğu ve Türkçeyi tarikat, usûl ve erkânında titizlikle kullanan, edebiyatını bu dil ile meydana getiren Bektaşîliğe ilgi duyması ve bu durumun onu bu tarikatı incelemeye yöneltmiş olması muhtemeldir. Bektaşîliğin kural ve uygulamalarının ilahiyat alanında devamlı tartışmaların odağında yer alması da medreseli olan araştırmacıyı etkilemişe benzemektedir.”⁷⁶

Uzun zaman boyunca Bektaşîlik hakkında kara-ak şeklinde tartışmalar olmuş ve Atalay da bu tartışmalar arasında yer almıştır. Bu konuda Mehmed Ali Aynî ile uzunca tartışması olmuştur. Atalay’ın yapmış olduğu araştırmada Bektaşîlik hakkında eleştirdiği

⁷² Besim Atalay, “Bu Aşk Bana Nereden Geldi?”, Hayât, 1/6 (Ocak 1963), 6.

⁷³ Pehlivan, “Hazırlayanın Önsözü”, 9.

⁷⁴ Pehlivan, “Giriş”, 29.

⁷⁵ Orhan Yılmaz, “Alevilikte Eski Türk Dini (Göktanrı İnancı) ve Şamanizmin Etkileri”, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 1/4 (Aralık 2014), 7.

⁷⁶ Pehlivan, “Giriş”, 29.

yönler de olumlu baktığı yönler de olmuştur. Atalay, konu ile ilgili olarak şu sözleri söylemektedir:

“Bektaşîlik başka tarikatlar gibi bir kısım halk arasında intişar edip kalmamış, büyük büyük kitleleri dairesine almış. Esaslı bir surette kol ve kanat salmış; bir tarikat olmaktan çıkmış, siyasî bir mezheb, ayrı bir yol şeklini almış, Türk’ün mezhebe vahdetini bozmuştur. Anadolu ve Rumeli’deki Bektaşî kitleleri tahsil görmüş değillerdir. Pek acınacak halde cahil ve saftırlar. Fakat akîdelerine şaşılacak kadar sâdıktırlar.”⁷⁷

Atalay, Bektaşî edebiyatı hakkında ise şunları söylemektedir:

“Halk, bilhassa köylüler ve zevki bozulmamış Türkler bu edebiyatın tesiri altında kalmışlardı. Rûsûm ulemasının kuru ve yeknesak hareketleri bu edebiyatın başlıca hedefi ve yıkmak istediği bir düşmanıydı. Bektaşî edebiyatı Türk’ün öz edebiyatıdır. Yukarıda geçmiş olan bâblarda görüldüğü üzere Bektaşîlik Türk halkının ruhuna, duygusuna, yaşayışına uygun bir yoldur; felsefesi âyînleri, ıstılâhları, edebiyatı, vezni, dili her şeyi Türk’ündür. Ve Türklükten doğmuştur. Tabî’î ba’zı tortuların karışmış olması bu hüküm ve ka’ideyi bozamaz. Türk, bu edebiyat karşısında derin bir vecd duyar, bedi’î bir haz alır, adeta gaşy olur.”⁷⁸

Besim Atalay’ın Bektaşî edebiyatı hakkındaki düşüncelerini Gürol Pehlivan şöyle yorumlamıştır:

“Atalay’a göre Bektaşî edebiyatı bu tarikatın sözcülüğünü ve propagandasını yapmış, onun vasıtasıyla geniş halk kitleleri Bektaşîliği kabul etmiştir. Şiirlerde Türklerin Orta Asya’dan beri millî vezinleri olan hece ölçüsünün kullanılması da bu şiirin geniş halk kitleleri tarafından benimsenmesini sağlamıştır. Bektaşî Baba ve Dedelerinin halkla doğrudan ilişki kurabilmelerinin ve fikirlerini rahatça nakledebilmelerinin temel sebebi de kullanılan enstrümanların ortaklığında aranmalıdır.”⁷⁹

Pehlivan, burada çok önemli bir konuya değinmektedir. Bektaşîler, âyin-i cem esnasında yaşam biçimi, felsefesi, ilkeleri ile ilgili konulara, bunun yanında tarihsel olayların,

⁷⁷ Besim Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı*, çev. Vedat Atilla (İstanbul: Ant Yayınları, 1991), 5.

⁷⁸ Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı*, çev. Vedat Atilla, 57-58.

⁷⁹ Pehlivan, “Giriş”, 43.

kişilerin veya mekânların hatırlatılması gibi konuları yansıttıkları şiirlerini enstrüman (genellikle kullanılan enstrüman bağlamadır hatta Bektaşîler bağlamaya telli Kur'an derler. Bunun yanı sıra şehir Bektaşîliğinde Klasik Türk Müziği etkileri görülmektedir ve incesaz kullanımı vardır.) eşliğinde okumaktadırlar. Bu gelenek Türklerin eski tarihinden beri süregelenmiştir. Bektaşîler, eski Türk dini olan “Şamanizm”in etkilerini taşımaktadır. Bu konuya ilk dikkat çekenlerin başında bilhassa Fuat Köprülü ve Besim Atalay gelmektedir.⁸⁰ Şamanist inanıştaki Kam ile Alevî-Kızılbaş-Bektaşî inanışındaki “Dede” ve “Baba” kavramları arasında büyük benzerlikler vardır. Aynı zamanda Şamanlık ve cem törenleri arasında da benzerlikler vardır. Atalay.⁸¹

“Her yeni bina, eski binaların yıkıntıları üzerine kurulur. İslamlık Türkler arasında kök salar, yayılırken eski Türk dininin bazı unsurlarıyla beraber kaynaşmış bazı gelenekleri karışmış ve İslamî bir şekil almış.”

Atalay, Bektaşîliğin geniş kitlelere ulaşması hususunda edebiyat ve müziğin önemini şöyle ifade etmektedir:⁸²

“Davetçilerin başarı nedenlerinden biri, bunların eski Türk ozanları yerine geçmiş olmalarıydı. Bugünkü Ayin-i Cemler de eski Türklerin saz ve kıymız ayinlerinin devamından başka bir şey değildir.”

Yukarıda görüldüğü üzere Bektaşîlikte müzik ve edebiyatın önemli bir yeri vardır. Geleneklerini geleceğe şiir ve mûsikî yoluyla aktaran Bektaşîler Atalay'ın da dikkatini çekmiş olacaktır ki bu konuda geniş bir araştırma yapmış ve 151 adet Bektaşî şiiri sunmuştur. Burada Bektaşîlik konusu anlatılacak, Bektaşî edebiyatı ve müziği hakkında bilgilere yer verilecektir.

2.2.1. Bektaşîyye Tarikatı

Bektaşîlik, Hacı Bektaş Veli (ö. 669/1271 [?]) tarafından kurulan, tasavvuf görüşünü temel alan bir tarikattir. XIII. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Hz. Muhammed (SAV)'in vefatından sonra Hz. Ali'yi lider gören topluluklar arasında hızla yayılmıştır. O dönemde Anadolu, Moğol istilasına maruz kalmış, merkezi otorite zayıflamış, halk kendi örgütünü kurma

⁸⁰ Yılmaz, “Alevilikte Eski Türk Dini (Göktanrı İnancı) ve Şamanizmin Etkileri”, 7.

⁸¹ Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı*, çev. Vedat Atilla, 43.

⁸² Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı*, çev. Vedat Atilla, 45.

çabasına girmiştir. Bektaşîlik, o dönemde ahi örgütüyle dayanışma içerisinde iken gelişmeye başlamıştır.⁸³

Bektaşîliğin kurucusu olan Hacı Bektaş Veli, Horasanlıdır. Hacı Bektaş Veli'nin babası, ünvanı İbrahim es-Sânî olan Muhammed'dir. Babası Seyyid'dir, Peygamber soyundandır. İmam Musa Kâzım'dan Hz. Ali'ye kadar uzanan bir soyu vardır. İsmail Özmen⁸⁴, Hacı Bektaş Veli hakkında yaşamına dair bilgilerin sınırlı olduğunu, doğum ve ölüm tarihi konusunda da uzmanların görüş ayrılıkları içerisinde olduklarını söylemiştir. 1209-1271 veya 1245-1337 yılları arasında yaşadığına dair bilgilerin -kesin olmamakla birlikte- öne sürüldüğünü ifade etmiştir.

Yörükoğlu, Hacı Bektaş Veli'nin yaşadığı dönemde oldukça önemli bir kişilik olduğunu savunmaktadır. Bunun nedenini Babaî ayaklanması olarak göstermektedir. Babaî ayaklanmasından sağ kurtulan dervişlerin Hacı Bektaş Veli çevresinde toplandıklarını, hatta ona dervişler ve halk arasında “*kalenderler pîri, abdallar serveri, kuddîse sırrehû (sırrı kutlu olsun)*” diye lakap verdiklerini anlatmaktadır.⁸⁵

Hacı Bektaş Veli'nin eserleri;

- *Makalât*, (İslâm dininin genel hükümlerinin anlatıldığı, Alevî-Bektaşî inancındaki dört kapı kırk makam ilkesini konu edinen eserdir.)
- *Şathiye*, (Öz Türkçe ile yazılan iki sayfalık eser.)
- *Kitabü'l-Fevâid*, (Hacı Bektaş Veli ile Ahmed Yesevî'nin konuşmalarından oluşan eser. Tasavvufî sözler barındırmaktadır.)
- *Makalât-ı Ğaybiyye Kelimat-ı Ayniyye*, (Farsça yazılan, çeşitli dinî ve tasavvufî konuların ele alındığı eser.)
- *Hurdanâme*, (Bu eserin içeriği bilinmemektedir.)
- *Fatiha Tefsiri*, (Fatiha suresinin kelime kelime kelime açıklandığı, fatiha okumanın faziletlerinin çeşitli kıssa ve ayetlerle desteklenerek anlatıldığı eser. Eserde Fâtiha Suresi'ndeki kelimelerin sayıları ve bu surede kullanılmayan harflerle ilgili tasavvufi yorumlar yapılması eserin dikkat çekici bir özelliğidir.)
- *Üssü'l-Hakîka*, (Mevlânâ'dan bahsedilen eser.)

⁸³ İsmail Özmen, *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi* (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayıncılık, 1998), 17.

⁸⁴ Özmen, *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*, 39.

⁸⁵ Rıza Yörükoğlu, *Tarihte ve Günümüzde Alevîlik* (İstanbul: Alev Yayınları, 1990), 176-177.

- *Besmele Tefsiri* (Kur'ân'dan bir âyet olan besmeledeki Allah, Rahmân ve Rahîm isimlerini ele alan; Allah'ın, kullarına karşı lütuflarını anlatan ve genellikle mi'raç gecesini Hz. Muhammed ile Allah'ın arasında geçen konuşmalara dayanan bir eserdir.)

Bektaşîliği Hacı Bektaş Veli'nin ilkeleri doğrultusunda düzenleyen, sistemleştiren kişi ise Balım Sultan (ö. 922/1516)'dır. Balım Sultan, kaynaklara baktığımızda Hacı Bektaş Veli'den sonra en çok sözü edilen kişidir. İsminin nedeni olarak, çocukluğunda süt yerine sürekli bal verilmesi gösterilmektedir.⁸⁶ Gölpınarlı,⁸⁷ Hacı Bektaş tekkesinde ayrı bir türbede yatan bu azizin, türbe kapısı üzerindeki kitabede onun Hacı Bektaş oğlu, Resul Balı'nın oğlu Hızır Balı olduğundan söz etmektedir. Balım Sultan, Bektaşîliğin ikinci kurucusu olarak tanınır. Bundan ötürü “Pîr-i Sâni” adıyla anılır. Balım Sultan, Bektaşîlikteki ilke ve kuralları *Erkânâme* veya *Kanun-î Evliyâ* adındaki bir ilmihal kitabında toplamıştır. Bu kitap Bektaşîliğin eskimesini önlemiş, yeni kuşaklara farklılaşma olmaksızın aktarılmasını sağlamıştır. Günümüzdeki Bektaşîlik, Balım Sultan'ın sistemleştirdiği haliyle devam etmektedir.⁸⁸ Balım Sultan, 1516 yılında vefat etmiştir.

Kaynaklara bakıldığında Bektaşî tarikatının iki devrede incelendiği görülmektedir. Bu devreler “Hünkâr Hacı Bektaş Veli Devresi” ve “Balım Sultan Devresi”dir.

Bektaşîlikte, Hacı Bektaş Veli'nin “dört kapı kırk makam” ilkesi hakimdir. Bu kapılan ilki “Şeriat Kapısı”, ikincisi “Tarikat Kapısı”, üçüncüsü “Marifet Kapısı”, dördüncüsü ise “Hakikat Kapısı”dır. Bu kapıların anlamlarını Özmen, şu şekilde kısaca açıklamıştır:⁸⁹

Şeriat Kapısı; *İslâm'ın şartlarına, yasaklarına ve ehl-i beyte uymaktır. Şeriat kapısından girenler bel oğludurlar.*

Tarikat Kapısı; *mürşid önderliğinde, tarikata katılan yol oğluna Bektaşîliğin temelleri, yolları öğretilir. Tarikat kapısına girenler elinden, belinden, dilinden ötürü herhangi bir hataya düşmemelidirler.*

Marifet Kapısı; *bu kapıda Bektaşî, evrenin sırlarını öğrenerek il oğlu, hakikat alemine dalacak, mutlak güzelliği görecektir evrenin yaratıcısını tanıyacaktır. Bireysellikten kurtulacak, tüm insanları sevecek, elini insanlığa uzatacaktır.*

⁸⁶ Özmen, *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*, 15.

⁸⁷ Abdülhakî Gölpınarlı, *Alevî-Bektaşî Nefesleri* (İstanbul: Yükselen Matbaası, 1963), 9.

⁸⁸ Özmen, *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*, 15.

⁸⁹ Özmen, *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*, 18.

Hakikat Kapısı; *kişi artık olgunlaşarak ilim evrenine girmiştir. Bu kapıda ayne'l yakîn (kesin gerçeklik), ilme'l yakîn (kesin bilgi) ve hakke'l yakîn (Tanrı'da yok olma) aşamalarını geçerek evreni tanıyacak ve nefisini arındırarak Tanrı'ya kavuşacaktır.*

Bektaşîlikte dört kapı, dört inancı (ibadet, niyaz, adak ve vuslat) temsil etmektedir. Bektaşîlikteki “Dört Kapı-Kırk Makam” kavramı, Hacı Bektaş Veli'nin “Makalât” adlı eserinde detaylı olarak anlatılmaktadır. Kırk makam ise, onu musâhib makamı, onu mürebbî (rehber) makamı, onu mürşit makamı, onu da muhabbet (sevgi) makamıdır.⁹⁰ Kulun Tanrı'ya kırk makamda yaklaştığına inanılır. Bu kırk makamın onu şeriatta, onu tarikatta, onu marifette, onu hakikattadır.⁹¹

Bektaşîliğin en önemli temellerinden biri ise, “tevellâ” ve “teberrâ”dır. *Tevellâ*, Tanrı'yı sevmek, O'nda yok olmak; *teberrâ* ise Tanrı'dan başka her şeye yüz çevirmek anlamına gelmektedir. Fakat bu sonraları değişmiştir. *Tevellâ*, Hz. Muhammed'in soyunu sevmek, On İki İmam'ı önder olarak kabul etmek; *teberrâ* ise başta Yezid ve yandaşları olmak üzere bütün ehl-i beyt düşmanlarına düşman olmaktır.

Bektaşîliğe girmek isteyen öncelikle bir süre denenir. Bu süreci başarı ile dolduran kişi “İkrar Ayini” denilen törenle Bektaşîlik tarikatına kabul edilir. Bu törenin simgesel anlamları vardır. Burada ikrar ayini, kısaca anlatılacaktır.

İkrar verecek kişi için öncelikle bir rehber ve bir müsahib (yol kardeşi) seçilir. Seçilmiş olan rehber törenden önce adaya tarikat abdesti aldırır ve alınan bu abdest günahlardan arınmayı simgeler. Daha sonra adaya iki rekât namaz kıldırılır ve kefene sarılarak tekin verilir. Telkin verilen adayın boynuna “tığ-i bend” adı verilen bir mendil bağlanarak meydana getirilir. Meydanda On İki İmamı simgeleyen on iki adet post vardır ve postların her birinde bir baba oturmaktadır. Rehberin öncülüğünde içeriye gelen aday dört kapıya (şariat, tarikat, marifet, hakikat) selam vererek ilerler. Böylece dört kapıdan geçmiş olan aday, mürşidin önüne getirilir. Mürşid, sağ elini ikrar verecek adayın iki omzunun arasına koyarak: “*Kuşkusuz bana baş eğerek ellerini verenler Allah'a baş eğip el vermiş sayılırlar.*” (Fetih/10) ayetini okuyarak bu elin “pençe-i âl-i aba” olduğunu söyler. Boynuna bağlamış oldukları mendil çözülür ve kulağına; “*girme girme, dönme dönme, eline, beline, diline sağ ol, mürşidin Muhammed, rehberin Ali*” denir. Kefen çıkarılır ve böylece sembolik

⁹⁰ Hilal Günay, *Edebiyatımızda Nefes Geleneği ve Rûhullah'ın Bektaşî Nefesleri Antolojisi Üzerine Bir İnceleme* (Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014), 10.

⁹¹ Mustafa Ertuğrul Kaan, *Hacı Bektaş-ı Veli Bektaşîlik-Bektaşî Nefesleri* (İstanbul: Gayret Kitabevi, 1964), 25.

olarak yeni yaşamına doğduğu anlatılmış olur.⁹² Talibin ikrar vereceği zaman boynuna takılan ve Horasan'dan gelen ip, Şamanlıktan kalmadır. Babür İmparatorluğu'nun kurucusu Babür tarafından yazılan *Babürnâme*'de "Boynuna ip taktı ve Tanrı'ya şükretti" denmektedir.⁹³

Bektaşîlikte beş derece vardır. Birinci derecede "aşık" adı verilen kişiler vardır. Bu kişiler tarikata girmek isteyen adaylardır. İkinci derecede "muhib" adı verilen kişiler vardır. Bu kişiler tarikata yeni girenlerdir. Üçüncü derecede, muhibler arasında dervişlik ikrarı veren dervişler bulunur. Dördüncü derece, babalardan oluşur. Belirli bir hizmetten sonra gerekli yeterliliğe ulaşan dervişlere halife tarafından babalık verilir. En yüksek derece ise beşinci derecedir ve burada halifeler bulunur.⁹⁴

Bektaşîlikte önemli hususların başında ise edebiyat ve mûsikî gelmektedir. Çünkü Bektaşîler inançlarını, gelenek ve göreneklerini, örf ve adetlerini, yaşadıkları toplumsal olayları şiir ve mûsikî aracılığıyla anlatmaktadır. Bu konu geniş bir konudur ve ayrı başlıklarda incelemek doğru olacaktır. Burada Bektaşî edebiyatı ve mûsikîsi hakkında bilgiler verilecektir.

2.2.2. Bektaşî Edebiyatı

Bektaşî edebiyatı, kaynak olarak Yunus Emre (ö. 720/1320 [?])'yi alan bir edebiyat türüdür. Bu edebiyat türü XIV. yüzyılda ortaya çıkmış, kuruluşu Kaygusuz Abdal (ö. 848/1444 [?])'a nispet edilmiş ve gelişme göstermiştir. Esrarlarını büyük ölçüde Şamanizm ile tasavvufтан alan ve Yunus Emre'den sonra XV. yüzyıldan itibaren kuvvetli şahsiyetlerini yetiştiren Bektaşîlik, Ahîlik, Abdallık, Hurûfilik, Kızılbaşlık, Kalenderîlik ve Haydarîlik gibi tasavvuf yollarında yetişen şairler, söyledikleri veya yazıkları nefes, nutuk, medhiye, devriye, güzelleme, taşlama, şathiye vb. şiirleri sade Türkçe ile yazarak Türk'ün kalbini fethetmişlerdir. Bektaşî tekkelerinde gelişen Bektaşî şiiri Türkiye'de aydınlar tarafından 60-70 yıldan beri "saz şairi" veya "aşık edebiyatı" adı verilen şiirin tam anlamıyla ortaya çıkmasını hazırlamıştır. XV. yüzyıl ortasına kadar devam eden "ozan" yerine İslâm tasavvufundan gelen "aşık" terimi yayılmıştır.⁹⁵ Sonrasında XV. yüzyılda Bektaşî edebiyatının en didaktik şairi olarak bilinen Şah Hâtayî (ö. 930/1524) karşımıza çıkmaktadır. Şah Hâtayî, daha çok hece vezni ile şiirler yazmıştır. XVI. yüzyılda karşımıza çıkan Pir Sultan Abdal (ö. 1589-1590 [?]) ise Bektaşî edebiyatının en lirik şairidir. Kul Himmet (XVI. yüzyılın

⁹² Özmen, *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*, 10.

⁹³ Yusuf Ziya Yörükkan, *Tarihte ve Günümüzde Alevîlik* (İstanbul: Alev Yayınları 1990), 98-100.

⁹⁴ Özmen, *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*, 19.

⁹⁵ Armağan Elçin, "Semahlar Dini İçeriklidir", *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 0/12 (1998), 4; Hüseyin Yaltırık *Tasavvufî Halk Müziği* (Ankara: TRT Müzik Dairesi Başkanlığı, 2003), 29.

ikinci yarısı ile XVII. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilmektedir.) ve onun çağdaşı Hüseyinî (XVI. yüzyıl.) de, Pir Sultan'a yaklaşan şairlerdir.⁹⁶

Bektaşî edebiyatında önemli şairler vardır. Bu şairlerin önde gelenleri şu isimlerdir:

Abdal Musa (XIII.-XIV. yüzyıl), Aşık Ruhsatî (ö. 1329/1911), Balım Sultan (ö. 922/1516), Dedemoğlu (XVII. yüzyıl), Dertli (ö. 1263/1846 [?]), Dertli Kemter (ö. 1234/1818 [?]), Fedâyî (XVIII-XIV. yüzyıl), Hacı Bektaş (ö. 669/1271 [?]), Harabî (ö. 1335/1916), Hasan Dede (XVIII. yüzyıl), Hatâyî (ö. 930/1524), Hüseyinî (XVI. yüzyıl.), Hayretî (ö. 941/1534), Kalender Abdal (XVI. yüzyıl), Karaca Ahmed (ö. 793/1390 [?]), Kaygusuz Abdal (ö. 848/1444 [?]), Kul Himmet (XVI-XVII. yüzyıl), Kul Mustafa (ö. 1427/2006), Mihrabî (ö. 1338/1920), Muhyiddin Abdal (XVI. yüzyıl), Nedimi (d. 1944-ö.?), Nesimi (ö. 824/1417 [?]), Neyzen Tefvik (ö. 1373/1953), Perişan Baba (d. 1871/ö.?) Pir Sultan Abdal (ö. 1589-1590 [?]), Seyranî (ö.1283/1866), Teslim Abdal (XVI. yüzyıl), Turâbî (ö. 1285/1868), Vahdetî (ö. 1327/1909), Vîrânî (XVI-XVII. yüzyıl), Yunus Emre (ö. 720/1320 [?])

Bektaşî edebiyatında, erkandan bahseden şiirler de vardır. Bu çeşit şiirlerde şairler, tarikata nasıl girildiğini biraz simgeselleştirerek biraz da şairâne bir üslupla özet etmektedir. Bu şiirler, Bektaşî edebiyatının en özel şiirleridir. Bu şiirler, چراغ uyarılması, rehberin, talibin boynuna “tığ-i bend” takması, meydandaki yürüyüş tarzı, dâra durulması, dört kapı selamı, dede ve babaların önünde oturup bir elle babanın elinin, öbür elle eteğinin tutulması, telkin, erkanın sunulan şerbeti, ayin-i cem gibi konuları ele alır.⁹⁷

Bektaşî şiirinden bir örnek:

Tevellâyı İmamlardan getürdüm

Tavâfin kabuldür Abdal dediler

Kırklar ile bir meydanla oturdum

Tavâfin kabuldür Abdal dediler

Hızır aldı elim Arşa götürdü

Bir saatte Kerbelâ'ya yetürdü

Ol demde melekler şerbet getirdi

Tavâfin kabuldür Abdal dediler

Gene Abdal'la Hacı Bektâş geldiler

⁹⁶ Gölpınarlı, *Alevî-Bektaşî Nefesleri*, 7.

⁹⁷ Gölpınarlı, *Alevî-Bektaşî Nefesleri*, 161.

*Sar Salt'ığı Rumeli'ne saldılar
Şükrolsun dertlere derman oldular
Tavâfin kabuldür Abdal dediler*

*Bayram geceleri cemler kurulur
Gökteki melekler semâa gelir
Ol demde dilekler hep kabul olur
Tavâfin kabuldür Abdal dediler*

*Sersem Abdal aydur bu yolum haktır
Ali'm sırdır Muhammed dahı nurdur
Aşk ile muhabbet sıdk ile yardır
Tavâfin kabuldür Abdal dediler*

Bektaşî edebiyatı deyince akla gelen ilk tür, nefeslerdir. Hem Alevî-Bektaşî öğretisinde kullanılan hem de edebî bir tür olan nefes, Alevî-Bektaşî şairlerince söylenen ayin-i cemlerde, diğer toplantılarda, ikrar ve kurban ayini vb.) kendine has bir besteyle okunan, böyle okunmak için dörtlüklerle yazılmış şiirlere denir. Konu olarak aşktan, didardan, sakiden, bâdeden, azizlerin menkıbesinden, yoldan, erkândan bahseden manzumelere “nutuk” denir. Bu nutukların bestelenmiş olanlarına “nefes” denmektedir. Nefeslerin içinde On İki İmam’ın adları geçerse “düvaz”, Hz. Peygambere övgü olarak yazılmışsa “na’t-ı nebî”, Hz. Ali’ye övgü olarak yazılmışsa “na’t-ı Ali”, Hz. Hüseyin’in matemini dile getiriyorsa “mersiye” denir.⁹⁸ Nefeslere, Çifte, Tenzile Havası” da denmektedir. Nefesler, yapı itibarıyla ilâhîlere benzer. Nefes için “İlâhilerin, Bektaşîlikteki yansımasıdır.” demek yanlış değildir. Genellikle hece vezninin 7’li, 8’li kalıbı ile söylenmiştir.⁹⁹

Görüldüğü gibi nefesler ve türleri, genellikle bestelenmek için yazılan şiirler olup Bektaşî müzik formlarını oluşturan önemli unsurlardır. Burada Bektaşî müziği hakkında bilgi verilecektir.

2.2.3. Bektaşîlikte Müzik

Esas geleneklerini Anadolu köy ve kasaba Alevîliğinden alan Bektaşî tarikatı törenlerinde icra edilen bu mûsikî, Mevlevî mûsikîsinden sonra en zengin tarikat

⁹⁸ Refik Engin, “Kızıldeli Süreklerinde Okunan Nefesler”, *Türk Kültürü Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 53 (2010), 412.

⁹⁹ Mehmet Özbek, *Folklor ve Türkülerimiz* (İstanbul: Ötüken Yayıncılık, 1994), 57.

mûsikîlerinden biridir.¹⁰⁰ Bağlama, çöğür, bozuk cura, tanbura gibi sazlar, icra esnasında kullanılan sazlardandır.

Sözler incelendiğinde öncelikle Bektaşî yaşam biçimi, felsefesi, ilkeleri, ile ilgili konulara, bunun yanında tarihsel olayların, kişilerin veya mekânların hatırlatılması gibi konulara da rastlanmaktadır. Bu konular müzik ile birleştirildiğinde etkileme gücünü artırmakla beraber, sosyal yaşamı disipline etmekte ve toplumsal hafızayı diri tutmaktadır. Bektaşî kültürüne mensup insanlar, günümüzde aşıklık geleneğini yaşatmaya ve gelecek kuşaklara aktarmaya gayret ederler. Elleriindeki sazlarla geleneğin kalıplarına ve muhtevasına uygun şiirler söylerler. Sazla şiir söyleme geleneği, cem törenlerinin de vazgeçilmez bir unsurudur.¹⁰¹

Besim Atalay¹⁰² ayin-i cem hakkında şunları söylemektedir:

“Sâkîler dem sunarlar; zâkirler nefes, ilâhî, mersiye gibi şeyler okurlar. Saz çalınır, gülbâng çekilir, demler alınır, sabah kadar bu suretle vakit geçirilir fakat ne bir gürültü ne de bir neş’esizlik olur. Herkes demin verdiği neşveye inzimâm eden nefeslerin, şarkıların intibâ’âtıyla kendinden geçer; kimi haşır olur, kimi neşr olur, kimi arşa çıkar, kimi kürsîye oturur, kimi âlemlere hüküm eder. İşte âyîn-i cem!”

Cem törenleri, sembolik olarak Hz. Muhammed’in mirâcı sonrası yapılan “Kırklar Cemi”ne dayanmaktadır. Cemevi olarak adlandırılan dergâhlarda yapılan cem töreninin akışını oluşturan on iki hizmetin hepsi Kırklar Cemi’nde yaşanan olaylarla ilgi kurmaktadır. Köprülü,¹⁰³ sazlarıyla şiirler söyleyen bu dervişlerin eski Şamanların İslâmiyet içerisinde devamı olduğu kanısındadır. Köprülü’ye göre İslâmiyet’ten önce şiirli, müzikli ayinlerle süregelen Şamanî gelenekler, İslâmiyet’in kabulünden sonra bu derviş zümrelerinin cem törenlerinde devam etmiştir.

Bektaşî müzik formlarına değinecek olursak az önce edebiyat kısmında bahsettiğimiz nefesler, bestelenmek üzere yazılmış olan, aynı zamanda bir müzik formudur. Nefesler, ilâhilerden üslup, konu, melodi karakteri ve biraz da usûl yapısı bakımından ayrılır. Müzikal yapı olarak halk müziğinin özelliklerini taşımaktadır. Mersiye, nevrüziye, düvaz gibi diğer formlarda da aynı şekilde halk müziği karakterleri görülür. Nefeslerin ağır usûllerle

¹⁰⁰ Nuri Özcan, “Bektaşî Mûsikîsi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 5/371-372.

¹⁰¹ Cafer Özdemir, “Hak Aşığı Amasyalı Fedâî Baba ve Tasavvuf Kültürü”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 83 (2017), 127.

¹⁰² Pehlivan, “Birinci Bölüm”, 88-89.

¹⁰³ Fuat Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları* (İstanbul: Ötüken Yayıncılık, 1989), 66-67.

söylenenlerine “oturak”, yürük usûllerle söylenenlerine ise “şahlama” denir. Şahlamalar, “Semah Nefesi” olarak da bilinir.¹⁰⁴ Alevî-Bektaşî tarikatının önemli bir müzik formu ve dinî ritüeli olan Semah, cem törenleri sırasında dönülür. Bu hizmetlerin dinî anlamları olduğu gibi sosyal anlamları da vardır.¹⁰⁵ Semah, geniş bir kavram olduğu için ayrı bir başlıkta incelenecektir.

Bektaşî tarikatında görüldüğü üzere edebiyat ve mûsikînin önemli bir yeri vardır. Buraya kadar verilen bilgilerden sonra, cem törenlerinde yapılan ve büyük önem arz eden semahlar hakkında bilgiler verilecektir. Çünkü semahlar, kutsallaştırılmış bir dinî ritüeldir. Aynı zamanda büyük bir müzik formudur.

2.2.3.1. Bektaşîlikte Semahlar

Anadolu’da “semah, zamah, zemah, zamak, semağ, zamağ, zemak vb.” isimlerle anılan semah, Arapça kökenli bir kelime olan “sema” sözcüğünden gelmektedir. İşitmek, duymak, dinlemek, işitilen söz; mecazen şarkı, nağme, raks, vecd gibi çeşitli anlamlara gelmektedir. Semah geleneğinin kökeninde Şaman ritüellerinin etkisi olduğundan bahsetmiştik. Konu ile ilgili olarak Güray,¹⁰⁶ şunları söylemektedir:

“Alevî-Bektaşî kültüründeki cem töreni, içerdiği zikir-müzik yapısı ve simgelediği anlamlar bakımından şaman ayinlerine büyük oranda benzerlikler göstermektedir. Şaman’ın “müzik” ile ilgili görevlerinin “ozan”a yüklenmiş olabilmesi ve ozanın çalgısı olan “bağlama”nın Alevî-Bektaşî kültüründe “Telli Kur’ân” diye ifade edebilecek kadar kutsallık taşımasının alt yapısında eski Türk gelenekleri ve eski Anadolu inanç geleneklerinin olması muhtemeldir.”

Semahların en önemli özelliği dinî törenlerde yapılmasıdır. Allah’ı zikretmek esastır. Genel olarak Türkçe güfteli deyişlerle dönülür. Güftelerinde güzellemeler, insan sevgisi, Tevhid, On İki İmam, Hz. Ali sevgisi, Bektaşî felsefesinde nefsi terbiye etmeyi sağlayacak öğütler gibi konulara yer verilmektedir. Semahlar, aynı zamanda Cemlerin on iki hizmetinden biridir. Ayin-i Cem ve semahlar hakkında Elçi, şunları söylemektedir:

“Alevî-Bektaşî toplulukları inançlarını, felsefelerini, düşüncelerini, yaşam biçimlerini, gelenek ve göreneklerini bugüne kadar en çok tören ve semahları ile

¹⁰⁴ Özcan, “Bektaşî Mûsikîsi”, 5/371-372.

¹⁰⁵ Cenk Güray, *Anadolu’daki İnanç ve Müzik İlişkisinin Semâ-Semah Kavramları Çerçevesinde İncelenmesi* (Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2012), 133.

¹⁰⁶ Güray, *Anadolu’daki İnanç ve Müzik İlişkisinin Semâ-Semah Kavramları Çerçevesinde İncelenmesi*, 132.

yansıtmışlardır. Cemler, Alevi-Bektaşî topluluklarında gelenek ve göreneğe dayanan din hayatının sosyal bünyesindeki oluşumun ötesinde toplumsal, eğitsel, kültürel ve dini boyutlar taşımaktadır.¹⁰⁷ Cemlerin 12 hizmetinden biri olan semahlar, Hz. Ali'nin önderliğinde yapılan Kırklar cemine dayanmaktadır. Göçebe Türklerin Anadolu'ya gelmeden önce yaptıkları törenler ve bunların içinde yer alan dini rakslara benzemektedir. İslamiyet'in kabulü ve İslâmî kılıfa bürünen Alevi-Bektaşî cemleri ve semahları, Orta Asya'dan Horasan erenleri tarafından Anadolu'ya getirilmiştir. Böylelikle Türkler İslamiyet'ten önce müzik eşliğinde semah dönerek yaptıkları törenleri, İslâmîyet'ten sonra da terk etmemiş ve İslâmî unsurlarla birleştirerek devam ettirmişlerdir. Anadolu'ya geldikten sonra da gelişimini sürdüren cemler ve semahlar kesinlikle dinî karakterli ve dinî amaçlıdır. Dinî bir boyuta sahip olmakla birlikte “dede” ya da “baba”nın duaları, gülbenkleri, söylenen nefes ve deyişleri, yapılan niyazlar hep inançla ilgilidir.¹⁰⁸ ”

Semah, geleneksel Türk çalgısı olan “bağlama” ve kutsiyeti bulunan “nefes” eşliğinde dönülür. Saz ve nefesi, yine ibadet töreni içinde (cek âyini) “Hizmet sahibi” olan “zâkir” icra eder. İnanca göre hizmetin ilk sahibi, yani pîri İmam Hasan'dır. Semah, Kur'an'da İsrâ 1, Necm 5-18.âyetlerde anlatılan; “Hz. Muhammed'in Miraç'a gitmesi, dönüşünde Kırklara uğraması ve Kırklarla birleşmesi, Engûr'ü içip mest olduğu zaman Kırklarla birlikte semah yapması” olayını konu alır. Burada Kırkların biri kırk, kırkı birdir. Her şey Tanrı'da birleşmiş ve birleşmiştir.¹⁰⁹

Anadolu'da semahların müzik ve hareketleri açısından “ağırlama-yeldirme-yürütme-yeğinleme” gibi bölümleri vardır. Semahların en tipik özelliği ağır başlayıp giderek hızlanmasıdır. Bazen ise en sonunda tekrardan ağırlaştığı görülmektedir. Semahlarda kadınlar ve erkekler abdestli olarak birlikte dönerler. Bunun yanı sıra sadece kadınların ve sadece erkeklerin döndüğü semahlar da vardır. Semahların icrası ile ilgili olarak Çağlayan, şunları söylemektedir:

“Semahın ağır, orta ve hızlı hareketleri vardır. 2, 4, 6, 8 veya çift olmak şartıyla daha çok kişilerle dönülür. Bunun haricinde 3, 5, 7, 9 gibi tek sayılar kadar kişilerle de dönülür. Dönüş, karşıya ya da bir daire çizgisinde dönülerek yapılır. Semah, Anadolu'da değişik yörelerde farklı biçimlere bürünmüştür. Belirli tek bir

¹⁰⁷ Armağan Elçi, “Semah Geleneğinin Uygulanması”, *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 0/12 (1999), 171.

¹⁰⁸ Elçi 1999: 116. (semahlar dinî içeriklidir.)

¹⁰⁹ Çağlayan 2000: 2.

formu yoktur. İki önemli kuralı vardır. Birincisi, semah dönenlerin birbirlerine yönelseler bile kesinlikle dokunmamaları, ikincisi ise dedeye kesinlikle sırt dönmemektir. Dairede dedenin önünden geçen kişi yüzünü dedeye dönerek selam verir. Semah hareketleri incelendiğinde özünde bir sevgi anlatımının, adeta kucaklaşma ya da okşamanın hâkim olduğu gözlenir.”¹¹⁰

Semah dönmenin simgesel anlamları vardır. Öyle ki semah esnasında bele bağlanan, genellikle kırmızı renkte olan “şed” ve “tığbent” adı verilen kumaş parçaları, Hz. Muhammed’in kırk parça edilmiş sarığını temsil etmektedir. Kırmızı renk, Kerbelâ’da Hz. Hüseyin ve yanındaki ehlibeyt mensuplarının katledilmesini sembolize ederken, sol kollarına bağladıkları yeşil renk ise Hz. Hasan’ın zehirlenerek öldürülmesini temsil etmektedir. Kırmızı, kanın rengi; yeşil ise zehir anlamındadır. Semah dönenlerin başları açık, ayakları çıplaktır. Semah esnasında yapılan hareketlerin anlamlarını Erseven, şöyle anlatmaktadır:

“Anadolu’da hangi yörenin semahı olursa olsun, tüm semahların dönülme usûlü dairesel, yani yörüngeseldir. Cem’de Dede postu (makam) Güneş’i (Güneş, bazen Muhammed bazen de Ali yerine geçmektedir.), semah dönenler de gezegenleri simgelemektedir. Semah dönenler, Dede makamına yaklaşıncı selam vererek sırt dönmeden geri geri üç adım yürüyerek tekrar daireye girer. Bu dönüş biçimi, semahın üç aşamasında da devam eder. Semah bitiminde semah dönenler (gezegenler), Dede’nin (Güneş’in) karşısına gelip niyazda bulunurlar.”¹¹¹

Semah ritüelinin ortaya çıkışı hakkında “Tanrı ile Cebrail,¹¹² Hz. Muhammed ile Muaviye¹¹³” gibi çeşitli rivayetler vardır. Bektaşîler semahı anlatırken Hırka Dağı olayından başlar. Rivayete göre bir gün Hacı Bektaş Veli, Hırka Dağı’nda abdallara “Tiz varın bir ateş yakın” demiştir. Abdallar topladıkları odunları yığarak ateş yakmışlardır. Yanan ateşin etrafında Hacı Bektaş Veli, abdallarıyla birlikte coşkuyla semah dönerek kırk kez ateşi dolanmıştır. Sonrasında Hacı Bektaş Veli, hırkasını çıkarıp bu ateşe atmıştır. Hünkâr, yanan hırkasının külünü havaya savurarak, “Bu külün düştüğü yerden odun bitsin” demiştir. O

¹¹⁰ Ergin 1995: 122; Ergin’den alınan bu alıntıda, semahlardan dans olarak söz edilmekte idi. Semahlar dinî öğelerdir ayrıca Alevi-Bektaşîler tarafından kutsal bir ritüeldir. Bu sebeple semah “dansı” yazan yerler, semah “dönme” olarak düzeltilmiştir.

¹¹¹ İlhan Cem Erseven, “Semahta Figürlerin İçsel Anlamları”, *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 830 (2002), 150.

¹¹² Fuat Bozkurt, *Semahlar* (İstanbul: Kapı Yayıncılık, 2008), 21-22.

¹¹³ Bozkurt, *Semahlar*, 23.

andan itibaren o dağın odunu günden güne çoğalmış, bu nedenle dağa “Hırka Dağı” adı verilmiştir.¹¹⁴

Bu rivayetler, semahın ortaya çıkma sebebidir. Yukarıda belirtilen rivayetler, geçmişten bugüne sözlü kültürle getirilmiştir.

¹¹⁴ Abd lbaki G lpınarlı, *Vil yet-N me* ( stanbul:  nkılap Kitabevi, 1958), 36.

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BESİM ATALAY NEFES DERLEMELERİ

Sözlü mûsikî genel anlamıyla şiirlerin saz eşliğinde, belirli melodik kalıplarla icra edildiği bir mûsikî türüdür. Bu bağlamda edebiyat ve müzik arasında güçlü bir ilişkinin varlığından söz etmek mümkündür. Sözlü mûsikînin olduğu yerde bir edebî form aranmalıdır. Peki bunun tam tersini yapmak mümkün müdür? Buradaki cevabımız “evet” olacaktır. Türklerin eski zamanlardan beri süregelen saz eşliğinde şiir okuma geleneği göz önünde bulundurulursa, şiirlerin okunduğu bir melodik yapı da olmalıdır. Her şiirin bestesi olmasa bile bestelenen şiirlerin sayısı bir hayli fazladır.

Cumhuriyet öncesi dönemde ilk nota derlemelerinde “Halk Şarkıları” olarak geçen, günümüzde ise “Türk Halk Müziği” olarak adlandırdığımız müzik türü, Türk halkının kendi içinden çıkan, kulaktan kulağa aktararak hafızalarda kalan, günümüzde “Türkü” adıyla anılan bir türdür. Genellikle anonimdir. Türkülerin sözlerine bakıldığında genellikle şiirsel bir anlatım vardır. Fakat kulaktan kulağa aktarıldığı için zaman içinde bu şiirlerin bazı yerlerinde değişim olduğu görülmektedir. Eski zamanlarda bu türküler notaya alınarak kaydedilememiş, birçok türkü unutulup gitmiştir. Sözleri şiirlerden oluşan bu türküler yine şiirlerin sözleriyle hafızalarda kalmaktadır. Hatta türkülerin büyük bir kısmının adı, şiirlerinin ilk mısrasıyla anılmaktadır. Zamanında notaya alınarak kaydedilemeyen bu türkülerini yine şiir sözlerinden yola çıkarak aramak yanlış olmayacaktır.

Cumhuriyet tarihinin ilk tarikat araştırmasını yapan Ahmet Besim Atalay, birçok Bektaşî şiiri derlemiştir. Atalay, derlemiş olduğu şiirlere *Bektaşîlik ve Edebiyatı* adlı kitabında yer vermiştir. Atalay, kitabındaki şiirlerin daha fazlasını derlediğini söylemektedir:

“Ben bunların yüzlercesini çok emekle toplamıştım, Yunanlıların Uşak’tan giderlerken çıkardıkları yangınla -birçok değerli şeylerim gibi- bunlar da yanıp gitmiştir. Elde kalmış olanları yeniden bir daha gözden geçirdim. Seçtim. Buraya aldım. Görülecektir ki, Türk’ün divan şiiri ve söyleyen (konuşan) dili ancak budur.”¹¹⁵

Besim Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı* adlı kitabında örnek olarak göstermiş olduğu şiirlerin birkaçı hariç olmak üzere hepsini tür bakımından “nefes” olarak adlandırmıştır. Nefesin tanımına Bektaşî edebiyatı kısmında yer verilmiştir ancak burada tekrar hatırlatmakta fayda görülmüştür. Nefesler, Bektaşî şairlerince söylenen ayin-i cemlerde, diğer toplantılarda, ikrar ve kurban ayini vb.) kendine has bir besteyle okunan, böyle okunmak için dörtlüklerle

¹¹⁵Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı*, çev. Vedat Atilla, 89.

yazılmış şiirlerdir.¹¹⁶ Bu tanımdan yola çıkarak Atalay’ın sunmuş olduğu Bektaşî nefeslerinin, bestelerinin olduğunu düşünmek doğru bir tespit olacaktır. Bektaşî edebiyatının en büyük formu olan nefeslerin de türleri vardır (deyiş, semah, düvaz imam, mersiye vb.). Kitaptaki örnek şiirlerde de farklı formlardan şiirler vardır.

3.1. Besim Atalay’ın Mûsikî Kullanımı

Ahmet Besim Atalay, henüz küçük yaşta iken gitmiş olduğu Uşşakî tekkesindeki mûsikîye hayranlık duyduğunu, tekkede hep bir ağızdan okunan ilahilerin insana kendisini unutturduğunu dile getirmektedir. Ancak Atalay’ın profesyonel anlamda mûsikî sanatıyla ilgilenip ilgilenmediğine dair elimizde yeterli malumat bulunmamaktadır. Konu ile ilgili olarak 11.09.2019 tarihinde görüştüğümüz Ali Birinci: “*Atalay’ın mûsikî ile ilişkisi olduğunu yaptığım araştırmalarda görseydim, kendi çalışmama muhakkak eklerdim.*” cevabını vermiştir. Araştırmalarımızın ve aldığımız bu cevabın olumsuz çıkması sonucunda, “Besim Atalay ve mûsikî” hakkında kaynak olabilecek günlük, anı defteri vb. gibi malzemelerin olabilme ihtimalini göz önünde bulundurarak Atalay’ın varislerine ulaşmaya çalıştık. Atalay’ın varisleri hakkında Gürol Pehlivan ile 19.09.2019 tarihinde iletişim kurduk. Konu ile ilgili olarak Pehlivan: “*Ailede maalesef Besim Atalay ile ilgili hiçbir evrak kalmamıştır. Hatta bizim içim malum olan çalışmalarını dahi bilmiyorlar.*” cevabını vermiştir. Yaptığımız araştırmalarda gördüğümüz üzere Atalay, mûsikîyi, özellikle halk mûsikîsini kendi araştırmalarında yol ve kaynak olarak kullanmıştır.

Ahmet Besim Atalay, siyasî, Türkçü, halkçı, dilbilimci kimliğinin yanı sıra şiirler yazmış ve yayımlamıştır. Atalay, yazmış olduğu *Bektaşilik ve Edebiyatı* ve *Maraş Tarihi ve Coğrafyası* adlı kitaplarında Türk Halk Müziğine ait güfteler sunmuştur. Örneğin *Maraş Tarihi ve Coğrafyası* adlı kitabında Maraş’ın geleneklerini, ağız olarak Türkçeyi kullanış biçimlerini vs. anlatırken “*şu türküye bakınız; şu türkü buna güzel bir örnektir...*” diyerek türkü güftelerini örnek olarak kullanmıştır. Aynı şekilde *Bektaşilik ve Edebiyatı* kitabında yine Bektaşilerin çalıp söylemiş olduğu nefeslerin güftelerine yer vermektedir. Tüm bu örnekler, Besim Atalay’ın bir toplumu tanımak, tarihlerini öğrenmek için o toplumun türkülerine büyük oranda önem verdiğini göstermektedir.

Besim Atalay’ın mûsikî hakkında açıkça konuşmasına rastlanılmamıştır. Fakat *Maraş Tarihi ve Coğrafyası* ve *Bektaşilik ve Edebiyatı* adlı kitaplar incelendiğinde Atalay’ın

¹¹⁶ Özbek, *Folklor ve Türkülerimiz*, 57.

türkölere yer verdiğini, türkölerden faydalandığını görebilmek mümkündür. Atalay'ın *Maraş Tarihi ve Coğrafiyası* adlı kitabından bir örneğe yer verelim:

“...Ev, erzak, bağ, tarla ve saire verilerek yerli Türklerden daha çok mesut bir hale sokulan Cezayir, Trablusgarp ve Bosna muhacirleri, hallerinden şikâyet ediyor, ortalığı yaygaraya boğuyorlardı. Türk, halinden şikâyet ederken yine asalet ve seciyesini gösteriyor. Şu türkölüne bakınız.

Yine bahar ayı geldi

Arttı derdim yaram benim

Lokman hekim kendi gelse

Bulurmola çarem benim...”¹¹⁷

Örnekte görüldüğü üzere Besim Atalay, verdiği güfteye “şiiir” değil, “türkü” demektedir. Dolayısıyla Atalay, bu şiiirleri yazılı edebî kaynaklardan değil, türkölerden elde etmiştir. Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı* adlı kitabında ise Bektaşî nefeslerinden örnek sunmuştur. Bektaşî tarikatını incelediğimizde Bektaşîler, şiiirlerini mûsikî eşliğinde söylemektedir. Dolayısıyla Atalay'ın bu şiiirleri mûsikî eşliğinde söylenirken derlemiş olduğunu düşünmek mümkündür.

Bektaşîlik ve Edebiyatı adlı kitapta Atalay, 151 adet Bektaşî şiiiri sunmuştur. Atalay, bu şiiirleri kimden ve nereden derlediğini belirtmemektedir. Fakat Bektaşîleri araştıran Atalay'ın, bu şiiirleri Bektaşî ozanlarından mûsikî eşliğinde dinleyerek kayıt etmiş olabileceği ihtimal dahilindedir. Çünkü yukarıda da bahsettiğimiz üzere Atalay, bu şiiirleri nefes olarak adlandırmıştır ve Alevî-Bektaşî topluluklarında nefesleri saz eşliğinde okuma geleneği vardır.

Yaptığımız çalışmada Atalay'ın *Bektaşîlik ve Edebiyatı* adlı kitabındaki tüm şiiirlerin bestesi araştırıldı ve 151 adet şiiirden 48 tanesinin bestesine ulaşıldı. Ulaşılan 48 adet bestenin 17 tanesi nota arşivlerinde bulunmaktadır. Nota arşivlerinde bulunmayan 31 adet beste ise dijital derleme yöntemiyle Mehmet Gürbüz, TRT Yurttan Sesler Koro Şefleri Ertuğrul Karabulut ve Ali Haydar Gül tarafından notaya alındı. Bulunan 48 adet beste, EKLER kısmında sunuldu. Burada Atalay'ın *Bektaşîlik ve Edebiyatı* adlı kitabında bulunan 151 adet şiiire türleriyle birlikte yer verilecektir.

¹¹⁷ Besim Atalay, *Maraş Tarihi ve Coğrafiyası* (İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1923), 88-89.

3.2. *Bektaşîlik ve Edebiyatı* Kitabında Bulunan Nefeslerin Türleri ve Besteleri

Besim Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı* adlı kitabında örnek olarak göstermiş olduğu şiirlerin hepsini tür bakımından “nefes” olarak adlandırmıştır. Bektaşî edebiyatının en büyük formu nefeslerdir fakat nefeslerin de türleri vardır (dûvaz imam, mersiye, mi'râciyye, tevhîd vb.). Kitaptaki örnek şiirler tür bakımından incelendiğinde 119 tane nefes, 6 tane medhiye, 10 tane Na't-ı Alî, 1 tane mersiye, 3 tane dûvaz, 2 tane destûr, 1 tane destan, 1 tane mi'râciyye, 1 tane gazel, 1 tane tevhîd, 1 tane gülbang, 5 tane de beyit örnekleri tespit edilmiştir.

Bu bölümde Atalay'ın *Bektaşîlik ve Edebiyatı* adlı kitabındaki şiirlerin tamamına yer verilmiş, tür bakımından ayrılarak sunulmuştur. Tüm şiirler, Gürol Pehlivan'ın çalışmasından¹¹⁸ alınmış ve başlık numaraları korunarak gruplandırılmıştır. Atalay'ın sunmuş olduğu bu şiirlerden, günümüzde mûsikî eşliğinde okunanlar tespit edilmiştir. Nota arşivlerinde notasına ulaşamadığımız eserler, notaya alınarak EKLER kısmında sunulmuştur. Arşivlerde notasına ulaşabildiğimiz nefeslere ise dipnotta yer verilmiştir.

3.2.1. Nefes

Bektaşî tekkelerinde okunan bestelenmiş ilahilere “nefes” adı verilmektedir. Şehir Bektaşîliğinde bestelenmiş manzumelere “nefes” denilmesine karşılık daha çok Doğu Anadolu'da görülen köy Bektaşîliğinde “deyiş” kelimesi yaygındır.¹¹⁹ Tarikatın kaideleri, yol büyükleri ve tasavvuf anlayışı gibi Alevîlik ve Bektaşîlik ile ilgili her konuyu işlemektedir. Nefesler, genellikle halk mûsikîsine benzer. Ritim kalıbı olarak küçük usûllerle bestelenmiştir. Ancak şehir Bektaşîliğinde klasik Türk mûsikîsi etkisi daha hakimdir ve incesaz kullanımı görülmektedir. Bir nefesin birkaç ezgiyle söylendiğine rastlamak mümkün olduğu gibi aynı bestenin değişik güftelerde tekrarlandığı da görülür. Nefeslerin ağır usullerle söylenenlerine *oturak*, yürük usulle söylenenlerine de *şahlama* denir. Şahlamalar *semah nefesi* olarak da bilinir.¹²⁰

3. NEFES (s. 128)

Hakikat bahrinin dürri
Yedi deryâdan süzüldi
Derildi müftî müderris
Nice fetvâlar çizildi

¹¹⁸ Besim Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı*, nşr. Gürol Pehlivan (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2018).

¹¹⁹ Melih Duygulu, “Deyiş”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1994), 9/263.

¹²⁰ Özcan, “Bektaşî Mûsikîsi”, 5/371-372.

Yazanlar iki dört derdün
İçinde bir elif gördüm
Elifi noktaya virdüm
Yetmiş iki harf yazıldı

Kim bu sözden alur ğt
Ana mrekkeble divit
Dil kalemdr gönül kâğıt
Kelâm üstüne dizildi

Yüzünde haş olmiş kâf hâ
Elif lâm râ ile Tâ-Hâ
Sanki bulut indi mâha
Zülf yüzüne zldi

Zâhidin zannın boyladum
Bi-nokta şerhin söyledüm
Bin bir su'âli eyledüm
Mât oldu 'aklı bozuldı

Div anlamaz cm  dâldan
Bi-haberdâr hatt u hâlden
'Aciz kaldı bu su'âlden
Zerre zerre hep ezildi

Zâhidin dili tutuldi
İlmi bir yola satıldı
Sanasın Kâfdan atıldı
Ol la'în bendi zldi

Görenler feth oldu Knden4
D 'âlem kâf ile bundan
şol Azâzıl çıkdı dnden

Hakdan eksildi üzüldi

Muhyiddîn abâ vü şâlda
İki bayram nedür yılda
Nesîmînin işbu yolda
Yekser derisi yüzüldi

4. NEFES (s. 129)

Kerâmet-i âdem benem
Emr ü emânet bendedür
Rûh-ı revân ü dem benem
Keşf ü kerâmet bendedür

Kâf ile nûnun ma'nâsı
İstivâda değil midür
Yedi yer gök yedi mushaf
Ol yedi âyet bendedür

Çâr 'anâsırla dört kitâb
Ateş havâ su ve turâb
Haşır neşir vü ihtisâb
Levh ü devât bendedür

Yüz yigirmi dört bin 'âlem
Üç yüz altmış beşe kadem
Kah-i Kâfa çekdi 'alem
Hadd ü nihâyet bendedür

'Âşık isen ey din eri
Gezme yabanda serserî
Anlara gitme gel beri
Nar-i hidâyet bendedür

Benim kul Muhyiddin Abdâl
Bendedür hayâta zülâl
Gel dinler isen vasf-ı hâl
Arz-ı hikâyet bendedür

5. NEFES (s. 130)

Bizim tâcımız sûretâ
Seb'u'l-Mesânî gösterür
Zirâ bu Seb'u'l-Mesânî
Şekl-i insânî gösterür

Geydügümüz hırka dahı
Çekdügümüz sikke dahı
Mescid ile Mekke dahı
Hep bu nişânı gösterir

Mekkenin tavâfı yedi
Mekke diyü kim okudı
Kim dünyâdan elin yudı
Ol Câvîdânı gösterür

Görünen Hakdur gözinde
Söyleyen Hakdur sözinde
İnsânın hattı yüzinde
Hatm-i Kur'ânı gösterür

İnsândır Hakkın mazharı
Hakdır insânın izhârı
Lâ'l-i lebinin Kevseri
Hayât- ı cânı gösterür

Hakka 'âşık olan kişi
Hakla olur her bir isi

'Âşıkların gözi yaşı
Âb-ı hayvâni gösterür

Her kimin ki pâkdur özi
Uyanıkdur cânı gözi
Muhyiddinün sözi yüzi
Şerh u beyânı gösterür

6. NEFES (s. 131)

'İlm-i gaybın miftâhı
Eyledi Allâh bizi
Muhammed 'Alî sırrı
Kıldı Hak sırrimizi

Tecellî eyledi Hak
Fazlından kalbimizi
Bildürdi cümle ilmi
Gösterdi gizlimüzi

Kalmadı gitdi müşkil
Bâd u âteş âb u gil
Râci oldu asla ol
Hak oldu dilde sözi

Evvel âhir her vücûd
Mahv olup kıldı sücûd
Zâhir oldu zât-i Hak
Kend'özine kend'özi

Küllü şey'in Hâlik
Burhânıdur bu sözün
Var idüben yok iden
Oldur ol cümlemizi

Fânî dinle bu sözi
Hakdur 'âdemün yüzi
Vechimüzdeki yazı
Gösterür Rabbimüzi

11. NEFES (s.138)

İnsân insân dirler idi
İnsân nedür şimdi bildüm
Cân cân diyü söyler idi
Bu cân nedür şimdi bildüm

Kend'özinde buldı bulan
Bulmadı taşrada kalan
Mü'minin kalbinde olan
Îmân nedür şimdi bildüm

Takvâ ehlinün satdığı
Mü'minlerin ok atdığı
Münkirlerin şekk itdiği
Gümân nedür şimdi bildüm

Bir kılı kırk yardıkları
Birin köpri kurdıkları
Erenler gösterdikleri
Erkân nedür şimdi bildüm

Muhammed dînün direği
Alîdür gönül çerâğı
Cümle şey Hakkın durağı
Mekân nedür şimdi bildüm

Sıfatıla zât olmuşam

Kadrile berât olmuşam
Hakkile vuslat olmuşam
Mihmân nedür şimdi bildüm

Muhyiddîn eydür Hakk kâdir
Gören her şeyde hâzır
'Ayân nedür pinhân nedür
Nişân nedür şimdi bildüm.

15. NEFES (s. 155)¹²¹

Kur'ân yazılırken 'arş-ı Rahmânın
Kudret kâtibinin elinde idim
Kandil asılırken ulu mekânda
Bülbül idim gonca gülünde idim

Ol Cebrâ'ilin ilk selâmında
Kırkların leşkeri 'aşk i'lâmında
Muhammed 'Alînin sır kelâmında
Nihân söyleşirken dilinde idim

Kırklar 'arş üstüne kurdular cemi
Muhabbet halk olup sürdüler demi
Balçıkdan yaratdı 'ilmi Âdemi
Ben anın ol zamân belinde idim

Yûnus Nebî suya daldığı zamân
Kırk gece kırk gündüz kaldığı zamân
Alî Zülfikârı? çaldığı zamân
Ben onun ol zamân kolunda idim

Seyrânî bulmuşam 'aşkın erisin
Münkir olanlara satmam yarısın

¹²¹ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Kur’ân Yazılırken Arş-ı Rahmanda” (Erişim 2 Mart 2021). Bkz. NOTA-1.

Bir kuşa seksen bin şehrin darısın
Ta'âma verirlerken yanında idim.

16. NEFES (s. 156)

Hû didüm çağırdum gerçek erleri
Yârüm var n'eylerem dünyâ vârnı
Çünkü varacağum kara yerlere
Ölüm var n'eylerem dünyâ vârnı

Hazret-i 'Alîyi gördüm bâtında
Zü'l-fikâr elinde Düldül altında
Erenler yanında pîrler katında
Hâlüm var n'eylerem dünyâ vârnı

Kendümi gönderdüm neye iricek
Gönül ile güzel Hakkı bulacak
Hakkun divânına doğru varacak
Şâhım var n'eylerem dünyâ vârnı

17. NEFES (s. 156)¹²²

Mürşide varmağa tâlib olursan
İbtidâ insândan rehber isterler
Virdiğün ikrâra doğru gelirsən
Ahdile peymândan rehber isterler

Muhammed Alînin yüzün görmeğe
Mürşîdün nazarı müşkili seçer
Erenler dîvânına varmağa
On iki imâmın yüzün görmeğe

¹²² Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ertuğrul Karabulut tarafından notaya alınmıştır. NOTA-2'de verilmiştir. Bkz. Sevim Coşkun, "Mürşide Varmaya Talip Olursan" *YouTube*, (1 Eylül 2011), 14:00:15-14:01:15.

On iki erkândan rehber isterler
Kâmil olan rehber sırâtı geçer
Cân kuşu âkıbet kafesden uçar
Tenden uçan cândan rehber isterler

18. NEFES (s. 157)

Arzulayup geldüm devr-i âdemden
Ev gürûh-ı nâcî size 'aşk olsun
Ev gürûh-ı nâcî size 'aşk olsun
Böyle öğüd aldum ben de dedemden

Sizdedir yediler kırklar yolları
Medh-i Hayder okur her dem dilleri
Bahârda açılur gonca gülleri
Ey gürûh-ı nâcî size 'aşk olsun

Anlamadı Yezîd kısmı dilimiz
Bilmediler kimdir bizim ulumuz
Muhammed Alîye çıkar yolumuz
Ey gürûh-ı nâcî size 'aşk olsun

Varam haber soram garîb bülbüle
Kokup konup söyler her dem bir güle
Sersemin niyâzı dâ'im bu yola
Ey gürûh-ı nâcî size 'aşk olsun

19. NEFES (s. 157)

Çoktan âşık oldum dîdârunuza
Güzel şâhum gâzîlerün 'aşk olsun
Dervîşâne geldüm nazarınıza
Güzel şâhum gâzîlerün 'aşk olsun

Aceb dîdârını görem mi dîrsin
Pirimün kûyına irem mi dîrsin
Bağçesinün gülün direm mi dîrsin
Güzel şâhum erenlerün 'aşk olsun

Bağçe şâhun gül Muhammed 'Alînün
Şâhı seven kölesidür yolunun
Bülbüliyem goncasının gülünün
Güzel şâhum gâzîlerün 'aşk olsun

Çerkezoğlu dâ'im kuldur gedâdur
Kudretten söyleyen yüce sadâdur
Kendisi söylemez sözcî Hudâdur
Güzel şâhum gâzîlerün 'aşk olsun

20. NEFES (s. 158)¹²³

İnüp yire gökden binâ kuranlar
Ali ile Muhammedün 'aşkına
Melekler misâli secde duranlar
'Ali ile Muhammedün 'aşkına

Şeytânı sürdiler fâş eylediler
Yezidün kalbini taş eylediler
Kırklar velâyeti bahş eylediler
'Ali ile Muhammedün 'aşkına

Muhammed 'Ali de kurdı bu yolu
Mü'mine saçıldı tarikat gülü
Yir olur" dergâhdur sürün bu demi
"Ali ile Muhammedün 'aşkına

¹²³ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ertuğrul Karabulut tarafından notaya alınmıştır. NOTA-3'te verilmiştir. Bkz. Berrin Sulari, "Ali ile Muhammed'in Aşkına", *YouTube*, (8 Mayıs 2015), 14:30:20-14:31:40.

Muhammed Alînün cem'ine vardı
Kırklar da silkindi ayağa durdı
Doksan bin evliyâ semâ'a girdi
Ali ile Muhammedün 'aşkına

Şâh Hatâyim hatm eyledi kelâmı
Evvelâ Cebrail virdi selâmı
Mahrûm olmaz seven şâhı imâmi
Ali ile Muhammedün aşkına

21. NEFES (s.159)

Ey benim sevdiğim ey iki gözüm
Salın bizi erenlere gidelüm
Cümleden benim nâz ü niyâzım
Salın bizi erenlere gidelüm

Üstâd eşiğinden rızâ alayım
Hakikat bahrine ben de dalayım
Yolunda bir sâdık köle olayım
Salın bizi erenlere gidelüm

Ezelden murâdım Muhammed 'Alî
Erenler ulusu Bektaş-ı Velî
Mürşidim 'âlemde ol Kızıl Deli
Salın bizi erenlere gidelüm

Destûr aldım ben Mustafa Dedemden
Uyandım uykudan silkindim gamdan
Aşk göründü İbrâhîm-i Edhemden
Salın bizi erenlere gidelüm

22. NEFES (s. 159)¹²⁴

Çevrilüp çevrilüp üsti yanumda
Ötme turnam ötme gönül hoş değül
Benüm derdüm yeter bir de sen katma
Ötme turnam ötme gönül hoş değül

Bir saglık yeg imiş dünyâ varından
Nice vaz geleyüm zülfün telinden
Ayrı düşdüm vatanumdan ilümden
Ötme turnam ötme gönül hoş değül

Bakmaz mısın şu irmaga çoşguna
Gökden inüp otur gönül köşküne
Seni beni yaradanun 'aşkına
Ötme turnam ötme gönül hoş değül

Pir Sultânüm eydür kesme ricâmu
Ötme turnam ötme gönül hoş değül
Seversen Alîyi şâhı imâmı
Ötme turnam ötme gönül hoş değül

23. NEFES (s. 160)¹²⁵

Muhammed Alînün aldum elini
Hak diyüp tutdığım elden ayrılmam
On iki imâmın tutdum yolını
Hak diyüp tutdığım yoldan ayrılmam

Mürşîdün nefesi Hak nefesidür
Büyük 'âşıklarun cân hevesidür

¹²⁴ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ertuğrul Karabulut tarafından notaya alınmıştır. NOTA-4'te verilmiştir. Bkz. Latife Eraslan, "Ötme Turnam", *YouTube*, (6 Nisan 2008), 15:00:3-15:01:00

¹²⁵ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ertuğrul Karabulut notaya alınmıştır. NOTA-5'te verilmiştir. Bkz. Erkan Duman, "Hak Deyip Tuttuğum Yoldan Ayrılmam", *YouTube*, (12 Ocak 2019), 15:30:12-15:31:10.

Mürşîdün nefesi Hak nefesidür
Hak diyüp tutduğum yoldan ayrılmam

Hak erenler bir araya derile
Cümle 'âşıklara kısmet virile
Âşîkâre Hak göziyle görile
Hak diyüp tutduğum yoldan ayrılmam

Şâh Hatâyim Hak bil tutduğun eri
Zâhirde bâtında ol seni göri
Gerçek erenlerden aldum haberi
Hak diyüp tutduğum yoldan ayrılmam

25. NEFES (s. 161)¹²⁶

Yükseklerden alçaklara indirdi
Felek şol kanadum kıraldan beri
Aklum almış dîvâneye döndürdi
Kudret oki ilen uraldan beri

Şu dünyâyâ gelen bir bir gitmede
Hiç eksilmez derdüm her gün artmada
Tür dağı tutuşmuş yanup tütmede
Hakkun didârını görelden beri

Mûsâ söyler idi bin bir kelâmı
Kudret eli ile çaldı kalemi
Öküze yükletdi cümle 'âlemi
Dünyânun temelin kuraldan beri

Pir Sultânım âh itdi de gülmedi
Aradı derdine dermân bulmadı
Hak uğrına serin virdi dönmedi

¹²⁶ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-6'da verilmiştir. Bkz. Savaş Er, "Yükseklerden Enginlere İndirdin", *YouTube*, (6 Ocak 2019), 17:05:13-17:06:04.

Ferhâd şu dağları deleden beri

27. NEFES (s. 162)¹²⁷

Hak nasîb eylese dergâha varsam
Bir dem dîvânına dursam yâ 'Alî
Eğilsem tozını yüzüme sürsem
Ben de murâduma irsem yâ Alî

Yüzüm eşiğine sürdiğüm zamân
Zerrece getirsem gönlüme gümân
Şâhımız Düldüle bindiği zamân
Kanberün cemâlin görsem yâ 'Alî

Mü'min olan neresinden bellidür
Hakkı söyler nefesinden bellidür
Erenlerin bâğı gonca gülidür
Tomurcak güllerin dirsem yâ 'Alî

Pir Sultânüm gönül itse götürse
Götürse de 'ayn-i ceme yetürse
Dizini dizüme vursa otursa
Doyunca yüzünü görsem yâ 'Ali

30. NEFES (s. 165)

Abdâlların binâsını soranlar
Allâh bir Muhammed 'Alî abdâldır
Hakîkat 'ilminin künhün ararsan
Cümle ululardan ulu abdaldır

Muhammed kırklara girdi pes dedi
Alîyi görünce li'llâh dost dedi

¹²⁷ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-7'de verilmiştir. Bkz. Erdem Baba, "Ya Ali", *YouTube*, (28 Ağustos 2017), 15:40:05-15:41:00.

Muhammed de abdâl olmak istedi
Üçler yediler kırklar yolu abdaldır

Muhammed kırklarda bir hayâl gördü
Bu hayâl ne imiş vechine erdi
Firdevs-i a'lâdan içeri girdi
Gördü bülbüllerin gülü abdaldır

Ben bu abdâllıktan geri kalamam
Abdâllığı tutdum elden salamam
Kemer bağlamışam zünnâr alamam
Kemberbestelerin beli abdaldır

Derdli Kemter anladın mı hesâbı
Seyyid Battâl Gâzî 'Abdü'l-vehhâbı
Erenler imâmı hakkın mihrâbı
Hünkâr Hacı Bektaş Velî abdaldır

31. NEFES (s.165)¹²⁸

"Hû" diyelüm gerçeklerün demine
Gerçeklerün demi nûrdan sayılır
On iki imâmın giren bezmine
Muhammed Alîye yârdan sayılır

Üç gün imiş şu dünyânun safâsı
Safâsından artık olur cefâsı
Gerçek erenlerin 'aşk u hevâsı
Biri kırkdur kırkı birden sayılır

Gerçek 'âşık menzilinde durursa
Çerâğ gibi yanıp şem'î erirse

¹²⁸ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-8'de verilmiştir. Bkz. Hüseyin Bedilli, "Hû Diyelim Gerçeklerin Demine", *YouTube*, (20 Kasım 2017), 10:05:30-10:06:20.

Eksikliğün kend'özinde bilirse
Ol 'âciz olsa da erden sayılır

Şâh Hatâyim eydür Bağdâddur vatan
İkilikden geçüp birlikde biten
Erenler yolına kıyl ü kâl katan
Yolı dikenlidür mârdan sayılır

32. NEFES (s. 166)

Uğraşma bizümle gel koca zâhid
Hakkun yaratdığı kul sana n'eyler
Arıdırsan kendi kalbini arıt
Bende küfür sende îmân ne eyler

Zâhidsin Hak yolu benümdür dirsın
Erenler sırrına vehimdür dirsın
Mescid hak meyhâne harâmdur dirsın
Hak olan mescide meyhâne n'eyler

Zâhidsin bu yola diken ekersin
Sonında kend'özin zahmet çekersin
Yüküm ağır diyü korku idersin
Yavuz bâccı yüksüz kervâna n'eyler

33. NEFES (s. 166)

Ger aslum sorarsan ben bir niyâzum
Sabır 'ilmi dirler yerden gelürem
Evvel katre idüm şimdi hâk oldum
Arşdaki kandîlden nûrdan gelürem

Ben kâlû belâda buldum izümü
Döndürmedüm bir dem Hakdan yüzümü
Âteş-i 'aşkına yakdum özümü

Halîl İbrâhîmle nârdan gelürem

Su'âl eyler isen benüm sırrumdan
Cümlemüzi var eyledi varından
Yaratdı Muhammed Alî nûrından
Hak ile Hak olan sırdan gelürem

Cebrâ'il çerâğı alur eline
Seyr itmeğe gider dostun eline
Hayrânım şakıyan tûtî diline
Ridvân kapu açdı şârdan gelürem

Teni su'âl itme ten kuru tendür
Cân anun içinde gevher-i kândur
Bu 'ilmün deryâsı bahr-i 'ummândur
Sırrı kâl eyleyen sırdan gelürem

Mansûr ile varup dâra çekildüm
Yûsufla kul olup bile satıldum
Şâmda Îsâ ile göğe çekildüm
Mûsâ ile dahı Tûrdan gelürem

Mahkemede su'âl sordı kadılar
Kitâbların orta yere kodılar
Sen bu ilmi kimden aldun didiler
Üstâdumdan aldum pîrden gelürem

Nesîmîyem ikrârumla bileyüm
Gerçek erenlerün kemter kulıyüm
Ali bağçesinün gonca güliyüm
Münkir münâfiğa Hakdan gelürem

35. NEFES (s. 169)¹²⁹

Ezel meclisinde kırklar cem'inde
Muhammed nûrına bezendi 'Alî
Kırklar ile bile âyîn-i cemde
Bu 'aşkun sırrına özendi 'Alî

'İlmün başı didi kendün bilesin
Muhammede didi cem'e gelesin
Meydâna getirdi 'aşkun dolusın
Kırklara şarâbi sunandı Alî

Tûbâ ağacından aldı dört yaprak
Pençe-i 'abâya taksîm kılarak
Bir hırka ayırdı içinden er hak
Giyindi eĒnine donandı 'Alî

Mansûr kabûl itdi Hakkun dârını
Erenler terk itdi küllî varını
Muhammede viridi Hak didârını
Ol nûra bulandı boyandı 'Ali

Hû diyüp birliğe kuruldı erkân
Hakîkat sürüldi demiyle devrân
Semâ'a kaldılar cümle âşıkân
Kırk kere meydânı dolandı 'Ali

Kul Himmetüm eydür Hak muhabbete
Dahi yol gider mi birlikten öte
Muhabbetden kaçan eğri sıfâta
"Lânetu'llâh" didi ilendi Alî

36. NEFES (s. 170)

¹²⁹ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-9'da verilmiştir. Bkz. Gani Pekşen, "Ezel Meclisinde", *YouTube*, (12 Temmuz 2018), 10.10.05-10.11.03.

Muhabbet demidür Hû Hû diyelüm
Hâzırdur meclisde Pîr Hâcî Bektaş
Elestü bi-rabbiküm didi ezeli
Edeb erkân ile dimiş görelüm

Sâkîdür sunuyor Hâcî Bektaş
Koşulduk katara biz didük belî
Kesret virenlerün kesilsin dili
Zâhir bâtın seyfidür Hâcî Bektaş

Çerâğlar rûşendür imâmeyn sırrı
Zâhiri Muhammed bâtını 'Alî
Dârdan 'ayân olur her yerün sırrı
Baba posti mevcûd gör Hâcî Bektaş

Âyîn-i cemlerde hâzır şâhımız
Kâse-i Kevserdür hem mürşîdimüz
Hakikat pervâne olmuş yedimüz
Hüseyn-i mazlûmda sır Hâcî Bektaş

Rûhî abdâl olup gezme yabanda
Âdemden hâteme cânile tende
Zikr itdiğüm şeyler cümlesi sende
Top ile çevgândan sor Hâcî Bektaş

38. NEFES (s. 172)¹³⁰

Hâşâ birbirinden kim ayrı gördü
Muhammed Alîdir Alî Muhammed
"Ali benden ben 'Alîden" buyurdu
Muhammed Alîdir 'Alî Muhammed

¹³⁰ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Mehmet Gürbüz tarafından notaya alınmıştır. Semah formuna örnektir. NOTA-10'da verilmiştir. Bkz. Alevi Tv, "Muhammed Ali'dir Ali Muhammed (Feyzullah Çınar)", *YouTube*, (2 Eylül 2017), 13:08:10-13:09:15.

On sekiz bin 'âlem ne varsa ancak
Bunların 'aşkına var eyledi Hak
Dâmâd-i peygamber vasiyy-i mutlak
Muhammed Alîdir 'Alî Muhammed

Dildârımız vardır ağyârımız yok
Esrârımız vardır izhârımız yok
İkrârımız vardır inkârımız yok
Muhammed Alîdir 'Alî Muhammed

'Alî Murtazânın temhîri budur
Îmâm Hüseyinin tahrîri budur
Şâh-ı şehîdânın takrîri budur
Muhammed Alîdir 'Alî Muhammed

Hasârî yabana atmaz şâhımız
Ol destgîrimiz ol penâhımız
Namâzda niyâzda sece
Muhammed 'Alîdir 'Alî Muhammed

40. NEFES (s. 173)

'Aşkile yürüdük cânlara geldük
Muhammed cemâlün seyrâna geldük
Muhabbet nârına yanmağa geldük
Zâtunı görmeğe meydâna geldük

Cân bülbüli ider dâ'imâ feryâd
Şâh-ı velâyetdür cümleye irşâd
Bektaş-ı Velîden umaruz imdâd
Kerbelâ 'aşkına kurbâna geldük

Merd olanlar ikrâr ider cânâna
Erenler yolında gelür meydâna

Şükürler Mevlâya sırr-i Yezdâna
Mansûrun dârından erkâna geldük

On iki imâmdur ulu şâhımız
Muhammed Alîye çıkar râhımız
On dört ma'sûm bizim hem penâhımız
Hidâyet bahrine cevlâna geldük

İdelim Yezîde sad-hezâr la'net
Mürşîdün eteğin tutmuşuz elbet
'Alî evlâdına okuruz rahmet
Mürşîdün eteğin dîvâna geldük

41. NEFES (s. 174)

Gel beri gel ey hakîm
Dinle sözün hâsını
Kulak vir bu kelâma
Bilesin enfâsunı

Dört kitâbun ma'nâsın
Bir elifde bulmayan
Dört kitâbı okusa
Bilmeye esmâsını

Erin erin diyenler
Sıfâtın bezeyenler
Ki erliğı var ise
Gidersin vesvâsını

Kim kalbi sâf değül
Her sözi mushaf değül
Bilmeyen 'ârif değül
İsm ü müsemmâsını

Ger fakı ise fakı
Hakke'l-yakîn bil hakkı
Hûbun vechinde oku
Tâ-hâ ile Yâ-sîni

Muhyiddîn ma'nâ çatar
Alana gevher satar
Kur'ân'dan delîl tutar
Bu sözün imlâsını

42. NEFES (s. 175)

Otuz iki hurûfı
Lâm ü bâda bulmuşam
Özin bilen 'ârifün
Ben sözinde bilmişem
Bugün kevn ü mekânla
Karışdum cihân ile
Ben 'aşkile cân ile
Dört 'unsûrdan gelmişem

Yetmiş üç inbisâtun
Sıfât içinde zâtun
On yedi muhkemâtun
Hoş bahrine dalmışam

Birisi rûh u rahmet
Birisi yüzdeki hatt
On bir müteşâbihât
Ana âgâh olmuşam

Şerî ati berk idüp

Tarîkatı derk idüp
Mülk ü mâlî terk idüp
Ölmezden ön ölmüşem

Ma'rifet Hakka yârdur
Hakîkat anda sırdur
Bu binler hepsi birdür
Böyle 'amel kılmışam

Gel ey Hak mu'teberi
Gitsin gönül gubâni
Ben bu tahkîk haberi
Evliyâdan almışam

Çalab bir ayne sundi
Göz gördi cân uyandı
Gönül gamdan ayındı
Ben pasları silmişem

Muhyiddînem ben gâib
Sohbet gâib er gâib
Ben beni elden koyup
İşim Hakka salmışam

43. NEFES (s. 176)

On sekiz bin 'âlemde
Mevcûd Hakdur şöyle bil
Hakdan gayrı arada
Kimse yokdur şöyle bil

Hak söyleyüp söyleden
Hakdur gören gösteren
Hak çağırır işiden

Bir mutlakdır Hakkı bil

İnsân vechinde yedi
Hattı tahrîr eyledi
Kudret kalemi ile
Yazdı takdîr söyledi

Hakla yeksân olup hep
Cümle şeye doğru bak
Nazarı doğru olan
Yüzi akdur şöyle bil

Muhyiddînem bir güldür
Hakdan ayrı değildir
'Anâsırda ne ki var
Dört sebakdır şunu bil

44. NEFES (s. 176)

Elif Allâh lâm 'Alî
Mîm Muhammeddür hocam
Bunu böyle bilenler
Gerçek ümmetdür hocam

Hocalık sana oldı
Âgâhlık bizde kaldı
Her kişi aslın bilmek
Farz u sünnetdür hocam

Yokdan var oldugumuz
İnsânca geldüğümüz
Allâhı bildüğümüz
Bin bir minnetdür hocam

Hakîkatı kim göre
Tarîkata kim gire
Ma'rifete kim ire
Bir yanar oddur hocam

Şâha bende olmayan
Ölmeden ön ölmeyen
Men 'arefi bilmeyen
Bu yolda matdur hocam

Muhyiddîn bilmez yalan
Gelsin bir öğüd alan
Gönlinde bilgi olan
Matlûbdan yâddur hocam

45. NEFES (s. 177)

Kılarınız namâzı kılmayız değül
Biz Hakkun emrini bilmeyüz değül
Kur'ân kitâbımız İslâm dînimüz
Hadîsden âyetden almayuz değül

Bildik rumûzını savm u salâtun
İsteyüp ıssısını bulmayuz değül
Tâlibüz rûz u şeb 'ilm-i ledünün
'Aşkıyla bahrine dalmayuz değül

Sıdkile mihrâba tutdık yüzimüz
Yönimüz kıbleye salmayuz değül
Muhyiddin ağlaruz bir dost için biz
Bir zamân gülerüz gülmeyüz değül

46. NEFES (s. 178)

Gelsin bizden cân isteyen

İstediği cân bulundı
[Merd olup meydân isteyen]
[Merdâne meydân bulundı]

Hakkun lutf u kereminden
Bin cân biter bir deminde
Vücûdum cem'ü'l-cem'inde
Yûsuf-ı Ken'ân bulundı

Kim görmedi, ben tanladum
Sözi yerinde yanladum
Yetmiş iki dil anladum
Mühr-i Süleymân bulundı

Uyan ey gafil yatma dur
Haşr oldu nefh olundı sûr
Anlayu-bak gözün aç gör
O genc-i pinhân bulundı

Hak 'ayân oldu halka fâş
Dört 'anâsırla heft ü şeş
Zerred[e] gizlendi güneş
Katrede 'ummân bulundı

Ten varup aslını buldı
Cân yine yerine geldi
Söz burada tamâm oldu
Delil ü burhân bulundı

Merhemi yârdur yârenün
Tabîbi irdi çârenün
Muhyiddin-i bî-çârenün
Derdine dermân bulundı

48. NEFES (s. 180)

İkrârım ene'l-hak dır
Bu ikrârım belî hakdır
Cemâl-i nûr celî hakdır
Hak Muhammed 'Alî hakdır
Hâcî Bektaş Velî hakdır

Rumûz-ı Yâ-sîn ü Tâ-hâ
Budur evvel ü intihâ
Mazhar-ı Mehdî-i livâ
Hak Muhammed Alî hakdır
Hâcî Bektaş Velî hakdır

Bil on yedi muhkemâtı
Okuyanlardan âyâtı
Ol âyâtın ümmehâti
Hak Muhammed 'Alî hakdır
Hâcî Bektaş Velî hakdır

Bir elifdir evvel başın
Bil odur ser-mû tiraşın
İki zülûf kirpik kaşın
Hak Muhammed 'Ali hakdır
Hâcî Bektaş Velî hakdır

Bu nûr ile server olan
Kalmışların elin alan
Rûma Horasandan gelen
Hak Muhammed Alî hakdır
Hâcî Bektaş Velî hakdır

Evvel gelip Alî olan
Sonra gelip velî olan

Ebed hem ezeli olan
Hak Muhammed Ali hakdır
Hacı Bektaş Velî hakdır

Kamu vechinde imlâda
Gerek zâhir ü ihfâda
Gerek evvelce eşyâda
Hak Muhammed Ali hakdır
Hacı Bektaş Velî hakdır

Bahâr vakti açan güller
Şakıyıp öten bülbüller
Akan sular esen yeller
Hak Muhammed Ali hakdır
Hacı Bektaş Velî hakdır

Sana direm sana yâ Hû
Bu bir nefes 'âlem kamu
Hemân lâ gayre illâ Hû
Hak Muhammed 'Ali hakdır
Hacı Bektaş Velî hakdır

Perîşân bes ol ebed-kâm
Nefes bulsun bunda tamâm
Evvel ü âhir ve's-selâm
Hak Muhammed 'Ali hakdır
Hacı Bektaş Velî hakdır

49. NEFES (s. 182)¹³¹

Doğruya nazar eylerüz
Biz eğri nazar bilmeyüz

¹³¹ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Mehmet Gürbüz tarafından notaya alınmıştır. NOTA-11'de verilmiştir. Bkz. Musa Eroğlu, "Gönlümüze Yar Düşende", *YouTube*, (23 Kasım 2018), 08:10:15-08:11:05.

Nakd ile pâzâr eylerüz
Viresi pâzâr bilmeyüz

Biz ol mekânda oluruz
Emr ile bunda gelirüz
Nakdi kâmilên aluruz
Gâib intizâr bilmeyüz

Hakdur sevdigimiz bizüm
Hakdur öğdigimiz bizüm
Boyun egdigimiz bizüm
Hakdur özge yâr bilmeyüz

Biz bu mülke gelüpduruz
Ölmeden ön ölüpduruz
Yâr ile yâr olupduruz
Arada ağyâr bilmeyüz

Sâzımuızı ele aldık
Koşmamızı çala geldük
Nâmusumuz yere salduk
Biz 'âşıkuz 'âr bilmeyüz

'Âşkile meydâna geldük
Nazar-ı dîvâna geldük
Pervâne yüz yana geldük
Zencîr ile dâr bilmeyüz

Evvel âhir yâr kulıyuz
Hayder-i Kerrâr kulıyuz
Ezelden ikrâr kulıyuz
Mü'minüz inkâr bilmeyüz

Muhyiddin Abdâl coşınca

Mevc-i deryâyı aşınca
'Aşk önümüze düşince
Hiç sabr u karâr bilmeyüz

50. NEFES (s. 183)

Horasan şehrinden zuhûr eyleyen
Hünkâr Hâcî Bektaş Velî pîrimdir
Gelip Rûm diyârın pür-nûr eyleyen
Hünkâr Hâcî Bektaş Velî pîrimdir

Güvercin donunda pervâz eyledi
Rûm erleri gelip niyâz eyledi
Tevellâ sırrına âgâz eyledi
Hünkâr Hâcî Bektaş Velî pîrimdir

Cansız dîvârları odur yürüden
Beş taşı getirip şâhid eyleyen
Kara taşı hamur gibi yoğuran
Hünkâr Hâcî Bektaş Velî pîrimdir

Burhân istediler ol dem pîrimden
Ak dedi Akpınar akdı yoğ-iken
Avucunda gösterdi nûrdan yeşil ben
Hünkâr Hâcî Bektaş Velî pîrimdir

Pirim nesl-i isnâ 'aşer değil mi
Kapisında kuldur bu kemter Hilmi
Muhammed Alînin vâris-i ilmi
Hünkâr Hâcî Bektaş Velî pîrimdir

51. NEFES (s. 184)

[Şepper ü Şüpper]
Mürşîd ü rehber

Sundular Kevser
Elhamdüli'llâh

Sofra 'Alînin
Himmet velînin
Şöhreti dînin
Elhamdüli'llâh

Hakdır Muhammed
Olmuşuz ümmet
Bulmuşuz rif'at
Elhamdüli'llâh

Muhammed güldür
Pîrim bülbüldür
Cümlemiz kuldur
Elhamdüli'llâh

Dosta mihmânız
Cümle bir cânız
Ehl-i îmânız
Elhamdüli'llâh

Pire muhabbet
Cânile hizmet
Tâlîbe ni'met
Elhamdüli'llâh

Aslımız nûrdur
Vaktimiz sûrdur
Sözümüz budur
Elhamdüli'llâh

Hâşimin zikri

El-fakru fahri
Bu demin şükrü
Elhamdüli'llâh

52. NEFES (s. 185)¹³²

Cihân var olmadan 'adem deminde
Hakile birlikde yekdâş idim ben
Var eyleyip çün bu mülkü o demde
Yazdım tasvirini nakkâş idim ben

'Anâsırdan bir libâsa büründüm
Nâr ü bâd ü hâk ü âbdan göründüm
Hayrû'l-beşer ile cihâna döndüm
Âdem ile bile bir yaş idim ben

Âdemin sulbünden Şit olup geldim
Nûh ile berâber tûfâna girdim
Bir zamân bu mülke İbrâhim oldum
Yapdım Beytu'llâhı taş taşıdım ben

İsmâîl göründüm bir zamân ey cân
Hem İshak hem Ya'kub oldum bir zamân
Eyüb geldim çok çağırdım el-emân
Kurt yedi vücûdum kan yaş idim ben

Zekeriyyâ ile beni biçdiler
Yahyâ ile kanım yere saçdılar
Dâvûd geldim çok peşime düşdüler
Mühr-i Süleymânı çok taşıdım ben

Mübârek 'asâyı Mûsâya verdim

¹³² Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından kaynağından notaya alınmıştır. NOTA-12'de verilmiştir. Bkz. Battal Dost, "Aşık Alican Cihan Var Olmadan", *YouTube*, (22 Ağustos 2017), 17:44:10-17:45:03.

Rahu'l-kudüs ile Meryeme girdim
Cümle enbiyâya ben rehber idim
Cibril-i Emîne sağdâş idim ben

Sulb-i pederinden Ahmed-i Muhtâr
Rehnümâlarından irdi Zü'l-fikâr
Erişip cihâna oldum yâdigâr
Kul iken zât ile sırdâş idim ben

Tefekkür eyledim ben kendi kendim
Mu'cizât görmeden îmâna geldim
Şâh-ı merdân ile Düldüle bindim
Zü'l-fikâr bağladım tiğ taşıdım ben

Şükür matlabımı getirdim ele
Cem' olduk bir yere ehl-i beyt ile
Gül oldum feryâdı verdim bülbüle
Kırklar meydânında ferrâş idim ben

Sekâhüm hamrından içildi şerbet
Ref' oldu hicâblar etdik muhabbet
Açıldı meydânda sırr-ı tarîkat
Aldığım esrârı çok taşıdım ben

Hidâyet erişdi bize Allâhdan
Bey'at etdik cümle Resûlu'llâhdan
Haber verdi bize sırr-ı fi'llâhdan
Şâh-ı merdân ile sırdâş idim ben

Bu cihân mülkünü devr edip geldim
Kırklar meydânında erkâna girdim
Şâh-ı velâyetden kemer-best oldum
Selmân-ı pâk ile yoldâş idim ben

İkrâr verdik cümle düzüldük yola
Kerbelâda şâh-i şehîdle bile
Sırrı fâş etmedik aslâ bir kula
Pay etdik derdleri çok taşıdım ben

Bu dünyâyâ bir dem çok gelip gitdim
Yağmur olup yağdım ot oldum bittim
Vücüd iklîminde bin devir etdim
Horasandan gelen Bektaş idim ben

Gâhi nebî gâhi velî göründüm
Gâhi uslu gâhi deli göründüm
Gâhi Ahmed gâhi Alî göründüm
Kimse bilmez sırrım kallâş idim ben

Şimdi hamdüli'llâh Şîrî didiler
Gelip gitdim zâtım hiç bilmediler
Bir kimse bu remzi fehm etmediler
Her gelen mahlûka kardaş idim ben

54. NEFES (s. 191)

Böyle buyurmuşdur pîrler erenler
Sırrı sırr eyleyen câna 'aşk olsun
Sırrını vormeyüp cândan geçenler
Sırrı sırr eyleyen câna 'aşk olsun

Dinle karındaşum işbu meydânda
Ne gördünse hakdur kalma gümânda
Cemâl-i Hakkı gör kâmil inşanda
Sırrı sırr eyleyen câna 'aşk olsun

"Başım yola bağlı" buyurmuş 'Alî
Bu yol Zü'l-fikârdan keskindür belî

'Arifün esrârın ne bilür deli
Sırrı sırr eyleyen cânâ 'aşk olsun

Sen seni bildinse gel Hakka kavuş
Yoksa bu meydândan ırak ol savuş
Kim 'arş-ı a'lâya uçamaz her kuş
Sırrı sırr eyleyen cânâ 'aşk olsun

Hakkun cemâlini gördük hüveydâ
İtmişüz teberrâ kıldık tevellâ
Seri vir Şehîdî sırr itme ifşâ
Sırrı sırr eyleyen cânâ 'aşk olsun

57. NEFES (s. 194)¹³³

Uyur idük uyardılar
Diriye saydılar bizi
Koyun ulusu anladık
Sürüye saydılar bizi

Hâlümüzü hâl eyledük
Yolumuzu yol eyledük
Her çiçekden bal eyledük
Arıya saydılar bizi

Hak defterine yazılduk
Pir divânına düzüldük
Bal olup şerbet ezildük
Doluya saydılar bizi

Pir Sultânım ne var şunda
Çok kerâmet var insânda
Ol cihânda şu cihânda

¹³³ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-13'te verilmiştir. Bkz. Cengiz Özkan, “Uyur İdik Uyardılar”, *YouTube*, (26 Ekim 2013), 16:49:15-16:47:20.

'Alîye saydılar bizi

58. NEFES (s. 194)

Sûretde gedâyız sîretde şâhız
Kanâ'at mülkünün sultânıyız biz
Hakîkat bezminde mihr ile mâhız
Leyle-i mi'râcın tâbânıyız biz

İlm-i ledün okur bize velimiz
Hak deyip Hak söyler bize dilimiz
İçirdi bâde-i 'aşkı 'Alimiz
Sâkî-yi Kevserin mestânıyız biz

Zahid bize dese nâm-ı Kızılbaş
Nukûş-ı 'âlemde olmuşuz nakkâş
Pirimiz Hünkâr ve hem Hâcî Bektaş
Erenler bâbının kurbânıyız biz

Tevellâ kılmışız âl-i 'abâya
Râzıyız mihnet ü derd ü belâya
Hilmîyâ yüz sürüp Nûrî Babaya
Bende-i Şâhkulu sultânıyız biz

60. NEFES (s. 196)¹³⁴

Dün gece seyrimde bâtın yüzünden
Hünkâr Hâcî Bektaş Velîyi gördüm
Elifi tâc başında nikâb yüzinde
Aslı imâm Bektaş Velîyi gördüm

Geçdi seccâdeye oturdı kendi
Cemâl-i nûrından çırağlar yandı

¹³⁴ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-14'te verilmiştir. Bkz. Kalan Müzik, “Dertli Divani-Veli’yi Gördüm”, *YouTube*, (21 Ekim 2015), 16:51:35-16:52:40.

İşâret eyledi sâkîler sundı
Anda Hakdan gelen doluyu gördüm

İçdüm ol doluyu 'aklüm yitürdüm
Çıkardum kisveti ikrâr getürdüm
Menzil gösterdiler geçdüm oturdum
Tığbend ile bağı belimi gördüm

Mürşid eteğinden tutmuşam destüm
Bu idi murâdum bu idi kasdum
Hû ismi vird iden dilümi gördüm
Bilmem serhoş muyam içmişem mestüm

Kalender Abdâlüm koymuşam seri
Şükür kurbân olup gördüm didârı
Erenler serveri [...] rehberi
Hünkâr Hacı Bektaş Veliyi gördüm

62. NEFES (s. 197)¹³⁵

Bizüm içtiğümüz dolu
Doluların dolusudur
"Ummânlara dalup çıkan
Erenlerün gemisidür

Sen 'ummâna dalmadun mı
Dalup cevher almadun mı
Tâlib yola gelmedün mi
Uluların ulusıdur

İrüşirler bedestânlar
Al çiçekli gülistânlar
Ala gözlü nûristânlar

¹³⁵ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-15'te verilmiştir. Bkz. Güvercin Müzik, "Haydar Tezel-Bizim İçtiğimiz Dolu", *YouTube*, (22 Temmuz 2016), 13:04:32-13:05:40.

Erenlerin korusıdur

63. NEFES (s. 198)

Yedi iklim dört köşeyi dolandum
Hünkâr Hâcî Bektaş pîrüm Hû diyü
İndüm eşiğine niyâz eyledüm
Hünkâr Hâcî Bektaş Balım Hû diyü

Vardum kapusına sanduka nûrdan
Eşiğine yüzüm sürdüm hâkinden
Destûr aldum ben gül yüzli pîrimden
Hünkâr Hâcî Bektaş Balım Hû diyü

Balım Sultân sayvan kurmış oturur
Feriştehler her hizmetin yitürür
Yedi iklim dört köşeden getirür
Hünkâr Hâcî Bektaş Balım Hû diyü

Meydânda oturan merdlerün merdi
Her sabâh okunur erenler virdi
Hak Muhammed 'Alî pîrimün ceddi
Hünkâr Hâcî Bektaş Balım Hû diyü

Hakdan geldi yeşil fermân göründi
Rûmun erlerine cümle okundu
Karac'Ahmed Sultân bendesi oldu
Hünkâr Hâcî Bektaş Balım Hû diyü

Sersem Alî vardı pîre dayandı
Cerâğımız kırk budakdan uyandı
Hünkâr Hâcî Bektaş Balım Hû divü
[Mürşid] olan her bir renge boyandı

64. NEFES (s. 199)

Hev erenler şâha kimse iremez
Sâhun Kanberine kul olmayınca
Her "Kanberüm" diyen Kanber olamaz
Edeb ile erkân yol olmayınca

Arama irakdan vardur yakını
Gerçek olan tâlib bulur Hakkını
Yükletmezler sana yolun yükünü
Bükülüp kâmetün dal olmayınca

Mecnûn olan gezer dâ'im deşinde
Aşkun dolusını tutar destinde
Seni taşurlar mı başlar üstinde
Mürşid nazar idüp gül olmayınca

Derdimend olmayan gönül Hak olmaz
"Âşık olmayanlar sîneçâk olmaz
Kul Himmetüm eydür vücûd pâk olmaz
Mürşid-i kâmilden el olmayınca

65. NEFES (s. 199)

Dil secdegâhı erenler şâhı
Oldum âgâhı mu'tâdımız var
Kılaruz âhı zikr-i ilâhı
Rûz ü şeb dahı feryâdımız var

Câm-ı musaffâya Zeyne'l-'abâya
Aşk-ı Murtazâya hulk-ı Rızâya
Hazret-i Mevlâya durdum du'âya
Şâh-ı Kerbelâya imdâdımız var

Makbûli kemtere el-Mukaddire

Kerem kıl bizlere girdik katarâ
Mescid ü minbere zikr-i ekbere
'Aliden Kanbere küşadımız var

66. NEFES (s. 200)

Tevekkül bâbına eyle intisâb
Çekme kasâvet-i medâr-i ma'âş
"Nahnü kasemnâ"da" kesilmiş cevâb
Azığın çok olmaz gel etme telaş

Teşvîşi tasayı çıkar aradan
Öksüzleri aç öldürmez yaradan
Derd ehli umudun kesmez çâreden
İki el bir başçün ederler savaş

Akan sularından olagör âgâh
Serde âgâh olan gedâ olur şâh
Değirmenin zikri çarhı illa'llâh
Hû ismin zikr eder döne döne taş

Seyrânî yaratdı ağzında Hak dil
Dilini söyleden yaradanı bil
İsm ü cismim âb ü türâb âteş yel
Cân Hak nefesinden çekmez ayrı baş

67. NEFES (s.200)

Kudret lisânında Kur'ân okunmuş
Hakkın lisânında ma'nâ verilmiş
Tarağına göre bezi dokunmuş
Âdeme "alleme'l-esmâ" verilmiş

Ammâ erkekden ammâ zenenden
Kim kurtarmış gönlün âh ü enînden

Kendi sıfatınca kendi teninden
Âdeme eğlence Havvâ verilmiş

Kul ne kadar harc eylese tedbîrin
Rozmak mümkün değil Hakkın takdirin
Ezel her Ferhâda bir leb-i Şîrin
Her Mecnûna birer Leylâ verilmiş

Hak bahr-i kudrete daldığı zamân
Levh üstüne kalem çaldığı zamân
Herkes istihkâkın aldığı zamân
Seyrânîye 'aşk-ı Mevlâ verilmiş

68. NEFES (s. 201)

Akıl ermez kulak duymaz göz görmez
Şükür Hakdan kula ihsân var iken
Göz görmüş olduğun sanma öz görmez
Sen küfre yâr olma îmân var iken

Cân cihânla cihân cânla bulunmaz
Haksız birbirinden boşalıp dolmaz
Millet muhtelifdir müttehid olmaz
Tevrât Zebûr İncîl Kur'ân var iken

Seyrimiz Seyrânî zâhirde sâir
Olsa da bâtında Mevlâya dâir
Umudun keser mi ehl-i kebâir
Şefi'-i rahmet-i rahmân var iken

69. NEFES (s. 201)

'Alem-i ervâhda rûhlara Mevlâ
Ten mülkûn vermedi ahd ü emânsız
İkrâr-ı ezelde duranlar hâlâ

Mü'min-i kâmindir şeksiz gümânsız

Câhilin rü'yâsı Hakka yorulmaz
Tecellînin cilvesinden sorulmaz
Eğri okla doğru nişân vurulmaz
Doğru ok atılmaz eğer kemânsız

Bir içim su içmedin mi elimden
Bir nasihat duymadın mı dilimden
İkrâr silahların gelip belimden
Kasd etdin cânıma behey îmânsız

Kim gülü dikenden ayırıp seçer
Herkes 'amelinin mahsûlün biçer
Gam yeme Seyrânî bugün de geçer
Yüce dağ başları dumansız olmaz

70. NEFES (s. 202)

Verdiğim ikrârda dururum dersin
Mürşîdin emrine ita'at eyle
Helâl harâm demez bulduğun yersen
Mü'minlik da'vâsın ferâgat eyle

Tabîb ister bu yarayı yarmaya
Zahm-ı 'aşkın merhemini sarmaya
Kudretin yoğise beyte varmaya
Gönül Beytu'llâhdır ziyâret eyle

Taşa çaldım elden şişe-i 'ârı
Harc etdim bu yolda eldeki varı
Kötülüğe iyilik er kişi kâri
Kemlik edenlere inâyet eyle

Tartıp kend'özünü sıkma Seyrânî
Rızâ-yı Bâriden çıkma Seyrânî
Gönül Beytu'llâhdır yıkma Seyrânî
Elden gelir ise 'imâret eyle

71. NEFES (s. 202)

Gönül sarâyını eyle müzeyyen
Belki mihmânlığa han gelse gerek
Vahdetden kesrete olmuş mu'ayyen
Kesretten vahdete şân gelse gerek

Kuluna yardımcı yaradan kefil
Yaratdığın etmez bir vakit sefil
Sûr düdüğün üfleyince İsrâfil
Çürümüş tenlere cân gelse gerek

Merdâne görünmüş Süleymâna mûr
Bedîhî va'llâhi a'leme'l-umûr
Huzûra hâzır var hâzıra huzûr
Yatıp bu Seyrânî yan gelse gerek

72. NEFES (s. 203)

Dîni bütün müselmânın gözleri
Merhamet bahrine dalmada olur
'Ârif söylemeden duyar sözleri
Kıssadan hisseyi almada olur

Bulunca 'ârifi cân kurbân verem
Ayağı altına yüzlerim sürem
İyi gün dostuna eylesen kerem
Bir gözü kusûra kalmada olur

'Arif kalkan edip sabr u hilmini

Anınla def' eder zâlim zulmünü
Anlamayan avcı avın 'ilmini
Kuşunu dumana salmada olur

Tabiblerin 'ilmin ehl-i derd okur
Derd-i Seyrânîye dermân merd okur
Ham sofular tesbîh çeker vird okur
Gözü hayvân yemin çalmada olur

73. NEFES (s. 203)

Adem tabi'atlı melek sıfatlı
Sah olursan sana gedâ bulunur
Olsa anda lutf-ı Hudâ bulunur
Her kim güler yüzlü dilleri tatlı

"Kâlu belâ" ikrârını güdersen
Anda olan borcu bunda ödersen
İsmâîl-veş cânın teslîm edersen
Sana gökden inen fedâ bulunur

Pehlivânlık edip nefsin yıkarsan
Îmânın nûrundan şem'a yakarsan
Mûsâ gibi Tûr 'aşkına çıkarsan
Sana Hak dilinden nidâ bulunur

İkrâr kapısından dışarı durdu
Seyrânî îmândan ne haber sordu
Deryâda mermer taş içinde kurdu
Ağzında yeşil ot gıdâ bulunur

74. NEFES (s. 204)

Gözümüz dîdâr-ı pâkine nâzır
Gönlümüz huzûr-ı rahmânındadır

Kemâl-i kudretin her şeyde zâhir
Görenler vâdî-i hayranındadır

Gören görür ammâ göremez a'mâ
Varlığın birliğe daldır hüveydâ
Senden eyler ilticâ-yı temennâ
Cânımız eltâf-ı ihsanındadır

Rüşdî böyle etdim ikrâr ü îmân
İnandım bi'llâh bî-şek bî-gümân
Mekânın yok hâşâ değilsin mihmân
Halk-ı 'âlem senin mihmanındadır

75. NEFES (s. 204)

Elest bezminde sâkî-i kudret
Kandırdı selsebîl peymânesinden
Bulmak ister idim vahdetde kesret
Çıkmadım bir vakit meyhânesinden

Sefine-i 'aşka dâd olmayınca
Bâdbân n'eylesin bâd olmayınca
Pervâne şem'inden yâd olmayınca
Şem'a vaz mi geçer pervanesinden

Geçmişlere nisbet gelecek üstün
Evvelin fikr eyle encâmın düşün
Bu dâr-ı felekde Seyrânî bir gün
Lâne kuşdan geçer kuş lânesinden

76. NEFES (s. 205)

Top-ı dilden çıkdı gülle-i âhım
Mâh-ı münevveri deldi de geçdi
Andan pertâb itdi ol rûy-ı mâhım

Hurşîdi hâveri deldi de geçdi

Ol burc-i eflâki itdi bî-karâr
Kal'a-i Hayberi kıldı târümâr
Sedd-i İskenderi yıkdı âşikâr
Kâf-ı mücevheri deldi de geçdi

Lütfiyâ âhımdan titredi 'âlem
Kıyâmet mi kopdu yoksa Muharrem
Harâba yüz tutdu ol bâğ-ı irem
Çarh sîm ü zeri deldi de geçdi

77. NEFES (s. 205)

Bir âdem bağlansa riyâ bâbına
Dilde noksân eder 'ibâdetini
Mağrurluk getirir kendi kendine
Her kim beğenirse kıyâfetini

Nazar kıl 'âleme gözleri kanda
Mürüvvet kalmamış hîçbir insânda
Muhannet olmasa fânî cihânda
Kimse terk eder mi vilâyetini

Mahfiyâ dûr olma râh-ı rızâdan
Çek destini gayrı bu mâsivâdan
Kesmem ümîdimi âl-i 'abâdan
Gözlerim 'ukbâda şefâ'atini

78. NEFES (s. 206)

Kırklar kâsesinden bâde nûş etdi
Gönül mesken tutdu meyhânelerde
Cihânın varını ferâmûş etdi
Sûretâ gezeriz gamhânelerde

Erenler r hına kim eder heves
C n b lb l  u ar kalır bir kafes
Bir p r-i 'az zden alınca nefes
' lm-i kimy  vardır 'irf nelerde

Seyr n   demlik h lini takın
 dem ilme'l-yak n hem 'ayne'l-yak n
Ehl-i har b ta hor bakma sakın
Define bulunur v r nelerde

79. NEFES (s. 206)

S ret  karınca mahl k-ı ins n
Kandil-i k br ya ili di kaldı
Yazıldı besmele i  ret nih n
Ol 'ar -ı a'l ya ili di kaldı

Alan aldı erenlerden himmeti
C hile ' lemde etmem minneti
Ehlinden sorarlar sırr-ı hikmeti
Mu'allak b l ya ili di kaldı

Seyr n yem z r  'a kım dolmadı
Ma r r olan mur dını bulmadı
Melek tevekkeli  eyt n olmadı
'Az z l "l  l "ya ili di kaldı

80. NEFES (s. 207)

Tefekk r eyledim “ mm 'l-Kur'  n ”
Rum z-ı besmele bir "b "da kaldı
Toprakdan yaratdı Hak ins   c n 
Kimi “l ”da kimi "ill "da kaldı

"Lâ" diyen küfr ile mavsûfdur hâlâ
"İllâ" oldu mü'minlere rehnümâ
"Kâbe kavseyn"den geçdi Mustafâ
Mesîhâ dördüncü semâda kaldı

Rûzîyâ mi'râcla olan mu'ammer
Mefhâr-ı mevcûdât mefhâr-ı dâver
Hayyât üzre girip İdrîs peygamber
Çıkmadı cennet-i a'lâda kaldı

81. NEFES (s. 207)

Ol kudret nûru kandîlde iken
Şefâ'ati Mustafâya verdiler
Rûhlar tâ karınca şeklinde iken
Şerî'ati 'ulemâyâ verdiler

Hudâ "kûn" emrinde kâf ile nûnda
Bunu bilmek gerek çarh-ı gerdûnda
Zü'l-fikâr elinde Dûldül altında
Cesâreti Murtazâyâ verdiler

Ne esrâr var gör kim hükm-i Çalabda
Alimler tafsîlin görüp kitâbda
Yüz yigirmi dört bin nebî türâbda
Semâvâtı Mesîhâyâ verdiler

Himmetî nûş etdi 'aşk ırmağından
Peygamberler tahtı 'arşın sağında
pakku'l-kamer" nûru bir parmağında
Mu'cizâtı enbiyâyâ verdiler

82. NEFES (s. 208)

Atamız Hazret-i Âdemden evvel

Sırr-ı kibriyâda pinhân idim ben
Hiç âb-ı engûru nûş eylemeden
Revân-ı çeşmimden seyrân idim ben

Hazîne-i 'aşkım dildedir lezzet
Değil bir âdemden Hakdan inâyet
'Arsa-i vücûda yetmiş üç millet
Hiç ayak basmadan bir cân idim ben

İsmim bu 'âlemde düşmeden dile
'Aşkın defterine yazıldık hele
Bir zamân Hazret-i Âdemle bile
Vücûd ikliminde cevân idim ben

Kâf u nûnla halkı halk eyledi Hak
"Üryânî Hâlikın esrârına bak
Nazargâh-ı Hudâ basmadan ayak
Bir mahfî makâmda mihmân idim ben

83. NEFES (s. 208)

Dilberüm bu cisme bir cân didiler
Gönüller tahtına sultân didiler
Bu derdli cânların şeksiz tabîbi
Seni dil-hasteye dermân didiler

Şânunda gelmişdür "ahsenü'l-kasas"
Budur gökden inen Furkân didiler
Sıfâtun zâtının evrâkı gibi
Yüz on dört sûre-i Kur'ân didiler

Yüzün Hak Fâtiha sidredir boyun
Cemâlüne 'arş-ı Rahmân didiler
Hüsün cennet imiş haddün melekler

Yanagun ravza-i Ridvân didiler

“Kâbe kavseyn" dur kirpigün cânâ
Dudagun çeşme-i hayvân didiler
Visâlün ka'bine iren 'âşıklar
Şübhesiz Yûsuf-ı Ken'ân didiler

'Aşkunla devr ider bu çarh-ı felek
Kâ'inât hükmünle fermân didiler
Ne fettân yay imiş kaşunla gamzen
Muhyiddîn okuna kurbân didiler

84. NEFES (s. 209)

Katreden deryâyı 'ummânı buldum
İrişdüm menzil-i pâyanı buldum

Zihî menzil zihî bu dem içinde
Ne kutlu sâ'at ol devrânı buldum

"Aşkınun pâzârın seyr ider iken
Nigâha düş olup cânânı buldum

Cân irdi vuslata ref' oldu nikâb
Ya'kûbum Yûsuf-ı Ken'ânı buldum

Vücûdum Tûrına çıkdum bî-gümân
Ben anda Mûsâ-yı 'İmrânı buldum

Tevrâtı Zebûrı hem de Incili
Muhammed katında Furkânı buldum

Dilberün meğer ki yüzi mushafmı
Yazılmış hattında Kur'ânı buldum

"Bist o heşt u si do" buldı nişânı
Âyeti delîli burhânı buldum

Muhyiddînem bugün dîvân-ı 'Alide
Okudum defter ü dîvânı buldum

85. NEFES (s. 210)

Erenler görünüz ne tuhfe cânem
Defterüm elümde dilde dîvânem

Okurum yazarum bir gizli gencem
Câhillere gözünden hayli nihânem

"Ummândan gelirüm gerçi katreyem
Denizem deryâyam bahr-i 'ummânem

Gelende gidende devr-i zamânda
Çarhile dönerüm devr-i zamânem

On sekiz bin 'âlem mevcemdür benüm
Gâhî yahşi olur gâhî yamânem

Ay ile güneşde seyrân iderem
Gâhî şemsem gâhî mâh-i tâbânem

Isâyam Mûsâyam hem Mustafâyam
Ahmedem Mahmûdam ehl-i îmânem

Sâfilem sâilem garîbem yetimem
Erenler yolında kulum kurbânem

Muhyiddîn Abdâlam bir kemter kulum

Hakkun fazlı ile ehl-i 'irfanem

86. NEFES (s. 211)

'Aceb dostdan bize nazar ola mı

Dost ile usluca pâzâr ola mı

Gönül diyârına hükmin yürüden

Gönülден gönüle gezer ola mı

Ne ki kılssa yine ma'lûmdur ana

Görüp 'aybımızı yazar ola mı

Söylesen Hak sözün yüzini döner

Yoksa câhil Hakdan bî-zâr ola mı

Erenler sözünü pişirür söyler

Erün nutkı cândan sızar ola mı

Muhyiddîn fâriğ ol sözi üretme

Söyledükce bu söz uzar ola mı

87. NEFES (s. 211)

Okusunlar yazsunlar

Hoşça nâme düzsünler

Söylenecek bir sözi

İncü gibi dizesünler

Girüp gönül şârına

Konup cân pâzârına

Sarf eyleyü birine

Gevher yükin çözsünler

Şerî'atı yüzleyüp

Tarîkatı gözleyüp
Ma'rifeti izleyüp
Hakîkatı sezsünler

Dervîş olan yolında
Ma'nâ gerek dilinde
Erenlerün gölinde
Balık olup yüzsünler

Muhyiddine uyanlar
Gelsün derdüm duyanlar
Ben seyyâhum diyenler
Cân mülkini gezsünler

88. NEFES (s. 212)

Hızrın şarâbı benem
Ab-ı hayât bendedür
Kevser dileyen gelsün
Kadr ü berât bendedür

Uş hayâtla cân benem
Delîl ü burhân benem
Levhile Kur'ân benem
Savm u salât bendedür

Geldi imâm hissesi
Gitdi gam u gussasi
'Alî Hamza kıssası
Ol hikâyet bendedür

Ondur mafsâl-ı parmak
Cânile Hakkı bulmak
Yedi deniz dört ırmak

Şat u Furat bendedür

Mûsâ ile Tûr benem
Cennetile hûr benem
İki benem bir benem
Bin kâinât bendedür

Ey cân sözimi işit
Benem mâhile hûrşid
Hem tâlibem hem mürşid
Çok hidâyet bendedür

Ol yedi Mushaf benem
"Tâ-Hâ" benem "Kaf" benem
"Nûn" benem ve "Kâf" benem
Heft âyet bendedür

Anladım Kâfı Nûni
Tanıdum cism ü cânı
Hem bilmişüm ben beni
Zât u sıfât bendedür

Okuyup yazan dahı
Terâzî düzen dahı
Ol yedi ezân dahı
On bir kâmet bendedür

Muhyîddînem eğlence
Düş oldı gizli gice
Hem yetmiş türlü rence
Özge necât bendedür

89. NEFES (s. 213)

Gel bana bir söyle ki
Minber ü mihrâb nedür
Bilür misin aslunı
Ab nedür türâb nedür

Bâd ü nâr ne nesnedür
Aslı nedendür anun
On sekiz bin 'âlem ne
Bu sorgu hisâb nedür

[Bu dört erkân kırk makâm)
[Kemâl üstâd hâs ü 'âm]
Yigirmi sekiz harf tamâm
Yazdıgun kitâb nedür

Yedi hatdur yedi hâl
N'eyler anda kıyl ü kâl
Şeklün insân şeklidür
Çekdigün 'azâb nedür

Okudum bildüm dirken
Ki Hakkı buldum dirken
Uyanmazsun uykudan
Gözindeki hâb nedür

Eğer sâhib-nazarsan
Sen özüni anlarsın
Muhyiddîn ne delîl var
Arada hicâb nedür

Ey Hakka yol isteyen
Bu yolda niyâz nedür

Bilür misün mürşîdün
Yolda kulaguz nedür

90. NEFES (s. 214)

Mi'râc gicesinde Hak
Buyurdi Muhammede
Beş vakitte koy sünnet
Ol sünnete farz nedür

Cum'a günü Ahmede
Çalab bir ayne sundı
Aynede ne göründi
Gören arı göz nedür

Yediyi sekiz itdüm
Sekizi dokuz itdüm
Unutdum da yüz itdüm
Yüz içinde yüz nedür

Hak yaratdı her şeyi
Ne ki var kötü eyi
Kabûl kıldı kamuyı
Arada gammâz nedür

Muhyiddîn sözi dinle
Sözünü bil de söyle
Kim söyler kim işidür
Bu sözde ivaz nedür

91. NEFES (s. 215)

Beni dilberün yüzinde
Yedi âyet buldum uş
Şirin dehân sözinde

Âb-ı hayât buldum uş

Elif Allâh "be" bekâ

"Te" te'âlâ "se" sevâb

"Cim" cemâl ile celâl

"Hâ" da hayât buldum uş

"H" hayâlinde gönül

"Dâl" delâletde gezer

"Zal" zilletden berîdür

Râh ü râhat buldum uş

"Râ"ya rahmetden nişân

"Za"ya zahmet görmedüm

[...]

"Sin" seyâhat buldum uş

"Şin" şerî'at emrine

"Sad" sadâkatle sarıl

"Dad" dalâletden uzak

Nûr-ı necât buldum uş

"Zı" zâhirde işâret

"Ayın" 'ayn-ı hakîkat

"Gayın" gayrı bilmedüm

Vahdet-i zât buldum uş

"Kaf" Kur' ândur bu sözle

Söylenür cümle dille

Geldim ben de söyledüm

"Kef" keyfiyyât buldum uş

"Lâm" la linün şarâbı

"Mîm" Muhammed Mustafâ

"Nûn" nübüvvet gösterür
"Vav"da vahdet buldum uş

Hû dirüm ben "hâ" ile
"Lâ" dimezem "lâm elif"
"Yâ" yudum yüzüm gözüm
Ben sa'âdet buldum uş

Muhyiddînem Hak bana
"Söyle" didi söyledüm
Sözden açıldı bu bâb
Nice nikât buldum uş

92. NEFES (s. 216)

Ey cism-i âdeme cân
Ey nutkı dürrü mercân
Ey nûrını tanıyan
Ey 'aklı kâmil insân

[...]
Ey hakikat gencine
İrişen merd-i meydân
Hak te'âlâ hakkunda

Sana "kerremnâ" didi
Ey ma'nâ-yı "hel etâ"
Ey sûretünde rahmân
Ey nokta-i kitâbı

Bulan hatt ü hâlünde
Ey hâlinden haberdâr
Ey hayât-ı câvidân
Ey Fâtîha sûresin

Okuyan ihlâsile
Ey anlayan ebcedi
Ey olan sâhib-Kur'ân
Ey İncîli Furkânı

Zikr iden bir harfile
Sırr-i kelâmı bilür
Yokdur elbette noksân
Ev kâf u hâ sırrını

Bilen bist ü heşt ile
Ey "Tâ-Hâ" vü "Yâ-Sîn"
Âgâh-ı ehl-i 'irfân
Ey hurûfî tamamen

Gören yârün yüzinde
Oldı mahrem-i esrâr
Göründi 'ayân nihân
Ey Hakkile tanışan

Ey cân ile bilişen
Ol "mîm" ile Meryemden
Vire 'aceb mi nişân
Öz nefsinî şübhesüz

Kim ki bildi tanıdı
Zerre vü katre değül
Katında cümle cihân
Ey Muhyiddîn tedbirin

Takdîre tevfik eyle
Ne kim kılur kılur ol
Elinde hükm ü fermân

94. NEFES (s. 218)¹³⁶

Giden kimdür kimden haber alayum
Er Hak nedür gedâ nedür kul nedür
Eğlen hocam eğlen haber alayum
Tarîk nedür erkân nedür yol nedür

'Âşık ile ma'sûk bir yere gele
'Aşkun kitâbını ellere ala
Su'âl olunursa cevâbın vire
Ağız nedür dudak nedür dil nedür

Gönlümde bir mâni yazup dururum
'Aşkun gemisini düzüp dururum
'Arabı Acemi gezüp dururum
Deryâ nedür 'ummân nedür seyl nedür

Dört kardaşuz bir gömlekte yataruz
Gömlek birdür bir vücûdi çataruz
Pervâne yüz biz âteşe ataruz
Âtes nedür duman nedür kül nedür

Evveli Muhammed âhiri 'Ali
Erenler kurdılar erkânı yolu
Üç yüz altmış altı servinin dalı
Bağçesinde bülbül nedür gül nedür

Dîn Muhammed dîni tapdığım tapu
Yıkılır mı Hakkun kurdığı yapu
Kırk sekiz bağçedür on iki kapu
Eşiği bekleyen iki kul nedür

¹³⁶ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-16'da verilmiştir. Bkz. Evcimen Müzik, "Gani Pekşen-Giden Kimdir Kimden Haber Alayım", *YouTube*, (2 Mayıs 2017), 18:06:45-18:07:34.

Pîr Sultânüm 'aşkı ilde aramam
Pirimden haber var gayrı duramam
Menzîlüm uzakdur belki varamam
Cümle şeye vücûd olan yil nedür

95. NEFES (s. 219)¹³⁷

Oturmuş “nasara” dersin okursın
Gel bunun ma'nâsın vir imdi hocam
'Ârif gibi her ma'nâdan duyarsın
Gel bunun ma'nâsın vir imdi hocam

Anadan doğarmış ol şems ü kamer
Yezîdün başına tîğ ile teber
Bir kıırağı gördüm tayını emer
Gel bunun ma'nâsın vir imdi hocam

Muhammed Alîdür rahmetdür yüce
Derilmiş mü'minler dükeli hacca
Anası kız oğlan kendisi koca
Gel bunun ma'nâsın vir imdi hocam

Bu bir ağır yükdür yenliği getür
Erenler cem'ine bir 'irfân yetür
Anası oğlunun koynında yatur
Gel bunun ma 'nâsın vir imdi hocam

Erenlerün kıldan ince yolu var
Dört kapunun iki yüzli dili var
Bir kuş gördüm ayağında nalı var
Gel bunun ma'nâsın vir imdi hocam

¹³⁷ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-17’de verilmiştir. Bkz. Dost Can, “Aşık Gülabi-Sofu”, *YouTube*, (12 Ocak 2014), 19:06:38-19:07:32.

Teslîm Abdâl 'üryân gezer donı yok
Gezer canlı gibi fakat cânı yok
Sular şar şar olmuş fakat kanı yok
Gel bunun ma'nâsın vir imdi hocam

96. NEFES (s. 220)

Dervîşem diyüp meydâna geldün
Varlığın terk idüp geçebildün mi
Bu meydâna geldün erkâna girdün
Bu erkânun sırrun seçebildün mi

'Ayn-ı cem erleri doğrudır yolu
Muhabbetün gülî 'aşkun bülbülü
Hulkı Muhammeddür meşrebi 'Alî
Bu meşrebdan şerbet içebildün mi

Pire hizmet idüp erkânun için
Bir 'amel kazanup îmânun için
'Aşk ile çalışup öz cânun için
Muhabbet hırkasın biçebildün mi

Varlığın yokluğa pâzâr eyleyüp
Küfr ile îmânun hem-yâr eyleyüp
Kalbünü arıdup îmân eyleyüp
Şek ile gümândan kaçabildün mi

Bunda neler vardur bir nazar eyle
Yahşi yaman sakın sen alma dile
Nasihatüm dutup Bosnevî dinle
Cân gözini bilmem açabildün mi

97. NEFES (s. 221)

Yine havalandı dîvâne gönül

Çün şâh-ı iklîmün ili göründi
Sakın salma özün yabana gönül
Sırr-ı Hayder “kâlu belâ” göründi

Şeri'at şehrine konuk olalı
Zâhidün dîninden irak olalı
Tarîkat pîrine çırak olalı
Evliyânun doğru yolu göründi

Ben de ma'rifetden cüz'î haberem
Râh-ı hakîkatde mâh-ı münîrem
Didi cemâlünü göster ey pîrüm
Hünkâr Hacı Bektaş Velî göründi

Nedir Baba Yahşî sende bu hâlet
Bahş olundı sana Hakdan 'inâyet
On iki imâmı kıldum ziyâret
Ne vakit bakdumsa 'Alî göründi

98. NEFES (s. 221)

Safâ geldün safâ geldün hoş geldün
Vücûdun bildünse Hudâyı bildün
Tutduğın bu ulu râha 'aşk olsun
Muhabbet eyleyen şâha 'aşk olsun

Cümleñün katında âdemdür maksûd
Anınçün itdiler melekler sücûd
Va'llâhi Muhammed 'Alîdir mevcûd
Ol ezeli kıblegâha 'aşk olsun

"Bâ-yı Bism'illâh"da noktadur kadîm
Hasan er-Rahmân Hüseyin er-Rahîm
Va'llâhi Alîdür her şey'i 'alîm

Yüzinde parlayan mâha 'aşk olsun

Ehl-i beyti seven didiler nâcî
İnsânda 'ayândur Allâhun vechi
Muhammed geydiği hırka vü tâcî
Sefil Dedem geyen şâha 'aşk olsun

99. NEFES (s. 222)

"Ehad" sahrâsında bir ağaç gördüm
Yedi budağı var on iki dalı
Cân meyvesi dirler aslını sordum
Bahârı Muhammed meyvesi 'Alî

Bin bir türlü çiçek her dem açılır
Kimi pinhân olur kimi seçilür
Sütûr bâdeleri anda açılır
Kevseri Muhammed sâkîsi 'Alîdür

Muhammed Alî birliğine gelince
Dost vechini anda 'ayân görünce
Huzûr-ı mürşide ikrâr virince
Rehberüm Muhammed mürşîdüm 'Alî

Sefil Dedem insân Seb'u'l-Mesânî
Bir ağaca remz eylemiş Kur'ânı
Cümlenün maksûdı ol kerem-kâni
Bihteri Muhammed bâlâsı 'Alî

101. NEFES (s. 223)¹³⁸

Sûfî mezhebümi neden sorarsın
Biz Muhammed 'Alî diyenlerdenüz

¹³⁸ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-18'de verilmiştir. Hüseyin Ali Rıza Albayrak, “Biz Muhammed Ali Diyenlerdeniz”, *YouTube*, (10 Eylül 2011), 12:03:28-12:04:20.

Gözlüye gizl'olmaz sen ne ararsin
Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz

Eğnimize biz kırmızı giyerüz
Hâlimüzce biz de ma'nâ duyaruz
Mezheb-i Ca'ferü'l-hakka uyaruz
Biz Muhammed 'Alî diyenlerdenüz

Her kulin çırağın yaksa Hak yakar
Mü'min olanları katara çeker
Aslımuz on iki imâma çıkar
Biz Muhammed 'Alî diyenlerdenüz

Muhammed 'Alîdür kırklarun başı
Anı sevmeyenün nic'olur işi
Atalum Yezîde la'neti taşı
Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz

Biz tüccâr değilüz alup satmayuz
Erenler mâlına hîle katmayuz
Karnımız genişdür biz kîn tutmayuz
Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz

Pir Sultânüm söyler ganîdür ganî
Evveli Muhammed âhiri 'Alî
Anlardan öğrendük erkânı yolu
Biz Muhammed Alî diyenlerdenüz

102. NEFES (s. 224)

Sabâhun seyrinde niyâz iderken
Pirüm Hacı Bektaş Velîyi gördüm
Sundı âb-ı Kevser mest olmuşam ben
Kanberün elinde doluyı gördüm

Balıklar oynasır bâkî gölinde
Kumrular söyleşür 'umrân dilinde
Bağlar meyve virmiş baba yolında
Güli var dikensüz güli gördüm

Pir Sultânun eydür elinde harfî
Okur Hak kitâbı bilür 'ârîfî
Ben vech-i âdemde bildüm mushafî
Yetmiş iki millet dilini gördüm

103. NEFES (s. 225)

Bir 'aceb hâline erdik zamânun
Görüp birbirimiz bilemez olduk
Zevâli yakındur bilmem cihânun
Her dem ağlamakdan gülemez olduk

Hiç kadri bilinmez oldu 'irfânun
Budur nişânesi âhir zamânun
Evvel sürdüğümüz dem ü devrânun
Şimdi zerresini göremez olduk

Kemâl erbâbına kalmadı rağbet
Nâdâna her yerde iderler 'izzet
Kıyâmetden olmak gerek 'alâmet
Bir hakikat ehli bulamaz olduk

Nasîhati budur Mesrûr Abdâlun
Tükenmez beyânı kıyl ile kâlün
Kimseye şu diyüp ağlama hâlün
Kendi hâlimüze gülemez olduk

104. NEFES (s. 225)¹³⁹

Hazret-i 'Alînün devri yürüye
Alî kim olduğu bilinmelidir
Alay alay gelen gâzîler ile
Îmâmlarun öci alınmalıdır

Kendün teslîm eyle bir ser-çeşmeye
Er oldur ki yarın senden şaşmaya
Bin gâzîye bir münâfık düşmeye
Dîn 'aşkına kılınç çalınmalıdır

Yeryüzin kırmızı tâclar bürüye
Münâfık olanun bağıriye
Sâhib-i zamânun emri yürüye
Sultân kim olduğu bilinmelidir

Çağırurlar fülân oğlu fülâna
Ne i'tibâr Yezid kulu palâna
Kılıcun 'arşdadur doğru gelene
Ya ser virüp ya sır alınmalıdır

Pir Sultân Abdâlum ey dede himmet
Kendüne cevri itme 'âleme rahmet
İstanbul şehrinde [ol sâhib-zamân]
Tâc ü devlet ile salınmalıdır

105. NEFES (s. 226)

Sanma zâhid boş doluyum
Şâh kulu sultân kuluyum
Hem gedâyım hem uluyum
Şâh kulu sultân kuluyum

¹³⁹ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-19'da verilmiştir. Bkz. Vural Tonguç, "Rehberim Allî'nin Devri Yürüye", *YouTube*, (26 Mart 2017), 12:40:36-12:41:50.

Hâcî Bektaş Velî pîrim
Şâh-ı velâyet destgîrim
Hem imâmım hem rehberim
Şâh kulu sultân kuluyum

Nesl-i Hayder Hâcî Bektaş
Meydânına koymışam baş
Kem nazarla bakma kardaş
Şâh kulu sultân kuluyum

Ser-çeşmedir bî-riyâdır
Pîrim şâh-ı evliyâdır
'Âşıklara es-salâdır
Şâh kulu sultân kuluyum

Gözlerimden yaş akarak
Başım açık yalın ayak
Hem yanarak yakılarak
Şâh kulu sultân kuluyum

Dîvâneyim 'aşka düşdüm
Dolu dolu câmın içdim
Ben dünyâ varından geçdim
Sâh kulu sultân kuluyum

Âsumânım mihr ü mâhım
Âsitânım secdegâhım
İki 'âlemde penâhim
Şâh kulu sultân kuluyum

Ben mücrimim kara yüzüm
Kanla dolu iki gözüm
Doğru durur Hakka özüm

Şâh kulu sultân kuluyum

Hamdüli'llâh benim Ferhâd

Gussâlardan oldum âzâd

Âsitânım bâb-ı irşâd

Şâh kulu sultân kuluyum

106. NEFES (s. 227)¹⁴⁰

Ben dervîşem dirsün göğsün açarsın

Hâli hâl itmeğe hâlün var mıdur

Sen kendüni gör elde ney'ararsın

Hakkı zikr itmeğe dilün var mıdur

Bir gün balık gibi ağa sararlar

Rehberünden mürşîdünden sorarlar

Tütsü yakup köşe köşe ararlar

Mürşid eteğinde elün var mıdur

Derdli olmayanlar derde yanar mı

Tahkîk dervîş ikrârından döner mı

Her gülün dalına bülbül konar mı

Ben bülbülem dirsın gülün var mıdur

Pir Sultânım eydür derdün deşilmez

Derdli olmayanlar derde düş olmaz

Rehbersüz mürşîdsüz yollar aşılmaz

Ben arıyam dirsın balun var mıdur

107. NEFES (s. 228)

Biz Hüseyinî mevâlîyiz

'Aşk ehlinin îmânıyız

¹⁴⁰ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-20'de verilmiştir. Bkz. Sıddık Doğan, Doğan, "Ben Dervişim Dersin Göğsün Açarsın", *YouTube*, (12 Ekim 2019), 19:06:08-19:07:10.

Derdlilerin dermânıyız
Hâcî Bektaş gülleriyyiz

İrfân bâğının bülbülü
Murtazâ 'Alînin gülü
Şâh 'aşkına vir bir dolu
Hâcî Bektaş gülleriyyiz

'Âşıklara îmân olan
Derdlilere dermân olan
Muhibb-i hânedân olan
Hâcî Bektaş gülleriyyiz

'Aşk ehlidir bulur necât
Nûş iderler âb-ı hayât
İkrârında iden sebât
Hâcî Bektaş gülleriyyiz

Dervîş Münîr kemter kulu
Münkir olan dimez belî
Ba'zan deli ba'zan velî
Hâcî Bektaş gülleriyyiz

108. NEFES (s. 228)

İkrâr virdük biz bir pîre
Dil salmayuz her bir yire
Bendeleri ulu ere
Biz Bektaşî gülleriyyüz

Pîrimüz uludan ulu
Ol kurdı erkânı yolu
Muhammed Alînün kulu
Biz Bektaşî gülleriyyüz

Biz gürûh-ı Bektaşîyüz
Sır ehlinün sırdaşıyuz
Erenlerün kardaşıyuz
Biz Bektaşî gülleriüz

Hakikat bâbın açaruz
Akı karadan seçerüz
'Aşkile demler içerüz
Biz Bektaşî gülleriüz

Matlûbînün hâline bak
Akar sular gibi ancak
Dâ'im dili çağırur Hak
Biz Bektaşî gülleriüz

109. NEFES (s. 229)

Bu dünyânun evvelini sorarsan
Allâh bir Muhammed Alîdür Alî
Sen bu yolun sâhibini ararsan
Hünkâr Hâcî Bektaş Velidür velî

Tahtını terk itdi İbrâhîm Edhem
Süleymân nebîye virildi hâtem
Her kulun alnına yazılan sitem
Kişinün çekdiği yolidur yolu

Erenler güldürür yoldan şaşanı
İhlâs ile kaldırırlar düşeni
Tarîkatde her kişinün nişânı
Erenler katında bellidür belli

Erenler elinde dolu içildi

Ol sâ'atde kıyl ü kâlden
Firdevs-i a'lâda güller açıldı
Cennet-i a'lânun 'Alîdür güli geçildi

Abdâl Pir Sultânun 'ummâna daldı
Yetmedi kendini engine saldı
Hâk-i pâyinuza yüz süregeldi
Erenlerün kemter kulıdur kulu

111. NEFES (s. 230)¹⁴¹

Çıkıdum kırklar yaylasına
Çağırdum üçler 'aşkına
Yüzümi yerlere sürdüm
Yediler kırklar 'aşkına

Gelsün Muhammedüm gelsün
Cânum Hakka kurbân olsun
Düşmüşlerin elin alsun
Muhammed Alî 'aşkına

Dünyâ bir kurulu fâkdur
Bilenlere sözüm yokdur
Allâh bir Muhammed hakdur
Bâğınun güli 'aşkına

Gelün şu fâkdan geçelüm
Akı karayı seçelüm
Âb-ı Kevserden içelüm
Elindeki dol'aşkına

Şâh Hatâyîm gel var elüm
Anda günâhlar görelüm

¹⁴¹ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Çıktım Kırklar Yaylasına” Erişim (2 Mart 2021). Bkz. NOTA-21.

Hoşça hoşça cân virelüm
Erenler yolu 'aşkına

112. NEFES (s. 231)¹⁴²

Kırklar meydânına vardum
Gel berü hey cân didiler
"İzzetile selâm virdüm
Gir işte meydân didiler

Kırklar yerinde durdılar
Yerlerinden yer virdiler
Meydâna sofra kurdılar
Lokmaya sun cân didiler

Gördüğünü gözün ile
Beyân itme sözün ile
Bir gicecik bizim ile
Olasun mihmân didiler

Kırklarun kalbi doğrıdur
Mü'mîn gönlinün eridür
Gelişün kandan beridür
Söyle behey cân didiler

Düşme dünyâ kesretine
Tâlib ol Hak hazretine
Âb-ı Kevser şerbetine
Parmağile ban didiler

Çık semâ'a bile oyna
Kalbin olsun bir âyîne
'Âlemi varlığa sayma

¹⁴² Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), "Kırklar Meydanına Vardım" (Erişim 2 Mart 2021). Bkz. NOTA-22.

Bul ma'nâda şân didiler

Şâh Hatâyîm nedür hâlün
Du'â eyle kaldır elün
Kesilsün gıybetden dilün
Her kula yeksân didiler

114. NEFES (s. 234)

'Alîm yata yata 'âleme doldu
Uyan Alîm uyan zamânın geldi
Yürekdeki yağlar yandı kül oldu
Uyan 'Alîm uyan zamânın geldi

Yeşil elvân giyer bedenden boşan
Şimdi Yezîdlerle savaşa düşen
Eğerle Düldülü Zü'l-fikâr kuşan
Uyan 'Alîm uyan zamânın geldi

Hünkâr Hâcî Bektaş Velî 'aşkına
Kırklarla erenler yolu 'aşkına
Zâhirde bâtında 'Alî 'aşkına
Uyan 'Alîm uyan zamânın geldi

Kerîm Dedem gitmek ister Toroza
Alaydan ayrılmış ördeği yüze
Biz de niyâz etdik sultân nevrûza
Uyan 'Alîm uyan zamânın geldi

115. NEFES (s. 234)

Salma dil gemisin engine 'âşık
Erenler 'aşkına pâyân bulunmaz
Her yerde keşf etme sakın hakâyık
Anı fehm eyleyen bir cân bulunmaz

'Ârifin hâlini ta'rîf ne hâcet
Efsâne sözlerden eyle ferâgat
Kande göster bana sâhib-kerâmet
'Alî çokdur şâh-i merdân bulunmaz

Muhtefî oldular 'âlemde erler
Kıymetsiz olmuştur 'ilim ü hüner
Her kime sorarsan 'ârifiz derler
Benden özge bakdım nâdân bulunmaz

Türâbî cihânda olduk serserî
Fehm eden kalmamış dürr ü güheri
Kimsenin kimseden yokdur haberi
Böyle bir 'acâib seyrân bulunmaz

116. NEFES (s. 235)¹⁴³

Yine dostdan haber geldi
Dalgalandı daşı gönül
Yâr elinden Kevser geldi
Deryâ gibi coşdı gönül

Kulağuzum Şâh-ı Merdân
Her yeri dopdolu nûrdan
Şunda bir hercâ'î dostdan
N'eylersin vaz geçdi gönül

Sır Alînün sırrı idi
Seyr ideni sever idi
Ben kulıyum kemter idi
Pîr 'aşkına düşdi gönül

¹⁴³ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-23'te verilmiştir. Bkz. Arif Sağ, "Muhabbet 5-Yine Dosttan Haber Geldi", *YouTube*, (11 Şubat 2013), 21:40:30-21:41:20.

Açıldı bağçenün güli
Öter içinde bülbüli
Dost elinden dolu dolu
Serhoş oldu içdi gönül

Pir Sultânım (bir gün geçer]
Er olan ikrârın görür
Cesed bunda seyrân ider
Çün Hakka ulaştı gönül

117. NEFES (s. 235)¹⁴⁴

Evliyâdan gelen kelâm
Okunan Kur'ân değül mi
Gerçek velinün sözleri
Sûre-i Rahmân değül mi

Çün seni Hak yarattığı
Kendüye mir'ât itdiği
Tecelli-i zât itdiği
Sûre-i İnsân değül mi

Hak haberin dinleyene
Cândan kabûl eyleyene
Hakkı bilüp anlayana
Sözümüz bürhân değül mi

Gerçek elini tutmayan
Gönlin ana berk itmeyen
Hakkı bâtilı seçmeyen
Câhil ü nâdân değül mi

¹⁴⁴ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-24'4e verilmiştir. Bkz. Funda Özgür, "Dertli Divani-Evliyadan Gelen Kelam", *YouTube*, (24 Temmuz 2017), 11:26:45-11:27:46.

Ey Kaygusuz hâlin n'ola
Gitmez isen doğru yola
Hak kerem itse bir kula
Hakîkat 'ayân değül mi

118. NEFES (s. 236)¹⁴⁵

Derdüm çokdur kangısına yanayum
Yine tâzelendi yürek yâresi
Ben bu derde kande çâre bulayum
Meğer dost elinden ola çâresi

Türlü donlar giyer gülden nâzıkdür
Bülbüle cevır itme güle yazıkdur
Çok hasretlik çekdüm bağrum ezikdür
Güle güle gelür cânlar yâresi

Dîdâr ile muhabbete doyulmaz
Muhabbetden kaçan insân sayılmaz
Münkir üflemekle çerâğ söyünmez
Tutuşunca yanar 'aşkun çırası

Pir Sultân Abdâlum yüksek uçarsun
Selâmsuz sabâhsuz gelüp geçersün
'Âşık muhabbetden niçün kaçarsun
Böyle midür ilinizün töresi

119. NEFES (s. 237)¹⁴⁶

Bugün pîr bize geldi
Gülleri tâze geldi
Önü sıra Kanberle

¹⁴⁵ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Derdim Çoktur Hangisine Yanayım” (Erişim 2 Mart 2021). Bkz. NOTA-25.

¹⁴⁶ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Bugün Bize Pir Geldi” (Erişim 3 Mart 2021). Bkz. NOTA-26.

Alî Murtazâ geldi

Ali Murtazâ şâhım
Yüzüdür kıblegâhım
Mi'râcdaki Muhammed
'Âlemde pâdişâhım

Pâdişâhım yaradan
Okur akdan karadan
Ben pîrden ayrı düşdüm
Geçdi kırk yıl aradan

Aramı uzatdılar
Yâreme tuz atdılar
Fazlıya bir kul geldi
Bedestânda satdılar

Satdılar bedestânda
Ses virir gülistânda
Muhammedin hâtemi
Bergüzâr bir arslânda

Arslânda bergüzârım
Sevdâsında gezerim
Hasretler kavuşmuşdur
Ben hâlâ intizârım

İntizârın çekerim
Lebleri bal şekerim
Ben pîrden ayrı düşdüm
Göz yaşları dökerim

Dökerim göz yaşımı
Bak Mevlânın işini

Keşîş kurbân eyledi
Yedi oğlun başını

Figān eyler melekler
Kabûl olur dilekler
Yezîdler bir derd itdi
Odur dîni helâkler

Yezîdler derd eyledi
Melekler vird eyledi
Çalabım bir şâr yapmış
Kapusın dört eyledi

Dört eylemiş kapusın
La'l ü gevher yapısın
Yezîdler şehîd itdi
Îmâmların hepsin

On ikidir katarım
Türlü metâ“ tutarım
Yüküm lâ'l ü cevherdir
Müşterîye satarım

Satarım müşterîye
Kârvân kalkıp yürüye
Cebrâ'ili eş itdi
Cennetdeki hûrîye

Pir didiler Alîye
Hâcî Bektaş Velîye
Hâcî Bektaş tâcını
Virdi Kızıl Deliye

Kızıl Deli tâcımız

Şâh Ahmed mi'râcımız
Karac'Ahmed gözcümüz
Yalınca du'âcımız

Kul Himmet Üstâdımız
Bunda yokdur yâdımız
Şâh-ı Merdân 'aşkına
Hak vire murâdımız

120. NEFES (s. 239)

Her ne kadar fenâ olsa bir âdem
Sevdiğin nâdâna ele virür mi
Cem' olup gelseler bu halk-ı 'âlem
Ser virüp kan saçar ele virür mi

Ehl-i dil lokması her dem gam yimek
Bezl-i vücûd idüp çekmeli emek
Yol değül sırrını ellere dimek
Hiç 'âşık yârini dile virür mi

Ba'zı câhil mahbûb seveyüm dirken
Fâş idüp 'âleme tutulur erken
Muhabbet bağının gülün direrken
Böyle zevki âdem ele virür mi

Sürûrî sevdiğüm bir melek-sîmâ
Hâsılı 'aklımı eyledi yağmâ
Rakîbler almağa kasd ider ammâ
Fakîre sorsalar hele virür mi

122. NEFES (s. 240)

Allâh Allâh yaradan
İçdük kanduk cur'adan

Yâr ile yâr olagör
Engel çıksun aradan

Sen özüni bil nesün
Hak sende sen kandesün
Eğer ki 'âkil isen
Anla bu 'ibâreden

İnsân nûr-ı kadîmdür
Haste değül hekimdür
Zâtî sıfât-i mutlak
Hırkası çârpâredür

Tifil gibi dem-be-dem
Dambur dumbur söyleme
Mansûrlayın olursun
Bilmezsen müdârâdan

Bekle gönül bostânın
Su sığırı girmesün
Ki sakın uçurursun
Kandîli minareden

Hacca vardum dir isen
Kande vardun hacca sen
Kılağuzsuz kuş uçmaz
Bunca dağdan dereden

Hacca varan bir kişi
Gönül yapmakdur işi
[Gönül Hakkun beytidür]
[Sakın sen emmâreden]

Kaygusuzun hüneri

Helvâ yimek kederi
Andan gayrı bir hüner
Umma bu bî-çâreden

123. NEFES (s. 241)

Behey kardaş yolımuza
Giremezsün dimedüm mi
Bizüm gizli sırrımuza
İremezsün dimedüm mi

Bu sırrı değmenüz bilmez
Bilenler de haber virmez
Bu sırrı gayrı göz görmez
Göremezsün dimedüm mi

Evvelâ sen bir mürşîde ulaş
Akıt gözünden kanlı
Yezîdden kaç behey kardaş
Kaçamazsun dimedüm mi

Erenlerden bu bir nâme
Ne gezersün Haleb Şâma
Gel uy on iki imâma
Oyamazsun dimedüm mi

Üçler yediler erkânın
Bilenler sürer devrânın
Kırklar cem'inde kurbânın
Kesemezsün dimedüm mi

'Alîye ismu'llâh dirler
Yüzine secde kırlarlar
Taş yerine baş koyarlar

Koyamazsun dimedüm mi

Bu Kaygusuz ezeliden
Himmet almış ol veliden
Oku 'ilmini 'Alîden
Duyamazsun dimedüm mi

124. NEFES (s. 242)

Muhammed 'Alînün kıldığı da'vâ
Yok meydânı değül var meydânıdur
Muhammed kırklara eyledi i'lâ
'Âr meydânı değül er meydânıdur

Anlar özlerini sırra koydılar
Anlar cenâzesin susuz yudılar
[...] saydılar
Ört eteğini sır meydânıdur

Vardığın yerlerde ara bulasun
Gezdiğün yerlerde makbûl olasun
Sıdkile esrâra settâr olasun
Çek çevir kendüni kâr meydânıdur

Ne diyeyüm bu erkânda kalana
Yuf çekerler bu meydânda yalana
Üçyüz altmış altı [...]
Kör meydânı değül gör meydânıdur

Abdâl Mûsâ Sultân gerçek er isen
'Alîyi sevene muhib yâr isen
Hakkun dîdârına ireyüm dirsen
Urganı boynında dâr meydânıdur

125. NEFES (s. 242)¹⁴⁷

Behey 'âşık cevrimüzi
Çekemezsun dimedüm mi
Bu bir rızâ lokmasıdır
Yiyemezsun dimedüm mi

Yimeyenlerin kaldı nâ-çâr
Gözlerinden kanlar saçar
Bu bir demdür gelür geçer
Duyamazsun dimedüm mi

*****¹⁴⁸

Bu dervişlik bir dilekdür
Bilene büyük hürmetdür
Yensüz yakasuz gömlekdür
Geyemezsun dimedüm mi

Çıkalum meydân yerine
Girelüm 'Alî sırrına
Câni başı Hak yolına
Koyamazsun dimedüm mi

Abdâl Pîr Sultân şeyhimüz
Hakka doğrudur yolumuz
On iki imâm ulumuz
Uyamazsun dimedüm mi

126. NEFES (s. 243)

Eğer 'âşık oldun isen
Dost yüzi 'ayân görünür
'Ârife kul oldun isen
Sohbet'nüze cân görünür

¹⁴⁷ Nota Arşivleri, “Güzel Âşık Cevrimizi Çekemezsin Demedim Mi” (Erişim 3 Mart 2021).

¹⁴⁸ Bu şiir işaretli yerden itibaren iki farklı eser olarak karşımıza çıkmaktadır. Bkz. Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Bu Dervişlik Bir Dilektir” (Erişim 3 Mart 2021). Bkz. NOTA-27.

Gel gir erenler izine
Yüz sür ayağı tozına
Bak gel 'ârifün sözine
Şu'le-i îmân görünür

Yürür erenler hâliyle
Uğraşmaz kıyl ü kâl ile
Oturma gel câhil ile
Akluna ziyân görünür

Aşk eri kılıçdan âtî
Câhillerün gönlü kati
'Arife câhil sohbeti
Bir yeri yaban görünür

'Alî oğlu gel katına
Girmez Yezîd sohbetine
Gönül binmiş 'aşk atına
Kendisi yayan görünür

129. NEFES (s. 245)¹⁴⁹

Gel benüm sarı tanbûram
Sen ne için inilersün
İçüm oyuk derdüm büyük
'Alî diyü inilerüm

Koluma takdılar teli
Söyletdiler bin bir dili
Oldum muhabbet bülbüli
'Alî diyü inilerem

¹⁴⁹ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Gel Benim Sarı Tanburam” (Erişim 3 Mart 2021). Bkz. NOTA-28.

Başıma koydılar perde
Oğratdılar türlü derde
Kim kala kim göçe burda
Alî diyü inilerem

Göğsüme tahta döşerler
Durmayup beni ohşarlar
Çaldıkça bağrum deşerler
Alî diyü inilerem

Gel benüm sarı tanbûram
Dizler üstinde yatıram
Yine kırıldı hatıram
'Alî diyü inilerem

Sarı tanbûr benüm adum
Arşa çıkıyor feryâdum
Pîr Sultândur üstâdum
Alî diyü inilerem

130. NEFES (s. 246)¹⁵⁰

Mevlâm viridi bana 'aşkı
Hayrânun olayum senün
Bülbül gibi cemâlüne
Nâlânun olayum senün

Yandur beni yandur beni
'Aşk meyine kandur beni
Serhoş idüp döndür beni
Mestânun olayum senün

Mansûram 'aşkun dârına

¹⁵⁰ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Dostum Aşk Meyi Ver Bana” (Erişim 3 Mart 2021). Bkz. NOTA-29.

Mazhar olup dîdârına
Şem'-i cemâlün nârına
Sûzânun olayum senün

Al bende benlik kalmasun
Kimse hâlümden almasun
Nâmum nişânun olmasun
Pinhânun olayum senün

İrişdür bunı yârına
Koma bu günü yâna
Yak beni 'aşkun nârına
Piryânun olayum senün

Seyyid Nizâmoğlu hocam
Ayırma kendüden yücem
Eğer gündüz eğer gicem
Mihmânun olayum senün

131. NEFES (s. 247)¹⁵¹

Gül bitdiği yeri bilirim dirsın
Bilir misin benlik şeytâna düşdü
Cevâhir ma'denin bulurum dirsın
Cevâhir bulanlar 'ummâna düşdü

Selmânın çağında bir oğlan geldi
Destûrun dileyip elini aldı
Muhammed gülile terini çaldı
O demin kokusu insâna düşdü

Aliyi seyr itdim mahbûb çağında

¹⁵¹ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-30'da verilmiştir. Bkz. Servet Yaşar, "Gül Bittiği Yeri Bilirim Dersin", *YouTube*, (29 Şubat 2016), 02:27:26-02:28:50.

Erenler solunda Selmân sağında
Cennetden içeri dostun bağında
Bülbül feryâd itdi figâna düşdü

Muhammedin yüzün gören ağladı
Seller gibi gözüm yaşı çağladı
Cebrâ'il Habîbin belin bağladı
Kırklar meclisinde erkâna düşdü

Kırklar gelip her çiçekden dirdiler
Kokulayıp gülü yüze sürdüler
Her birini bir güzele virdiler
Gül Ahmede nergis Selmâna düşdü

Erenler cennetden kapı açdılar
Râyihâsın yeryüzüne saçdılar
Selmân üzüm sıkdı anda içdiler
Size mescîd bize meyhâne düşdü

132. NEFES (s. 248)¹⁵²

Bu gönül şehrini seyrân iderken
Didi sırrun bana seyrân içinde
Derde düşdüm diyü dermân ararsun
'Âşıklar derd arar dermân içinde

Mihneti râhat bil râhat arama
Râhat mı bulunur zindân içinde
İçüp 'aşkun meyin öyle mest ol kim
Dîvâne disünler yârân içinde

Bu 'aşk meydânıdur bunda 'âr olmaz
Başını top eyle çevgân içinde

¹⁵² Nota Arşivleri, “Bu Gönül Şehrini Seyrân Ederken” (Erişim 4 Mart 2021).

Dervîslere karşı dervîş olagör
Ne gevherler vardur ol kân içinde

Cânun fedâ eyle dostun yolına
Bulursun cânânı ol cân içinde
Aç gözüni Eşref Hakkı zikr eyle
"Fezkurûnî" didi Kur'ân içinde

133. NEFES (s. 248)

Yine gönül dost illerin özledi
Ol illere dahi bir kez varam mi
Yâr dîdârın bizden yine gizledi
Bir gün olup cemâlini görem mi

Kulak tut kişiler bu Hak kelâma
Noksândan kurtulup irer tamâma
Nebîlerle varup dârü's-selâma
Anda dostun güllerini direm mi

Mâsivâya meyli bu dilden yuyın
[...]
'Aceb sırr-ı "ev ednâ"ya irem mi

Ey Hüdâyî dostdan yana uçaram
Kana kana âb-ı hayât içerem
Türlü türlü hicâblardan geçerem
Varup vuslat sarâyına girem mi

134. NEFES (s. 249)¹⁵³

Bülbül oldum gülistânda şakırum
Öz bağımda biten gül neme yetmez
Süleymânım kuş dilinde öterüm

¹⁵³ Nota Arşivleri, "Bülbül Olsam Gülistanda Şakırım" (Erişim 4 Mart 2021).

Bana bir danecik dil neme yetmez

Dervîş oldum pîr eteğin tutarum
Hakka doğru çekilmişdür katarum
Turna gibi garîb garîb öterüm
İssız virânlarda çul neme yetmez

'Aşk kitâbın aldum durmaz yazarum
Dâ'im Hakdan doğru özüm nazarum
Neme gerek dağı taşı gezerüm
Dosta giden doğru yol neme yetmez

Budalâm sırrına kimse iremez
Tevekkül mâlını yârına koymaz
Kişi kismetinden ziyâde yemez
Bana kismet olan mâl neme yetmez

135. NEFES (s. 250)

Neden şâd olursun bugünkü günde
Cümle muhiblerün gönli gamdadur
'Âşıklar sadâsı kesildi anda
Feryâdum artmada gözüm nemdedür

Lisân-ı hâl ile çekerler âhı
Hak yedinde iken kıydılar şâhı
Böyle gün görmemiş kimse bi'llâhi
Ne 'Îsâ vâk'ii ne Meryemdedür

Muhabbet ehline va'd-i Kerbel
"Elest" beziminde olmuş müheyyâ
Böyle haber virmiş Şâh-ı Murtażâ
Sâdıklarun âhı Muharremdedür

Bosnevî dökkenler gözden hûn-âbı
Dîvân-ı Alîden Kevser şarâbı
Virülür şübhesüz anla cevâbı
Şehâdet şerbeti bu mâtemdedür

136. NEFES (s. 250)

Sular olmuş gibi dîdâra tâlib
Dün gün akar çağlar cândan eğlenmez
Muhabbet bahrinden bir katre taşmaz
Mevc urur çalkanur 'ummân eğlenmez

Olagör cânile cemâle tâlib
Tâ ki hâsıl ola cümle metâlib
Kişide olıcak Hak 'aşkı gâlib
Hem gönli çekinür hem cân eğlenmez

Hakkun ihsânını fıkı eyleyegör
Virdiği ni'mete şükı eyleyegör
Gice gündüz Hakkı zikı eyleyegör
Zikı olunan yerde şeytân eğlenmez

İrmeyen dünyâda Hak pâyesine
Elbet ziyân ider sermâyesine
"Ömr benzer uçan kuş sâyesine
Uçar kuş sâyesi bir an eğlenmez

Hüdâyî istersen bâkî sa'âdet
Kasd eyle bulagör vahdetde kesret
Bir kula olıcak Hakdan inâyet
Maksûda tiz irer ihsân eğlenmez

137. NEFES (s. 251)¹⁵⁴

Eğer 'ibâdetden su'âl idersen
Kiblemdür Muhammed secdemdür 'Alî
Kullıgımdan benüm cevâb istersen
Kiblemdür Muhammed secdemdür Alî

Bu varlık 'âlemde bünyâd olmadan
Ay ile gün bile îcâd olmadan
Dünyâ didikleri âbâd olmadan
Kiblemdür Muhammed secdemdür Alî

Aşk-ı mevlâ sende, değül sivâda
Muhammed Alîden var mı ziyâde
Yer ile gök durmuş hep inkîyâda
Kiblemdür Muhammed secdemdür 'Alî

Bosnevî ednâyı gûş iden Nakî
Gönül sâfî olsa bilinür Takî
Şeş cihetde kamu gör vech-i Hakî
Kiblemdür Muhammed secdemdür Alî

138. NEFES (s. 251)

Muhabbet n'idüğün bileyüm dîrsen
Erenler cem'inde birdür muhabbet
Bu 'aşkın sırrına ireyüm dîrsen
Gönül deryâsında dürrdür muhabbet

Muhabbet bağında münâfık kalmaz
Öter bülbülleri gülleri solmaz
Bu bir sırru'llâhdur âşikâr olmaz
Kudret haznasında sırrdur muhabbet

¹⁵⁴ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-31'de verilmiştir. Bkz. Funda Özgür, "İbadetten Sual Sorarsan", *YouTube*, (5 Haziran 2016), 23:32:46-24:45:35.

Hadîs-i kudsîde buyurdi Mevlâ
Muhabbet hil'atin giydi Mustafâ
Melekler mir'âcda kıldılar nidâ
Haşr olan rûhlara sûrdur muhabbet

Muhammed Alîden sakın çekme baş
Ne dirlerse sana disünler kardaş
Niyâz Mûsâdır fehm sırdâş
Bosnevî ednâya Tûrdur muhabbet

139. NEFES (s. 252)¹⁵⁵

Gerçek 'âşıklara salâ denildi
Derdli olan gelsün dermânı buldum
O râh-ı elestde belâ denildi
Ben cânım içinde cânânı buldum

Akar gözlerümden yaş yerine kan
Zerrece görünmez gözüme cihân
Deryâlar nûş idüp kanmazam hemân
'Âşıklar kandıran 'ummânı buldum

'Âşıklar meydâna doğru varurlar
Erenler cem' olup alup virürler
Cümle enbiyâlar dîvân dururlar
Cevâhir satılan dükkânı buldum

Açılmış dükkânlar kurulmuş pâzâr
Cânlar mezât olup dellâlde gezer
Oturmuş ümmetün berâtın yazar
Hakka mahbûb olan sultânı buldum

¹⁵⁵ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Gerçek Aşıklara Sela Denildi” (Erişim 4 Mart 2021). Bkz. NOTA-32.

Emîr Sultân eydür hoş pâzâr imiş
Cümlenün maksûdın Hak yazar imiş
'Aşıklar seyr idüp Hak gezer imiş
Hakka karşı duran dîvânı buldum

141. NEFES (s.253)

Cem' olup her yerde gürûh-ı nâcî
Allâh dost Muhammed Alî çağırır
Nâcîler bilüpdür sırr-ı mi'râcî
Hünkâr Hâcî Bektaş Velî çağırır

Erenler serdârı fâtihü'l-ebvâb
Mü'minlere Hakdan buyruldu hitâb
Dergâhına şâhın etdim intisâb
Dilde zikrim Kızıl Deli çağırır

Hak cemâlin ezel görenler mâ'il
Mekteb-i 'irfândan ders alan 'âmil
Sâdık olan rûh-i insân-ı kâmil
Ervâh-ı ezelde belî çağırır

Mürşîdin eteğin koymaz elinden
İsm-i Hayder okur ezber dilinden
Murtazâ bâbında cân ü gönülden
Gedâ Tefvîk "seyencelî" çağırır

142. NEFES (s. 254)

İrişdim menzile ikrâr getirdim
Mürşîdimden haber aldım yâ Alî
El itdi rehberim anda getirdim
Ben 'aşk u sevdâyâ daldım yâ 'Alî

Râh-ı şerî'atde buldum kemâli

Dört kapıdan girdim arslân misâli
Anda gördüm Muhammedin cemâli
Arayı arayı buldum yâ 'Alî

[Bu mahabbet karâr oldu] dilime
Terk idip kesreti düşdüm yoluma
'Aşkın dümenini aldım elime
Gemiye engine saldım yâ 'Alî

Takdın boynıma resenim benim
Anda kurbân itdim cân ile tenim
Ol menzilde kendim biçdim kefenim
Bu sırrına şaşdım kaldım yâ 'Alî

Rahmîyâ hatâyâ sen bir 'atâsın
Şâh-ı velâyetsin Şâh Murtazâsın
Evvel Âhir Zâhir Bâtın Hudâsın
Öldürseler dönmem bildim yâ 'Alî

143. NEFES (s. 255)

Afv eyle cürmümü erenler şâhı
Kem bizdedir kerem sizde erenler
Defterlere sığmaz çokdur günâhı
Kem bizdedir kerem sizde erenler

Öksüz gibi harâb yerde kalmışam
Günâh deryâsına düşüp ölmüşem
Ben pîrimden böyle haber almışam
Kem bizdedir kerem sizde erenler

Men gedâyım şâhım 'atâyâ geldim
Dertliyem derdime devâyâ geldim
Mürüvvet kânısın recâyâ geldim

Kem bizdedir kerem sizde erenler

Elim irmez gücüm yetmez n'ideyim
Ben bu hâlde iken kande gideyim
Senden gayrı kime recâ ideyim
Kem bizdedir kerem sizde erenler

Yetiş elden gitdi Rahmîyâ kemter
Kurtar bu 'azâbdan amân erenler
Kişi düşdüğü yerden kalkar didiler
Kem bizdedir kerem sizde erenler

145. NEFES (s. 256)

Mürşid isen müşkilümi hall eyle
Neden hâsıl oldı gürûh-ı nâcî
Gel imdi gam ile komandı böyle
Evvel tatlı neydi sonrası acı

Hak virür kismetüm benüm gıdâmı
Kesmezem dilimden Bâr-i Hudâmi
Yoğurmazdan evvel Cibril Âdemi
Hem Âdem yoğiken kim idi hâcı

'Arif 'ârif ile gönül katmadan
Hak te'âlâ bu dünyâyı yapmadan
Selmân dahı ol kırklara yetmeden
Ya kim idi kırklardaki du'âcı

İnsân fehm eyleyüp kendin bilmeden
Havvâ Ana gelüp hâmil olmadan
Eridüp de kalb evini silmeden
Kim idi göklere dâr iden bacı

Tâ ezelden bu sırru'llâh sır idi
Mü'minlerün kalbi dolu nûr idi
Ne körüğü ne çekici var idi
Neden hâsıl oldu Alî kılıcı

Özün tasdik idüp tevekküle gel
Neden hâsıl oldu 'Alî kılıcı
Yüz yiğirmi dört bin nebiden evvel
Kim giydi başına ol nûrdan tâci

Kul Hüseynüme eydür evveli yandım
Hakka ikrâr virüp kandım inandım
Kul Himmetüm kendün 'ârif mi sandım
Di bana nerdedür dünyânun ucu

146. NEFES (s. 257)

Hakkun güherinden 'arşun yüzinden
Anda hâsıl oldu gürûh-ı nâcî
Hak sana bir evlâd dünyâ yemişi
Virince tatlıdır ölünce acı

Değme 'ârif bu sözümi bile mi
Yoğurmazdan evvel Cibril Ademi
Münkirler ne bilür 'ilm-i âdemi
Rûhlar idi Hakka buluşan hâcî

'Ârif 'ârif ile gönül katmadan
Kırklar 'üryân olup semâ' tutmadan
Selmân dahî ol kırklara yetmeden
'Alî idi kırklardaki du'âcî

Çekilüp giderken mi'râc yolında
Rast geldüm sekiz uçmak ilinde

Cennet evlerinde elma dalında
Fatma Ana idi dâr çeken bacı

Men günâhkâr kulum söylerüm Allâh
Nûr örtüsü kara donlu Beytu'llâh
Körüği gülbânkdur çekiç eyva'llâh
Andan hâsıl oldu 'Alî kılıcı

Gerçek erenlerin incedür yolu
Sen seni sanmagıl dîvâne deli
Yüz yığirmi dört bin nebî evveli
Fahr-ı 'âlem giydi ol nûrdan tâcı

Kul Himmetüm eydür yeter bu sözüm
Söyletme Hüseyinüm açıkdur gözüm
Bir sağıma bakdum bir sol omuzum
Kâmile yakındur dünyânun ucu

147. NEFES (s. 258)

Evvel dâra varup niyâz iderken
"İsyânım var ise eyva'llâh baba
[...] âgâz iderken
"İsyânım var ise eyva'llâh baba

Yirmi dokuz rûhı yaradan Allâh
Yedi âyet sende olsun maşa'llâh
On iki imâma kurbânım bi'llâh
'İsyânım var ise eyva'llâh baba

On dört ma'sûmadur benim îmânım
Sır dergâhına girdi bu cânım
Gel 'afv eyle şâhum olan noksânım
'İsyânım var ise eyva'llâh baba

Senün 'aşkun ile doldı bu gazel
'Âlemi halk itdi Hayy [u] lem-yezel
Bu Abdâl Hayâtî kulundur ezel
"İsyânım var ise eyva'llâh baba

148. NEFES (s. 259)¹⁵⁶

Gel ey hoca bize 'ilmüni satma
Hak mihmân oldığı yeri bildün mi
İl 'aybını görüp günâha batma
Feleğün dolabı zârı bildün mi

Evvel kapu şeri'atdür girerler
Tarîkatde gonca güller direrler
Cânlar menziline anda irerler
Aceb menziline irebildün mi

Şerî'at dildedir tarîkat cânda
Gönül dost evinde mihmândur anda
Bunca velîlerün mekânı kanda
Hakîkat ilinde seyri bildün mi

Kul Hüseyñüm kemter nedür çâresi
Ne kadardur 'arşun kürsün âresi
Uyumuşken yüreğimün yâresi
Ey hoca sızlatdun sarabildün mi

149. NEFES (s. 259)

Muhammed Alînün kıldığı da'vâ
Yok meydânı değül var meydânıdur
Bunda zarar virür nefis ile hevâ

¹⁵⁶ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-33'te verilmiştir. Bkz. Abdullah Papur, "Gel Hoca Bize İlmini Satma", *YouTube*, (10 Aralık 2015), 22:13:36-22:14:45.

Kırklarun durduğı dâr meydânıdır

Kırklar özin bir araya koydılar
Anlar cenâzesin susiz yudılar
Dedeye gördün mi görme didiler
Örtegel eteğin sır meydânıdır

Gitdiğin yerlerde ara bulasun
Vardığın yerlerde makbûl olasun
Sakla Hak sırrını sâdık kalasun
Çek çevir kendüni er meydânıdır

Hiç dimezler şu dünyâda fûlanı
Yok iderler bu meydânda yalanı
Üç yüz altmış altı rûtbe bulanı
Bunda cân isterler ser meydânıdır

Pir Sultânüm eydür gerçek er isen
'Alîyi seversen muhib ararsan
Hakkun maksûdına ireyüm dirsən
Rehberüni al gel dâr meydânıdır

151. NEFES (s. 261)¹⁵⁷

Bahtımız açıldı minnet Hudâya
Şimdengirü gönül meydân bizümdür
Feryâdımız çıksun 'arş-ı 'alâya
Bülbüller ötmesün figân bizimdür

Heb güzeller bir araya dizildi
Yâr evinde ulu dîvân kuruldı
Rakîb gördüm dergâhından sürüldi

¹⁵⁷ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-34'te verilmiştir. Bkz. Sedat Boyraz, "Muhabbet Açıldı Minnet Hüda'ya", *YouTube*, (10 Ekim 2018), 21:26:37-21:27:47.

Cennetdeki hûri gılmân bizimdür

Gel derdi koyalım gamdan geçelüm
Aşk ile muhabbet bâbın açalum
Sâkî doldur peymâneyi içelüm
Devlet hünkârındur devrân bizimdür

Hâcetüm kalmadı bay ü gedâdan
Gel fariğ ol Fazlî kuru du'adan
Çok şükür murâdum aldum Hudâdan
'Âlem pâdişâhun seyrân bizimdür

3.2.2. Medhiye

Din ve devlet büyüklerini övmek için yazılan manzum ve mensur eserlere “medhiye” adı verilmektedir. Bektaşî edebiyatındaki medhiyeler çoğunlukla Hz. Ali, Hacı Bektaş Velî, Balım Sultan ve diğer Bektaşî ulularına yazılmıştır.¹⁵⁸

24. NEFES (s. 160)

Pîrüm Hünkâr Hâci Bektaş-ı Velisin
Cümleñün murâdın virici sensin
Gümânım yok şek getürmem 'Alisin
Mü'minün namâzı orucı sensin

Kızı oğlan itdün böyle velisin
İsmün 'âlemlerde gezer dolusun
Abdâl Mûsâ Sultân Kızıl Delisin
Münkiri kahr idüp kırıcı sensin

Nûri vardır Muhammedün nûrında
İkisi bir oldu Alî sırrında
Sırâtda mîzânda mahşer güninde
Âleme su'âli sorucı sensin

¹⁵⁸ Erman Artun, *Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı* (Adana: Karahan Kitabevi, 2015), 149.

37. NEFES (s. 171)

Dinleyin erenler ta'rif edeyim
Merdân Hâcî Bektaş Velidir 'Ali
Bu sırrı gönülden ayân eyleyim
Sultân Hâcî Bektaş Velidir 'Ali

Tarîkat bâbına girdim gireli
Hakikat râhını gördüm görelî
Ma'rifet 'ilmine erdim ereli
Devrân Hâcî Bektaş Velidir Alî

Hükm-i velâyete gelsin 'âşıkân
Âşık-ı sâdıkân gerek dervîşân
İmdâdîma geldi ol âdil sultân
Seyrân Hâcî Bektaş Velidir 'Alî

Verdi derûnuna bu 'aşkı Çalab
Bu 'aşkın hakkını eyledim taleb
Uyandı çerâğım yandı rûz u şeb
Burhân Hâcî Bektaş Velidir 'Alî

Türâbî Babadan bu sırrı öğren
Gönül ol 'âşık-ı rizâda eğlen
Ma'rifetu'llâh ol dillerde söylen
İnan Hâcî Bektaş Velîdir 'Alî

121. NEFES (s. 239)

Yine imâm nesli zuhûra geldi
Yeri Elmalıda Bursada kaldı
En küçük kardaşı Urumu aldı
Size medh itdiğüm Kızıl Delidür

Bir etek kum ile deryâya girdi

Hiç eman virmedi Yezîdi kırdı
Gâzî Evranos Bey geriden geldi
Size medh itdiğüm Kızıl Delidür

Kuzu yaylasında mekânın gören
Matbahun yerine otağın kuran
On yedi köşeye temel birakan
Size medh itdiğüm Kızıl Delidür

127. NEFES (s. 244)

Geçmişüm cân ile serden
Pirüm Hâcî Bektaş Velî
Beni âgâh eyle sırrdan
Pirüm Hâcî Bektaş Velî

Eşiğine yüzler sürem
Dergâhındur beytü'l-harem
Senden meded senden kerem
Pirüm Hâcî Bektaş Velî

Rûşendür cemâlün ey yâr
'Ayândur eylemem inkâr
Yürüdendür cânsuz divâr
Pirüm Hâcî Bektaş Velî

Haber budur dîvânında
Şâh Hâcım Sultân yanında
Uçan güğercin donında
Pirüm Hâcî Bektaş Velî

Sersem uykulardan uyan
Gel 'aşkın rengine boyan
Mürsel oğlu Balım Sultân

Pirüm Hâcî Bektaş Velî

140. NEFES (s. 253)

Horasan mülkünden Rûma geçenler
Hünkâr Hâcî Bektaş Şâh Seyyid 'Alî
Hakikat tasından şarâb içenler
Hünkâr Hâcî Bektaş Şâh Seyyid 'Alî

Biri mü'minlerin kiblegâhidir
Biri Rûm ilinin pâdişâhidir
Biri âsumânın mihr ü mâhidir
Hünkâr Hâcî Bektaş Şâh Seyyid 'Alî

Biri yürütmüşdür cânsız divârı
Biri tığlamışdır cümle küffârı
Biri 'âşıkların dili güftârı
Hünkâr Hâcî Bektaş Şâh Seyyid 'Alî

Biri sülâle-i hayrû'l-beşerdir
Biri âl-i Ahmed nesl-i Hayderdir
Bu iki birlikde Hakka mazhardır
Hünkâr Hâcî Bektaş Şâh Seyyid 'Alî

Gedâ Tevfîk böyle beyânım benim
Tarîk-i müstakîm râh ü erkânım
Ervâh-ı ezelde benim îmânım
Hünkâr Hâcî Bektaş Şâh Seyyid 'Alî

144. NEFES (s. 255)

Sensin beni bu sevdâyâ düşüren
Hünkâr Hâcî Bektaş Velisin şâhım
Gurbet ili diyâr diyâr aşırın
Sensin İmâm Hayder 'Alisin şâhım

Devr ider kudretin kevn ü mekânı
Rahmetin tutmuşdur iki cihâni
Derdli kullar ister senden dermânı
Cümle ululardan ulusun şâhım

Dağa daşa emr ü fermân eyleyen
Kamu 'âlemlere dîvân eyleyen
Mirâcda Ahmedi seyrân eyleyen
Gerçek 'âşıkların yolusun şâhım

Levh ü kalem evvel yazdı Bismi'llah
Sûretin nakşını gördüm eyva'llâh
Akl irmez sana sensin sırru'llâh
Yağan rahmetlerin selisin şâhım

Sabrî kulun bağı kulundur senin
İmâm-ı Hüseyin gülündür senin
Yeşil ben pençeli elindir senin
Tanrı bağçesinin gülüsün şâhım

3.2.3. Na't-ı Alî

Na't, tekke ve divan edebiyatında Hz. Muhammed'i övmek amacıyla yazılan eserlerdir. Na'tlar Hz. Muhammed'in yanı sıra dört halife ve Hz. Ali için de yazılabilir.¹⁵⁹ Hz. Ali için yazılmış olan na'tlara “na't-ı Alî” denmektedir.¹⁶⁰

14. NEFES (s. 143)¹⁶¹

Tutdum âyîneyi yüzüme
Alî göründü gözüme
Kıldım nazarı özüme
'Alî göründü gözüme

¹⁵⁹ Artun, *Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı*, 146.

¹⁶⁰ Özcan, “Bektaşî Mûsikîsi”, 5/371-372.

¹⁶¹ Dil Beyti, “Aynayı Tuttum Yüzüme” (Erişim 4 Mart 2021).

Hû 'Alîm Hû Hû şâhım Hû

Âdem ata Havvâ ile
Ol 'alleme'l-esmâ ile
Çarh-ı felek semâ ile
'Alî göründü gözüme
Hû Alîm Hû Hû şâhım Hû

Hazret-i Nûh neciyu'llâh
Dahi Âdem safîyu'llâh
Tûr-ı Sinâ kelîmu'llâh
Alî göründü gözüme
Hû Alîm Hû Hû şâhım Hû

Îsâ-yı rûhu'llâh oldur
İki 'âlemde şâh oldur
Mü'minlere penâh oldur
'Alî görünür gözüme
Hû Alîm Hû Hû şâhım Hû

'Alî cândır Alî cânân
'Alî dîndir 'Alî îmân
Alî rahîm Alî rahmân
'Alî görünür gözüme
Hû Alîm Hû Hû şâhım Hû

'Alî evvel 'Alî âhir
'Alî bâtın 'Alî zâhir
'Alî tabîb 'Alî tâhir
'Alî görünür gözüme
Hû Alîm Hû Hû şâhım Hû

Hilmî gedâ-yı kemter
Görüp gözüm dilim söyler

Her nereye kılsam nazar
'Alî görünür gözüme
Hû 'Alîm Hû Hû şâhım Hû.

26. NEFES (s. 161)

Bir gül ile gülistânı seyr itdüm
Bâd-ı sabâ gibi esen 'Alîdür
Vücûd iklîmini bir devir itdüm
Gördigüm Hüseyin Hasan 'Alîdür

Bindiler doğrudan şarka gitdiler
Horasan şehrinde güreş tutdılar
Anda imâmlara yardım itdiler
Mervânı basdılar basan 'Alidür

Münkirün gıdâsı Hakdan kesildi
Nesîmî yüzüldi Mansûr açıldı
Dünyâ yetmiş kere doldı eksildi
Dolduran 'Alidür isen Alidür

Hakkun emri ile Cebrâ'il indi
İndi de 'Alînün kolına kondı
Zü'l-fikâr kuşandı Düldüle bindi
Yezîdün neslini kesen 'Alîdür

Pir Sultânım eydür ağladı güldi
Ka'be-i şerîfe bir nidâ geldi
Hakkun emri ile dört kitâb indi
Okuyan Muhammed yazan Alîdür

39. NEFES (s. 172)¹⁶²

¹⁶² Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-35'te verilmiştir. Bkz. Ferahnâk, “Yedi İklim-Uşşak İlâhi”, *YouTube*, (22 Şubat 2019), 13:23:56-13:25:12.

Yedi iklîm dört köşeyi dolandum
Men 'Aliden gayrı 'Alî görmedüm
Aradum aradum sordum arandum
Men 'Alîden gayrı 'Alî görmedüm

'Alî gibi er gelmedi cihâna
Ana da buldılar yüz bin bahâne
Yedi kere vardı ulu divâna
Men 'Alîden gayrı Alî görmedüm

Bir ismi 'Alîdir hem veliyyu'llâh
Îmânım muhkemdir va'llâh ve bi'llâh
Şükür birliğine elhamdüli'llâh
Men 'Alîden gayrı 'Alî görmedim

Kendinden yarattı levhi kalemi
Nûrıyla fark itdi cümle 'âlemi
Sıdkile çağırın mahrûm olur mı
Men Alîden gayrı 'Alî görmedüm

Seyfî kulun himmet ikrârın belî
Dilüm peltek söyler kendüm bir deli
Evveli Muhammed âhiri Alî
Men Alîden gayrı 'Alî görmedüm

47. NEFES (s. 179)

Dinlen imdi ne diyeyin
Delîl ü burhândur 'Alî
Gel eşîğine sür yüzün
Kible-i îmândur Alî

Pervâne olup yanarsın
Şarâb-ı 'aşkı sunarsın

Her müşkilini tadarsın
Mürşîd-i gümândur 'Alî

Anun sırrı 'ayân olmaz
O gevhre ziyân olmaz
Vasfı dilde beyân olmaz
Defter-i dîvândur Alî

Vücûdum şehrinde bulam
Birliğin varlığın bilem
Tamâm on sekiz bin 'âlem
İçinde sultândur 'Alî

Hakîkatdür ma'rifetdür
Tarîkatdür şerî'atdür
Nübüvvedür velâyetdür
Küllide yeksândur 'Alî

Gel geçelüm kıyl ü kâli
Gözedelüm dogru yolu
Muhammed Mustafâ 'Alî
Hem bahr-i 'ummândur 'Alî

Hasan Hulkî gönlüm aldı
Hüseyin cisme cân oldu
Bize Hakdan nidâ geldi
Hâlikü'r-rahmândur 'Alî

Şunu ben diyeyin size
Çün bu haber degdi bize
Kimdür görünen bu göze
Ki sırr-ı pinhândur 'Alî

Muhyiddînün cism ü cânı

Muhammed Alîdür kânı
Doğru seyr ider cihânı
Ol genc-i nihândur Alî

55. NEFES (s. 192)

Her dem gönlümdeki zikrim
Amân yâ Murtazâ Alî
Evvel âhir budur fikrim
Amân yâ Murtazâ 'Alî

Gece gündüz 'ibâdetim
Secde eyleyip ta'atim
Zikr ü fikrim münâcâtım
Amân yâ Murtazâ Alî

Görünen bu cân gözüme
Nazar eyleyen özüme
Halâvet veren sözüme
Amân yâ Murtazâ 'Alî

Efendimsin sen ezeli
Seni bildik Lem-yezeli
Kalb ü sînemde yazılı
Amân yâ Murtazâ 'Alî

Görünen hem gören sensin
İşidip söyleyen sensin
Bu kudreti viren sensin
Amân yâ Murtazâ 'Alî

Arş-ı kalbimde mahmûdum
Sensin matlûbu ma'bûdum
İki 'âlemde maksûdum

Amân yâ Murtazâ 'Alî

Hacc ü zekât ü nâmâzım
Savm u salât u niyâzım
Sensin benim çâre-sâzım
Amân yâ Murtazâ 'Alî

Ehl-i beytin bendesiyem
Âşık-ı efkendesiyem
Bir 'ayn-ı şermendesiyem
Amân yâ Murtazâ 'Alî

Şâhım sen merhamet eyle
Hilmîye mürüvvet eyle
Mahşer günü şefkat eyle
Amân yâ Murtazâ 'Alî

59. NEFES (s. 195)

Her dem dilümde bu kelâm
Alî Alî Alî Alî
Zikrüm hemîşe subh ü şâm
'Alî Alî 'Alî Alî

Tesbîh ile savm ü du'âm
Çağırırım anı müdâm
[Zikrüm hemîşe subh ü şâm]
'Alî 'Alî 'Alî Alî

Ezel ebed Alî direm
Düşdüm “meded 'Alî" direm
Yokdur 'aded Alî direm
'Alî 'Alî Alî Alî

Evvel oldur âhir oldur
Bâtın oldur zâhir oldur
Tayyib oldur tâhir oldur
'Alî Alî Alî Alî

61. NEFES (s.197)

Fenâ bağında her demde
Alî senden meded senden
Lisânumdaki medhimde
Alî senden meded senden

Yüzi Seb'u'l-Mesânîmdür
Kitâb-ı Câvidânımdur
Dilümde tercemânımdur
Alî senden meded senden

Dü 'âlemde olur sâir
Eğer bâtın eğer zâhir
Eğer evvel eğer âhir
'Alî senden meded senden

Velisin vahy-ı mutlaksın
Sücûd-ı halka elyaksın
Hakikat cümleye Haksın
Alî senden meded senden

Bu Vîrânî kalenderdür
Gulâm-ı âl-i Hayderdür
Murâdın senden isterdür
"Alî senden meded senden

110. NEFES (s. 230)¹⁶³

Muhabbet çerâğın yakan 'Alidür
'Âşıkum didâra pervâne gibi
Cümle vücûd içre bakan 'Alîdür
'Âşıkum didâra pervâne gibi

Bağ u bostân olmuş gülleri 'Alî
Öter bülbül olmuş dilleri 'Alî
Dest-i kudret olmuş elleri 'Alî
'Âşıkum didâra pervâne gibi

Âl-i 'abâ ile dost beyân olur
Kırklar dâra durur Hak 'ayân olur
Kemberbeste olur çün 'üryân olur
'Âşıkum didâra pervâne gibi

Sefil Abdâl eydür meydân 'Alîdür
Semâ'ile cevân kılan Alîdür
Erenler sultânı merdân 'Alîdür
'Âşıkum didâra pervâne gibi

113. NEFES (s. 232)¹⁶⁴

Gel benüm derdime dermân eyle
Kamu derdlilere dermân olan şâh
Yüz sürem kapuna bir fermân eyle
Gönül yâresine Lokmân olan şâh

Mûsâ 'asâsını ejderhâ kılan
Leşker-i Yezîde korkular salan

¹⁶³ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-36'da verilmiştir. Bkz. Hüseyin-Ali Rıza Albayrak, “Muhabbet Çerağı Yakan Ali'dir”, *YouTube*, (13 Şubat 2019), 12:43:24-12:44:32.

¹⁶⁴ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Gel Benim Derdime Bir Derman Eyle” (Erişim 4 Mart 2021). Bkz. NOTA-37.

Muhammed 'aşkına Zü'l-fikâr çalan
Kamu kâfirlere î mân olan şâh

Bir ismün Hayderdür bir ismün 'Alî
Hak Murtazâ didi sana yâ velî
Cihânun âhiri hem de evveli
Velâyet mülkine sultân olan şâh

Seyrângâhun olmuş 'arşun yücesi
Düldül ıssısı Kanberün hocası
Server Muhammedün mir'ac gicesi
Dördünci felekde arslân olan şâh

Pîr Sultân Abdâlum meydânda merdüm
Her kande bakdımsa 'Alîyi gördüm
Seherde tesbîhüm evrâdum virdüm
Garîb gönüllere mihmân olan şâh

128. NEFES (s. 244)¹⁶⁵

Dün gice seyrüm içinde
Men didüm 'Aliyi gördüm
Eğildüm niyâz deminde
Men didüm 'Alîyi gördüm

Üç çerâğ yanar şîşede
Arslanlar gizli meşede
Yedi iklim dört köşede
Men didüm 'Alîyi gördüm

Kızıl güller deste deste
Bergüzâr yolladum dostâ

¹⁶⁵ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-38'de verilmiştir. Bkz. TRT Avaz, "Uşşak Nefes-Dün Gece Seyrim İçinde Ben Dedem Ali'yi Gördüm-Coşkun Karademir", *YouTube*, (6 Mart 2017), 10:05:34-10:06:54.

Üç dolı mihmândan iste
Men didüm 'Alîyi gördüm

Cennet kapusunda duran
Kilidün mührini kıran
Yezîde kılıcın uran
Men didüm Alîyi gördüm

Yüce dağlar boran coşkun
Kul Himmetüm 'aşka düşkün
Cümle meleklerden üstün
Men didüm Alîyi gördüm

3.2.4. Dûvaz/Dûvazdeh/Dûvazimam

Farsça’da on iki (12) manasına gelen dûvaz kelimesi, Bektaşîlikte on iki imama övgü veya bu imamların isimlerinin sırasıyla anıldığı nefesler için kullanılır.¹⁶⁶ Halk arasında bu nefeslere “Dûvaz”, “Dûvaz İmam”, “Dûvazdeh İmam” ya da “Dûvazdeh” denmektedir.

28. NEFES (s. 163)¹⁶⁷

Günâh itdim şâhum dârına durdum
Allâh bir Muhammed 'Alî 'aşkına
Kırklar eşiğine yüzümi sürdüm
Allâh bir Muhammed 'Alî 'aşkına

Hasan er-Rızâyâ recâyâ vardum
İmâm Hüseyini şefi'üm buldum
Şâh Zeyne'l-'abâ eyledi yardım
Allâh bir Muhammed 'Alî 'aşkına

Muhammed Bâkırın yüzi nûrına
İmâm Ca'fer'ün vardum dârına
Kalmış günâhumun küllî varına

¹⁶⁶ Yaltırık, *Tasavvufî Halk Müziği*, 51-52.

¹⁶⁷ Nefes, Mayıs 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-39’da verilmiştir. Bkz. Talipler Halk Müziği Topluluğu, “Allah Bir Muhammed Ali [Official Audio]”, *YouTube*, (27 Temmuz 2015), 15:52:36-15:54:40.

Allâh bir Muhammed Alî 'aşkına

Mûsâ-yı Kâzımda görünen nûrlar
Alî er-Rizâya nakl iden sırlar
Kalman günâhıma erenler pîrler
Allâh bir Muhammed 'Alî 'aşkına

Muhammed Takînün yolu 'aşkına
'Alî en-Nakînün hâli 'aşkına
Bağışla cürmümi velî 'aşkına
Allâh bir Muhammed 'Alî 'aşkına

Hasan el-'Askerî nûri hakkıyçün
Muhammed Mehdînün sırrı hakkıyçün
Erenler semâ'ı devri hakkıyçün
Allâh bir Muhammed Alî 'aşkına

Mürşidi bilelüm yâra varalum
Kul Hüseyin ile dâra varalum
Serleri def' iden hayra varalum
Allâh bir Muhammed Alî 'aşkına

29. NEFES (s. 164)¹⁶⁸

Ağlama derdliyim diye hay derviş
Alîyi sevenin derdi mi olur
Bir gün murâdınca yürür her bir is
Alîyi sevenin derdi mi olur

Muhammed Alîdir 'Alî Muhammed
Hasan ile Hüseyin çekdiler mihnet
Alîden gayrıya eyleme minnet

¹⁶⁸ Nefes, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-40'ta verilmiştir. Bkz. Cengiz Cihan, "Alî'yi Sevenin Derdi Mi Olur", *YouTube*, (4 Temmuz 2019), 01:23:32-01:24:56.

'Alîyi sevenin derdi mi olur

Îmâm Zeyne'l-'abâ Bâkır göründü

Îmâm Ca'fer Sâdık hâle büründü

'Alî için yüz üstüne süründü

'Alîyi sevenin derdi mi olur

Îmâm Mûsâ'r-Rızâ şâh-ı Horasân

Îmâm Takî Nakî derdlere dermân

Yine bizden bize ol şâh-ı devrân

Alîyi sevenin derdi mi olur

Hasan el-'Askerî Mehdî-i zamân

Cümle erenlere etmişim cevân

Deli Şükri her derdlere bu dermân

"Alîyi sevenin derdi mi olur

150. NEFES (s. 260)

İkrâr ü 'aşkımuз çün ezelidür

Mü'minün ikrârı "kâlu belâ"dan

Benüm pîrüm çün Muhammed Alîdür

Dönen dönsün ben dönmezem 'Alîden

Benüm gönlüm dîvânedür delidür

Cân u dilden erenlerin kulıdur

Bu yol Muhammedle 'Alî yolıdur

Dönen dönsün ben dönmezem Alîden

Erenler serveri âl-i 'abâdur

Hasanla Hüseyne cânım fedâdur

Gözüm nûri benüm Zeyne'l-'abâdur

Dönen dönsün ben dönmezem 'Alîden

Zeyne'l-'âbidîndür benüm sultânüm
Muhammed Bâkırâ fedâ bu cânüm
Ca'fer es-Sâdiıkdur dînüm îmânüm
Dönen dönsün ben dönmezem 'Alîden

Kâzım bize bir ni'metdür Hudâdan
Hak râzıdur 'Alî Mûsâ er-Rızâdan
Muhammed Takîdür “kâlu belâ”dan
Dönen dönsün ben dönmezem 'Alîden

'Alî Nakî bize hem pîşivâdur
'Askerî düşmâna tîr-i kazâdur
Muhammed Mehdî de sırr-ı Mevlâdur
Dönen dönsün ben dönmezem 'Aliden

Usûlîyem kapusına uruldum
Erenlere cân u dilden kul oldum
Pirler eşiğinde ben Hakkı buldum
Dönen dönsün ben dönmezem 'Aliden

3.2.5. Mersiye

Hız. Hüseyin'in Kerbala'da şehit edilmesini konu alan nefeslere “mersiye” denmektedir. Olayın geçtiği tarih olan Muharrem ayının onuncu günü (Hicrî 61/Milâdî 680) Bektaşîler için matem günüdür. Muharrem ayında oruç tutulur, Hız. Hüseyin'in Kerbela çölünde susuz kalmasından ötürü su içilmez, yas törenleri yapılarak mersiyeler okunur.¹⁶⁹

100. NEFES (s. 223)¹⁷⁰

Türbesinün üstün nakş eylemişler
Seni dört köşeye baş eylemişler
Gel dînüm îmânüm Imâm Hüseyin
Gel dînüm îmânüm Imâm Hüseyin

¹⁶⁹ Yaltırık, *Tasavvufî Halk Müziği*, 64.

¹⁷⁰ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Türbenin Üstünü Nakşeylemişler” (Erişim 4 Mart 2021). Bkz. NOTA-41.

Akan sular gibi akasum gelmez
Yezidün yüzine bakasum gelmez
Şehrine gelince çıkasum gelmez
Gel dînüm îmânum İmâm Hüseyin

Senün dervîşlerün yanar yakılır
İmâmlarun katarına katılır
Bunda Yezîdlere la'net okunur
Gel dînüm îmânum İmâm Hüseyin

Dervîşler varur semâ'ın dönerler
İmâm-ı Ca'fer-i Hakka uyarlar
Kandîl giceleri şem'a yanarlar
Gel dînüm îmânum İmâm Hüseyin

İmâm Hüseyinün kolları bağlı
'Âşık muhiblerün ciğeri dağlı
Hazret-i 'Alî'nün sevgili oğlu
Gel dînüm îmânum İmâm Hüseyin

Şâh Hatâyim dir erenler nerede
Kayasuz çalışuz bir issuz yerde
Kerbela çölünde kandilde nûrda
Gel dînüm îmânum İmâm Hüseyin

3.2.6. Gülbang

Tarikat meclislerinde, bazı dinî ve resmî törenlerde belli bir makam veya eda ile okunan dualara “gülbang”, “gülbank” veya “gülbenk” denmektedir. Bektaşîlik'te hemen her tören için ayrı gülbankler tertip edilmiş olup ikrar, aşure, nevruz, çerağ, ad koyma, sünnet, lokma erkânı, sofra, gasil, cenaze, defin gülbankları bunların belli başlı olanlarıdır.¹⁷¹

¹⁷¹ Mustafa Uzun, “Gülbank”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1996), 14/232-235.

1. GÜLBÂNG (s. 91)¹⁷²

Kurbânlar tıġlanup gülbâng çekildi
Gaflet uykusundan uyana geldüm
Dört kapu sancağı anda dikildi
Üryân püryân olup meydâna geldüm

Evvel eşiğine koydum başumı
İçerü aldılar, dökdüm yaşumı
Erenler yolında gör savaşı
Cân ü baş koyarak kurbâna geldüm

Ol demde uyandı bâtın çerâğı
Rehberim boynuma bend itti bağı
Üç kadem ilerü basdum ayağı
Kuzu kurbân dirler inana geldüm

Dört kapu selâmın virüp aldılar
Pîrin huzûrına çeküp geldiler
El ele el Hakka olsun didiler
Henüz ma'sum olup cihâna geldüm

Pîr kulağum tutup eyledi telkîn
Muhammed Ali'ye olmuşuz yakın
Mezhebim Ca'fer-i Sâdıkü'l-mübîn
Allâh dost eyva'llâh peymâna geldüm

Özüm dârda yüzüm yerde durmuşam
Muhammed Ali'ye ikrâr vermişem
Sekâhüm şerbetin anda görmüşem
İçüp kana kana mestâne geldüm

Yolumuz on iki imâma çıkar

¹⁷² Repertuar Türküleri Külliyyatı Repertükül), “Kurbanlar Tıġlanıp Gülbenk Çekildi” (Erişim 4 Mart 2021). Bkz. NOTA-42.

Mürşîdüm 'Alidür sâhib-Zülfikâr
Rehberim Muhammed Ahmed-i Muhtâr
Kulîdur Şâhiyâ divâna geldüm

3.2.7. Destûr

“Nutuk” niteliğinde yazılan nefeslere “destûr” denmektedir.¹⁷³

2. DESTÛR (s.127)

Yüzünde bist o heşt harfû'l-âhım
'Aceb nakş eylemiş evvelî pâdişâhım

Değil mi şübhesiz Seb'u'l-Mesânî
Kaşınla kirpiğin zülf-i siyâhım

Cemâlin istivâsın göstereyim
İki şakk ola dirdim gökde mâhım

Vücûdum Fazl-1 Hak feyz-i Hudâdır
Anınçün oldu zâtın secdegâhım

Hakın emrini tutdum secde itdim
Bu kez ben âdemim budur günâhım

Niçün zâhid kaçarsın secdesinden
Değil mi âyet-i Kur'ân güvâhım

Kelâmu'llâh-I nâtık oldu Seyfî
Bana benden bulundu Hakk'a râhim

13. DESTÛR (s. 140)

Âdem libâs-8 harfile imlâ[ya] bir gelir
Tekmîl edip merâtibin a'lâya bir gelir
Geh cism-i basît ü geh mürekkeb olur vücûd

¹⁷³ Artun, *Dinî Tasavvufî Halk Edebiyatı*, 158.

Âhir havâss-ı hamse-i ra'nâyâ bir gelir

Her nakş-ı rene girip sûret 'arz edip
Sonra cemâl-i hüsnî ile dünyâyâ bir gelir
Cismin sefînesine Nuh-ı cân olur süvâr
Bahr-i muhît ü kevn temâşâyâ bir gelir

Her nefs-i nâtika Hakkın kelîmidir ezel
Bu Tûr-ı tende [seyr-i] tecellâyâ bir gelir
Mehd-i vücûda rûh-ı mukaddes verip şeref
Emvât-ı cismi nefhile ihyâyâ bir gelir

Âdem odur ki ma'rîfet-i nefsin anlayıp
Vahdet deminde menzil-i "illâ"ya bir gelir
Hilmî bekâ-yı zât bil nokta sırrını
Âdem vücûd-ı nüsha-i kübrâyâ bir gelir

3.2.8. Mi'râciyye

Hiz. Muhammed'in Recep ayının 27. Gününde Burak'la göğe yükselmesini konu edinen manzum ve mensur esere "mi'râciyye" denmektedir.¹⁷⁴ Bektaşîlikte okunan mi'râciyyelerde, Hiz. Ali ön plana çıkarılır.¹⁷⁵

34. NEFES (s. 168)

Zâhid "Hû" dimeği inkâr eyleme
Ya niçün çağırur insân Hû diyü
Hû dimenün aslı nedendür söyle
Gel idelüm sana beyân Hû diyü

Evveli âhiri Hû Allâh Ekber
Cemâl-i nûrından doğdı bu gevher
Muhammed Mustafâ Imâm-ı Hayder

¹⁷⁴ Artun, *Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı*, 146.

¹⁷⁵ Özcan, "Bektaşî Mûsikîsi", 5/371-372.

Oldı o gevherden keyvân Hû diyü

Tecellî eyleyüp iş başa geldi
Gevher arar deryâ hep cûşa geldi
Çarh-ı felek anda cünbüşe geldi
Dem bu demdür döner devrân Hû diyü

Muhammed hâtem-i peygamber oldı
'Alî evliyâya şâh server oldı
Selmân Muhammede hem rehber oldı
Ol günde yüridi erkân Hû diyü

Erenler gizliydi ulu mekânda
Muhammedle 'Alî bir idi anda
Lâ fetâ okuyup karşı dîvânda
Yedi kez çağırdı Sultân Hû diyü

Bir üzüm dânesi ol şâh elinde
Kırklara virildi kısmet güninde
Çıkınca Mustafâ mi'râc yolında
Şehâdet eyledi Selmân Hû diyü

Üzüm dânesi getürdi Süleymân
Kırklar da ol demde gördiler 'üryân
Muhammed şerbeti ezmişdi hemân
İçdiler şerbetden her cân Hû diyü

Kırklar dahi içdi cümle mest oldı
Şâh-ı merdân cümlesinden üst oldı
Hezâr post bağlayup kemerbest oldı
Semâ'a girdiler hemân Hû diyü

Kırkların birine neşter vuruldu
Akdı kanı cümle isbât olundu

Hak anda mevcûddı mevcûd bilindi
"Hûva'llâh" çağırdı Sultân Hû diyü

Hû dimenün aslı böyledir böyle
Zâhidâ nedür sözün gel beri söyle
Îmânun tazele şehâdet eyle
Gel sen de yüzüne boyan Hû diyü

Kul Himmet meydânda sermest olalı
Gel sen de yüzüne boyan Hû diyü
'Alînün 'aşkına yola düşeli
Hayâli gönlümde mihmân Hû diyü

3.2.9. Destan

Destan, tekke edebiyatı ve mûsikîsinde bir nazım şeklidir. Hemen her olay destan konusu olabilir. Genellikle yaratılış, toplum vicdanında iz bırakan savaşlar, bir şahıs veya bir milletin kahramanlıkları, afetler, öğüt, kıssa, masal gibi konuları vardır.¹⁷⁶ Âşık mûsikîsinde destanlar özel ezgi kalıplarına göre okunur. Bir kişi tarafından okunabileceği gibi iki kişinin karşılıklı birer kıta olarak okuduğu da görülmektedir.¹⁷⁷

53. DESTAN (s. 187)¹⁷⁸

Yerde insân gökde melek yoğ-iken
Kudretten bir nûr indi süzüldü
Cümle mahlûk kandîldeki nûr iken
Ayn 'Alî mîm Muhammed yazıldı

Ol dem yaradıldı dîv ile peri
Kâfdan Kâfa hükm iderdi her biri
Vardı hem onların bir sultânları

¹⁷⁶ Kazım Yetiş, “Destan”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1994), 9/202-205.

¹⁷⁷ Süleyman Şenel, “Âşık Edebiyatı ve Mûsikîsinde Destan”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1994), 9/209.

¹⁷⁸ Destan, Haziran 2020 tarihinde dijital derleme yoluyla Ali Haydar Gül tarafından notaya alınmıştır. NOTA-43'te verilmiştir. Bkz. Kürşad Ülküdaş, “Âşık Gûlâbi-Ali ile Dev”, *Youtube*, (22 Eylül 2010), 16:48:52-16:50:34.

Gâyet pehlivândı pek zorbâz idi

Üç yüz elli batmân gürzü çekerdi
Uruncağaz Kâfı kûfi yıkardı4
Cümle dîvler anın havfın çekerdi
Yedi iklim dört köşede râz idi

Üç yüz altmış arşun idi kâmeti
Hiçbir kula benzemezdi heybeti
Yetmiş yedi arşun idi sıfâtı
Bakınca magribden maşrık düz idi

Kâf dagında bir bag vardı hurmadan
Ol vakt yoğ-idi dünyâda insân
Gördü bag içinde bir tâze civân
Şâd ü Hürrem olup gâyet sevindi

Nigâr mısın diyip sundu elini
Benliğinden geçti sıdı hâlini
Özge bilemedi hîç ahvâlini
Tizden hemân yüz üstüne yıkıldı

Yedi günden sonra buldu özünü
Eli bağlı kan doldurmuş gözünü
Sultân Süleymâna vurdu yüzünü
Süleymânsın şu bendimi çözündi

Süleymân dir kim bağladı elini
Kaddin hilâl olmuş bükmüş belini
Kim eyledi sana bunca zulümü
Hakkın emri böyle imiş gezindi"

Dîv de dir ki beni bağlayan uşak
'Âkil bâliğ değil on iki ancak

Bir darb ile beni eyledi helâk
Yüzü şâhin gibi uçdı süzül-di

Süleymân dir biz bu sırrı biliriz
O işi dutanı biz de sezeriz
Sanma senin ellerini çözeriz
Elin bağı bin yıl dahi gezindi

Dîv de dir ki âhirinde n'olacak
Bu derd bize kıyâmete kalacak
Süleymân dir Muhammed var gelecek
Âhir zamân yakın dirler sezildi

Nice bin yıl geçdi nice bin sâ'at
Yer dürüldü karşı geldi yedi kat
Zâhir oldu Alî ile Muhammed
Karşısında dîv derildi dizildi

Mekke Medînenin halkı duruşdu
Dîvi görenlerin tebdîli şaşdı
Ka'benin üstüne gölgesi düşdü
Kamu görenlerin benzi bozuldu

Yedi iklîm pâdişâhı geldiler
Geldiler de taraf taraf kondılar
Tizden Muhammede haber virdiler
Gelince bir haber al gel tiz didi

Muhammed dir dîve nerde bağlandın
Adın nedir bunca nerede eğlendin
Süleymân nebîye Nûha varmadın
Elin bağı bin yıl dahi gezindi

Dîv de dir ki [Rezputeşdir] adım

Kâfdan Kâfa kadar hüküm iderdim
Süleymân nebîye Nûha uğradım
Ne yaram öğündü ne bağ çözüldü

Bunca peygamberden bulmadım meded
el-Amân mürüvvet kıl yâ Muhammed
Tuz yigirmi dörde virilmez 'aded
Kuşca cânım kafesinden süzüldü

Süleymândan haberini alın mı
Kafdan ırak yollarından gelin mi
Görünceğiz sen oğlanı bilin mi
Eğlenme de şu orduyu gezindi

Büyük küçük bu haberi duydular
Dellâl koyup çarşı çarşı sordular
Cümlesi de derildiler geldiler
Hepsi divin karşısında dizildi

Nice günler geçdi aylar savuşdu
Derd ehli de dermânina kavuşdu
Bunca insân tekce tekce buluşdu
Gümânım kalmadı umum üzüldü

Div de dir ki beni aldı bir merâk
Gelemem bir dahi menzirim ırak
Aradığım oğlan buradadır mutlak
Yana yana şu vücûdum köz oldu

Muhammed dir dîve da'va eyledin
Bunca halkı bir araya dîrnedin
Oğlan burda sen oğlanı görmedin
Elin bağlı bin yıl dahi gezindi

Dîv de dir ki sanman beni deliyim
Kâfdan ırak yollarımdan gelirim
Görünceğiz ben oğlanı bilirim
Kaşlarında mîm du'âsı yazıldı

Hak emrile gökden Cebrâ'il indi
İndi de nâmina sultânı sundu
Allâh Muhammede selâm gönderdi
Muhammedsin div bendini çözündi

Muhammed Süleymâna gel didi geldi
'Aleme bir nûrdur balkıdı doğdu
Süleymân donunda 'Alîyi gördü
Dîv Muhammed hırkasına sarıldı

Div de Muhammede söyler pusudan
İşte ellerimi bağlayan oğlan
Yerde insân gökde melek yoğ-iken
Duyar idim çok dîv başın keserdi

'Alî divin kusûrına kalmadı
Kimi inandı da kim inanmadı
Tâ elestden ikrâr viren dönmedi
Münkirin gönlüne la'net yazıldı

Büyük küçük bu haberi işitdi
'Alînin sırrına kim irdi yetdi
Dîv Müselmân oldu sılaya gitdi
Cemâ'at dağıldı alay bozuldu

Kul Himmet Üstâdım didigim neden
Gitmiyor sevdâsı bir dem serimden
İkrârlık güderek elest deminden
Hakkın ismi kalbimize yazıldı

3.2.10. Gazel

Güftelerin, bir makama bağlı olarak irticalen okunmasına “gazel” denmektedir. Gazeller genellikle¹⁷⁹ önceden bestelenmiş değıllerdir. Gazelhan denen icracı tarafından o anki ilhamla, herhangi bir usule bağılı olmaksızın okunmaktadır.¹⁸⁰

56. GAZEL (s. 193)

Gözün aç ders kıl Hakdan kitâbu'llâhdurur vechün
Hutûtun sûre-i elhamdüli'llâhdurur vechün
Dilâ mir'âtına nutkun senün zât-i ezeldendür
Sıfâtü'llâh kenzu'llâh u 'arşu'llâhdurur vechün

Müsel sel zülf-i şâm içre cebînün bedr-i rahşândur
Sevâd-ı 'âzam-ı hüsnünle zıllu'llâhdurur vechün
Gözün kaşun rumûzı lâmdur cânâ tefekkür kıl
Berât-ı 'aşkda tuğrâ-yı Fazlu'llâhdurur vechün

Duvâzdeh burc ile kâim vücûdun nüh felekdür kim
Ki şems-i lemyezel nutkun münevver mâhdurur vechün
Okudum levh-i vechinde hatun üstâd-ı esmâdan
İrişdüm nûr-ı "Tâ-Hâ"ya ki ismu'llâhdurur vechün

Cemâl-i “küntü kenz”inden irişdi Hakka her 'âşık
Ki 'irfân ehline cânı hakikat râhdurur vechün
Misâli bir elif eyle ki Beytu'llâhdurur vechün
Tavâf-ı hacc ü 'umre vü Safâ anda görünmişdür

3.2.11. Tevhîd

Tevhîd kelime anlamı bir şeyin bir ve tek olduğunu kabul etmektir.¹⁸¹ Hem tekke hem divan edebiyatında Allah'ın varlık ve birliğini dile getiren manzumelere “tevhîd” denir.

¹⁷⁹ Gazelleri besteleyenlerin başında gelen Hüseyin Sadeddin Arel, Fuzûlî'nin on yedi adet gazelini bestelemiş fakat rağbet görmemiştir. (Bkz. İsmail Hakkı Özkan, “Gazel”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1996), 13/242-243.

¹⁸⁰ Özkan, “Gazel”, 13/242-243.

¹⁸¹ Mevlüt Özler, “Tevhid”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2012), 41/18-20.

Konu olarak Allah'ın yüceliği, sıfatları; tasavvufî olarak ise kenz-i mahfi ve Vahdet-i vücud ele alınır.¹⁸²

93. NEFES (s. 217)¹⁸³

Her sabâh her sabâh ötüşür kuşlar
Allâh bir Muhammed 'Alî diyerek
Bülbüller gül için figâna başlar
Allâh bir Muhammed Alî diyerek

Kısmetimiz kalbimizde buluna
Veysel Karan gitdi Yemen yolına
Arıyuz uçaruz kudret balına
Allâh bir Muhammed Alî diyerek

Fâtıma Ana durdı Hakka du'âya
Îsâ kahr eyledi çıkdi semâya
Şehribân soyundı bindi deveye
Allâh bir Muhammed 'Alî diyerek

Biz de çektük imâmların yasını
Eşit gerçek erenlerin sesini
İçdük Hüseyin için ağı tasını
Allâh bir Muhammed Alî diyerek

'Ârif olan eleklerden elendi
Tâlib olan Hak yolına dolandı
Şâh Hüseyin al kanlara boyandı
Allâh bir Muhammed Alî diyerek

Dört kitâb yazıldı dördine düşdi
Kur'ân Muhammedün virdine düşdi
Kul Himmet Alînün derdine düşdi

¹⁸² Artun, 2015: 144.

¹⁸³ Repertuar Türküleri Külliyyatı (Repertükül), “Her Sabah Her Sabah Ötüşür Kuşlar” (Erişim 4 Mart 2021). Bkz. NOTA-44.

Allâh bir Muhammed Alî diyerek

3.2.12. Beyit

Arap nazım siteminde en küçük nazım birimine “beyit” denmektedir. Fars ve Türk nazım sistemlerinde ise “mısra” denmektedir.¹⁸⁴

7. BEYİT (s.134)

Muhyiddînem söz vârum
Söz avum, söz şikârum
Sözden buldum söze yol
Söz oldu hem rehberüm

8. BEYİT (s. 134)

Muhyiddînem söz hâlüm
Söz kelâmdur söz kelîm
Söz geldi Hak’dan hitâb
Söz oldu ‘ilme ‘âlim

9. BEYİT (s. 134)

Muhyiddînem bil sözüm
Sözdür sürûr sözdür gam
Sözdür Mûsâ vü ‘asâ
Sözdür ‘Îsâ vü Meryem

10. BEYİT (s. 134)

Muhyiddînem söz samed
Sözdür ehadla Ahmed
Sözdür Hkkın burhânı
Sözdür ‘ahd ü emânet

¹⁸⁴ Nihad M. Çetin, “Beyit”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 6/66.

12. BEYÎT (s.139)

Muhyiddînem Huva'llâh

Bildim elhamdû li'llâhd

Beş parmak işâreti

Kim remz-i lafzu'llâh

3.3. Besim Atalay Nefes Derlemelerinin Makamsal Açıdan Tespit Listesi

NOTA 1: *Kur'an Yazılırken Arş-ı Rahmanda-Uşşak Makamı*

NOTA 2: *Mürşide Varmaya Talip Olursan-Hüseyini-Huzî Makamı*

NOTA 3: *Ali ile Muhammed'in Aşkına-Hüseyini-Huzî Makamı*

NOTA 4: *Ötme Turnam Ötme Gönüm Hoş Değil-Karcıgar Makamı*

NOTA 5: *Hak Deyip Tuttuğum Yoldan Ayrılmam-Neva-Gülizar Makamı*

NOTA: *Yükseklerden Enginlere İndirdi- Hüseyini Makamı*

NOTA 7: *Hak Nasip Eylese Dergâha Varsam-Nevruz-Uşşak Makamı*

NOTA 8: *Hu Diyelim Gerçeklerin Demine- Nevruz-u Asl-ı Sâgir Makamı*

NOTA 9: *Ezel Meclisinde Kırklar Ceminde- Hüseyini-Acem Makamı*

NOTA 10: *Muhammed Ali'dir Ali Muhammed- Karcıgar Makamı*

NOTA 11: *Doğruya Nazar Eyeriz- Hüseyini Makamı*

NOTA 12: *Cihan Var Olmadan- Hüseyini Makamı*

NOTA 13: *Uyur İdik Uyardılar-Gülizar Makamı*

NOTA 14: *Dün Gece Seyrim İçinde Batın Yüzünde-Gerdaniye Makamı*

NOTA 15: *Bizim İçtiğimiz Dolu-Uşşak-Huzî Makamı*

NOTA 16: *Giden Kimdir Kimden Haber Alayım- Hüseyini-Nevruz Makamı*

NOTA 17: *Oturmuş Burada Dersin Okursun- Karcıgar Makamı*

NOTA 18: *Sofu Mezhebimin Nesin Sorarsın- Nevruz-Uşşak Makamı*

NOTA 19: *Rehberim Ali'nin Devri Yürüye-Hüseyini-Kürdî Makamı*

NOTA 20: *Ben Dervişim Diye Göğsün Açarsın-Huzî Makamı*

NOTA 21: *Çıktım Kırklar Yaylasına- Nevruz Makamı*

NOTA 22: *Kırklar Meydanına Vardım-Uşşak-Huzî Makamı*

NOTA 23: *Yine Dosttan Haber Geldi- Uşşak/Huzî Makamı*

- NOTA 24:** *Evliyadan Gelen Keram-* Nevruz Makamı
- NOTA 25:** *Derdim Çoktur Hangisine Yanayım-* Gülizar Makamı
- NOTA 26:** *Bugün Bize Pir Geldi-* Karcıgar Makamı
- NOTA 27:** *Bu Dervişlik Bir Dilektir-* Gülizar Makamı
- NOTA 28:** *Gel Benim Sarı Tanburam-* Uşşak-Huzî Makamı
- NOTA 29:** *Mevlâm Ver Aşkını Bana-* Hüseyini Makamı
- NOTA 30:** *Gül Bittiği Yeri Bilirim Dersin-* Gülizar Makamı
- NOTA 31:** *İbadetten Eğer Sual Sorarsan-* Uşşak-Huzî Makamı
- NOTA 32:** *Gerçek Aşıklara Salâ Denildi-* Hüseyini Makamı
- NOTA 33:** *Gel Ey Hoca Bize İlmini Satma-* Nevruz Makamı
- NOTA 34:** *Muhabbet Açıldı Minnet Hüdaya-* Gülizar Makamı
- NOTA 35:** *Yedi İklim Dört Köşeyi Dolandım-* Uşşak Makamı
- NOTA 36:** *Muhabbet Çerağını Yakan Ali'dir-*Hüseyini Makamı
- NOTA 37:** *Gel Benim Derdime Derman Eyle-* Hicaz Makamı
- NOTA 38:** *Dün Gece Seyrim İçinde-* Nevruz-Uşşak Makamı
- NOTA 39:** *Allah Bir Muhammed Ali Aşkına-* Nevruz-Maye Makamı
- NOTA 40:** *Ali'yi Sevenin Derdi Mi Olur-* Nevruz-Maye Makamı
- NOTA 41:** *Türbesinin Üstünü Nakş Eylemişler-* Huzî Makamı
- NOTA 42:** *Kurbanlar Tığlanıp-* Hicaz Makamı
- NOTA 43:** *Yerde İnsan Gökte Melek Yok İken-* Hüseyini Makamı
- NOTA 44:** *Her Sabah Her Seher Ötüşür Kuşlar-* Hicaz Makamı

SONUÇ

Tekke edebiyatı türlerinden olan Bektaşî edebiyatı, aynı zamanda tekke mûsikîsinden nefes, semah, düvaz-ı imam, mersiye vb. gibi formlara güfte olmaktadır. Geçmişten günümüze ozan geleneğinde şiirleri mûsikî eşliğinde okumak yaygındır. Fakat bu halk müziği özelliği taşıyan eserlerin, şiirlere göre pek azı günümüze ulaşabilmiştir. Bunu Besim Atalay'ın gösterdiği şiir örneklerinde görebilmek mümkündür. Atalay'ın toplamış olduğu şiirlerin tamamı günümüze ulaşabilmişken, bu şiirlerin müzikal olarak okunuşu zamanında notaya alınmadığından maalesef kaybolup gitmiştir. Bu durum Bektaşî müziği repertuarı açısından çok büyük bir kayıptır.

Mûsikî repertuarındaki eksikliklerin sadece mûsikî ile ilgili ve bilgili şahıslar aracılığıyla aranmasının yetersiz bir tutum olacağı bu çalışmada anlaşılmaktadır. Öyle ki Besim Atalay'ın mûsikî ile ilgili kaynak olabilecek malumatına ulaşamamaktadır. Lakin Atalay'ın yapmış olduğu edebî çalışma, günümüz mûsikî repertuarına katkı sağladığı anlaşılmaktadır.

Çalışmamızın başında bir dilbilimci olan Besim Atalay'ın çalışmalarını, edebiyat ve mûsikî ilişkisiyle inceleyerek, günümüzde repertuar kaynaklarında ulaşamayan eserleri tespit etmeyi amaç edindik. Yaptığımız bu çalışmada, Bektaşî müziği hakkında Besim Atalay'ın örnek gösterdiği 151 adet şiirden yola çıkarak 48 adet besteye ulaştık. Bu 48 eserin sadece 17 tanesinin notası bulunmaktadır. Geri kalan 31 eseri bu çalışma için dijital derleme yoluyla notaya aldık. Böylelikle bestelerine ulaşamayan nefesleri tespit ederek bu çalışmada sunmuş olduk.

Çalışmamızın başında problem olarak sunmuş olduğumuz “Bir dilbilimci mûsikî repertuarına ışık tutabilir mi, Atalay'ın derlemiş olduğu Bektaşî nefeslerinin türleri nelerdir ve güftelerden yola çıkarak bestelere ulaşılabilir mi?” gibi hususlara cevap aramıştık. Olumlu sonuçlar aldığımız çalışmamızda eski zamanlarda yazılmış olan şiirlerin günümüz mûsikî repertuarı açısından kaynaklık edebildiğini tespit etmiş bulunmaktayız.

KAYNAKÇA

- Akkuş, Mehmet. “Hüsâmeddin Uşşâkî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 18/515. İstanbul: TDV Yayınları, 1998.
- Albayrak, Hüseyin-Ali Rıza. “Biz Muhammed Ali Diyenlerdeniz”. *YouTube*. 10 Eylül 2011. <https://www.youtube.com/watch?v=rz5Q9Ywjki5>
- Albayrak, Hüseyin-Ali Rıza. “Muhabbet Çerağı Yakan Ali’dir”. *YouTube*. 13 Şubat 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=DrK4qVbmOpY>
- Alevi Tv. “Muhammed Ali’dir Ali Muhammed (Feyzullah Çınar)”. *YouTube*. 2 Eylül 2017. <https://youtu.be/BF-nQ2V93nY>
- Artun, Erman. *Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı*. Adana: Karahan Kitabevi, 6. Baskı, 2015.
- Atalay Besim. *Türk Dil Kurumu Hakkında Raporum*. İstanbul: Marifet Matbaası, 1960.
- Atalay, Besim. “Bir Mektup”. *Türk Düşüncesi*, 8/10-43 (Eylül 1957), 15-16.
- Atalay, Besim. “Bu Aşk Bana Nereden Geldi?”. *Hayât*, 1/6 (Ocak 1963), 6.
- Atalay, Besim. *Arapça ile Türkçenin Karşılaştırılması*. İstanbul: Marifet Matbaası, 1. Baskı, 1954.
- Atalay, Besim. *Bektaşîlik ve Edebiyatı*. çev. Vedat Atilla. İstanbul: Ant Yayınları, 2. Baskı, 1991.
- Atalay, Besim. *Bektaşîlik ve Edebiyatı*. nşr. Gürol Pehlivan. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1. Baskı, 2018.
- Atalay, Besim. *Maraş Tarihi ve Coğrafyası*. İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1923.
- Atalay, Besim. *Türk Dili ile İbadet*. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi, 1960.
- Avaz, TRT. “Uşşak Nefes- Dün Gece Seyrim İçinde Ben Dedem Ali’yi Gördüm- Coşkun Karademir”. *YouTube*. 6 Mart 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=QszeFz89LBI>
- Aydoğmuş, Mehmet. *Hakk’a Giden Yol – Semahlar*. İstanbul: Yazıt Yayıncılık, 2012.

Baba, Erdem. “Ya Ali”. *YouTube*. 28 Ağustos 2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=Id8W6viCgxA>

Baltacıoğlu, İsmail Hakkı. “Besim Atalay ile Görüştüm.”. *Dergâh*, 19/223 (Eylül 1943), 20-21.

Bedilli, Hüseyin. “Hü Diyelim Gerçeklerin Demine”. *YouTube*. 20 Kasım 2017.

<https://youtu.be/zAXXR04ygg>

Birinci, Ali. “Besim Atalay’ın Hayatı ve Eserleri”. *Türk Yurdu*, 32/295 (Mart 2012), 52-61.

Boyras, Sedat. “Muhabbet Açıldı Minnet Hüda’ya”. *YouTube*. 10 Ekim 2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=lecFJqnGefoiba>

Bozkurt, Fuat. *Semahlar*. İstanbul: Kapı Yayıncılık, 1. Baskı, 2008.

Can, Dost. “Aşık Gülabi-Sofu”. *YouTube*. 12 Ocak 2014.

<https://www.youtube.com/watch?v=DjOJWYLCUHA>

Ceyhan, Semih (ed.). *Türkiye’de Tarikatlar: Tarih ve Kültür*. Ankara: İSAM, 2. Baskı, 2018.

Cihan, Cengiz. “Ali’yi Sevenin Derdi Mi Olur”. *YouTube*. 4 Temmuz 2019.

<https://www.youtube.com/watch?v=9QMwDfiYyWo>

Coşkun, Sevim. “Mürşide Varmaya Talip Olursan”. *YouTube*. 1 Eylül 2011.

<https://youtu.be/oMoCDlc5PN4>

Çetin, Nihad M. “Beyit”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 6/66.

İstanbul: TDV Yayınları, 1992.

Dil Beyti. “Aynayı Tuttum Yüzüme”. Erişim 4 Mart 2021. <https://dilbeyti.com/besteler/399>

Dilaçar, Agop. “Besim Atalay’ı Yitirdik (1882-1965)”. *Türk Dili*, 15/171 (1965), 208-212.

Doğan, Sıddık. “Ben Dervişim Dersin Göğsün Açarsın”. *YouTube*. 12 Ekim 2019.

<https://www.youtube.com/watch?v=l3iLVhKJU94>

Dost, Battal. “Aşık Alican Cihan Var Olmadan”. *YouTube*. 22 Ağustos 2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=NOqudjWaah0>

Duman, Erkan. "Hak Deyip Tuttuğum Yoldan Ayrılmam". *YouTube*. 12 Ocak 2019.

<https://youtu.be/HUM-jyufB7k>

Duygulu, Melih. "Deyiş". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 9/263. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.

Elçi, Armağan. "Semah Geleneğinin Uygulanması". *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 0/12 (1999), 171-184.

Elçi, Armağan. "Semahlar Dini İçeriklidir". *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 1/1 (Ekim 1998), 113-121.

Elçin, Şükrü. *Halk Edebiyatı Araştırmaları*. 1 Cilt. Ankara: Akçağ Yayıncılık, 1997.

Engin, Refik. "Kızıldeli Süreklerinde Okunan Nefesler". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 53 (2010), 411-424.

Er, Savaş. "Yükseklerden Enginlere İndirdin". *YouTube*. 6 Ocak 2019.

<https://youtu.be/Kk4qPFL2DtM>

Eraslan, Latife. "Ötme Turnam". *YouTube*. 6 Nisan 2008. <https://youtu.be/oaswlDxEKe0>

Ergin, Erkan. "Türklerde Dinî Danslar". *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 12/12 (1995), 111-121.

Eroğlu, Musa. "Gönlümüze Yar Düşende". *YouTube*. 23 Kasım 2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=OXHGKVKVYCYA>

Eröz, Mehmet. *Türkiye'de Alevîlik Bektaşîlik*. İstanbul: Otağ Matbaa, 1. Baskı, 1977.

Erseven, İlhan Cem. "Semahta Figürlerin İçsel Anlamları". *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 8/30 (2002), 149-156.

Etingü, Turgut. "Besim Atalay'ı Kaybettik." *Hayat*, 3/48 (Kasım 1965), 20.

Fazlıoğlu, İhsan. "Kadıızâde-i Rûmi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 14/98-100. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.

Ferahnâk. "Yedi İklim-Uşşak İlahi". *YouTube*. 22 Şubat 2019.

<https://www.youtube.com/watch?v=69z18veDcnw>

Gölpınarlı, Abdülbaki. *Alevî-Bektaşî Nefesleri*. İstanbul: Yükselen Matbaası, 1963.

Gölpınarlı, Abdülbaki. *Vilâyet-Nâme*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 1958.

Günay, Hilal. *Edebiyatımızda Nefes Geleneği ve Rûhullah'ın Bektaşî Nefesleri Antolojisi Üzerine Bir İnceleme*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014.

Güray, Cenk. *Anadolu'daki İnanç ve Müzik İlişkisinin Semâ-Semah Kavramları Çerçevesinde İncelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2012.

Kaan, Mustafa Ertuğrul. *Hacı Bektaş-ı Veli Bektaşilik-Bektaşî Nefesleri*. İstanbul: Gayret Kitabevi, 1964.

Kaçar, Gülçin Yahya. “Bektaşî Nefeslerindeki Melodik ve Ritmik Özellikler”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 0/55 (2010), 219-238.

Kılıç, Mahmut Erol. “Uşşâkıyye”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 42/232-233. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.

Köprülü, Fuat. *Edebiyat Araştırmaları*. İstanbul: Ötüken Yayıncılık, 1. Baskı, 1989.

Müzik, Evcimen. “Gani Pekşen-Giden Kimdir Kimden Haber Alayım”. *YouTube*. 2 Mayıs 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=Sze8-KIMUvk>

Müzik, Güvercin. “Haydar Tezel-Bizim İçtiğimiz Dolu”, *YouTube*. 22 Temmuz 2016. <https://www.youtube.com/watch?v=BrphWtfaulk>

Müzik, Kalan. “Dertli Divani-Veli'yi Gördüm”. *YouTube*. 21 Ekim 2015. <https://www.youtube.com/watch?v=0rzqVJv8PaY>

Nota Arşivleri. “Bu Gönül Şehrini Seyrân Ederken”. Erişim 4 Mart 2021. https://www.notaarsivleri.com/NotaMuzik/bu_gonul_sehrini_seyran_ederken.pdf

Nota Arşivleri. “Bülbül Olsam Gülistanda Şakırım”. Erişim 4 Mart 2021. https://www.notaarsivleri.com/NotaMuzik/bulbul_olsam_gulistanda_sakirim.pdf

Nota Arşivleri. “Güzel Âşık Cevrimizi Çekemezsin Demedim Mi”. Erişim 3 Mart 2021. <https://www.notaarsivleri.com/NotaMuzik/guzel-asik-cevrimizi-cekemezsin-demedim-mipdf1585904024.pdf>

Noyan, Bedri. *Alevilik Bektaşilik Nedir?*. İstanbul: Ant/Can Yayıncılık, 1995.

Ocak, Ahmet Yaşar. *Türk Sûfiliğine Bakışlar*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1996.

Öz, Ahmet. “Besim Atalay (1882-1965)’ın Tanrı Kitabı *Adhı Meali*”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6/27 (Yaz 2013), 428-440.

Özbek, Mehmet. *Folklor ve Türkülerimiz*. İstanbul: Ötüken Yayıncılık, 1994.

Özcan, Nuri. “Bektaşî Mûsikîsi”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 5/371-372. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.

Özdemir, Cafer. “Hak Aşığı Amasyalı Fedâî Baba ve Tasavvuf Kültürü”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 83 (2017), 125-148.

Özel, Sevgi. *Besim Atalay*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1983.

Özgür, Funda. “Dertli Divani-Evliyadan Gelen Kelam”. *YouTube*. 24 Temmuz 2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=Buu59whHs2Y>

Özgür, Funda. “İbadetten Sual Sorarsan”. *YouTube*. 5 Haziran 2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=wM5vc42qX94>

Özkan, Cengiz. “Uyur İdik Uyardılar”. *YouTube*. 26 Ekim 2013.

<https://www.youtube.com/watch?v=htFsCjkobBI>

Özkan, İsmail Hakkı. “Gazel”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 13/442-443.

İstanbul: TDV Yayınları, 1996.

Özler, Mevlüt. “Tevhid”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 41/18-20. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.

Özmen, İsmail. *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*, 1. Cilt, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayıncılık, 1998.

Papur, Abdullah. “Gel Hoca Bize İlmini Satma”. *YouTube*. 10 Aralık 2015.

<https://www.youtube.com/watch?v=kAMHEK4RXdQ>

Pehlivan, Gürol. “Giriş”. *Bektaşîlik ve Edebiyatı*. mlf. Besim Atalay. 15-73.

İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2018.

Pekşen, Gani. “Ezel Meclisinde”. *YouTube*. 12 Temmuz 2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=mHvxJhSySYU>

- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Bu Dervişlik Bir Dilektir”. Erişim 3 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/BU-DERVISLIK-BIR-DILEKTIR-4299>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Bugün Bize Pir Geldi”. Erişim 3 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/BUGUN-BIZE-PIR-GELDI-4150>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Çıktım Kırklar Yaylasına”. Erişim 2 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/CIKTIM-KIRKLAR-YAYLASINA-407>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Derdim Çoktur Hangisine Yanayım”. Erişim 2 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/DERDIM-COKTUR-HANGISINE-YANAYIM-3185>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Dostum Aşk Meyi Ver Bana”. Erişim 3 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/DOSTUM-ASK-MEYI-VER-BANA-4744>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Gel Benim Derdime Bir Derman Eyle”. Erişim 4 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/GEL-BENIM-DERDIME-BIR-DERMAN-EYLE-251>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Gel Benim Sarı Tanburam”. Erişim 3 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/GEL-BENIM-SARI-TANBURAM-430>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Gerçek Aşıklara Sela Denildi”. Erişim 4 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/GERCEK-ASIKLARA-SELA-DENILDI-435>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Her Sabah Her Sabah Ötüşür Kuşlar”. Erişim 4 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/HER-SABAH-HER-SABAH-OTUSUR-KUSLAR-83>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Kırklar Meydanına Vardım”. Erişim 2 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/KIRKLAR-MEYDANINA-VARDIM-456>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Kur’an Yazılırken Arş-ı Rahmanda”. Erişim 2 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/KUR-AN-YAZILIRKEN-ARS-I-RAHMAN-DA-459>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Kurbanlar Tığlanıp Gülbenk Çekildi”. Erişim 4 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/KURBANLAR-TIGLANIP-GULBENK-CEKILDI-3052>
- Repertükül, Repertuar Türküleri Külliyyatı. “Türbenin Üstünü Nakşeylemişler”. Erişim 4 Mart 2021. <https://www.repertukul.com/TURBENIN-USTUNU-NAKSEYLEMISLER-488>
- Sağ, Arif. “Muhabbet 5-Yine Dosttan Haber Geldi”. *YouTube*. 11 Şubat 2013. <https://www.youtube.com/watch?v=wnhLCR2LbSE>
- Sulari, Berrin. “Ali ile Muhammed’in Aşkına”. *Youtube*. 8 Mayıs 2015. <https://www.youtube.com/watch?v=F9QN4wYdzYw>
- Şenel, Süleyman. “Âşık Edebiyatı ve Mûsikisinde Destan”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 9/209. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.

Talipler Halk Müziği Topluluğu. “Allah Bir Muhammed Ali [Official Audio]”. *YouTube*. 27 Temmuz 2015. <https://www.youtube.com/watch?v=eyWkJfX6lSo>

Tanman, M. Baha. “Hüsâmeddin Uşşâkî Tekkesi”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 18/515-517. İstanbul: TDV Yayınları, 1998.

Tatar, Hüsniye Canbay – Tatar, Taner. (2014). “Aşka Semah Dönmek”. *Hünkâr Alevilik Bektaşilik Akademik Araştırmalar Dergisi* 1/1 (Haziran 2014), 47-65.

Tonguç, Vural. “Rehberim Alli’nin Devri Yürüye”. *YouTube*. 26 Mart 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=rXc7VTpX3hs>

Uzun, Mustafa İsmet. “Gülbank”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 14/232-235. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.

Ülküdaş, Kürşad. “Aşık Gülabi-Ali ile Dev”. *YouTube*. 22 Eylül 2010. <https://www.youtube.com/watch?v=mfzNGy5dCgw>

Vicdâni, Sâdık. *Tarikatler ve Silsileleri*. İstanbul: Enderun Kitabevi, 1995.

Yaltırık, Hüseyin. *Tasavvufî Halk Müziği*. Ankara: TRT Müzik Dairesi Başkanlığı, 2003.

Yaşar, Servet. “Gül Bittiği Yeri Bilirim Dersin”. *YouTube*. 29 Şubat 2016. <https://www.youtube.com/watch?v=ela-GncmeAU>

Yetiş, Kazım. “Destan”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 9/202-205. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.

Yılmaz, Orhan. “Alevilikte Eski Türk Dini (Göktanrı İnancı) ve Şamanizmin Etkileri”, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 1/4 (Aralık 2014), 1-13.

Yörükan, Yusuf Ziya. *Müslümanlıktan Evvel Türk Dinleri-Şamanizm*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 6. Baskı, 2020.

Yüce, Nuri. “Besim Atalay”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 4/43-44. İstanbul: TDV Yayınları, 1991.

Yürükoğlu, Rıza. *Tarihte ve Günümüzde Alevilik*. İstanbul: Alev Yayınları, 1990.

NOTALAR DİZİNİ

NOTA-1

REPERTÜKÜL SIRA NO : 459

Yöre: Trakya

Kaynak: Harun Kan

Derleyen: H. Yaltırık

Der. Tarihi: 27.2.1988

Notaya Alan: H. Yaltırık

KUR'AN YAZILIRKEN ARŞ-I RAHMAN'DA

Kur an ya zı lır ken Ar şı Rah man da

Kur an ya zı lır ken Ar şı Rah man da

Kud ret kâ ti bi nin e li ... n de ... y dim Al lah

Kud ret kâ ti bi nin e lin dey dim Hü

Kan dil a sı lır ken Tur i Si na da

Kan dil a sı lır ken Tur i Si na da

Bül bül i dim Kon ca da lin dey dim Al lah

Bül bül i dim ko n ca da lin dey di ... m Hü

KUR'AN YAZILIRKEN ARŞ-I RAHMAN'DA

2.

1-

KUR'AN YAZILIRKEN ARŞ-I RAHMAN'DA
KUDRET KÂTİBİNİN ELİNDEYDİM
KANDİL ASILIRKEN TUR-İ SİNA'DA
BÜLBÜL İDİM KONCA DALINDAYDIM

2-

MUHAMMED ALİ'NİN SİR KELÂMINDA
NİHAN SÖYLENİRKEN DİLİNDEYDİM
MEVLÂM BALÇIKTAN YARATTI ADEM'İ
BEN OL VAKİT ONUN BELİNDEYDİM

3-

BALIK TA YUNUS'U YUTTUĞU ZAMAN
YUTUP DERYALARI TUTTUĞU ZAMAN
ALİ'M ZÜLFİKÂRİ KAPTIĞI ZAMAN
HAYBER KALESİNİN KOLUNDAYDIM

4-

SEYRANİY'YEM İÇTİM AŞKIN DOLUSUN
KADİR BİLMEYENE VERMEM YARISIN
BİR KUŞA SEKSEN BİN ŞEHRİN DARISIN
TAYIN VERİLİRKEN YANINDAYDIM

REPERTÜKÜL

repertukul.com & turkupedia.com

MÜRŞİDE VARMAYA TALİP OLURSAN

♩ : 65

Notaya Alan:
Ertuğrul KARABULUT
MAYIS-2020

2-
3 SAZ.....
5
7 MÜR Şİ DE VAR MA YA HEY HEY TA Lİ BO LUR SAN (SAZ
9) İP Tİ DA İN SAN DAN HEY HEY REH BE RİS TER LER (SAZ
11) İP Tİ DA İN SAN DAN HEY HEY RE BE RİS TER LER (SAZ
13) VER Dİ ĞİN İK RA RA HEY HEY DOĞ RU GE LİR SEN (SAZ
YAR YAR
15) AH Dİ LE PEY MAN DAN HEY HEY REH BE RİS TER LER (SAZ
17) AH Dİ LE PEY MAN DAN YAR YAR REH BE RİS TER LER (SAZ)

MÜRŞİDE VARMAYA HEY HEY TALİP OLURSAN
İPTİDA İNSANDAN REHBER İSTERLER
VERDİĞİN İKRARA HEY HEY DOĞRU GELİRSEN
AHD İLE PEYMANDAN REHBER İSTERLER

TARİKAT BABINA HEY HEY GİRMEK DİLERSEN
HAKİKAT GÜLLERİN DERMEK İSTERSEN
ERENLER SIRRINA HEY HEY ERMEK DİLERSEN
SİR İLE PİNHANDAN REHBER İSTERLER

PİR SULTANIM SÖYLER SÖYLER BU HİKAYETİ
YİRMİSEKİZ HARFLE YEDİ AYETİ
NEFSİNİ BİLMEKTİR YAR YAR SÖZÜN GAYETİ
BİLMEYE İRFANDAN REHBER İSTERLER

Kaynak:

Sevim Coşkun "Hikayet-i Feyman" adlı albümünden yazıldı.

Link:

<https://www.youtube.com/oMoCDIc5PN4>

NOT: Kaynak, bir albüm çalışmasıdır. Genellikle albüm kayıtlarında "düzenlemeler" yapılır. BU Türkü'nün, giriş sazı bir düzenlemedir ve ana melodi girişte yoktur. Türkünün SAZ bölümü, kaynak videoda, 1.kıta bittikten sonra, 1'42" den itibaren yazılmıştır.

NOTA-3

Notaya Alan:
Ertuğrul KARABULUT
MAYIS - 2020

ALİ İLE MUHAMMED'İN AŞKINA

♩ : 110

SAZ.....

İ NİP YE RE GÖ ĞE Bİ NA KU RAN LAR

A Lİ İ LE MU HAM ME Dİ NAŞ KI NA

ME LEK LER Mİ SA Lİ SEC DE DU RAN LAR

A Lİ İ LE MU HAM ME Dİ NAŞ KI NA

HAY DAR AŞ KI NA (SAZ.....)

-2-

MUHAMMED ALİ'NİN CEMİNE VARDI
KIRKLAR DA SİLKİNİP AYAĞA DURDU
DOKSAN BİN ERENLER SEMAHI DÖNDÜ
ALİ İLE MUHAMMED'İN AŞKINA

-3-

ŞAH HATAYIM HATMEYLEDİM KELAMI
EVVELA CİBRİL'E VERDİ SELAMI
MAHRUM OLMAZ SEVEN ŞAH-I MERDANI
ALİ İLE MUHAMMED'İN AŞKINA

Kaynak:

Berrin Sulari'nin "Göz Nurum adlı albümünden yazıldı

Link:

<https://www.youtube.com/watch?v=F9QN4wYdzYw>

NOTA-4

Notaya Alan:
Ertuğrul KARABULUT
MAYIS - 2020

ÖTME DURNAM ÖTME
GÖNLÜM HOŞ DEĞİL

♩ : 90

3 SAZ.....

5

7

9 ÇEV Rİ LİP ÇEV Rİ LİP ÜS TÜ YA NİM DAN (SAZ)

11 ÖT ME DUR NAM ÖT ME ÖT ME GÖN LÜM HOŞ DE ĞİL (SAZ)

13 BE NİM DER DİM BA NA YE TER BİR DESEN KAT MA (SAZ)

15 ÖT ME DUR NAM ÖT ME ÖT ME GÖN LÜM HOŞ DE ĞİL (SAZ)

17 ÖT ME DUR NAM ÖT ME GÖN LÜM HOŞ DE ĞİL (SAZ)

19 A Lİ A Lİ A Lİ A Lİ GÖN LÜM HOŞ DE ĞİL (SAZ)

HU DEY HU DEY HU DEY HU DEY GÖN LÜM HOŞ DE ĞİL (SAZ)

ÖTME DURNAM ÖTME
GÖNLÜM HOŞ DEĞİL-2

21
SAZ.....

23

25

27
BAK MAZ_ MI_ SIN A_ KAN_ SU_ YUN COŞ KU_ NA (SAZ_)

29
İN HA_ VA DAN_ O_ TUR_ GÖN_ LÜM KÖŞ KÜ NE_ (SAZ_)

31
SE Nİ_ BE Nİ_ YA_ RA_ DA_ NIN AŞ KI NA_ (SAZ_)

33
ÖT ME_ DUR NAM_ ÖT ME ÖT_ ME GÖN LÜM HOŞ DE_ ĞİL (SAZ_)

35
ÖT ME_ DUR NAM_ ÖT_ ME_ GÖN LÜM HOŞ DE_ ĞİL (SAZ_)

37
A Lİ A Lİ_ A Lİ A Lİ GÖN LÜM HOŞ DE_ ĞİL (SAZ_)

39
HU DEY_ HU DEY_ HU DEY_ HU DEY GÖN LÜM HOŞ DE_ ĞİL (SAZ_)

ÖTME DURNAM ÖTME
GÖNLÜM HOŞ DEĞİL-3

ÇEVİRİLİP ÇEVİRİLİP ÜSTÜ YANIMDAN
ÖTME DURNAM ÖTME ÖTME GÖNLÜM HOŞ DEĞİL
BENİM DİRDİM BANA YETER BİR DE SEN KATMA
ÖTME DURNAM ÖTME GÖNLÜM HOŞ DEĞİL
ALİ ALİ ALİ ALİ GÖNLÜM HOŞ DEĞİL
HUDEY HUDEY HUDEY HUDEY GÖNLÜM HOŞ DEĞİL

BAKMAZ MISIN AKAN SUYUN COŞKUNA
İN HAVADAN OTUR GÖNÜL KÖŞKÜNE
SENİ BENİ YARADANIN AŞKINA
ÖTME DURNAM ÖTME GÖNLÜM HOŞ DEĞİL
ALİ ALİ ALİ ALİ GÖNLÜM HOŞ DEĞİL
HUDEY HUDEY HUDEY HUDEY GÖNLÜM HOŞ DEĞİL

PİR SULTANIM EYDÜR KESTİN AMANIM
BULAMAZSIN BENCİLEYİN TAMAMIN
SEVERSEN ALİ'Yİ ON İKİ İMAM'IN
ÖTME DURNAM ÖTME GÖNLÜM HOŞ DEĞİL
ALİ ALİ ALİ ALİ GÖNLÜM HOŞ DEĞİL
HUDEY HUDEY HUDEY HUDEY GÖNLÜM HOŞ DEĞİL

Kaynak:

Latife ERASLAN - Anatolian Folk

Link:

<https://www.youtube.be/oaswlDxEKe0>

NOTA-5

Notaya Alan:
Ertuğrul KARABULUT
MAYIS - 2020

HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

♩ : 120

SAZ.....

9

17

24

30

E LA MAN (SAZ.....)

36

.....) MU HAM ME DA_ Lİ NİN AL DIM E_ Lİ_ Nİ_ (SAZ_

44

) HAK DE YİP TUT TU ĞUM EL DEN AY_ RIL_ MAM_ (SAZ_

52

) ON İ Kİ İ_ MA MIN TUT TUM YO_ LU_ NU_ (SAZ_

60

) HAK DE YİP TUT TU ĞUM YOL DAN AY_ RIL_ MAM_ (SAZ_

68

) MŪR Şİ DİN NE_ FE_ Sİ HAK NE_ FE_ Sİ

73

DİR_ (SAZ_

HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM-2

79
E LA MAN (SAZ.....)

85
MÜR Şİ DİN NE FE Sİ HAK NE FE Sİ DİR (SAZ.....)

93
) MÜR ŞİD SÖ ZÜN TUT MA YAN LAR A Sİ DİR (SAZ.....)

101
) MÜR Şİ DİN Rİ ZA Sİ HAK Rİ ZA Sİ DİR (SAZ.....)

109
) HAK DE YİP TUT TU ĞUM YOL DAN AY RIL MAM (SAZ.....)

117
) MÜR Şİ DİN GİT Tİ Ğİ VE Lİ YO LU DUR

124
(SAZ.....)

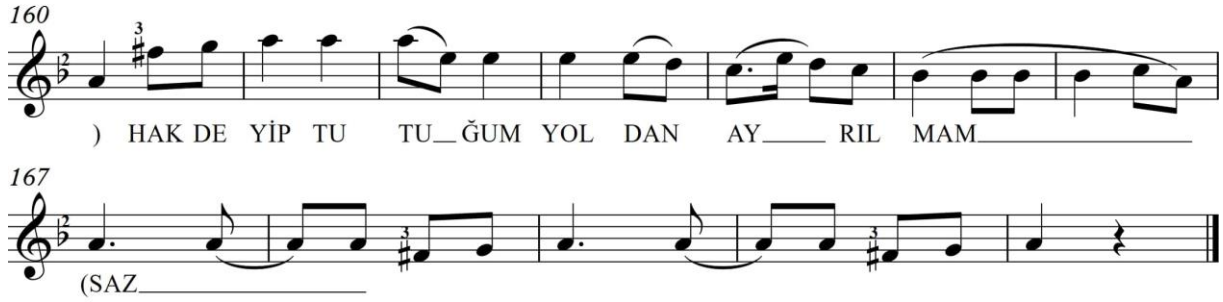
130 : 145

136
ŞAH HA TA YİM HAK BİL TUT TU ĞU NE Lİ (SAZ.....)

144
) ZA HİR DE BA TIN DA HAK GÖR DÜ O NU (SAZ.....)

152
) GER ÇEK E REN LER DEN AL DIM HA BE Rİ (SAZ.....)

HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM-3

MUHAMMED ALİ'NİN ALDIM ELİNİ
HAK DEYİP TUTTUĞUM ELDEN AYRILMAM
ON İKİ İMAMIN TUTTUM YOLUNU
HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

MÜRŞİDİN NEFESİ HAK NEFESİDİR
MÜRŞİD SÖZÜN TUTMAYANLAR ASİDİR
MÜRŞİDİN RIZASI HAK RIZASIDIR
HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

MÜRŞİDİN GİTTİĞİ VELİ YOLUDUR
GİTME DEDİĞİNE GİTME MELİDİR
ZAHİR MUHAMMED'DİR BATIN ALİ'DİR
HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

HAK ERENLER BİR ARAYA GELİRSE
CÜMLE AŞIKLARA NASİP VERİLSE
AŞİKARE HAK GÖZÜYLE GÖRÜLSE
HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

ŞAH HATAYİ'M HAKBİL TUTTUĞUN ELİ
ZAHİRDE BATINDA HAK GÖRDÜ ONU
GERÇEK ERENLERDEN ALDIM HABERİ
HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

Kaynak:

Link:

<https://youtu.be/HUM-jyufB7k>

HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM – 2. ŞEKİL

HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

♩ : 60

Notaya Alan:
Ertuğrul KARABULUT
MAYIS - 2020

(3+3+2)

SAZ.....

2

4

(2+2+3)

5

(4+2)

6

E LA MAN

7

MU HAM ME DA LI NİN AL DIM E LI Nİ (SAZ

8

) HAK DEYİP TUT TU ĞUM EL DEN AY RIL MAM (SAZ

9

) O Nİ Kİ İ MA MIN TUT TUM YO LU NU (SAZ

10

) HAK DEYİP TUT TU ĞUM YOL DAN AY RIL MAM (SAZ

11

(2+2+3)

) MÜR Şİ DİN NE FE Sİ HAK NE FE Sİ DİR

12

(4+2)

(SAZ)

HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM-2

13 E LA MAN_____

14 MÜR Şİ DİN NE FE Sİ HAK NE FE Sİ DİR (SAZ_____

15) MÜR Şİ DİN SÖ ZÜ TUT MA YAN LAR A Sİ DİR (SAZ_____

16) MÜR Şİ DİN RI ZA Sİ HAK RI ZA Sİ DİR (SAZ_____

17) HAK DE YİP TUT TU ĞUM YOL DAN AY RIL MAM (SAZ_____

18 (2+2+3) MÜR Şİ DİN GİT Tİ Ğİ VE Lİ YO LU DUR_____

19 (4+2) (SAZ_____)

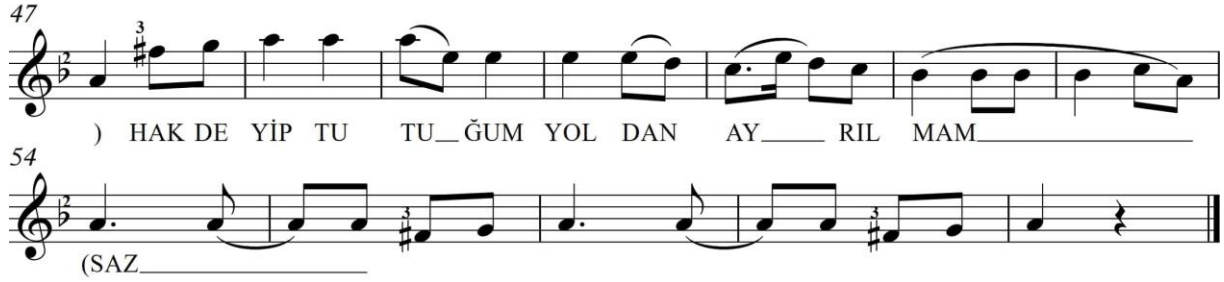
20 : 80

23 ŞAH HA TA YİM HAK BİL TUT TU ĞU NE Lİ (SAZ_____

31) ZA HİR DE BA TIN DA HAK GÖR DÜ O NU (SAZ_____

39) GER ÇEK E REN LER DEN AL DIM HA BE Rİ (SAZ_____

HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM-3

MUHAMMED ALİ'NİN ALDIM ELİNİ
 HAK DEYİP TUTTUĞUM ELDEN AYRILMAM
 ON İKİ İMAMIN TUTTUM YOLUNU
 HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

MÜRŞİDİN NEFESİ HAK NEFESİDİR
 MÜRŞİD SÖZÜN TUTMAYANLAR ASİDİR
 MÜRŞİDİN RIZASI HAK RIZASIDIR
 HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

MÜRŞİDİN GİTTİĞİ VELİ YOLUDUR
 GİTME DEDİĞİNE GİTME MELİDİR
 ZAHİR MUHAMMED'DİR BATIN ALİ'DİR
 HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

HAK ERENLER BİR ARAYA GELİRSE
 CÜMLE AŞIKLARA NASİP VERİLSE
 AŞİKARE HAK GÖZÜYLE GÖRÜLSE
 HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

ŞAH HATAYİ'M HAKBİL TUTTUĞUN ELİ
 ZAHİRDE BATINDA HAK GÖRDÜ ONU
 GERÇEK ERENLERDEN ALDIM HABERİ
 HAK DEYİP TUTTUĞUM YOLDAN AYRILMAM

Kaynak:

Link:

<https://youtu.be/HUM-jyufB7k>

NOTA-6

Söz: Pir Sultan abdal
Müzik :Savaş ER

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

♩ =60

YÜKSEKLERDEN ENGİNLERE ENDİRDİ

YÜKSEK LER DEN E---N GİN LE RE

E---N Dİ--R Dİ SAZ----- FELEK ŞO--L KA NA DIM KI RAL

DA-N BE Rİ SAZ----- FELEK ŞOL KA NA DIM KI RA-----L

DA N BE Rİ SAZ-----

AKLIM AL DI Dİ VA NE YE DÖN DÜ--R DÜ SAZ-----

KUDRET O KU İ LE VU RA----L DAN BE Rİ SAZ-----

KUDRET O KU İ LE VU RA----L DAN BERİ SAZ-----

Ali Haydar GÜL.

YÜKSEKLERDEN ENGİNLERE ENDİRDİ

2

§

32

34

36

38

ŞU DÜN YA YA GE LE---N BİR BİR

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

683

684

685

686

687

688

689

690

691

692

693

694

695

696

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

785

786

787

788

789

790

791

792

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

832

833

834

835

836

837

838

839

840

841

842

843

844

845

846

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859

860

861

862

863

864

865

866

867

868

869

870

871

872

873

874

875

876

877

878

879

880

881

882

883

884

885

886

887

888

889

890

891

892

893

894

895

896

897

898

899

900

901

902

903

904

905

906

907

908

909

910

911

912

913

914

915

916

917

918

919

920

921

922

923

924

925

926

927

928

929

930

931

932

933

934

935

936

937

938

939

940

941

942

943

944

945

946

947

948

949

950

951

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

1001

1002

1003

1004

1005

1006

1007

1008

1009

1010

1011

1012

1013

1014

1015

1016

1017

1018

1019

1020

1021

1022

1023

1024

1025

1026

1027

1028

1029

1030

1031

1032

1033

1034

1035

1036

1037

1038

1039

1040

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

1048

1049

1050

1051

1052

1053

1054

1055

1056

1057

1058

1059

1060

1061

1062

1063

1064

1065

1066

1067

1068

1069

1070

1071

1072

1073

1074

1075

1076

1077

1078

1079

1080

1081

1082

1083

1084

1085

1086

1087

1088

1089

1090

1091

1092

1093

1094

1095

1096

1097

1098

1099

1100

1101

1102

1103

1104

1105

1106

1107

1108

1109

1110

1111

1112

1113

1114

1115

1116

1117

1118

1119

1120

1121

1122

1123

1124

1125

1126

1127

1128

1129

1130

1131

1132

1133

1134

1135

1136

1137

1138

1139

1140

1141

1142

1143

1144

1145

1146

1147

1148

1149

1150

1151

1152

1153

1154

1155

1156

1157

1158

1159

1160

1161

1162

1163

1164

1165

1166

1167

1168

1169

1170

1171

1172

1173

1174

1175

1176

1177

1178

1179

1180

1181

1182

1183

1184

1185

1186

1187

1188

1189

1190

1191

1192

1193

1194

1195

1196

1197

1198

1199

1200

1201

1202

1203

1204

1205

1206

1207

1208

1209

1210

1211

1212

1213

1214

1215

1216

1217

1218

1219

1220

1221

1222

1223

1224

1225

1226

1227

1228

1229

1230

1231

1232

1233

1234

1235

1236

1237

1238

1239

1240

1241

1242

1243

1244

1245

1246

1247

1248

1249

1250

1251

1252

1253

1254

1255

1256

1257

1258

1259

1260

1261

1262

1263

1264

1265

1266

1267

1268

1269

1270

1271

1272

1273

1274

1275

1276

1277

1278

1279

1280

1281

1282

1283

1284

1285

1286

1287

1288

1289

1290

1291

1292

1293

1294

1295

1296

1297

1298

1299

1300

1301

1302

1303

1304

1305

1306

1307

1308

1309

1310

1311

1312

1313

1314

1315

1316

1317

1318

1319

1320

1321

1322

1323

1324

1325

1326

1327

1328

1329

1330

1331

1332

1333

1334

1335

1336

1337

1338

1339

1340

1341

1342

1343

1344

1345

1346

1347

1348

1349

1350

1351

1352

1353

1354

1355

1356

1357

1358

1359

1360

1361

1362

1363

1364

1365

1366

1367

1368

1369

1370

1371

1372

1373

1374

1375

1376

1377

1378

1379

1380

1381

1382

1383

1384

1385

1386

1387

1388

1389

1390

1391

1392

1393

1394

1395

1396

1397

1398

1399

1400

1401

1402

1403

1404

1405

1406

1407

1408

1409

1410

1411

1412

1413

1414

1415

1416

1417

1418

1419

1420

1421

1422

1423

1424

1425

1426

1427

1428

1429

1430

1431

1432

1433

1434

1435

1436

1437

1438

1439

1440

1441

1442

1443

1444

1445

1446

1447

1448

1449

1450

1451

1452

1453

1454

1455

1456

1457

1458

1459

1460

1461

1462

1463

1464

1465

1466

1467

1468

1469

1470

1471

1472

1473

1474

1475

1476

1477

1478

1479

1480

1481

1482

1483

1484

1485

1486

1487

1488

1489

1490

1491

1492

1493

1494

1495

1496

1497

1498

1499

1500

1501

1502

1503

1504

15

YÜKSEKLERDEN ENGİNLERE ENDİRDİ

3

40 KA LE Mİ SAZ----- KUDRE E Lİ İLE ÇALDI

42 KA LE Mİ SAZ----- Ö KÜ ZE YÜK LET Dİ CÜMLE

45 A LE Mİ SAZ----- DÜNYA NİN TE ME Lİ KUR A-----L

47 DA--N BE Rİ SAZ----- DÜNYA NİN TE MELİ KUR A-----L

49 DA-----N BE Rİ SAZ-----

1

YÜKSEKLERDEN ENGİNLERE ENDİRDİ
FELEK ŞOL KANADIM KIRALDAN BERİ
AKLIM ALDI DİVANEEYE DÖNDÜRDÜ
KUDRET OKU İLE VURALDAN BERİ

3

MUSA SÖYLERİDİ BİNBİR KELAMI
KUDRET ELİ İLE ÇALDI KALEMİ
ÖKÜZE YÜKLETTİ CÜMLE ALEMİ
DÜNYANIN TEMELN KURALDAN BERİ

2

ŞU DÜNYAYA GELEN BİR BİR GİTMEDE
HİÇ EKSİLMEZ DİRDİM HER GÜN ARTMA
TUR DAĞI TUTUŞMUŞ YANIP TUTMEDE
HAKKIN BİZARINI GÖRELDEN BERİ

4

ALLAHIM ANSADA AĞLASA KİŞİ
AKITSA GÖZÜMDEN KAN İLE YAŞI
HAVAYA ÇEKİLDİ MUALLAK TAŞI
MUHAMMET MİRACA VARALDAN BERİ

5

PİR SULTANIM AH EYLERDE GÜLMEDİ
ARADI DİRDİNE DİRDAN BULMADI
HAK UĞRUNA SERİN VERDİ DÖNMEDİ
FERHAT ŞU DAĞLARI DELELDEN BERİ

KAYNAK:

<https://youtu.be/Kk4qPFL2DtM>

NOTA-7

Söz: Pir Sultan ABDAL
Müzik :
Fahrettin ŞAHMERDAN

HAK NASİP EYLESE DERGAHA VARSAM

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

♩=60

10 HAK NA Sİ BEY LE SE YAR YAR DER GA HA VAR SAM SAZ-----

13 DA İM Dİ VA NIN DA HEY HEY DUR SAM YA A Lİ SAZ-----

14 E ĞİL SEM PA YI NA HEY DOST Nİ YA ZEY LE SE-----M

17 YÜZÜM TOP RA ĞI NA YAR YAR SÜRSEM YA A Lİ SAZ-----

19 YÜZÜM TOP RA ĞI NA YAR YAR SÜR DÜ ĞÜM ZA MAN SAZ-----

21 SER RE CE GEL MEZ Dİ HEY CAN GÖN LÜ ME GÜ MAN SAZ-----

24 A LİM DÜL DÜ LÜ NE HEY DOST BİN Dİ Ğİ ZA MA-----N

HAK NASİP EYLESE DERGAHA VARSAM

2

1
HAK NASİBEYLESE YAR YAR DERGAHA VARSAM
DAİM DİVANINDA HEY HEY DURSAM YA ALİ
EĞİLSEM PAYINA HEY DOST NİYAZ EYLESEM
YÜZÜM TOPRAĞINA YAR YAR SÜRSEM YA ALİ

2
YÜZÜM TOPRAĞINA YAR YAR SÜRDÜĞÜM ZAMAN
SERRECE GELMEZDİ HEY CAN GÖNÜLME GÜMAN
ALİM DÜLDÜLÜNE HEY DOST BİNDİĞİ ZAMAN
ÖNÜNCE GAMBERİN HEY HEY OLSAM YA ALİ

3
KAMBER GİBİ HİZMETİMİ HACAN YETİRSEN
BİR DEM VURUP BİR DEM HEY DOST BENİ GÜLDÜRSEN
ÇEKİP ZÜLFÜKARI YAR YAR BENİ ÖLDÜRSEN
ELİM ETEĞİNDEN HEY DOST ÇEKMEM YA ALİ

4
HİÇ ÇEKEMEM ETEĞİNDEN HEY CAN ELİMİ
HAK KATINDA KABUL ETTİM HEY DOST ÖLÜMÜ
CAN ERENLER DOĞRU DOĞRU SÜRSÜN YOLUMU
MÜMİN KULLARINI HEY DOST SEVSEN YA ALİ

5
PİR SULTANIM HAKİKATA HA CAN YETİRSEM
DİZİ DİZE VERİP HÜ HÜ HEY DOST OTURSAM
HAKKI SEVEN CANLARINA MURAT YETİRSEM
DOYULMAZ DARINA HEY DOST DURSAM YA ALİ

NOT:TÜRKÜNÜN İCRASINDA BİR VE İKİNCİ KİTALAR ARD ARDA OKUNUYOR
ARA SAZDAN SONRA ÜÇ DÖR VE BEŞİNCİ KİTALAR ARD ARDA AKUNUYOR

<https://www.youtube.com/watch?v=Id8W6viCgxA>

NOTA-8

YÖRE:Kayseri/Sarız

Hacı BAYRAK

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

198

HU DİYELİM GERÇEKLERİN DEMİNE (2)

KÖR DE---N SA YI LIR SAZ ----- HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY SAZ -----

KÖR DE---N SA YI LIR SAZ ----- ŞAH HA TA Y'İM EY DER SAZ -----

BAĞ DA---D' DIR VA TAN SAZ ----- İ Kİ LİK TEN GE ÇİP SAZ -----

BİR Lİ ĞE YE TEN SAZ ----- E REN LER YO LU NA SAZ -----

KİY İ---Ü KAL KA TAN SAZ ----- YOLUN Dİ KE Nİ DİR SAZ -----

HÂR DA---N SA YI LIR SAZ ----- YOLUN Dİ KE Nİ DİR HARDAN SA YI Lİ-----R

SAZ -----

1

HU DİYELİM GERÇEKLERİN DEMİNE
GERÇEKLERİN DEMİ NUR'DAN SAYILIR
ON İKİ'MAM KATARINA UYANLAR
MUHAMMED ALİ'YE YÂR'DAN SAYILIR

3

İHLÂS İLE GELEN BU YOLDAN DÖNMEZ
DOST OLAN DOSTUNA İKİLİK SALMAZ
ER'İ HÂKK GÖRMİYEN HÂKK'I DA GÖRMEZ
GÖZÜ BAKAR AMMA KÖRDEN SAYILIR

2

ÜÇ GÜN İMİŞ ŞU DÜNYANIN SAFASI
SAFASINDAN ARTIK İMİŞ CEFASI
GERÇEK ERENLER'İN NUTKU NEFESİ
BİRİ KIRK'TIR KIRK'I BİR'DEN SAYILIR

4

ŞAH HATAYI'M EYDER BAĞDAD'DIR VATAN
İKİLİKTEN GEÇİP BİRLİĞE YETEN
ERENLER YOLUNA KİYL-Ü KAL KATAN
YOLUN DİKENİDİR HARDAN SAYILIR

NOTA-9

Söz: Kul Himmet
Müzik :Gani PEKŞEN

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

EZEL MECLİSİNDE KIRKLAR CEMİNDE

SAZ

E ZEL MEC Lİ Sİ---N DE KIRK LA---R CE Mİ---N DE **SAZ-**

ÇE RA Ğİ VA---H DET TE U YA---N DI A Lİ **SAZ-**

ÇE RA Ğİ VA---H DET TE U YA---N DI A Lİ **SAZ-**

SAZ

Kİ---RK LAR PİR Lİ Ğİ---N DE A Yİ Nİ CE---M DE **SAZ-**

MU HAB BET NU RU NA BO YA---N DI A Lİ **SAZ-**

MU HAB BET NU RU NA BO YA---N DI A Lİ **SAZ-**

Ali Haydar GÜL

EZEL MECLİSİNDE KIRKLAR CEMİNDE
(2)

EZEL MECLİSİNDE KIRKLAR CEMİNDE
ÇERAĞI VAHDETTE UYANDI ALİ
KIRKLAR PİRLİĞİNDE AYIN-İ CEMDE
MUHABBET NURUNA BOYANDI ALİ

HÜ DEYİP BİRLİĞİ KURULDU ERKAN
HAKİKAT SÜRÜLDÜ DEMİLE DEVRAN
SEMAHA KALKTILAR CÜMLE AŞIKAN
KIR KERE MEYDANI DOLANDI ALİ

İLMİN BAŞI DEDİ KENDİN BİLESİN
MUHAMMEDE VERDİ CEMİ KÜLLİSİN
MEYDANA GETİRDİ AŞKIN DOLUSUN
KIRKLARA ŞARABI SUNANDI ALİ

TUĞBA AĞACINDAN ALDI DÖRT YAPRAK
PENÇEYİ ABAYA TAKSİM KILARAK
HIRKAYI FAHİRİ ÇIKARDI EL HAK
GEYİNDİ EĞNİNE DOLANDI ALİ

MANSUR KABUL ETTİ HAKKIN DARINI
ERENLERE VERDİ KÜLLİ VARINI
MUHAMMEDE VERDİ HAK DİDARINI
OL NURA BULANDI BOYANDI ALİ

KUL HİMMETİM EY DÜR HAK MUHABBETE
DAHİ YOL GİDERMİ BİRLİKTEN ÖTE
MUHABBETTEN KAÇAN MÜNKİR SIFATA
LANETULLAH DEDİ İNLEDİ ALİ

MUHAMMED ALİ'DİR ALİ MUHAMMED

-1-

Yesâri Baba'dan

Notaya alan:
Mehmet GÜRBÜZ

Ağır

(Saz)

Ha şa bir bi rin den (Saz) kim ay rı gör dü (Saz)
On se kız bin â lem ne var sa an cak

Mu ham med A li dir (Saz) A li Mu ham med (Saz)
Bun la rın aş kı na var ey le di hak

A li min ni e ne (Saz) min hū bu yur du (Saz)
Al la hın ars la nı va sı sı mut lak

Mu ham med A li dir (Saz) A li Mu ham med (Saz)
" " " " " "

Yürükçe

A li Mür te za nın tem hi ri bu dur

İ mam ı Ha sa nın tah ri ri bu dur

Şah ı şe hi da nın tak ri ri bu dur

Gurbüz

MUHAMMED ALİ'DİR ALİ MUHAMMED

-2-

Mu ham med A li dir A li Mu ham med

Mu ham med A li dir A li Mu ham med Hay Hay

Zey nel Â bi din dir ci han ser ve ri

Mu ham med Bâ kır dir din mu te be ri

Ca fe ri Sa dık tan al dık ha be ri

Mu ham med A li dir A li Mu ham med

Mu sa yı Kâ zı mın dû ru dur râ hı

A lim üs ter Rı za Ho ra san şa hı

Mu ham med Ta ki dir gök le rin mâ hı

Gürbüz

MUHAMMED ALİ'DİR ALİ MUHAMMED

-3-

Mu ham med A li dir A li Mu ham med Hay Hay

Ye sâ ri ya ba na at maz şa hı mız

Ol des ti gır i miz ol pe na hı mız

Na maz da ni yaz da sec de gâ hı mız

Mu ham med A li dir A li Mu ham med

-1-

Haşa birbirinden kim ayrı gördü
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed
Ali minni ene minhü buyurdu
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

-2-

On sekiz bin alem ne varsa ancak
Bunların aşkına ver eyledi Hakk
Allah'ın arslanı vasisi mutlak
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

-3-

Ali Mürteza'nın temhîri budur
İmam-ı Hasan'ın tahrîri budur
Şâh-ı şehidânın takrîri budur
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

-4-

Zeynel Abidin'dir cihan serveri
Muhammed Bâkîr'dir din müteberi
Caferi Sâdık'tan aldık haberi
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

-5-

Musa-i Kazım'ın dîrudur rahı
Ali'm üster Rıza Horasan şahı
Muhammed Takidir göklerin mahı
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

-6-

Yesâri yabana atmaz şahımız
Ol desti gîrimiz ol penâhımız
Namazda niyazda secdegâhımız
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

LÜGATÇE:

İMAM BAKİR: Oniki İmam'dan beşincisi.
İMAM CA'FER-İ SADİK: Oniki İmam'dan altıncısı.
İMAM HASAN: Hz. Muhammed'in torunu. Hz. Ali'nin oğlu.
İMAM HASANE'L-ASKER: Oniki İmam'dan onbirincisi.
İMAM HÜSEYİN: Hz. Muhammed'in torunu. Haz Ali'nin oğlu. Kerbelâ olayında şehit edilmiştir.
İMAM MUHAMMED MEHDÎ: Oniki İmam'dan sonuncusu.
İMAM MUSA KÂZİM: Oniki İmam'dan yedincisi.
İMAM NAKÎ: Oniki İmam'dan onuncusu.
İMAM RIZA: Oniki İmam'dan sekizincisi.
İMAM TAKÎ: Oniki İmam'dan dokuzuncusu.
İMAM ZEYNEL ABİDİN: Oniki İmam'dan dördüncüsü.

Ali minni ene minhü: Ali bendendir, ben ondanım.

Dest-i gîr: El tutan.

Penâh: Sığınma, sığınacak yer.

Tahrîr: Yazma, yazılma.

Takrîr: 1. Yerleştirme, yerleştirilme. 2. Sağlamaştırma, sağlamaştırılma.

3. Anlatma, anlatış.

Temhîr: Mühürleme.

DOĞRUYA NAZAR EYLERİZ

Notaya alan:
Mehmet GÜRBÜZ

(SAZ)

Doğ ru ya na zar ey le riz Biz eğ ri na zar bil me yiz (SAZ_____)

Nakt i le pa zar ey le riz Ve re si pa zar bil me yiz (SAZ_____)

Hak tır sev di ği miz bi zim Hak tır öv dü ğü müz bi zim

Bo yun eğ di ği miz bi zim Hak tan öz ge yâr bil me yiz (SAZ_____)

Gurbüz

-1-
Doğruya nazar eyleriz
Biz eğri nazar bilmeyiz
Nakt ile pazar eyleriz
Veresi pazar bilmeyiz

-2-
Sazımızı ele aldık
Namusu deryaya saldı
Aşk ile meydana geldik
Zincir ile dar Bilmeyiz

-3-
Muhittin Abdal coşunca
Çiğler özünde pişince
Gönlümüze yâr düşünce
Hiç sabrı karar bilmeyiz

-Bağlantı-
Haktır sevdiğimiz bizim
Haktır övdüğümüz bizim
Boyun eğdiğimiz bizim
Haktan özge yar bilmeyiz

-Bağlantı-

-Bağlantı-

Kaynak:
Musa Eroğlu "Kerbela Destanı" adlı albümden yazıldı.
Link:
<https://www.youtube.com/watch?v=OXHGKVKYCYA>

NOTA-12

Söz: Pir Sultan abdal
Müzik :Aşık Ali CAN

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

CİHAN VAR OLMADAN

♩ =160

Cl HA---N VA ROL MA DA-----N KET MI A DEM

DEN SAZ----- HA K İ LE BİR Lİ-----K TE

YEK TA Ş İ DİM BEN SAZ----- YA RAT TI OL

MÜ-----L KÜ ÇÜN KÜ O-----L DEM DEN SAZ-----

YAZ DIM TE----F Sİ Rİ Nİ NAK KA Şİ Dİ---M

BEN SAZ----- YA---Z DIM TE----F Sİ Rİ Nİ

NAK KA Şİ DİM BEN SAZ-----

Ali Haydar GÜL

CİHAN VAR OLMADAN (2)

CİHAN VAR OLMADAN KETMİ ADEM'DEN
HAK İLE BİRLİKTE YEKDAŞ İDİM BEN
YARATTIP OL MÜLKÜ ÇÜNKÜ OL DEMDEN
YAZTIM TASVİRİNİ NAKKAŞ İDİM BEN

ANA SIRDAN BİR LİBASA BÜRÜNDÜM
NAR-Ü BAB-Ü AB-Ü HAKTAN GÖRÜNDÜM
HAYR ÜL BEŞER İLE DÜNYAYA GELDİM
ADEM İLE BİLE BİR YAŞ İDİM BEN

ADEMİN SÜLBÜNDEN ŞİT OLUP GELDİM
NUH-U NEBİ OLDUM TUFANA DALDIM
BİR ZAMAN BU MÜLKE İBRAHİM OLDUM
YAPTIM BEYTULLAHI TAŞ TAŞIDIM BEN

İSMAİL GÖRÜNDÜM BİR ZAMAN EY CAN
İSHAK, YAKUP, YUSUF OLDUM BİR ZAMAN
EYÜP OLDUM ÇOK ÇAĞIRDIM EL AMAN
KURT YEDİ VÜCUDUM KAN-YAŞ İDİM BEN

ZEKERYA İLE DOSTLAR BENİ BİÇTİLER
YAHYA İLE KANIMI YERE SAÇILAR
DAVUT GELDİM ÇOK PEŞİME DÜŞTÜLER
MÜHRÜ SÜLEYMANI ÇOK TAŞIDIM BEN

MÜBAREK ASAYI MUSA'YA VERDİM
RUH'UL KUDÜS OLUP MERYEM'E ERDİM
CÜMLE EMBİYAYA BEN REHBER OLDUM
CİBRİL-İ EMİN'E SİRDAŞ İDİM BEN

ŞU FANİ DÜNYAYA ÇOKGELİP GİTTİM
YAĞMUR OLUP YAĞDIM OT OLUP BİTTİM
RUM DİYARINI DOSTLAR BEN İRŞAD ETTİM
HORASANDAN GELEN BEKTAŞ İDİM BEN

GAHİ VELİ GAHİ NEBİ GÖRÜNDÜM
GAHİ HAYDER GAHİ ALİ GÖRÜNDÜM
GAHİ USLU GAHİ DELİ GÖRÜNDÜM
KİMSE ERMEDİ SIRRIMA HALLAÇ İDİM BEN

ŞİMDİ HEMDÜLİLÂH ŞİRİ DEDİLER
ÇOK GELİP GETTİM ZATIM BİLEMEDİLER
BU BENİM SIRRIMA EREMEDİLER
CÜMLE KULLAR İLE KARDAŞIDIM BEN

TEFEKKÜR EYLEDİM BEN KENDİ KENDİM
MUCİZE GÖRMEDEN İMANA GELDİM
ŞAH-İ MERDAN İLE DÜLDÜLE BİNDİM
ZÜLFİKÂR KUŞANDIM TIĞ TAŞIDIM BEN

NOTA-13

Söz: Pir Sultan abdal
İracılar:
Muharrem TEMİZ
CengizÖZKAN

UYUR İDİK UYARDILAR

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

$\text{♩} = 120$

U YU Rİ DİK U YA-----R DI LA-----R
SÜ RÜ LÜ-----P KA SA BA GI-----T Tİ-----K
U YU Rİ DİK U YA-----R DI LA-----R
SÜ RÜ LÜ-----P KA SA BA GI-----T Tİ-----K
Dİ Rİ YE SA-----Y DI LA-----R Bİ Zİ
KA NA RA DA ME KA-----N TU-----T TU-----K
KO YUN OL DU-----K SE-----S BA-----N LA DI-----K
SE Rİ HAK K'A TE-----S Lİ-----M E-----T Tİ-----K
SÜ RÜ YE SA-----Y DI LA-----R Bİ Zİ
Ö LÜ YE SA-----Y DI LA-----R Bİ Zİ
KO YUN OL DU-----K SE-----S BA-----N LA DI-----K
SE Rİ HAK K'A TE-----S Lİ-----M E-----T Tİ-----K
SÜ RÜ YE SA-----Y DI LA-----R Bİ Zİ
Ö LÜ YE SA-----Y DI LA-----R Bİ Zİ

SAZ----- Ali Haydar GÜL

NOT: İCRACILAR İKİŞER KITA YI ARDARDA OKUMUŞLAR NOTANIN SON İKİ ÖLÇÜSÜ BU ŞEKİLDE OKUNURSA NEFES ALMA BABINDA İCRA EDİLİR HER KİTADAN SONRA ARA SAZI KONULURSASON İKİ ÖLÇÜ SAZI BEKİ EMEDEN RASTAN ÇALINARAK İCRA FİDİ ERİLİR

UYUR İDİK UYARDILAR

2

UYUR İDİK UYARDILAR
DİRİYE SAYDILAR BİZİ
KOYUN OLDUK SES BANLADIK ("anladık" koyun ses banlar-Nejat BİRDOĞAN)
SÜRÜYE SAYDILAR BİZİ

SÜRÜLÜP KASABA GİTTİK
KANARADA MEKAN TUTTUK
SERİ HAKK'A TESLİM ETTİK(Didar defterine yettik)- (canı hakka teslim ettik)
ÖLÜYE SAYDILAR BİZİ Cahit ÖZTELL-Pir sultanabdal kitabı

HALİMİZİ HAL EYLEDİK
YOLUMUZU YOL EYLEDİK
HER ÇİÇEKTEN BAL EYLEDİK
ARIYA SAYDILAR BİZİ

AŞK DEFTERİNE YAZILDIK
PİR DİVANINA DİZİLDİK
BAL OLDUK ŞERBET EZİLDİK
DOLUYA SAYDILAR BİZİ

PİR SULTAN ABDAL'IM ŞUNDA-(Pirsultanım haydar şunda-eydür şunda-
ÇOK KERAMET VAR İNSANDA Pirsultanım Haydar samda)
O CİHANDA BU CİHANDA
ALİ'YE SAYDILAR BİZİ

<https://www.youtube.com/watch?v=htFsCjkobBI>

Not: icracılar ikişer kıta'yı ard arda okumuşlar 1,2 -3,4- 5, olacak şekilde. Bu şekilde okunursa İcrada rahatlatma sağladığı için notadaki son iki ölçü icra edilir. her kıtadan sonra ara sazı konulursa son iki ölçü sazı beklemeden baştan çalınarak icra edilebilir.
!-ayrıca icracılar "Saydılar" sözcüğünün yerine "Kattılar" diye okumuşlar biz orijinal şiirdekini yazdık

NOTA-14

Söz: Kalender abdal
Müzik :Derli DİVANİ

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

DÜN GECE SEYRİMDE BATIN YÜZÜNDE
(Aliyi gördüm-hasbihal)

♩=140

1. DÜN GE CE SEY RİM DE BATIN YÜ ZÜN DE
2. Ç TIM OL DO LU YU AKLIM Yİ TİR Dİ-----M
3. BATIN YÜ ZÜN DE HÜNKAR HA CI BEK TA-----Ş
4. AKLIM Yİ TİR DİM ÇI KAR DİM BEN Lİ Ğİ-----M
5. VE Lİ' Yİ GÖR DÜ-----M E LİF TAÇ BA ŞIN DA
6. İK RAR GE TİR Dİ-----M MENZİL GÖS TER Dİ LE-----R
7. NİKAP YÜ ZÜN DE ASLI İ MAM NES Lİ
8. GEÇTİM O TUR DU-----M KEMER BEST BAĞ LAN MIŞ
9. ALİ' Yİ GÖR DÜ-----M ALİ 'Yİ GÖR DÜ-----M SAZ-----
10. BELİ Mİ GÖR DÜ-----M BELİ Mİ GÖR DÜ-----M
11. GEÇ Tİ SEC CA DE YE O TUR DU KE--N Dİ
12. MURŞİ DE TE ĞİN DE-----N TUTMU ŞA-----M DE--S Tİ-----M
13. CE MA LİN NU RUN DA-----N ÇE RA ĞU YAN Dİ Ali Haydar GÜL
14. BU İ Dİ MU RA Dİ-----M E RİŞ Tİ KAS Tİ-----M

DÜN GECE SEYRİMDE BATIN YÜZÜNDE
(Aliyi gördüm-hasbihal)

(2)

2 23 3 İ ŞA RE TEY LE Dİ SÂ Kİ LE-----R SUN DU
BİLMEM SAR HOŞ MU YU-----M NE YİM BE-----N MES Tİ-----M

25 BİZE HAK' TAN GE LE-----N DOLU YU GÖR DÜ-----M
EREN LER VER Dİ Ğİ Dİ Lİ Mİ GÖR DÜ-----M

27 DOLU YU GÖR DÜ-----M SAZ-----
Dİ Lİ Mİ GÖR DÜ-----M

30 KALEN DER A---B DA L'İM KOYMU ŞA-----M SE Rİ

32 KOYMU ŞA-----M SE Rİ CANIM KUR BAN E---T TİM

34 GÖRDÜM Dİ DA Rİ E REN LER SER VE Rİ

36 GERÇEK LE-----R E Rİ HÜNKAR HA CI BEK TA-----Ş

38 VELİ' Yİ GÖR DÜ-----M VELİ' Yİ GÖR DÜ-----M SAZ-----
Ali Haydar GÜL

DÜN GECE SEYRİMDE BATIN YÜZÜNDE
(Aliyi gördüm-hasbihal)
(3)

DÜN GECE SEYRİMDE BATIN YÜZÜNDE
HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ'Yİ GÖRDÜM
ELİF TAÇ BAŞINDA NİKAP YÜZÜNDE
ASLI İMAM NESL-İ ALİ'Yİ GÖRDÜM

GEÇTİ SECCADEYE OTURDU KENDİ
CEMALİ NURUNDAN ÇERAĞ UYANDI
İŞARET EYLEDİ SÂKİLER SUNDU
BİZE HAK'TAN GELEN DOLUYU GÖRDÜM

İÇTİM OL DOLUYU AKLIM YİTİRDİM
ÇIKARDIM BENLİĞİM İKRAR GETİRDİM
MENZİL GÖSTERDİLER GEÇTİM OTURDUM
KEMERBEST BAĞLANMIŞ BELİMİ GÖRDÜM

MÜRŞİD ETEĞİNDEN TUTMUŞAM DESTİM
BU İDİ MURADIM ERİŞTİ KASTIM
BİLMEM SARHOŞ MUYUM NEYİM BEN MESTİM
ERENLER VERDİĞİ DİLİMİ GÖRDÜM

KALENDER ABDAL'IM KOYMUŞAM SERİ
CANIM KURBAN ETTİM GÖRDÜM DİDARI
ERENLER SERVERİ GERÇEKLER ERİ
HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ'Yİ GÖRDÜM

NOTA-15

Söz: Şah Hatayi
Müzik :Haydar TEZEL

BİZİM İÇTİĞİMİZ DOLU

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

♩ =110

BİZİM İÇTİĞİMİZ DOLU ERENLERİN DOLUSUDUR UMMANLARA DALIP GİDEN ERENLERİN GEMİSİDİR KİMDİR BUNU BÖYLE DİYEN ERENLERDEN ÖĞÜT ALAN YEŞİL ALEM ÇEKİP GELEN PİRİM ALİ KENDİSİDİR

1
BİZİM İÇTİĞİMİZ DOLU
ERENLERİN DOLUSUDUR
UMMANLARA DALIP GİDEN
ERENLERİN GEMİSİDİR

2
HİÇ UMMANA DALMADINMI
PİRDEN HİMMET ALMADINMI
TALİP YOLA GELMEDİNMI
YİNE GENDİ BELASIDIR

3
ULU ŞARLAR BEDESTANLAR
AL ÇİÇEKLİ GÜLİSTANLAR
ALA GÖZLÜ NEVRİSTANLAR(Yeni yetmeler)
PİRİM ALİ KORUSUDUR

4
KİMDİR BUNU BÖYLE DİYEN
ERENLERDEN ÖĞÜT ALAN
YEŞİL ALEM ÇEKİP GELEN
PİRİM ALİ KENDİSİDİR

5
ŞAH HATAYİ DİDARA BAK
MANSUR İPİN BOYNUNA TAK
NESİMİ OLDU HAK İLE HAK
OL YÜZÜLEN DERİSİDİR

<https://www.youtube.com/watch?v=BrphWtfaulk>

NOTA-16

Söz: Pir Sultan ABDAL

Müzik :

Gani PEKŞEN

GİDEN KİMDİR KİMDEN HABER ALAYIM

Notaya alan:

Ali Haydar GÜL

♩ = 110

5 9 13 17 21 25 29 33 37

Gİ DEN KİMDİR KİMDEN HİA BER A LA YI-----M

SAZ----- ER HAK NE DİR GE DA NEDİR

KUL NE Dİ-----R SAZ----- EĞ LEN YOLCUM

EĞ LEN HİA BER SO RA YI-----M SAZ-----

E DEP NE DİR ER KAN NE DİR YOL NE Dİ--R SAZ-----

E DEP NE DİR ER KAN NE Dİ----R YOL NE Dİ-----R

Ali Haydar GÜL

GİDEN KİMDİR KİMDEN HABER ALAYIM
(2)

<https://www.youtube.com/watch?v=Sze8-KIMUvk>

1
GİDEN KİMDİR KİMDEN HABER ALAYIM
ER HAK NEDİR GEDA NEDİR KUL NEDİR
EĞLEN YOLCUM EĞLEN HABER SORAYIM
EDEP NEDİR ERKAN NEDİR YOL NEDİR

2
AŞIK İLE MA'ŞUK BİR YERE GELSE
AŞKIN KİTABINI ELLERE OLSA
SUAL OLUNURSA CEVABIN VERSE
AĞIZ NEDİR DUDAK NEDİR DİL NEDİR

3
DÖRT KARDEŞİZ BİR GÖMLEKTE YATARIZ
GÖMLEK BİRDİR BİR VÜCUDA ÇATARIZ
KENDİMİZİ ATEŞLERE ATARIZ
ATEŞ NEDİR DUMAN NEDİR KÜL NEDİR

4
PİR SULTAN'IM AŞKI ELDE ARAMAM
PİRİMDEN BİR HABER GELDİ DURAMAM
MENZİLİM IRAKTIR BELKİ VARAMAM
CÜMLE ŞEYE VÜCUT OLAN BİL NEDİR

NOTA-17

Söz:Pir Teslim ABDAL

Müzik :

Aşık GÜLABİ

OTURMUŞ BURADA DERSİN OKURSUN

Notaya alan:

Ali Haydar GÜL

♩ = 110

(Sofu)

§

2

3

5

6

O TUR MUŞ BU RA DA DERSİN O KURSUN GEL BU NUN MA NASIN VERİN Dİ SO FU

8

SAZ-----

9

Eİ Lİ DİL OL MAZ SIN İR FAN İ ÇİN DE GEL BU NUN MA NA SIN VERİN Dİ SO FU

11

SAZ-----

13

SAZ3-----

14

A NA DAN DO ĞAR MIŞ OL ŞEM Sİ KA MER YE Zİ DİN BA ŞI NA TIĞ İ LE TE BER

16

§

BİR KIS RA ĞI GÖRDÜM TA YI NI E MER GEL BU NUN MA NA Sİ NI VER ŞİM Dİ SO FU

Ali Haydar GÜL

OTURMUŞ BURADA DERSİN OKURSUN (Sofu)-2

1

OTURMUŞ BURADA DERSİN OKURSUN
GEL BUNUN MANASINI VER ŞİMDİ SOFU
ARİF GİBİ HER MANADAN DUYARSIN
GEL BUNUN MANASINI VER ŞİMDİ SOFU

2

ANADAN DOĞARMIŞ OL ŞEMSİ KAMER (GÜNEŞ, AY)
YEZİDİN BAŞINA TIĞ İLE TEBER
BİR KISRAK GÖRDÜMKİ TAYINI EMER
GEL BUNUN MANASINI VER ŞİMDİ SOFU

3

MUHAMMED ALİ'DİR RAHMETTEN YÜCE
DERİLMİŞ MÜMİNLER GİDİYOR HACCA
ANASI KIZ OĞLAN KENDİSİ KOCA
GEL BUNUN MANASINI VER ŞİMDİ SOFU

4

BU BİR AĞIR YÜKTÜR YENİLGİ GETİR
ERENLER CEMA-İ BİR İRFAN YOKTUR
ANASI OĞLUNUN KOYNUNDA YATAR
GEL BUNUN MANASINI VER İMDİ SOFU

5

ERENLERİN KILDAN İNCE YOLU VAR
DÖRT KAPININ İKİ YÜZLÜ DİLİ VAR
BİR KUŞ GÖRDÜM AYAĞINDA NALI VAR
GEL BUNUN MANASINI VER İMDİ SOFU.

6

TESLİM ABDAL ÜRYAN GEZER DONU YOK
GEZER CANLI GİBİ FAKAT CANI YOK
SULAR ŞAR ŞAR AKAR FAKAT SONU YOK
GEL BUNUN MANASINI VER ŞİMDİ SOFU

NOTA-18

Söz: Şah HATAYİ

Müzik :

Hüseyin ALBAYRAK

Ali Rıza ALBAYRAK

=60

SOFU MEZHEBİMİ NESİN SORARSIN

Notaya alan:

Ali Haydar GÜL

§

The musical score is written on ten staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 7/8 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some triplets. The lyrics are written below the staves, aligned with the notes. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and repeat signs. The lyrics are in Turkish and describe a Sema ceremony.

2

3

5

7

9

11

13

15

SOFU MEZHE Bİ Mİ ZE-----Y YAR

NE SİN SO RAR Sİ-----N BİZ MU HAMMED A Lİ A Lİ

Dİ YENLER DE Nİ-----Z GÖZ LÜ YE GİZ Lİ YOK E-----Y YAR

YA SEN NE DER Sİ-----N BİZ MU HAMMED A Lİ A Lİ

Dİ YEN LER DE NİZ BİZ MU HAMMED A Lİ A Lİ

Dİ YEN LER DE NİZ SAZ-----

§

SOFU MEZHEBİMİ NESİN SORARSIN
(2)

1

SOFU MEZHEBİMİZ NESİN SORARSIN
BİZ MUHAMMED ALİ DİYENLERDENİZ
GÖZLÜYE GİZLİ YOK YA SEN NE DERSİN
BİZ MUHAMMED ALİ DİYENLERDENİZ

2

BİZ TÛCCAR DEĞİLİZ ALIP SATMAYIZ
ERKAN GÖZETİRİZ YOLDAN SAPMAYIZ
GÖNLÜMÜZGANİDİR KİBİR TUTMAYIZ
BİZ MUHAMMED ALİ DİYENLERDENİZ

3

ŞAH AHTAYİM EYDÜR MUHAMMED ALİ
ANLARDAN ÖĞRENDİK ERKANI YOLU
ALİ MUHAMMETDİR MUHAMMET ALİ
BİZ MUHAMMED ALİ DİYENLERDENİZ

<https://www.youtube.com/watch?v=rz5Q9Ywjis>

NOTA-19

Söz: Pir Sultan ABDAL
Müzik : Anonim

REHBERİM ALİ'NİN DEVRİ YÜRÜYE

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

♩ = 120

The musical score is written on ten staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 7/8 time signature. The tempo is marked as ♩ = 120. The score includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and triplet markings (indicated by a '3' over a group of notes). The lyrics are written below the staves, with some words like 'SAZ' and 'GAZİ' appearing with long horizontal lines indicating sustained notes. The score concludes with a double bar line and a repeat sign.

REH BE Rİ MA Lİ' NİN SAZ----- DEV Rİ YÜ RÜ YE

SAZ----- A Lİ Kİ MOL DU ĞÜN SAZ-----

Bİ LİN ME Lİ DİR SAZ----- A LAY A LAY GE LEN

SAZ----- GA Zİ LE Rİ LE SAZ-----

ŞEHİT LERİN Ö CÜ SAZ----- A LİNMA LI DİR SAZ-----

Ali Haydar GÜL

REHBERİM ALİ'NİN DEVRİ YÜRÜYE (2)

REHBERİM ALİ'NİN DEVRİ YÜRÜYE
ALİ KİM OLDUĞUN BİLİNMELEDİR
ALAY ALAY GELEN GAZİLER İLE
ŞEHİTLERİN ÖCÜ ALINMALIDIR

YERYÜZÜNÜ KIZIL TAÇLAR BÜRÜYE
MÜNAFİK OLANIN BAĞRI ERİYE
BİZİM ERENLERİN DEVRİ YÜRÜYE
SULTAN KİM OLDUĞUN BİLİNMELEDİR

PİR SULTAN ABDALIM EY DEDE HİMMET
KENDİNİ CEVRETLE ALEME RAHMET
İSTAMBOL ŞEHİRDE OL SAHİP DEVLET
TACI DEVLETİYLE SALINMALIDIR

<https://www.youtube.com/watch?v=6dlrcFezQOI>

NOT: TRT REPERTUARINDA 1265 NUMARALI- KAYNAK KİŞİ: ALİ EKBER ÇİÇEK -DERLEYEN : NİDA TÜFEKÇİ
"GÜL YÜZLÜ SEVDİĞİM NEMDEN İNCİNDİN" TÜRKÜSÜNÜN MELODİSİ İLE AYNI

NOTA-20

Söz: Pir Sultan ABDAL
Müzik : Sıddık DOĞAN

BEN DERVİŞİM DİYE GÖĞSÜN AÇARSIN

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

 =400 (10/8=50)

BE--N DER Vİ ŞİM DER Sİ---N GÖ--Ğ SÜN A ÇAR SIN SAZ---
HA Lİ HA LET ME ĞE HA LİN VAR MI DİR SAZ---
SE---N KEN Dİ Nİ GÖR E-----L DE NE A RAR SIN SAZ---
HA---K K'İ ZİK R ET ME ĞE Dİ LİN VAR MI DİR SAZ---

1
BEN DERVİŞİM DERSİN GÖĞSÜN AÇARSIN
HALİ HAL ETMEĞE HALİN VAR MIDIR
SEN KENDİNİ GÖR ELDE NE ARARSIN
HAKK'I ZİKR ETMEĞE DİLİN VAR MIDIR

2
BİR GÜN BALIK GİBİ AĞA SARARLAR
REHBERİNDEN MÜRŞİDİNDEN SORARLAR
TÜTSÜ YAKIP KÖŞE KÖŞE ARARLAR
MÜRŞİT ETEĞİNDE ELİN VAR MIDIR

3
DERTLİ OLMAYANLAR DERDE YANAR MI
SADIK DERVİŞ İKRARINDAN DÖNER Mİ
GÜLÜN DALINA BÜLBÜL KONAR MI
BEN BÜLBÜLÜM DERSİN GÜLÜN VAR MIDIR

4
MÜRŞİT HUZURUNDA DARA DURMAĞA
DARA DURUP HAKK'A BOYUN VERMEĞE
MUHABBETTEN GEÇİP HIRKA GEYMEYE
ÇAR PAREDEN DERVİŞ ŞALIN VAR MIDIR

5
PİR SULTAN'IM DER DİRDİN DEŞİLMEZ
DERDİ OLMAYANLAR DERDE DÜŞ OLMAZ
REHBERSİZ MÜRŞİTSİZ YOLLAR AŞILMAZ
MÜRŞİT ETEĞİNDE ELİN VAR MIDIR

<https://www.youtube.com/watch?v=l3iLVhKJU94>

REPERTÜKÜL SIRA NO : 407
Yöre: Kırklareli
Kaynak: Kırklareli'li Bektaşî topluluğu

Derleyen: H. Yaltırık
Der. Tarihi: 22.2.1986
Notaya alan: H. Yaltırık

ÇIKTIM KIRKLAR YAYLASINA (1)

Çık tım Kırk lar yay la sı na — Çık tım Kırk lar yay la sı na

Ça ğır dim Üç ler aş kı na — Ça ğır dim Üç ler aş kı na

Yü zü mü yer le re sür dü m yü zü mü yer le re sü r dü m

O ni ki i mam aş kı na — O ni ki i ma m aş kı na

1-
ÇIKTIM KIRKLAR YAYLASINA
ÇAĞIRDIM ÜÇLER AŞKINA
YÜZÜMÜ YERLERE SÜRDÜM
ONİKİ İMAM AŞKINA
(YEDİLER KIRKLAR AŞKINA)

2-
GELSİN MUHAMMEDİM GELSİN
DÜŞMÜŞLERİ ELİN(E) ALSIN
CANIM HAKKA KURBAN OLSUN
ONİKİ İMAM AŞKINA
(YEDİLER KIRKLAR AŞKINA)

3-
DÜNYA BİR KURULU FAKTİR
BİLMEYENLERE SÖZÜM YDKTUR
ALLAH BİR MUHAMMED HAKTİR
ONİKİ İMAM AŞKINA
(YEDİLER KIRKLAR AŞKINA)

4-
GELİN ŞU FAKTAN GEÇELİM
AKI KARADAN SEÇELİM
AB-İ KEVSER'DEN İÇELİM
ON İKİ İMAM AŞKINA
(YEDİLER KIRKLAR AŞKINA)

5-
PİR SULTANIM GEL VARALIM
ANDE GÜNAHLARI SORALIM
(H)OŞÇA (H)OŞÇA CAN VERELİM
ONİKİ İMAM AŞKINA
(YEDİLER KIRKLAR AŞKINA)

NOTA-23

Söz:Pir Sultan ABDAL

Müzik :

Arif SAĞ

YİNE DOSTTAN HABER GELDİ

Notaya alan:

Ali Haydar GÜL

♩ =100

Yİ NE DOST TA-----N

HA BER GEL Dİ SAZ-----

Yİ NE DOST TAN HA BE-----R GE-----L Dİ

DAL GA LAN DI COŞ TU GÖ NÜ-----L

BİR DOĞ RU CA YO LA Gİ-----R Dİ

KA TAR LAN DI GÖÇ TÛ GÖ NÛL

KA TAR LAN DI GÖ-----Ç TÛ GÖ NÛL SAZ

SAZ----- BİR DOĞ RU CA

Ali Haydar GÜL

YİNE DOSTTAN HABER GELDİ
(2)

YO LA Gİ-----R Dİ KA TAR LAN DI

GÖ-----Ç TŪ GÖ NŪL SAZ-----

YİNE DOSTTAN HABER GELDİ
DALGALANDI TAŞTI GÖNÜL
YAR ELİNDEN KEVSER GELDİ
DERYA GİBİ TAŞTI GÖNÜL

KILAVUZUM ŞAH-I MERDAN
HER YANI DOPDOLU NURDAN
ŞURDA BİR HERCAİ DOSTTAN
NEYLERSİN VAZ GEÇTİ GÖNÜL

SİR ALİ'NİN SİRRI İDİ
SEYREDENİ SEVER İDİ
BEN KULUYUM KEMTER İDİ
PİR AŞKINA DÜŞTÜ GÖNÜL

AÇILDI BAHÇEMİN GÜLÜ
ÖTER İÇİNDE BÜLBÜLÜ
DOST ELİNDEN DOLU DOLU
SARHOŞ OLDU İÇTİ GÖNÜL

PİR SULTAN ABDALIM NİDER
ER OLAN İKRARIN GÖRÜR
CESET BUNDA SEYRAN EDER
ÇÜN HAKKA ULAŞTI GÖNÜL.

<https://www.youtube.com/watch?v=wnhLCR2LbSE>

NOTA-24

Söz: Kaygusuz ABDAL

Müzik :

Dertli DİVANİ

EVLİYADAN GELEN KERAM

Notaya alan:

Ali Haydar GÜL

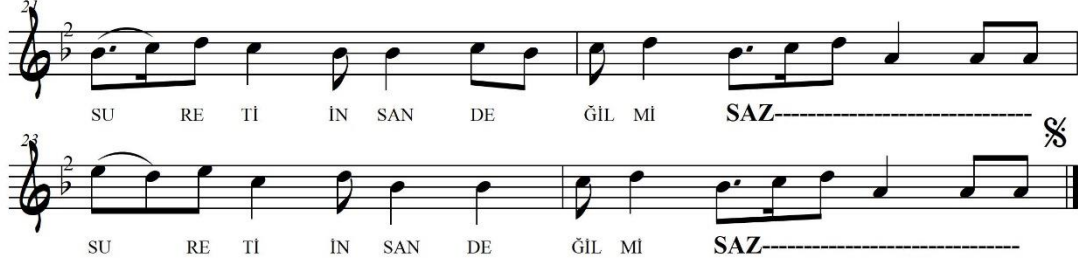
♩ = 180

♩

7 E---V Lİ YA DAN GE LE-----N KE RAM SAZ---
9 O KU NAN KU RAN DE ĞİL Mİ SAZ---
11 GE---R ÇEK VE Lİ NİN SÖ---Z LE Rİ SAZ---
13 SU---R RE Yİ RAH MAN DE ĞİL Mİ SAZ---
15 SU---R RE Yİ RA---H MAN DE ĞİL Mİ SAZ---
17 ÇÜN SE Nİ HAK YA RAT Tİ Ğİ SAZ---
19 KEN Dİ NE Mİ RAT ET Tİ Ğİ SAZ---
TE CE-----L Lİ Yİ ZAT ET Tİ Ğİ SAZ---

Ali Haydar GÜL

EVLIYADAN GELEN KERAM
(2)

EVLIYADAN GELEN KERAM
OKUNAN KURAN DEĞİL Mİ
GERÇEK VELİNİN SÖZLERİ
SURRE-İ RAHMAN DEĞİL Mİ

ÇÜN SENİ HAK YARATTIĞI
KENİNE MİRAT ETTİĞİ
TECELLİ ZAT ETTİĞİ
SURET-İ İNSAN DEĞİL Mİ

HAK HABERİN DİNLEYENE
CANDAN KABUL EYLEYENE
HAKKI BİLİP ANLAYANA
SÖZÜMÜZ BURHAN' DEĞİL Mİ

GERÇEK ELİNİ TUTMAYAN
GÖNLÜN ANA BERK ETMEYEN
HAKKI BATILI SEÇMEYEN
CAHİL VE NA-DAN DEĞİL Mİ (BİLGİSİZ, KABA)

EY KAYGUSUZ HALİN NOLA
GİTMEZ İSEN DOĞRU YOLA
HAK KEREM ETSE BİR KULA
HAKİKAT AYAN DEĞİL Mİ

ALİ ALİ CANIM ALİ
CANIMIN CANANI ALİ
SEN ALEMLER UMUDUSUN
PİR HACI BEKTAŞİ VELİ

https://www.youtube.com/watch?v=S4B_ooryibc

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M . REPERTUAR No : 3185
İNCELEME TARİHİ : 14. 03. 1997

DERLEYEN
ALİ EKBER ÇİÇEK

YÖRE
ERZİNCAN :
KAYNAK KİŞİ
ALİ EKBER ÇİÇEK

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
CAN ETİLİ

DERDİM ÇOKTUR HANGİSİNE YANAYIM

SÜRE : 70

(SAZ

DER DİM ÇOK TUR HAN GI Sİ NE
TÜR LÜ DON LAR GIY MIŞ GÜL DEN

YA NA YIM DER DİM ÇOK TUR HAN GI Sİ NE
NA ZIK TIR TÜR LÜ DON LAR GIY MIŞ GÜL DEN

YA NA YIM Yİ NE TA ZE LEN Dİ YÜ REK
NA ZIK TIR BÜL BÜL CEV REY LE ME GÜ LE

YA RA Sİ BEN BU DER DE NER DEN DER MAN
YA ZIK TIR ÇOK HAS RET LİK ÇEK TİM BAĞ RIM

NOTA-26

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 4150
İNCELEME TARİHİ : 04. 12. 1997

YÖRE
ERZİNCAN/Tercan
KAYNAK KİŞİ
Âşık İSMAİL DAIMİ

SÜRE :

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

DERLEYEN
TRT MÜZİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
THM ve OYUNLARI MÜDÜRLÜĞÜ
DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
ALTAN DEMİREL

(SAZ)

BU GÜN Bİ ZE PİR GEL Dİ (SAZ)

GÜL LE Rİ TA ZE GEL Dİ (SAZ) Ö NÜ Sİ RA KAN BE Rİ (SAZ)

A LİMUR TA ZA GEL Dİ (SAZ) A Lİ BE NİM ŞA HİM DİR (SAZ)

KÂ BE KİB LE GÂ HİM DİR Mİ FAÇ TA Kİ MU HAM MET

O BE NİM PA Dİ ŞA HİM DİR ZEL Mİ FAÇ TA Kİ MU HAM MET

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

-2-

O BE NİM PA Dİ ŞA HİM DİR (SAZ)

PA Dİ ŞA HİM YA RA DAN O KUR AĞ DAN KA RA DAN

BEN PİR DE NAY RI LA LI KAÇ YIL GEÇ Tİ A RA DAN

YÜZ YIL GEÇ Tİ A RA DAN EY VAL LAH ŞA HİM EY VAL LAH

A Lİ SEN SİN GÜ ZEL ŞAH İL LAL LAH ŞA HİM İL LAL LAH

HAK LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH HAK LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH

HAK LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH EY VAL LAH ŞA HİM EY VAL LAH

A Lİ BİR DİR GÜ ZEL ŞAH EY VAL LAH PİRİM EY VAL LAH

(SAZ - - - - -)

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

-3-

PA Dİ ŞA HİM YA RA DAN O KUR AĞ DAN KA RA DAN

BEN PİR DEN AY RI LA LI (SAZ) YÜZ YIL GEÇ Tİ A RA DAN

YÜZ YIL GEÇ A RA DAN A RA MI U ZAT TI LAR

YA RA MA TUZ AT TI LAR FAZ LI DAN BİR KUL GEL Dİ

BE DES TAN DA SAT TI LAR BE DESTAN DA SAT TI LAR

SA TAR LAR BE DES TAN DA SES GE LİR GÜ LIS TAN DA

MU HAM ME DIN HA TE Mİ BEL GÜ ZAR DIR AS LAN DA

BEL GÜ ZAR DIR AS LAN DA BEL GÜ ZA RIM AS LA NIM

SEV DA SI NI ÇE KE RİM BEN PİR DEN AY RI LA LI

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

- 4 -

GÖZ YA ŞI MI DÖ KE RİM GÖZ YA ŞI MI DÖ KE RİM

DÖ KE RİM GÖZ YA ŞI MI GÖR MEV LA NIN İ Şİ Nİ

KE ŞİŞ KUR BAN EY LE Dİ YE DOĞ LU NUN BA ŞI Nİ

YE DOĞ LU NUN BA ŞI Nİ (SAZ - - - - -)

KE Şİ KUR BAN EY LE Dİ

NE HOŞ Bİ RAN EY LE Dİ YER YÜ ZÜN DE ME LEK LER

HEP Sİ Fİ GÂN EY LE Dİ Fİ GÂN EY LER ME LEK LER

KA BUL OL SUN Dİ LEK LER YE ZİT BİR DERT EY LE Dİ

O DERT BE Nİ DE LEY LER O DERT BE Nİ DE LEY LER

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

-5-

EY VAL LAH ŞA HIM EY VAL LAH EY VAL LAH ŞA HIM EY VAL LAH

HAK LA İ LÂ HE EY VAL LAH EY VAL LAH ŞA HIM EY VAL LAH

EY VAL LAH Pİ RİM EY VAL LAH (SAZ - - - - -)

YE ZİT BİR DERT EY LE Dİ

İ MAMLAR VİRD EY LE Dİ ŞA HIM BİR ŞE HİR YAP TI

KA PU SUN DÖRT EY LE Dİ DÖRT EY LE Dİ KA PU SUN

LÂ LU CEV HER YA PU SUN YE ZİT LER ŞE Hİ TET Tİ

İ MAM LA RİN HE Pİ SİN İ MAM LA RİN HE Pİ SİN

LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH İL LAL LAH ŞAH İL LAL LAH

BUGÜN BİZE PÎR GELDİ

- 6 -

LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH EY VAL LAH ŞA HİM EY VAL LAH

EY VAL LAH PÎ RİMEY VAL LAH (SAZ -----)

HA SA NA A ĞU EZ Dİ LER HÜ SEY NE Nİ CE KIY Dİ LAR

ZEY NEL İ LE BA KI RI BİR ZİN DA NA KOY DU LAR

BİR ZİN DA NA KOY DU LAR ZİN DAN DE ĞİL CE ZA DİR

CA FER KÂ ZİM Rİ ZA DİR Rİ ZA NİN BİN Bİ RİS Mİ

YOL LA RI Nİ GÖ ZE DİR YOL LA RI Nİ GÖ ZE DİR

TA Kİ NA KI AĞ LA Dİ GÖZ YA ŞI NI ÇAĞ LA Dİ

(SAZ -----)

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

-7-

ON İ Kİ DİR KA TA RIM

TÜR LÜ MA TAH SA TA RIM YÜ KÜ MÜZ CEV HER DEN DİR

MÜŞ TE Rİ YE SA TA RIM SA TA RIM MÜŞ TE Rİ YE

KER VAN KAL KA YÜ RÜ YE CEB RA İ Lİ EŞ ET Tİ

CEN NET TE Kİ HÜ RÜ YE CEN NET TE Kİ HÜ RÜ YE

HÜ RÜ YE EŞ EY LE Dİ HA TI RIN HOŞ EY LE Dİ

KU LU NA KA NAT VER Dİ HA VA DA KUŞ EY LE Dİ

HA VA DA KUŞ EY LE Dİ KUŞ EY LE Dİ HA VA DA

GE ZER DUZ DE O VA DA ME LEK LER SAF SAF OL MUŞ

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

- 8 -

EL KAL DIR MIŞ DU A DA EL KAL DIR MIŞ DU A DA

HA TA YIM HAL ÇA ĞIN DA HAK GÖ NÜL AL ÇA ĞIN DA

YÜZ BİN KÂ BE YAP MAZ SA BİR GÖ NÜL AL ÇA ĞIN DA

BİR GÖ NÜL AL ÇA ĞIN DA HAK LA İ LÂ HE İL LAL LAH

İL LAL LAH ŞAH İL LAL LAH LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH

EY VAL LAH ŞA HIM EY VAL LAH EY VAL LAH PİRİM EY VAL LAH

ŞEHİTİRK

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR NO : 4299
İNCELEME TARİHİ : 8. 3. 2002

DERLEYEN
ALİ EKBER ÇİÇEK

YÖRESİ
ERZİNCAN

DERLEME TARİHİ

BU DERVİŞLİK BİR DİLEKTİR

KİMDEN ALINDIĞI
ALİ EKBER ÇİÇEK

NOTAYA ALAN
CEMİLE CEVHER

SÜRESİ : ♩ = 192

SAZ

BU DER VİŞ Lİ K

Bİ R Dİ LEK TİR (SAZ.....) Bİ LE NE BÜ

YÜ K DEV LET TİR (SAZ.....) YEN SİZ YA KA

BU DERVİŞLİK BİR DİLEKTİR

SİZ GÖM LEK Tİ R Gİ YE MEZ Sİ N
DE ME DİM Mİ HAY DAR HAY DA R
HAY DAR HAY DA R HAY DAR HAY DAR
YEN SİZ YA KA Sİ Z GÖM LEK TİR (SAZ.....
...) Gİ YE MEZ Sİ N DE ME Dİ M Mİ
HAY DAR HAY DA R HAY DAR HA Y DAR
HAY DAR HAY DA R HAY DAR HAY DA R HAY DAR HAY DAR

S. SABUNCU

BU DERVİŞLİK BİR DİLEKTİR
BİLENE BÜYÜK DEVLETTİR
YENSİZ YAKASIZ GÖMLEKTİR
GİYEMEZSİN DEMEDİM Mİ
HAYDAR HAYDAR HAYDAR

ÇIKALIM MEYDAN YERİNE
ERELİM ALİ SIRRINA
CAN-Ü BAŞI HAKK YOLUNA
KOYAMAZSIN DEMEDİM Mİ
HAYDAR HAYDAR HAYDAR

PIR SULTAN ABDAL ŞAHİMİZ
HAKKA ULAŞIR RÂHİMİZ
ON İKİ İMAM KATARİMİZ
UYAMAZSIN DEMEDİM Mİ
HAYDAR HAYDAR HAYDAR

REPERTÜKÜL SIRA NO : 430

Yöre: Tekirdağ

Kaynak: Kılavuzlu'lu Bektaşî Topluluğu

Derleyen: H. Yalırık

Der. Tarihi: 18.3.1995

Notaya alan: H. Yalırık

GEL BENİM SARI TANBURAM

Gel be nim sa rı tan bu
ra m ra m sen ne yin
i çin in ler si n
si n i çim o yuk der
dim bü yü k yü k
Ben o nun i çin in li
ri m ri m

1-
GEL BENİM SARI TANBURAM
SEN NEYİN İÇİN İNLERİN
İÇİM OYUK DİRDİM BÜYÜK
BEN ONUN İÇİN İNLERİM

2-
KOLUMA TAKTILAR TELİ
SÖYLETTİLER BİNBİR DİLİ
OLDUM AYN-I CEM BÜLBÜLÜ
BEN ONUN İÇİN İNLERİM

3-
KOLUMA TAKTILAR PERDE
UĞRATTILAR BİNBİR DERDE
KİM KALA KİM GÖÇE BU YERDE
BEN ONUN İÇİN İNLERİM

4-
GÖĞSÜME TAHTA DÖŞERLER
DİRMAYIP BENİ OKŞARLAR
(V)URDUKÇA BAĞRIM DEŞERLER
BEN ONUN İÇİN İNLERİM

5-
GEL BENİM SARI TANBURAM
DİZLER ÜSTÜNDE YATIRAM
GENE KIRILDI HATIRIM
BEN ONUN İÇİN İNLERİM

6-
SARI TANBURADIR ADIM
GÖKLERE ÇIKAR FERYADIM
PİR SULTAN'DIR ÜSTADIM
BEN ONUN İÇİN İNLERİM

REPERTÜKÜL

repertukul.com & turkupedia.com

NOTA-29

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M. REPERTUAR No: 4744
İNCELEME TARİHİ: 08.11.2007

DERLEYEN
ANKARA DEVLET
KONSERVATUVAR

YÖRE
MALATYA / Mirayık

DERLEME TARİ
28. 08. 1938

KAYNAK KİŞİ
HASAN HÜSEYİN ORHAN
ALİ ORHAN

DOSTUM AŞK MEYİ VER BANA

NOTALAYAN
ALTAN DEMİR

SÜRE: ♩ = 210

(SAZ -----)

LA YIM SE NİN (SAZ -----) BÜL BÜL Gİ Bİ
KAN DIR BE Nİ SAR HO ŞA MA
BA NA İ ÇİR BE Nİ AK GER

DİL LE Rİ NE HAY RA Nİ NO LA YİM SE NİN
YIK TIR BE Nİ MES TA Nİ NO LA YİM SE NİN
DAN DAN GE ÇİR ÜR YA Nİ NO LA YİM SE NİN

(SAZ -----)

DOSTUM AŞK MEYİ VER BANA
KURBANIN OLAYIM SENİN
BÜLBÜL GİBİ DİLLERİNE
HAYRANIN OLAYIM SENİN

YAKTIR BENİ YANDIR BENİ
AŞK MEYİNDEN KANDIR BENİ
SARHOŞAM AYIKTIR BENİ
MESTANIN OLAYIM SENİN

CAN KUŞUNU SANA UÇUR
AŞK MEYİNDEN BANA İÇİR
BENİ AK Gerdandan GEÇİR
ÜRYANIN OLAYIM SENİN

NOTA-30

Söz: Kul Himmet ÜSTADIM

Müzik :

Server YAŞAR

GÜL BİTTİĞİ YERİ BİLİRİM DERSİN

Notaya alan:

Ali Haydar GÜL

♩ =80

GÜL BİT Tİ Ğİ YERİ BİLİRİM DERSİN SAZ

SAZ BİLİR Mİ SİN BEN LİK ŞEY TA NA DÜŞ TÜ

SAZ CE VA HİR MA DE Nİ-N BU LA

YI-M DER Sİ-N SAZ CE VA HİR BU

LAN LAR UM MA NA DÜŞ TÜ E FE-N Dİ-M SULTA Nİ-M

GE-L HA GE-L SAZ

Ali Haydar GÜL

GÜL BİTTİĞİ YERİ BİLİRİM DERSİN
(2)

GÜL BİTTİĞİ YERİ BİLİRİM DERSİN
BİLİRMİSİN BENLİK ŞEYTANA DÜŞTÜ
CEVAHİR MADENİN BULAYIM DERSİN
CEVAHİR BULANLAR UMMANA DÜŞTÜ

SELMANIN ÇAĞINDA BİR OĞLAN GELDİ
DÜSTURUN DİLEYİP ELİNİ ALDI
MUHAMMED GÜLÜYLE TERİNİ ÇALDI
ODAMIN KOKUSU İNSANA DÜŞTÜ

ALİ'Yİ SEYRETTİM MAHBUB ÇAĞINDA
ERENLER SOLUNDA, SELMAN SAĞINDA
CENNETTEN İÇERİ DOSTUN BAĞINDA
BÜLBÜL FERYAD ETTİ FIGANA DÜŞTÜ

MUHAMMED'İN YÜZÜN GÖREN AĞLADI
SELLER GİBİ GÖZÜM YAŞI ÇAĞLADI
CEBRAİL HABİBİN BELİN BAĞLADI
KIRKLAR MECLİSİNDE ERKANA DÜŞTÜ

KIRKLAR GELİP HER ÇİÇEK TEN DİLEDİLER
KOKLAYIP O GÜLÜ YÜZE SÜRDÜLER
HER BİRİNİ BİR GÜZELE VERDİLER
GÜL AHMEDE, NERGİS SELMANA DÜŞTÜ

ERENLER CENNETTEN KAPI AÇTILAR
RAYİHASIN YER YÜZÜNE SAÇTILAR (KOKULARINI)
SELMAN ÜZÜM SIKTI ANDA İÇTİLER
SİZE MESCİT BİZE MİHMANA DÜŞTÜ

KUL HİMMET ÜSTADIM DİLEK DİLEDİ
SEYYAH OLUP ŞU ALEMİ ELEDİ
ARAFAT DAĞINDA BİR KOÇ MELEDİ
İSMAILÖNÜNDE KURBANA DÜŞTÜ

NOTA-31

Söz: Kul HÜSEYİN

Müzik:

Gani PEKŞEN

İBADETTE EĞER SUAL SORARSAN

Notaya alan:

Ali Haydar GÜL

♩ = 140

SAZ

İ BA DETTEN E ĞER SAZ--- SU A LE DER SEN SAZ-----

KIB LEM DİR MU HAM MET SAZ--- SEC DEM DİR A Lİ SAZ-----

KUL LU ĞUMDAN BENİM SAZ--- CE VA BİS TER SEN SAZ-----

KIB LEM Dİ---R MU HA-----M MED SEC DEM Dİ RA Lİ-----

SEC DEM Dİ RA Lİ SAZ-----

Ali Haydar GÜL

**İBADETTE EĞER SUAL SORARSAN
(2)**

İBADETTE EĞER SUAL EDERSEN
KIBLEMDİR MUHAMMET SECDEMDİR ALİ
KULLUĞUMDAN BENİM CEVAP İSTERSEN
KIBLEMDİR MUHAMMED SECDEMDİR ALİ

BU VARLIK ALEMDE BEN YAD OLMADAN
AY İLE GÜN BİLE İCAT OLMADAN
DÜNYA DEDİKLERİ ABAD OLMADAN
KIBLEMDİR MUHAMMED SECDEMDİR ALİ

MÜNKİR FIRKASINDAN KALMADI ESER
FIRKAYI NACİDEN ALMIŞIM HABER
ONSEKİZBİN ALEM ALEM RAM EDER
KIBLEMDİR MUHAMMED SECDEMDİR ALİ

KUL HÜSEYNİM DERKİ GEZME HAVADA
MUHAMMED ALNİN NURU DÜNYADA
YER İLE GÖK DURMUŞ İNKİYAD EDER
KIBLEMDİR MUHAMMED SECDEMDİR ALİ

<https://www.youtube.com/watch?v=wM5vc42qX94>

REPERTÜKÜL SIRA NO : 435

Yöre: Kırklareli / Devletliağaç Köyü

Kaynak: Âşık Dertli Yaşar (Yaşa)

Derleyen: H. Yaltırık

Der. Tarihi: 1981

Notaya alan: H. Yaltırık

GERÇEK ÂŞIKLARA SELÂ DENİLDİ

Ger çek a şık la ra se lâ de nil di

Der di o lan gel sin der ma nı bul dum

Der di o lan gel sin der ma nı bul dum

A hi le va hi le cer ... yan e der ... ken

Ca nı mı ni çin de ca na nı bul dum

A hi le va hi le cer ... ya ne der ken

Ca nı min i çin de ca na nı bul dum

1-
GERÇEK ÂŞIKLARA SELÂ DENİLDİ
DERDİ OLAN GELSİN DERMANIN BULDUM
AH İLE VAH İLE CERYAN EDERKEN
CANIMIN İÇİNDE CANANI BULDUM

2-
AÇILMIŞ DÜKKÂNLAR KURULMUŞ PAZAR
CANLAR MEZAT OLMUŞ TELLALDA GEZER
OTURMUŞ ÜMMETİN BERATIN YAZAR
HAKKA VASIL OLAN SULTANI BULDUM

3-
EMİR SULTAN DER Kİ (H)OŞ PAZAR İMİŞ
ÂŞIK OLAN DAIM MEST GEZER İMİŞ
HER KULUN İSTEĞİ BİR DİDÂR İMİŞ
HAKKA DORU VARAN DİVANI BULDUM

REPERTÜKÜL

repertukul.com & turkupedia.com

NOTA-33

Söz: Kul Hüseyin KEMTER

Müzik :

Abdullah PAPUR

GEL EY HOCA BİZE İLMİNİ SATMA

Notaya alan:

Ali Haydar GÜL

♩ = 260

♩

2 7 8

4

7

10

13

16

19

22

25

28

SAZ----- I-----L Mİ Nİ SAT MA SAZ-----

HAK MİH MAN OL DU ĞU SAZ----- YE Rİ BİL DİN Mİ

SAZ----- EL AY BI NI GÖ RÜP SAZ-----

GÜ NA HA BAT MA SAZ----- FE LE ĞİN DO LA BI

SAZ----- ZA Rİ BİL DİN Mİ SAZ-----

FE LE ĞİN DO LA BI

ZA Rİ BİL DİN Mİ

SAZ-----

Ali Haydar GÜL

**GEL EY HOCA BİZE İLMİNİ SATMA
(2)**

GEL EY HOCA BİZE İLMİNİ SATMA
HAK MİHMAN OLDUĞU YERİ BİLDİN Mİ
EL AYBİNİ GÖRÜP GÜNAHA BATMA
FELEĞİN DOLABI ZARİ (*) BİLDİN Mİ

OL KAPI ŞERİATTİR GİRERLER
TARİKATTIR GONCA GÜLLERİ DERERLER
CANLAR MENZİLİNE ANDA ERERLER
ACEP MENZİLİNE EREBİLDİN Mİ

ŞERİAT DİLDEDİR TARİKAT CANDA
GÖNÜL DOST EVİNDE MİHMANDIR ANDA
BUNCA VELİLERİN MAKAMI KİNDİ
HAKİ.KAT ELİNDE SIRRI BİLDİN Mİ .

KUL HÜSEYNİM KEMTER NEDİR ÇARESİ
NE KADARDIR ARŞIN KÜRŞÜN ARASI
UYUMUŞKEN YÜREĞİMİN YARASI
EY HOCA SIZLATTIN SARABİLDİN Mİ .

<https://www.youtube.com/watch?v=kAMHEK4RXdQ>

Söz: FUZULİ
Müzik :
Sedat BOYRAZ

MUHABBET AÇILDI MİNNET HÜDAYA

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

 = 80

5

9

13

MUHAB BE TA ÇILDI MİN NET HÜ DA DA-----N MUHAB BE TA

16

ÇILDI MİN NET HÜ DA DA-----N SA Kİ KE RE MEYLE DEV RAN

20

Bİ ZİM Dİ-----R FERYA Dİ MİZ ÇIKSIN AR Şİ A LA YA

24

BÜLBÜL LE RÖT MESİN Fİ GAN Bİ ZİM Dİ-----R BÜLBÜL LE RÖT

28

MESİN Fİ GAN Bİ ZİM DİR SAZ-----

Ali Haydar GÜL

**MUHABBET AÇILDI MİNNET HÜDADAN
(2)**

1

MUHABBET AÇILDI MİNNET HÜDADAN
SAKİ KEREM EYLE DEVRAN BİZİMDİR
FERYADIMIZ ÇIKSIN ARŞ-I ALAYA
BÜLBÜLLER ÖTMESİN FİGAN BİZİMDİR.

2

HEP GÜZELLER BİR ARAYA DERİLDİ
PİR ÖNÜNDE ULU DİVAN KURULDU.
RAKİPLER DERGAHTAN ÖTE SÜRÜLDÜ
ŞİMDEN GERİ HURİ CANAN BİZİMDİR

3

GEL GAMI FERYADI BIRAK GEÇELİM
AŞK İLE MUHABBET BAĞIN AÇALIM
SAKİ DOLDUR PEYMANEYİ İÇELİM (İÇKİ KADEHİ)
DEVLETLİ HÜNKARIN NURU BİZİM

4

ÇOK ŞÜKÜR MURADIM ALDIM HÜDADAN
HACETİM KALMADI BAYÜ GEDADAN
FARİĞ OL FUZULİ KURU KAVGADAN (GEL VAZGEÇ)
ALEMİ CİHANDA SEYRAN BİZİMDİR

<https://www.youtube.com/watch?v=lecFJqnGefo>

Söz: anonim
Müzik :
Rıfat ÇALIŞKAN

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

YEDİ İKLİMDÖRT KÖŞEYİ DOLANDIM
(uşşak ilahi)

♩ =110

YE Dİ İK Lİ-----M ÇAR KÜ ŞE Yİ DO LA-----Ş TI-----M

BE-----N A Lİ' DE-----N GAY RI A Lİ GÖ-----R ME DİM

DU-----Y MA DI-----M HU A Lİ Gİ Bİ

ER GE---L ME Dİ Cİ İHÂ NE O NA DA BU-----L

DU LAR Bİ---N BİR BA HA NE BA HA NE

HU YE Dİ KE RE VAR DI MU LU

Dİ VA NE BE-----N A Lİ' DE-----N GAY RI A Lİ

GÖ-----R ME DİM DU-----Y MA DI-----M HU

Ali Haydar GÜL

YEDİ İKLİM ÇAR-KÛŞEYİ DOLAŞTIM
(2)

YEDİ İKLİM ÇAR-KÛŞEYİ DOLAŞTIM
BEN ALİ'DEN GAYRI ALİ GÖRMEDİM DUYMADIM HU
ALİ GİBİ ER GELMEDİ CİHÂNE
ONA DA BULDULAR BİNBİR BAHANE BAHANE HU
YEDİ KERE VARDIM ULU DÎVANE
BEN ALİ'DEN GAYRI ALİ GÖRMEDİM DUYMADIM HU

KENDİSİ YARATTI LEVH-Û KALEMİ
NURUNA YAZDIRDI CÜMLE ÂLEMİ ALEMİ HU
SEFİL SERSEM İDİ KENDİ BİR VELİ
DİLİM PELTEK SÖYLER OLMUŞUM DELİ OLMUŞUMDELİ HU
EVVELİM MUHAMMED AHİRİM ALİ
BEN ALİ'DEN GAYRI ALİ GÖRMEDİM DUYMADIM HU

Söz: SEFİL ABDAL
Müzik :
Ali Rıza ALBAYRAK
Hüseyin ALBAYRAK

MUHABBET ÇERAĞINI YAKAN ALİDİR

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

$\text{♩} = 160$ ♩

MU HAB BET ÇE RA ĞI NI YA KA---N A

Lİ Dİ-----R HE---Y DO-----ST SAZ-----

SAZ----- A Şİ ĞİM Dİ DA--R HE-----Y

PE---R VA NE Gİ Bİ----- SAZ-----

Ali Haydar GÜL

MUHABBET ÇERAĞINI YAKAN ALİDİR
(2)

34
SAZ----- A Şİ ĞİM Dİ DA RE-----Y

34
PE-----R VA NE Gİ Bİ SAZ-----

37
CÜMLE VÜ CUT İÇ RE BA KA---N A.

40
Lİ Dİ-----R HE---Y DO-----Sİ SAZ-----

43
SAZ----- A Şİ ĞİM Dİ DA RE-----Y

46
PE-----R VA NE Gİ Bİ SAZ-----

49
SAZ----- A Şİ ĞİM Dİ DA RE-----Y

52
PE-----R VA NE Gİ Bİ SAZ-----

MUHABBET ÇERAĞINI YAKAN ALİ'DİR
(3)

MUHABBET ÇERA(ĞI)NI YAKAN ALİ'DİR
AŞIKIM DİDARA PERVANE GİBİ
CÜMLE VÜCUT İÇRE BAKAN ALİ'DİR.
AŞIKIM DİDARA PERVANE GİBİ

BAĞ VE BOSTAN OLMUŞ GÜLLERİ ALİ
ÖTER BÜLBÜL OLMUŞ DİLLERİ ALİ
DEST-İ KUDRET OLMUŞ ELLERİ ALİ
AŞIKIM DİDARA PERVANE GİBİ

AL A'BA İLE DOST BEYAN OLUR
KIRKLAR DARA DURUR HAK AYAN OLUR
KEMER BESTE OLUR ÇÜN ÜRYAN OLUR
AŞIKIM DİDARA PERVANE GİBİ

(SEFİL ABDAL) DER MEYDAN ALİ'DİR
İSMAİL'LE CEVELAN KILAN ALİ'DİR
ERENLER SULTANI MERDAN ALİ'DİR
AŞIKIM DİDARA PERVANE GİBİ

<https://www.youtube.com/watch?v=DrK4qVbmOpY>

REPERTÜKÜL SIRA NO : 251

(Neşet Ertaş' a İthafen)

Söz :

Pir Sultan ABDAL

Müzik :

Cenk GÜRAY

GEL BENİM DİRDİME**Notaya Alan :**

Cenk GÜRAY

Gel be nim der di me
Bir is min Hay dar dır
bir der ma ney le A lem ler der di ne der man o lan şah
bir is min A li Hak Mur ta za de di sa na ya Ve li
Ö zü mün hük mü ne bir fer ma ney le
Ci ha nın a hi ri hem de ev ve li
A lem ler hük mü ne fer man o lan şah
Ve la yet mül kü ne sul tan o lan sın

GEL BENİM DİRDİME BİR DERMAN EYLE
ALEMLER DİRDİNE DERMAN OLANSIN
ÖZÜMÜN HÜKMÜNE BİR FERMAN EYLE
ALEMLER HÜKMÜNE FERMAN OLANSIN

BİR İSMİN HAYDAR'DIR BİR İSMİN ALİ
HAK MURTAZA DEDİ SANA YA VELİ
CİHANIN AHİRİN HEM DE EVVELİ
VELAYET MÜLKÜNE SULTAN OLANSIN

PİR SULTAN ABDAL'IM MEYDANDA MERDİM
HER NEREYE BAKTIMSA ALİ'Yİ GÖRDÜM
SEHERDE TESBİHİM EVRADIM VİRDİM
GARİP GÖNÜLLERE MİHHAN OLANSIN

REPERTÜKÜL
repertukul.com & turkupedia.com

Söz: Kalender abdal
Müzik :Derli DİVANİ

DÜN GECE SEYRİMDE BATIN YÜZÜNDE
(Aliyi gördüm-hasbihal)

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

♩=140

♩

DÜN GE CE SEY RİM DE BATIN YÜ ZÜN DE
Ç TIM OL DO LU YU AKLIM Yİ TİR Dİ-----M
BATIN YÜ ZÜN DE HÜNKAR HA CI BEK TA-----Ş
AKLIM Yİ TİR DİM ÇI KAR DİM BEN Lİ Ğİ-----M
VE Lİ' Yİ GÖR DÜ-----M E LİF TAÇ BA ŞIN DA
İK RAR GE TİR Dİ-----M MENZİL GÖS TER Dİ LE-----R
NİKAP YÜ ZÜN DE ASLI İ BEST MAM NES Lİ
GEÇTİM O TUR DÜ-----M KEMER BEST BAĞ LAN MIŞ
ALİ' Yİ GÖR DÜ-----M ALİ 'Yİ GÖR DÜ-----M SAZ-----
BELİ Mİ GÖR DÜ-----M BELİ Mİ GÖR DÜ-----M
GEÇ Tİ SEC CA DE YE O TUR DU KE--N Dİ
MURŞİ DE TE ĞİN DE-----N TUTMU ŞA-----M DE--S Tİ-----M
CE MA LİN NU RUN DA-----N ÇE RA ĞU YAN DI Ali Haydar GÜL
BU İ Dİ MU RA Dİ-----M E RİŞ Tİ KAS Tİ-----M

DÜN GECE SEYRİMDE BATIN YÜZÜNDE
(Aliyi gördüm-hasbihal)

(2)

2 23 3 İ ŞA RE TEY LE Dİ SÂ Kİ LE-----R SUN DU
BİLMEM SAR HOŞ MU YU-----M NE YİM BE-----N MES Tİ-----M

25 BİZE HAK' TAN GE LE-----N DOLU YU GÖR DÜ-----M
EREN LER VER Dİ Ğİ Dİ Lİ Mİ GÖR DÜ-----M

27 DOLU YU GÖR DÜ-----M SAZ-----
Dİ Lİ Mİ GÖR DÜ-----M

30 KALEN DER A---B DA L'İM KOYMU ŞA-----M SE Rİ

32 KOYMU ŞA-----M SE Rİ CANIM KUR BAN E---T TİM

34 GÖRDÜM Dİ DA Rİ E REN LER SER VE Rİ

36 GERÇEK LE-----R E Rİ HÜNKAR HA CI BEK TA-----Ş

38 VELİ' Yİ GÖR DÜ-----M VELİ' Yİ GÖR DÜ-----M SAZ-----
Ali Haydar GÜL

DÜN GECE SEYRİMDE BATIN YÜZÜNDE
(Aliyi gördüm-hasbihal)
(3)

DÜN GECE SEYRİMDE BATIN YÜZÜNDE
HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ'Yİ GÖRDÜM
ELİF TAÇ BAŞINDA NİKAP YÜZÜNDE
ASLI İMAM NESL-İ ALİ'Yİ GÖRDÜM

GEÇTİ SECCADEYE OTURDU KENDİ
CEMALİ NURUNDAN ÇERAĞ UYANDI
İŞARET EYLEDİ SÂKİLER SUNDU
BİZE HAK'TAN GELEN DOLUYU GÖRDÜM

İÇTİM OL DOLUYU AKLIM YİTİRDİM
ÇIKARDIM BENLİĞİM İKRAR GETİRDİM
MENZİL GÖSTERDİLER GEÇTİM OTURDUM
KEMERBEST BAĞLANMIŞ BELİMİ GÖRDÜM

MÜRŞİD ETEĞİNDEN TUTMUŞAM DESTİM
BU İDİ MURADIM ERİŞTİ KASTIM
BİLMEM SARHOŞ MUYUM NEYİM BEN MESTİM
ERENLER VERDİĞİ DİLİMİ GÖRDÜM

KALENDER ABDAL'IM KOYMUŞAM SERİ
CANIM KURBAN ETTİM GÖRDÜM DİDARI
ERENLER SERVERİ GERÇEKLER ERİ
HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ'Yİ GÖRDÜM

NOTA-39

Söz: Kul Hüseyin

Müzik: Anonim

İcra: Tlipler Halk

Müziği Topluluğu

ALLAH BİR MUHAMMET ALİ AŞKINA

Notaya alan :

Ali Haydar GÜL

♩=120

§

4

7

10

13

15

17

19

21

23

GÜ NA---H E---T TIM ŞA HIM DA RI NA DU-----R DUM

A---L LAH BİR MU HA-----M MED A Lİ AŞ KI NA

KIRK LAR E Şİ Ğİ NE YÜ ZÜ MÜZ SÜ-----R DÜM

A---L LAH BİR MU HA-----M MED A Lİ AŞ KI NA

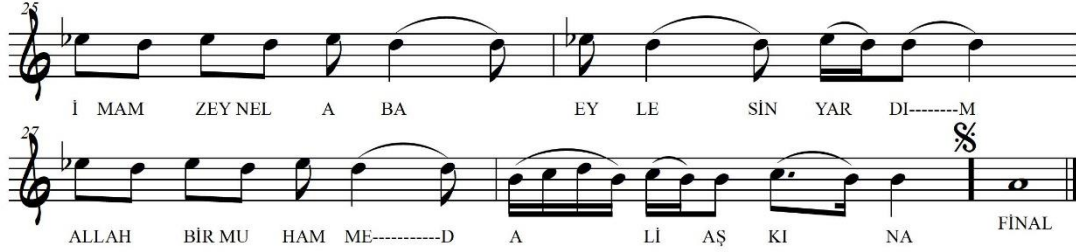
HA SAN RI ZA' YA BE-----N Rİ CA YA VA--R DI-----M

İ MAM HÜ SE YİN LE ŞE FA AT BUL DU-----M

ALİ HAYDAR GÜL

ALLAH BİR MUHAMMET ALİ AŞKINA

(2)

<https://www.youtube.com/watch?v=eyWkJfX6lSo>

Talipler THM topluluğu

NOT: 7.(son) kıta türkünün son dört ölçüsündeki ezgiyle okunuyor

1
GÜNAH ETTİM ŞAHİM DARINA DURDUM
ALLAH BİR MUHAMMED ALİ AŞKINA
KIRKLAR EŞİĞİNE YÜZÜMÜZ SÜRDÜM
ALLAH BİR MUHAMMED ALİ AŞKINA

2
HASAN RIZA'YA BEN RİCAYA VARDIM
İMAMI HÜSEYNLE ŞEFAAT BULDUM
İMAM ZEYNEL ABA EYLESİN YARDIM
ALLAH BİR MUHAMMED ALİ AŞKINA

3
MUHAMMED BAKIR'IN YÜZÜ NURUNA
İMAMI CAFER'İN DURDUM DARINA
KALMIŞ GÜNAHIMIN KÜLLÜ VARINA
ALLAH BİR MUHAMMED ALİ AŞKINA

4
MUSA-İ KAZİM DA GÖRÜNEN NURLAR
ALİYYUL RIZA'YA NAKL OLAN SIRLAR
KALMAYIN GÜNAHLARA ERENLER PİRLER
ALLAH BİR MUHAMMED ALİ AŞKINA

5
MUHAMMED TAKİ'NİN HALİ AŞKINA
ALİYYUL NAKİ'NİN YOLU AŞKINA
BAĞIŞLA CÜMRÜMÜ VELİ AŞKINA
ALLAH BİR MUHAMMED ALİ AŞKINA

6
HASAN ÜL ASKER-İ NURU HAKKI İÇİN
ERENLER SEMAİ DEVRİ HAKKI İÇİN
MUHAMMED MEHDİ'NİN SIRRİ HAKKI İÇİN
ALLAH BİR MUHAMMED ALİ AŞKINA

7
MÜRŞİDİ BİLELİM YARA VARALIM
KUL HÜSEYN'İM İLE DARA VARALIM
ŞERLERİ DEF EDEN HAYRA VARALIM
ALLAH BİR MUHAMMED ALİ AŞKINA

Söz: Derviş Şükrü

MÜZİK:

Cihan CENGİZ

ALİYİ SEVENİN DERDİ Mİ OLUR

Notaya alan:

Ali Haydar GÜL

♩=80

DERDİM VAR DİR Dİ YE SAZ----- Nİ YE AĞ LARSIN SAZ-----

A Lİ' Yİ SE VE NİN SAZ----- DER Dİ Mİ O LUR SAZ-----

DER DİN DEN Şİ KAYET SAZ----- Kİ ME EY LERSİN SAZ-----

A Lİ' Yİ SE VENİN SAZ----- DER Dİ Mİ O LUR SAZ-----

O Pİ Rİ SE VENİN SAZ----- DE-R Dİ Mİ O LUR

MUHAMME DA Lİ 'Dİ-----R A Lİ MU HAM ME-----D

HA SAN LA HÜ SE Yİ-----N ÇE-----K Tİ LER ZAH ME-----T

ALİ'Yİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR

(2)

A Lİ' DEN ÖZ GE YE SAZ----- E----Y LE ME MİNNET SAZ-----

A Lİ' Yİ SE VE NİN SAZ----- DER Dİ Mİ O LUR SAZ-----

O PİRİ SE VENİN SAZ----- DE--R Dİ Mİ O LUR

SAZ-----

NOT: 2,3,4,5, Kıtalar aynı melodi ile çalınıp söyleniyor
<https://www.youtube.com/watch?v=9QMwDfiYyWo>

1
 DİRDİM VARDIR DİYE NİYE AĞLARSIN
 ALİ'Yİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?
 DİRDİNDEN ŞİKAYET KİME EYLERSEN
 ALİ'Yİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?
 O PİRİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?

2
 MUHAMMED ALİ'DİR ALİ MUHAMMED
 HASANLA HÜSEYİN ÇEKTİLER ZAHMET
 ALİ'DEN ÖZGEYE EYLEME MİNNET
 ALİ'Yİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?
 O PİRİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?

5
 İMAMI ASKERİ MEHTİ-İ ZAMAN
 DAİMA ETMEKTE ERENLER CEVLAN
 DİRDİŞ ŞÜKRÜ DERTSİZLERİN BU MEYDAN
 ALİ'Yİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?
 O PİRİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?

3
 İMAM ZEYNEL BAKIR İLE GÖRÜNDÜ
 İMAM CAFER HAL YÜZÜNÜ BÜRÜNDÜ
 ALEVİLER SENİN YOLUNU SÜRDÜ
 ALİ'Yİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?
 O PİRİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?

4
 İMAM KAZIM RIZA ŞAH-I HORASAN
 İMAM TAKİ NAKİ HEM DERDE DERMAN
 YAKIN BİZDEN BİZE OL ŞAHİ MERDAN
 ALİ'Yİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?
 O PİRİ SEVENİN DİRDİ Mİ OLUR?

REPERTÜKÜL SIRA NO : 488

Yöre: Kırklareli / Terzidere

Kaynak: Hasan Usluaşık

Derleyen: H. Yaltırık

Der. Tarihi: 11.3.1996

Notaya alan: H. Yaltırık

TÜRBENİN ÜSTÜNÜ NAKŞEYLEMİŞLER

(SAZ

Tür be nin üs tū nū

Nak şey le miş ler Tür be nin üs tū nū Hey dost

Nak şey le miş ler Se ni dört kö şe ye hey dost

baş ey le miş ler Seni dört kö şe ye hey dost

baş ey le miş ler Ye zi din bağ rı nı hey dost

taş ey le miş ler Gel di nim i ma nım

I mam Hü se yin

TÜRBENİN ÜSTÜNÜ NAKŞEYLEMİŞLER

2.

1-

TÜRBENİN ÜSTÜNÜ NAKŞEYLEMİŞLER
SENİ DÖRT KÖŞEYE BAŞ EYLEMİŞLER
YEZİD'İN BAĞRINI TAŞ EYLEMİŞLER
GEL DİNİM İMANIM İMAM HÜSEYİN

2-

AKARSULAR GİBİ AKASIM GELMEZ
ŞEHRİNE GİRİNCE ÇIKASIM GELMEZ
YEZİD'İN YÜZÜNE BAKASIM GELMEZ
GEL DİNİM İMANIM İMAM HÜSEYİN

3-

ŞAH HATAYİ EDER ERENLER ERDE
ÇALISIZ ÇIRPISIZ BİR SAHRA YERDE
KERBELÂ ÇÖLÜNDE KANDİLDE NURDA
GEL DİNİM İMANIM İMAM HÜSEYİN

REPERTÜKÜL

repertukul.com & turkupedia.com

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 3052
İNCELEME TARİHİ: 8.2.1988

YÖRESİ

SİVAS

KİMDEN ALINDIĞI

DİVRİK'Lİ Aşık ALİ METİN

SÜRESİ:

KURBANLAR TIĞLANIP
(Görgü Cem'ine Giriş)

DERLEYEN

NİDA TÜFEKÇİ

DERLEME TARİHİ

8.3.1985

NOTAYA ALAN

NİDA TÜFEKÇİ

8.

(SAZ—)

KURBANLAR TIĞLA NIP GÜLBENK ÇE— KİL Dİ GAFLET UYKU SUN DAN
OLDEMDE UYANDI BATTIN ÇI— RAĞI REHBERİM BOYUNUMA

UYANAGELDİM (SAZ—)
BENDETTİ BAĞI

DÖRTKAPIKİLİ Dİ— ANDA AÇI—L Dİ YÜZÜMÜR YANEDİP
ÜÇERADİMİ LE— ATTIMA YA—ĞI KOÇKURBANDE DİLER

PE—YMA NAGELDİM (SAZ—)
NA NAGELDİM

EVEL ESİĞİNE KO—YDUMBA Sİ Mİ
DÖRTKAPISELÂ MIN VE— RİPAL Dİ LAR

- 2 -

KURBANLAR TIĞLANIP

İ ÇE Rİ AL DI LAR DÖK TÛM YA ŞI MI (SAZ—)
Pİ RİN HU ZU RU NA ÇE KİP YED Dİ LER

E REN LER YO LU—N DA KIRK ŞA VA ŞI— MI CAN BAŞ FE DA E DİP
E LE LE EL HA—K KA OL SUN DE Dİ— LER HE NÛZ MA SUM O LUP

KU—R BA N GEL DİM (SAZ—)
CI— HA NA GEL DİM

Gençtürk

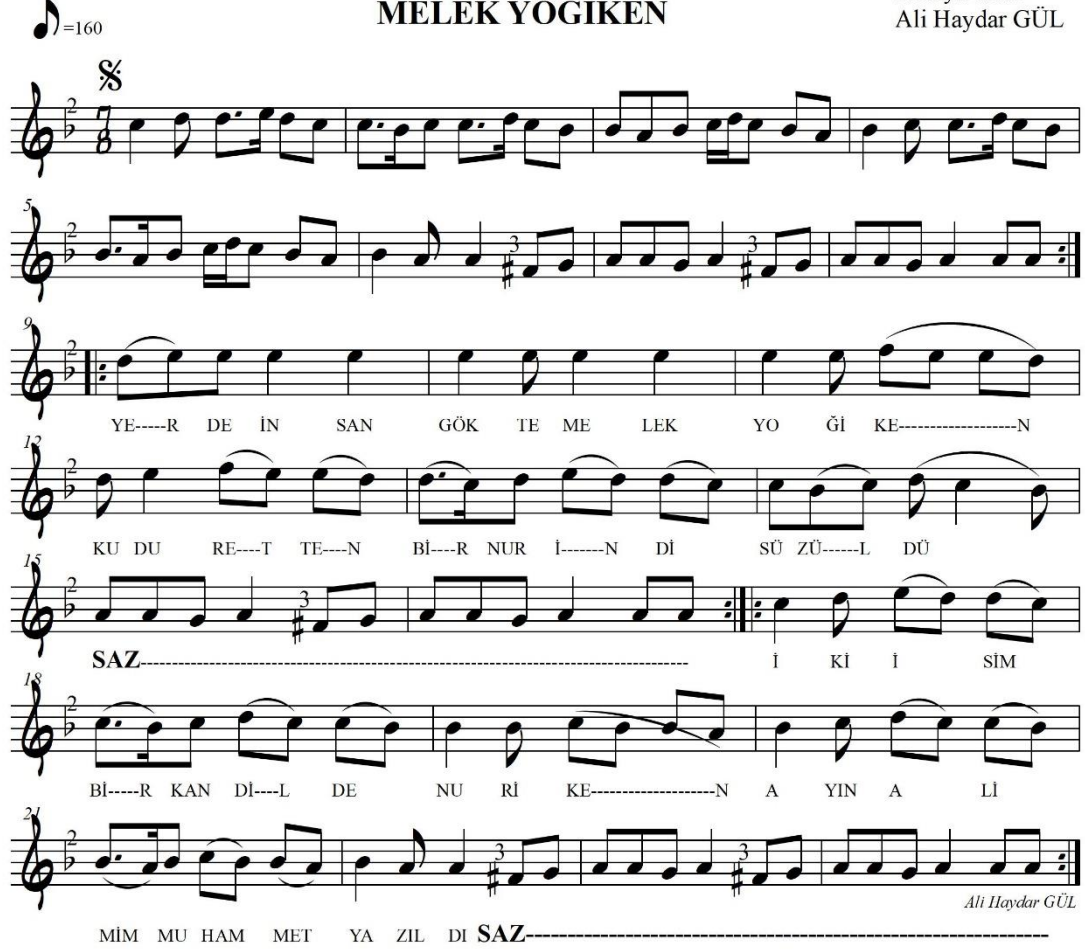
KURBANLAR TIĞLANIP GÜLBENK ÇEKİLDİ
GAFLET UYKUSUNDAN UYANIP GELDİM
DÖRT KAPI KİLİDİ ANDA AÇILDI
YÜZÜM ÜRYAN EDİP PEYMANA GELDİM
EVEL EŞİĞİNE KOYDUM BAŞIMI
İCERİ ALDILAR DÖKTÜM YAŞIMI
ERENLER YOLUNDA KIRK SAVAŞIMI
CAN BAŞ FEDA EDİP KURBANA GELDİM
OL DEMDE UYANDI BÂTİN ÇİRAĞI
REHBERİM BOYNUMA BENDETTİ BAĞI
ÜCER ADIM İLE ATTIM AYAĞI
KOÇ KURBAN DEDİLER İNANA GELDİM
DÖRT KAPI SELAMIN VERİP ALDILAR
PİRİN HUZURUNA ÇEKİP YEDDİLER
EL ELE EL HAKKA OLSUN DEDİLER
HENÛZ MASUM OLUP CİHANA GELDİM

NOTA-43

Söz: Pir Sultan abdal
Müzik :Aşık GÜLABİ

YERDE İNSAN GÖKTE MELEK YOĞİKEN

Notaya alan:
Ali Haydar GÜL

YE---R DE İN SAN GÖK TE ME LEK YO Ğİ KE-----N
KU DU RE---T TE---N Bİ---R NUR İ-----N Dİ SÜ ZÜ---L DÜ
SAZ----- İ Kİ İ SİM
Bİ---R KAN Dİ---L DE NU Rİ KE-----N A YIN A Lİ
MİM MU HAM MET YA ZİL Dİ SAZ-----

Ali Haydar GÜL

NOT : TÜRKÜ İCRA EDİLİRKEN ARA SAZI ÇALMADAN İKİŞER KITA ARKA ARKAYA OKUNMUŞ

<https://www.youtube.com/watch?v=mfzNGy5dCgw>

YERDE İNSAN GÖKTE MELEK YOĞİKEN

YERDE İNSAN GÖKTE MELEK YOĞİKEN
KUDURETTEN BİR NUR İNDİ SÜZÜLDÜ
İKİ İSİM BİR KANDİLDE NURİKEN
AYIN ALİ MİM MUHAMMET YAZILDI

OL DEM YARATILDI DEV İLE PERİ
GAFTAN GAFA HÜKMEDERDİ HER BİRİ
ONLARIN VARİDİ BİR SULTANLARI
GAYET PEHLİVANDI PEK ZORBA İDİ

YEDİ GÜNDEN SONRA BULDU İZİNİ
ELİ BAĞLI KAN DOLDURMUŞ GÖZÜNÜ
SULTAN SÜLEYMANA VURDU YÜZÜNÜ
SÜLEYMANSIN ŞU BENDİMİ ÇÖZ DEDİ

SÜLEYMAN DER KİM BAĞLADI ELİNİ
KADDİN HİLAL OLMUŞ BÜKMÜŞ BELİNİ
KİMLER KILDI SANA BUNCA ZÜLÜMU
HAKKIN EMRİ YOKSA BÖYLE YAZILDI

DEV DE DERKİ AHİRİNDE NOLACAK
BU DERT BİZE KİYAMETE KALACAK
SÜLEYMAN DER MUHAMMET VAR GELECEK
AHİR ZAMAN YAKIN DERLER TEZ İNDİ

BİR ZAMAN SÖYLENDİ DİLLERDE BU AĞAT
NİCE BİN YIL NİCE GEÇTİ NİCE BİN SAAT
ZUHUR OLDU ALİ İLE MUHAMMET
DEVLER GELDİ KARŞISINA DİZİLDİ

DEV DE DERKİ KAF DAĞIDIR MEKANIM
DÜNYADA YOĞİDİ EŞİM BENZERİM
NİCE BİN YIL BEN BU DİRDİ ÇEKERİM
KUŞÇA CANIM KAFESİNDE SÜZÜLDÜ

MUHAMMET DER DEV'E NERDE BAĞLANDIN
ADIN NEDİR BUNCA NERDE EĞLENDİN
SÜLEYMAN NEBİYE NUHA VARMA DİN
ELİN BAĞLI BİN YIL DAHA GEZ DEDİ

DEV'DE DERKİ SANMA BENİ DELİYİM
KAF DAĞINDAN İRAK YOLDAN GELİRİM
GÖRÜNCE İLK BEN OLANI TANIRIM
KAŞLARINDA MİM DUVASI YAZIL

NOTA-44

REPERTÜKÜL SIRA NO : 083

Söz:
Kul HİMMET

Müzik:
Arif SAĞ

HER SABAH HER SEHER ÖTÜŞÜR KUŞLAR (Allah Bir Muhammet Ali Diyerek)

Derleyen:

Notaya Alan:
Mehmet GÜRBÜZ

(SAZ)

HER SA BA HER SE HER Ö TÜ ŞÜR KUŞ LAR
TA LİB O LAN İN CE LEK TEN E LEN LAR
AL LAH BİR MU HAM MED A Lİ Dİ YE REK
MÜ MİN O LAN HAK YO LU NA DO LAN Dİ
BÜL BÜL DE GÜL İ ÇİN Fİ GA NA BAŞ LAR
ŞAH HÜ SE YİN AL GAN LA RA BO YAN Dİ
AL LAH BİR MU HAM MED A Lİ Dİ YE REK
AL LAH BİR MU HAM MED A Lİ Dİ YE REK
KIB LE MİZ DEN KIS ME Tİ MİZ VE Rİ LE
İ MAM ZEY NEL PA RE LEN Dİ BÖ LÜN DÜ

REPERTÜKÜL
repertukul.com & turkupedia.com

HER SABAH HER SEHER ÖTÜŞÜR KUŞLAR
(Allah Bir Muhammet Ali Diyerek)

-2-

VEY OL SEL İ KA MAM RAN BA GİT Kİ Tİ RA YE MEN E Lİ NE YÜZ LER SÜ RÜL DÜ

A RI YIZ U ÇA RIZ KUD RET BA ĞI NA CA FE Rİ SA Dİ KA ER KÂN VE RİL Dİ

AL LAH BİR MU HAM MED A Lİ Dİ YE REK

AL LAH BİR MU HAM MED A Lİ Dİ YE REK

BİZ ÇE KE LİM İ MAM LA RİN YA Sİ Nİ GÖ NÜL KU ŞU KAL BE Vİ DE YU VA Sİ

İ ŞİT GER ÇEK E REN LE RİN SE Sİ Nİ VİR Dİ Mİ ZE DÜŞ TÜ ŞA HI A VA Zİ

İ MAM HA SAN İÇ Tİ A VU TA Sİ Nİ KÂ ZİM MU SA A Lİ RI ZA DU A Sİ

AL LAH BİR MU HAM MED A Lİ Dİ YE REK

REPERTÜKÜL
repertukul.com & turkupedia.com